

การศึกษาทางโรงเรียนป้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ปริญญาโนนีพนธ์

ข้อ๑

เบญจทิพย์ เพชรสุม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสตินทริโวรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานานาชาติวิทยา
พฤษภาคม 2551

การศึกษาทางโรงเรียนป้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ปริญญาโนนีพนธ์

ข้อ๑

เบญจทิพย์ เพชรสุม

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยคริสต์วิทยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานานาชาติวิทยาคุณภาพ

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยคริสต์วิทยา

การศึกษาทางโรงเรียนป้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

ของ

เบญจทิพย์ เพชรสุม

เสนอต่อบณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยดุริยางค์ศิลปะ¹
พฤษภาคม 2551

เบญจทิพย์ เพชรส. (2551). การศึกษาวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญาโท
ศป.ม. (มนุษย์ดิจิทัลภาษาไทย). กรุงเทพ : บัณฑิตศึกษาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์กาญจนा อินทรสุนันนท์, รองศาสตราจารย์
ดร.มานะ วิสุทธิ์แพทย์.

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1.) ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน และเพลที่ใช้ในการบรรยาย 2.) ความเข้มแข็ง ทางวัฒนธรรมของวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ให้รับการเปลี่ยนแปลง ควบรวมข้อมูลจากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ และการลงภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

รวมหรือพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณามีประวัติความเป็นมาโดยได้รับการถ่ายทอดจากครูมหรือพื้นบ้านอีสานในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดสุรินทร์ องค์ประกอบของวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน พบว่า นักดนตรีแต่ละคณามีจำนวน 9 - 12 คน อายุน้อยที่สุด 51 ปี อายุมากที่สุด 76 ปี มีอาชีพทำนา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 5 คณามีพิธีกรรมที่สำคัญคือ พิธีไหว้ครู เครื่องดนตรีหลักที่ใช้บรรยายได้แก่ ซอ ปี่ ระนาด กลอง ฉิ่ง และ ชาบ เป็นประเภทวงดนตรีพื้นบ้านที่ไม่มีการขับร้อง ใช้ซอ ปี่ ระนาด หรือพิณ เป็นเครื่องดัดเนินทำนอง ใช้กลอง ฉิ่ง และชาบ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ มีวิธีการบรรยาย 3 ขั้นตอนคือ ตอนขึ้นเพลง ตอนบรรยาย ตอนจบเพลง มีการจัดรูปแบบของวง 2 แบบคือ แบบนั่งบรรยายและแบบเดินบรรยาย ไม่มีการฝึกซ้อมที่ตายตัวขึ้นอยู่กับตัวนักดนตรีเอง การรับงานมี 3 ประเภท คือ บรรยายในขบวนแห่พิธีกรรมทางศาสนา บรรยายในขบวนแห่ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต และบรรยายในขบวนแห่ประกอบเทศกาล ต่างๆ อัตราค่าจ้างขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการบรรยายและระยะเวลา ลูกหลานไม่ค่อยให้ความสนใจในการสืบทอด มีการแบ่งรายได้ที่เท่ากัน แต่ละคณามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และ แบ่งประเภทของเพลง เป็น 3 ประเภทคือ เพลงไหว้ครู เพลงที่ใช้ในงานมงคล และเพลงที่ใช้ในงานความมงคล

ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักดนตรีทั้ง 5 คณามีความเป็นอยู่อย่างไทย มีความใฝ่รู้ เสาร้าความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีค่านิยมที่ดีงาม มีอุดมการณ์พื้นฐานร่วมกัน ร่วมสืบสานวัฒนธรรม รักษาประเพณีดีงาม และสืบทอดพระพุทธศาสนา

A STUDY OF NORTHEASTERN FOLK MAHOREE
ENSEMBLES IN ROI - ET PROVINCE

AN ABSTRACT

BY
BENJATIP PETSOM

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Fine Arts Degree in Ethnomusicology
at Srinakarinwirot University
May 2008

Benjatip Petsom. (2008). *A Study Of Northeastern Folk Mahoree Ensembles In Roi - et Province*. Master thesis, M.F.A. (Ethnomusicology). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Kanchana Intarasunanont, Assoc.Prof. Dr. Manop Wisuttipat..

This research aims to study 1.) The background, component and songs of northeastern folk Mahoree ensembles in Roi-et Province. 2.) The cultural strength of northeastern folk Mahoree ensembles in Roi-et Province. The Qualitative research method was used. The data was collected from documents, text, researches related and field work. The data was analyzed by content-based analysis and presented by description Analysis.

The results of this research are as follows:

The background of the five northeastern folk Mahoree ensembles was transferred from northeastern folk Mahoree ensembles teachers in three provinces: Nakhonradchaisima, Roi-et, and Surin. It was found that the components of northeastern folk Mahoree ensembles were as follows: there were nine to twelve musicians in each ensemble. In the five ensembles the youngest musician was 51 years old and the oldest one was 76. All of the musicians were farmers. Most of them completed Prathom 4. All five ensembles had an important ceremony, Paying Respect to teachers. The main musical instruments used were Sor (stringed instrument), Pi (a wind instrument), xylophone, drums, Ching (small cymbals), Chap (large cymbals). The ensembles played folk music without singing and they used Sor, Pi, Ranad or Pin (a guitar-like instrument) for melody. In addition they used drums, Ching and Chap for percussion. There were three steps in playing: beginning, performing, and ending the song. There were two forms of performing: sitting and walking. The practicing Schedule was unstable. There were three kinds of work employed: performing in the religious ceremony processions, performing in the way of life ceremony processions, and performing in the festival processions. The rate of employment depended on the length of time performing and the distance. Their children showed less interest in continuing the music. The incomes were equally divided. Each ensemble had its own uniqueness. There were three kinds of songs: Playing Respect to Teachers songs, Auspicious ceremony songs, and inauspicious ceremony songs.

In the study of the cultural strength of northeastern folk Mahoree ensembles in Roi - et Province, it was found that the musician in five ensembles possessed the following features: leading their lives in the Thai style, being eager to learn, searching for knowledge both directly and indirectly, having good values, having the same basic ideals, and continuing the culture, customs and Buddhism.

ประกาศคุณปการ

บริษัทฯ ฉบับนี้ จะสำเร็จลงไม่ได้ หากมิได้รับความอนุเคราะห์ ความเมตตากรุณาให้ คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง จากบุคคลอันมีพระคุณยิ่ง ดังรายนามต่อไปนี้

กราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ กาญจนा อินทรสุนันท์ ประธานกรรมการควบคุมการ ทำบริษัทฯ รองศาสตราจารย์ ดร. มนัส วิสุทธิ์แพทัย คณะกรรมการควบคุมบริษัทฯ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เนลิมพล งามสุทธิ ที่ท่านกรุณาริชช์ แนะนำชี้แนะแนวทาง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ สมบูรณ์ตามกระบวนการจัดการ

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประทีป เล้ารัตนอาชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่จิ ศรี สมบติ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ที่ให้ความกรุณา ในการตรวจแก้ และ ดำเนินการสอบปากเปลา ทำ ให้บริษัทฯ ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอบพระคุณนักดนตรีวงโลรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล บอกเล่าเรื่องราวอันเป็นประ�ไชน์แก่บริษัทฯ ฉบับนี้ อาจารย์พัลลภ เพียรชานะ ที่สละเวลานำ ทางสู่วงมโลรีพื้นบ้าน จังหวัดร้อยเอ็ด อาจารย์นัยนา พรมแเสนวิเศษ ที่ให้ความอนุเคราะห์เรื่อง นื้อตเพลง

ขอบพระคุณเพื่อนนิสิตบริษัทฯ ทุกท่าน และขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับ คุณกิตติศักดิ์ และคุณพัชรชัย ที่มอบความช่วยเหลือให้ทุกครั้งที่เกิดปัญหา

กราบขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับครอบครัวเพชรสม คุณป้านิภา คุณป้าพนอ ที่มอบทั้งกำลัง ทรัพย์ กำลังใจ และโอกาสในการศึกษาระดับปริญญาโท ให้กับผู้วิจัย

ท้ายที่สุดกราบขอบพระคุณอย่างยิ่ง แด่คุณพ่อคุณแม่ ผู้อบรวม สั่งสอน เลี้ยงดู ให้เกิด สมบูรณ์ มุนานะ เป็นแรงใจ จนประสบความสำเร็จดังที่ปรากฏ

หากบริษัทฯ ฉบับนี้ เกิดประโภช์กับผู้ใด ขออภัยความดี ให้กับบุคคลที่ได้กล่าวนาม ไปแล้วข้างต้น รวมถึงบุคคลอันเป็นที่รัก ที่มิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ข้าพเจ้าได้ระลึกถึงและเก็บไว้ในความ ทรงจำ ให้ประสบแต่ความดี เจริญในลักษณะ พลานามัย คิดหวังสิ่งดีอันใด ให้ประสบความสำเร็จทุก ประการ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวงもり.....	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดันตรี วงもりพื้นบ้านอีสานและดันตรีอีสาน	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับดันตรี วงもりพื้นบ้านอีสานและดันตรีอีสาน.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดันตรี วงもりพื้นบ้านอีสานและดันตรีอีสาน.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม	
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม.....	18
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	21
ขั้นรับร่วมข้อมูล.....	21
ขั้นศึกษาข้อมูล.....	22
ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
ขั้นสรุป.....	24
4 บริบทข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด และวงもりพื้นบ้านจังหวัดร้อยเอ็ด.....	25
บริบทข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด.....	25
บริบทข้อมูลสำหรับจังหวัดร้อยเอ็ด.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
บริบพข้อมูลจำเกอปทุมรัตต์.....	37
บริบพข้อมูลจำเกอเมืองสรวง.....	42
5 ผลการศึกษา.....	46
ส่วนที่ 1 ผลการศึกษา ประวัติ ความเป็นมา องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้าน อีสานและเพลงที่ใช้ในการบรรเลง.....	46
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข้ จำเกอจตุรพักตรพิมาน.....	47
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน จำเกอจตุรพักตร พิมาน.....	61
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ จำเกอปทุมรัตต์.....	74
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวารค์ จำเกอปทุมรัตต์.....	88
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร จำเกอเมืองสรวง.....	102
ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด.....	123
อยู่อย่างไทย.....	123
ไฟศึกษา.....	126
เสาะหาความรู้.....	128
เข้าสู่ค่านิยม.....	130
สร้างสมอุดมการณ์.....	132
สืบสานวัฒนธรรม.....	133
จดจำประเพณี.....	134
ของดีศิลปนา.....	137
6 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	139
สรุปผลการศึกษา.....	139

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
6 (ต่อ)	
ประวัติ ความเป็นมา องค์ประกอบของ วงมหรีพื้นบ้านอีสานและเพลงที่ใช้ใน การบรรเลง.....	139
ผลการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด.....	144
อภิปรายผล.....	146
ข้อเสนอแนะ	
ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย.....	148
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป.....	149
บรรณานุกรม.....	150
ภาคผนวก.....	154
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	183

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข๊.....	50
2 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข๊.....	60
3 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักรพิมาน....	63
4 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักรพิมาน.....	73
5 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	76
6 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	87
7 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวาร์ค.....	90
8 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวาร์ค.....	101
9 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร.....	103
10 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร.....	113
11 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข๊.....	114
12 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักรพิมาน.....	114
13 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	114
14 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวาร์ค.....	115
15 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร.....	115
16 แสดงรายละเอียดของเครื่องไขว้คูดแต่ละคณะ.....	116

บัญชีตราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 แสดงรายละเอียดของเครื่องดนตรีแต่ละคณะ.....	117
18 แสดงรายละเอียดของวิธีการบรรเลงต่อน้ำเงินเพลงแต่ละคณะ.....	118
19 แสดงรายชื่อเพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหริพื้นบ้านอีสานแต่ละคณะ.....	119

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงแผนที่จังหวัดร้อยเอ็ด.....	28
2 แสดงแผนที่อำเภอจตุรพักตรพิมาน.....	35
3 แสดงแผนที่อำเภอปทุมรัตต์.....	39
4 แสดงแผนที่อำเภอเมืองสรวง.....	43
5 แสดงแผนที่ทางไปปงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็.....	49
6 ซอยคณะบ้านเที่ยมแข็.....	52
7 ซอยใหญ่คณะบ้านเที่ยมแข็.....	53
8 กลางคณะบ้านเที่ยมแข็.....	54
9 ปียอดคณะบ้านเที่ยมแข็.....	55
10 กล่องมหรีพื้นบ้านคณะบ้านเที่ยมแข็.....	55
11 จัง ซาบใหญ่คณะบ้านเที่ยมแข็.....	56
12 แสดงแผนที่ทางไปปงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	62
13 ซอยคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	65
14 ซอยคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	66
15 ปีใหญ่คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	66
16 ปีกลางคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	67
17 ปียอดคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	68
18 ระนาดไม้คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	68
19 กล่องมหรีพื้นบ้านคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	69
20 จัง ซาบใหญ่คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน.....	69
21 แสดงแผนที่ทางไปปงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	75
22 ซอยเล็กคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	78
23 ซอยใหญ่คณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	79
24 ปีกลางคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	79
25 ระนาดเหล็กคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	80
26 ระนาดไม้คณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	81

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
27 พินอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	82
28 กลองมหรีพื้นบ้านคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	83
29 ฉิ่ง ชาบเด็กคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	83
30 แสดงແຜນທີ່ທາງໄປວົງມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	89
31 ຂອເລັກຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	92
32 ຂອໃຫຍ່ຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	93
33 ປຶ່ງໃຫຍ່ຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	93
34 ລະນາດເໜັກຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	95
35 ລະນາດໄມ້ຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	95
36 กลองມໂຮງພື້ນບ້ານຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	96
37 ฉົງ ชาບໃຫຍ່ຄະວາມມືຕະເສີຍງສວຽກ.....	97
38 แสดงແຜນທີ່ທາງໄປວົງມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານຄະເທັກປະສິທິພວ.....	103
39 ຂອເລັກຄະເທັກປະສິທິພວ.....	106
40 ຂອໃຫຍ່ຄະເທັກປະສິທິພວ.....	106
41 ປຶ່ງໃຫຍ່ຄະເທັກປະສິທິພວ.....	107
42 ປິ່ນຍົກຄະເທັກປະສິທິພວ.....	108
43 ລະນາດໄມ້ຄະເທັກປະສິທິພວ.....	108
44 ລະນາດເໜັກຄະເທັກປະສິທິພວ.....	109
45 กลองມໂຮງພື້ນບ້ານຄະເທັກປະສິທິພວ.....	109
46 ชาບໃຫຍ່ຄະເທັກປະສິທິພວ.....	110
47 ພັດພິຕທາງກາງເກະຕຽບຂອງໜ້ານ.....	124
48 ບ້ານນາຍບຣເຕິງ ພລລະຄວ.....	125
49 ສກາພໜູ້ບ້ານດົງເກລືອ.....	125
50 ວົມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານຄະເທັກປະສິທິນິ່ງຝຶກຂໍ້ອມເພດ.....	127
51 ກາຣຝຶກຂໍ້ອມຂອງວົມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານຄະະ ສ. ບຸญມາ ບຣເຕິງສິລປີ.....	127
52 ລາງວັດທີ່ວົມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານຄະບ້ານເຖິ່ມແນ້້າໄດ້ຮັບ.....	128

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
53 รางวัลที่่งมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะตุรพักตรพิมานได้รับ.....	128
54 รางวัลที่่งมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ได้รับ.....	128
55 การแต่งกายของนักดนตรีงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะรวมมิตรเสียงสรรค์.....	130
56 เครื่องไหว้ครูงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะรวมมิตรเสียงสรรค์.....	131
57 พิธีไหว้ครูงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะรวมมิตรเสียงสรรค์.....	131
58 สมภาน์นายคำตา หมื่นบุญมี.....	132
59 งานกฐินบ้านโคงล่ำม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.....	133
60 การบรรเลงในงานบุญกฐินของงมให้รีพื้นบ้านอีสาน คณจะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์.....	134
61 วงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะรวมมิตรจะตุรพักตรพิมาน บรรเลงในงานบุญกฐิน...	136
62 งานแห่กฐินบ้านโคงล่ำม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด.....	137
63 วงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณจะรวมมิตรเสียงจตุรพักตรพิมาน บรรเลงในขบวนแห่กฐิน.....	138

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเป็นชาติ มีความหมายครอบคลุมถึงทุกอย่างอันเป็นแบบแผน ความคิดและการแสดงออกของวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง

คนไทยแต่อดีตการมีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับศิลปะและวัฒนธรรมหลายรูปแบบซึ่งล้วนแต่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมาโดยตลอด ที่เห็นได้ชัดเจนได้แก่ด้านดุริยางคศิลป์ซึ่งจะสอดแทรกอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ การที่มนุษย์ในยุคปัจจุบันมีโอกาสได้พบเห็น ได้ยิน สิ่งที่ดีงามจากศิลปะแขนงต่างๆ ขังกล่าวได้ว่าเป็นอาหารด้านจิตใจและสติปัญญา เพราะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดและสร้างสรรค์ให้ไว้โดยเฉพาะตนตระและชาวขับร้อง จัดเป็นศิลปะที่แพร่หลายทั่วไปในสังคม (จำรูญ หอมระภัณฑ์.2534:1)

ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ที่พัฒนาควบคู่กับสังคมมนุษย์เป็นเวลา มาข้านาน มนุษย์คุ้นเคยกับเรื่องดนตรีมาตั้งแต่เกิด และมีความสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์ตลอดมา ดนตรีจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจนยกที่จะแยกออกจากกันได้ เพราะดนตรีถือว่าเป็นปัจจัยที่ห้าของมนุษย์ที่สร้างขึ้นเพื่อระบบความรู้สึกของมนุษย์ หรือสร้างมโนภาพและประสบการณ์จากชีวิตจริง ซึ่งอาจเป็นความสุขหรือเป็นความทุกข์ ด้วยเหตุนี้ศิลปินจึงสร้างศิลปะเพื่อชีวิต ดนตรีจึงเป็นศิลปะที่สร้างมาเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิต(สุกรี เจริญสุข.2532:113) คำว่าดนตรีเป็นการจัดเสียงให้เป็นระบบ เป็นระเบียบคล้ายภาษาจากระบบที่ง่ายไปทางมาก จากเสียงเดี่ยวเป็นหลายเสียง ลับซับซ้อนกันจนถึงขั้นศิลปะ นอกจานนั้นดนตรียังได้รับการพัฒนาโดยชุมชนใดชุมชนหนึ่งให้มีลักษณะเฉพาะ เมื่อในภาษาถิ่น ดนตรีลักษณะนี้เรียกว่าดนตรีท้องถิ่นหรือพื้นเมือง ต่อมาก็พัฒนาขึ้นสู่ความเป็นสากล ซึ่งได้รับทั้งด้านการบรรเลงหรือการฟังอย่างแพร่หลาย กล้ายเป็นศิลปะร่วมหรือวัฒนธรรมแบบร่วม ซึ่งดนตรีทำหน้าที่สื่อความหมายและอารมณ์ที่เป็นเสียง ศิลปินใช้ประโยชน์จากเสียง จังหวะ ทำนอง และเสียงประสาน เพลงขับร้องและเพลงบรรเลง มีโครงสร้างเฉพาะประกอบด้วยท่อนเพลง สันบ้าง ยาวบ้าง เรียงกัน ตั้งแต่ต้นจนจบ และทำหน้าที่ต่างๆ กัน ทั้งท่อนแนะนำ ท่อนหลัก เพื่อดำเนินทำนองของหลักให้เกิดอรรถรส ตลอดจนเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจอ ก้าวจากแนวหลักข้ามครู่ และท่อนจบ เมื่อถึงกับการเรียงความ (สรพลด วิรุพห์รักษ์.2543:135,59-160)

ดังมีผู้ที่กล่าวถึงเรื่องดนตรีพื้นบ้าน หรือ เพลงพื้นบ้าน ว่า ดนตรีพื้นบ้าน หรือ เพลงพื้นบ้านนั้น ภาษาอังกฤษใช้คำว่า folk music หรือ folk song สามารถแยกลักษณะได้ดังนี้

ไม่ทราบนามผู้แต่ง แต่งโดยนักดนตรีที่ไม่ได้อบรมฝีกฝันในการแต่งเพลง มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นลักษณะการแสดงออกทางดนตรีของคนส่วนใหญ่ ขับร้องหรือบรรเลงโดยนักร้องหรือนักดนตรีที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมทางทฤษฎี เป็นดนตรีที่มีอายุเก่าแก่ เป็นดนตรีที่สืบทอดกันต่อกันตั้งแต่อดีตมา มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ตามความนิยมของผู้ลุ่นและผู้ฟัง ไม่มีครัตสินได้ทำท่านองดังเดิมที่เป็นต้นตอนนั้นเป็นอย่างไร ...

จากลักษณะต่างๆ เหล่านี้ของดนตรีพื้นบ้าน จึงอาจใช้คำจำกัดความย่อว่า ดนตรีพื้นบ้านคือ ดนตรีที่แต่งขึ้นโดยนักดนตรีพื้นบ้าน ด้วยเนื้อหา สำนวน และสำเนียงของชาวบ้าน ซึ่งสามารถถ่ายทอด สืบท่องกันด้วยความจำ (เจริญชัย ชนาภิเษก ใจสู่ใจ 2526:10)

มหรือเป็นชื่อเรียกของดนตรี ในลักษณะการบรรเลงประเพณีที่มีเครื่องดีด สี ตี เป่า และการขับร้องร่วมอยู่ด้วย ในประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมของไทยพบว่า มหรือได้วัฒนาการมาจากการแบบแผนการบรรเลงเครื่องดนตรี มาตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยเริ่มแรกพบว่า แต่เดิมมีการบรรเลงพิณ และวงขับไม้เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ในราชสำนักสมัยโบราณ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงศูนย์อำนาจ จากกรุงสุโขทัยมาเป็นกรุงศรีอยุธยา รูปแบบการบรรเลงก็เปลี่ยนไป โดยมีการรวมเครื่องดนตรีประเพณี เข้ากับวงขับไม้ แล้วดัดแปลงทำนองเพลงที่ใช้ในการบรรเลง รวมทั้งเปลี่ยนเครื่องกำกับจังหวะตลอดจนเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆเข้าไปด้วย จึงเกิดการบรรเลงรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า โนหรี (อุทิศ นาคสวัสดิ์ 2522:165-166) มหรือจะมีปรากฏในงานประเพณีและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังปรากฏในภูมิภาคต่างๆ เช่น การบรรเลงโนหรีของภาคกลาง มีการบรรเลงเพื่อจุดประสังค์ในด้านความบันเทิงและประกอบงานพิธีกรรม (ชนิด อุย়েพৰি. 2523:116) ส่วนภาคเหนือและภาคใต้มีการบรรเลงในลักษณะคล้ายวงโนหรี หากแต่มีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาคเหนือมีการบรรเลงวงสะล้อ ชื่อ ซึ่ง ซึ่งมีเครื่องดนตรีหลัก คือ ปี ซึ่ง สะล้อ จัง ฉบับ และกลอง โอกาสที่เล่นจะมีขึ้นในงานมงคลและอวมงคล (สงัด ภูเขา ทอง. 2532:257) ส่วนภาคใต้มีการบรรเลงที่เรียกว่า วงกาหลอ มีเครื่องดนตรี คือ ปีกาหลอ 1 เลากลองหน 1 คู่ ซึ่งกากหลอ 1 คู่ ใช้ประกอบในงานศพ และงานบุญต่างๆ เช่น งานเบญญา งานบวช นาค แต่ปัจจุบันใช้สำหรับประโคมงานศพโดยเฉพาะ (ณรงค์ชัย ปีภูกรัตน์. ม.ป.บ.:67)

คำว่ามโนหรีในภาคอีสาน ปรีชา พิมทอง (2532:601) ได้กล่าวว่า เป็นการนำเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องเป่า เครื่องสี และเครื่องตี มาเล่นร่วมกัน เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมในงานบุญประเพณี ต่างๆ เช่น งานบวช งานบุญผะเวส งานแต่งงาน เป็นต้น และยังมีชื่อปรากฏอยู่ในวรรณกรรมพื้นบ้าน 2 เรื่อง คือ ขุนนางอ้ว และท้าวกาฬกษ

ตัวอย่างบทวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน

มีทั้ง หดบัวพร้อม	พังเทศนาชรรມ
<u>มใหรีหlays</u>	แก่ว่่งแพนประสงค์เหล้น
สิงโขนตั้น	หากันฟ้อนแอย่น
สาวเล่นฝ่าย	เสือเต้นไส่หมู
(ทวี ถาวโร และพิสิฐฐ์ บุญไชย กล่าวถึง ชุมชนง้อว : หน้า 143)	

ยอดวยคำ	ยื่นสาปประสงค์ให้ร
ไกพินได้	สวนไลตีเสพย
<u>มใหรีภาชชัยอง</u>	กบก้องก่อมເຂີຍ
ละลี่นลัน	ฟ้อนช่วงคະລວິງຄົ
(ทวี ถาวโร และพิสิฐฐ์ บุญไชย กล่าวถึง กາຟເກົຊ : หน้า 387)	

มใหรีในภาคอีสาน เชื่อว่าเริ่มแรกเกิดขึ้นทางແบນอีสานใต้ก่อน บริเวณจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ชาวบ้านແบນนั้นนิยมเล่นดนตรีกันมาก เมื่อนำสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า ไปเลี้ยง ตามชายป่าชายทุ่ง มักมีเครื่องดนตรีติดตัวไปเล่นด้วย มีทั้ง พิน แคน ซอ ปี และ ใหวด พวงที่อยู่บ้าน ถ้ามีเวลาว่างก็จะเล่นดนตรีเช่นกัน และเล่นได้หลายชนิดกว่าพวงที่ไปเลี้ยงสัตว์ เพราະບາງชนิดมี น้ำหนักมากต้องวางลงกับที่ เช่น ช่อง กลอง ระนาด เป็นต้น ชุมชนใดมีคนเล่นดนตรีเป็นลายคน ก็ รวมตัวกันเล่นเป็นคณะ ทำให้เกิดวงใหรีขึ้น ขนาดของวงมีตั้งแต่ 10 คน จนถึงประมาณ 20 คน (ทวี ถาวโร และพิสิฐฐ์ บุญไชย. 2539:1)

ปัจจุบัน การสืบทอดวงใหรี ในภูมิภาคอีสานมีการสืบทอดอยู่ 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเชื้อสาย เขมร ได้แก่ จังหวัด สุรินทร์ ศรีสะเกษ และ บุรีรัมย์ การบรรเลงของ วงใหรี จะประกอบไปด้วยเครื่อง ดนตรี ซอ ปี กระจับปี กลอง ชิง และ ชาบ ส่วนกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มเชื้อสายโคราช ที่อพยพเข้ามาตั้งหลัก แหล่งและถิ่นฐานกระจายเข้าสู่ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และจังหวัดอื่นๆ ของภาคอีสาน ปัจจุบันรูปแบบการประสมวง ได้ปรับเปลี่ยนไปตามสมัยนิยมและผู้เล่นเครื่องดนตรีนั้นๆ และบางวง ได้นำเครื่องดนตรีสากลเข้าไปด้วยแต่ก็เป็นไปตามราคาว่าจ้างและความต้องการของผู้ว่าจ้าง เป็น รายๆไป (เจริญชัย ชนม์เพรโจน 2533:310 - 313) ในช่วง พ.ศ. 2460 - 2520 เป็นช่วงที่วงใหรีอีสาน กลางมีความรุ่งเรืองที่สุด คาดว่าในบริเวณจังหวัดชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ก้าพสินธุ์ และ ร้อยเอ็ด มีวงใหรีอยู่ไม่น้อยกว่า 150 วง และมีมากเป็นพิเศษในจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัด

มหาสารคาม แต่หลังจากปี พ.ศ. 2520 มหาวิทยาลัยได้ซับซีดลงเป็นลำดับ (ทวี ถาวโร และพิสิฐษ์ บุญไชย.2539: 3)

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดในบริเวณลุ่มแม่น้ำชีในภาคอีสานของไทย ที่ดีดเดยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนยุคก่อนประวัติศาสตร์ โดยปรากฏชื่อในตำนานอุรังคธาตุว่า สาเกตนคร หรือ เมืองร้อยเอ็ดประตุ อันเนื่องมาจากเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองขนาดที่มีเมืองขึ้นมากถึงสิบเอ็ดเมือง แต่จำนวนสิบเอ็ดในสมัยโบราณนั้นประกอบด้วยเลขสิบและเลขหนึ่ง (101) ชื่อเมืองจึงถูกเรียกว่าเมืองร้อยเอ็ดจนทุกวันนี้ ประเด็นเรื่อง 11 หัวเมือง ยังมีนักค้นคว้าอิสระรายหนึ่ง ได้ยังว่า ความเชื่อที่ว่า ร้อยเอ็ด คือ $10+1$ น่าจะเป็นสมมุติฐานที่คลาดเคลื่อน เพราะจากการตรวจสอบ ข้อความตัวอักษรธรรม ในต้นฉบับใบลานเรื่องอุรังคธาตุ ปรากฏว่าไม่มีการเขียนชื่อเมืองร้อยเอ็ดเป็นตัวเลข ดังนั้นจึงคาดว่า ชื่อเมืองร้อยเอ็ดน่าจะเป็นอุปมาอุปมาภิสัยมากกว่า โดยสื่อความหมายว่า เป็นเมืองยิ่งใหญ่ไม่บริวารมากจนนับไม่ถ้วน จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดที่มีประชากรหลากหลายเชื้อชาติ รวมอยู่คือ กลุ่มไทย-ลาว เป็นกลุ่มชนพื้นเมืองเดิม อาศัยทั่วไปในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มไทย-เขมร เป็นคนที่อยู่จังหวัดร้อยเอ็ดแต่เมืองบุรุษเข้าสายเขมร อยู่ในอำเภอสุวรรณภูมิและเกษตรวิสัย กลุ่มไทย-ส่วย มีเชื้อสายเป็นชาวส่วยหรือกุย อยู่บริเวณอำเภอสุวรรณภูมิและอำเภอโพนทราย กลุ่มภูไท หรือผู้ไทย ตั้งถิ่นฐานในอำเภอหนองพอก และอำเภอเมียวดี กลุ่มไทยอีก มีเชื้อสายมาจากมาจากแขวงคำມ่วน ประเทศลาว อาศัยอยู่ในอำเภอโพธิ์ชัย

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่ตั้งของจังหวัดร้อยเอ็ดแล้ว เห็นได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ตรงส่วนกลางของภาคอีสาน วัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน และตอนใต้ จึงได้รับอิทธิพลแตกต่างกันโดยเฉพาะวัฒนธรรมหรือพื้นบ้านอีสาน ซึ่งจะมีมากเฉพาะในส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนใต้ เช่น อำเภอจตุรพัคตรพิมาน อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเมืองสรวงและอำเภอเกษตรวิสัย แต่ในจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน อันได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอเสลภูมิ อำเภอโพนทอง อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอหนองพอก ปัจจุบัน ไม่มีวัฒนธรรมหรือพื้นบ้านอีสานให้พบเห็นได้เลย ทั้งนี้ก็เพราะไม่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้ และเป็นการจำกัดของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ไม่ถึงส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน (คำตา หมื่นบุญ มี.2550:สัมภาษณ์)

อย่างไรก็ตามในสภาระการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันนี้ ยิ่งทำให้วัฒนธรรมหรือพื้นบ้านอีสานเลือนหายไปอย่างรวดเร็ว หากไม่มีการเก็บรักษาองค์ความรู้ชั้นนี้ รวมทั้งต้องมีการถ่ายทอด และเผยแพร่ ให้คนรุ่นหลังต่อไป เพราะ วัฒนธรรมหรือพื้นบ้านอีสาน เป็นมรดกทางวัฒนธรรม การรักษาวัฒนธรรม ถือเป็นการรักษาสมบัติอันมีค่าอย่างมาก และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ของตน ภูมิใจในวัฒนธรรมที่องค์นี้ของตน และเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างค่านิยมที่ดีในชุมชนด้วย

จากความสำคัญของวงมหรือพื้นบ้านอีสานดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาวงมหรือพื้นบ้านอีสาน ในจังหวัดร้อยเอ็ด และศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อจัดเก็บองค์ความรู้ให้เห็นเป็นรูปธรรมและเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของงานวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน และเพลงที่ใช้ในการบรรเลงของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ความสำคัญของการวิจัย

เนื่องจากวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จัดเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญต่อชุมชนคนอีสานมานานกว่า 200 ปี บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีความสำคัญทั้งการให้ความบันเทิงต่อชุมชน การมีส่วนร่วมในการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม การแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสาน และยังก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชนอีกด้วย การศึกษาเรื่องวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด จะเป็นการรวบรวมองค์ความรู้และบันทึกความเปลี่ยนแปลงของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดทั้งได้ทราบถึงองค์ประกอบที่ทำให้วงมหรือพื้นบ้านอีสานยังคงความเข้มแข็งและยืนหยัดอยู่ท่ามกลางบุคคลสมัยที่กำลังเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว

ขอบเขตของการศึกษา

ข้อมูลที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบไปด้วยวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จำนวน 5 คณะ ในอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตน์ และ อำเภอเมืองสรวง ซึ่งเป็นวงที่ยังคงรักษาฐานแบบในการบรรเลงได้อย่างสมบูรณ์มากที่สุดคือ

1. วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะรามมิตรจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
3. วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ บ้านหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

4. วงมໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານຄະນະ ຮຸມມືຕະເສີຍສວາຣົກ ບ້ານໂນນທອນ ຄໍາເກອປຖຸມຮັດຕີ
ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ
5. วงມໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານຄະນະ ເທັກປະສິທີໝີພຣາ ບ້ານດົງເກລື້ອ ຄໍາເກອນເມືອງສຽງ
ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ

ໜັດກາລົງເບື້ອງຕົ້ນ

1. ກາຮສຶກຫາແລະວິເຄຣະທີ່ຄວາມເຫັນແນ້ງທາງວັດນອຽມຂອງວັນໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ໃຫ້ທຸກໆຈຸງຈົກແກ້ວທາງວັດນອຽມຂອງ ກາບູຈານາ ອິນທຣສູນານນທີ ເປັນເຄື່ອງມືອີນກາຮວິເຄຣະທີ່
ເທິ່ນ້ຳ
2. ໃຫ້ກາຮບັນທຶກເປັນຮະບບນິ້ຕໍາໄທ

ນິຍາມສັບພົດເຂົາພະ

ວັນໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານ ມາຍຄື່ງ ວັນໂහຣີທີ່ມີອຸ່ນໃນທ້ອງຄື່ນກາຄອືສານ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດໃຫ້
ບຣາລົງ ປະກອບໃນງານພິທີຕ່າງໆ ໂດຍມີເຄື່ອງດນຕົວພື້ນບ້ານອືສານປະກອບດ້ວຍ ປີ
ໄໝ່ ປິ່ນ້ອຍ ທອໄໝ່ ທອນ້ອຍ ກລອມໂහຣີ ທີ່ຈົ່ງ ຈາບ
ອົງຄົປະກອບ ມາຍຄື່ງ ສ່ວນທີ່ນຳມາປະກອບເປັນວັນໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ
ໄດ້ແກ່ ເຄື່ອງດນຕົວ ກາຮປະສມວງວິທີກາຮບຣາລົງບທເພັງທີ່ໃຫ້ໃນກາຮບຣາລົງ
ແລະພິທີກຣມໄໝວັດຈຸງ

ກາຮປະສມວງ ມາຍຄື່ງ ກາຮນໍາເຄື່ອງດນຕົວພື້ນບ້ານອືສານມາບຣາລົງ ຮຸມເຂົ້າເປັນວັງ
ເພື່ອໃຫ້ບຣາລົງປະກອບງານປະເພນີຕ່າງໆ ໃນ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ

ວິທີກາຮບຣາລົງ ມາຍຄື່ງເຕັກນິກກາຮບຣາລົງ ຂັ້ນຕອນໃນກາຮບຣາລົງຂອງວັນໂහຣີ
ພື້ນບ້ານອືສານໃນ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ

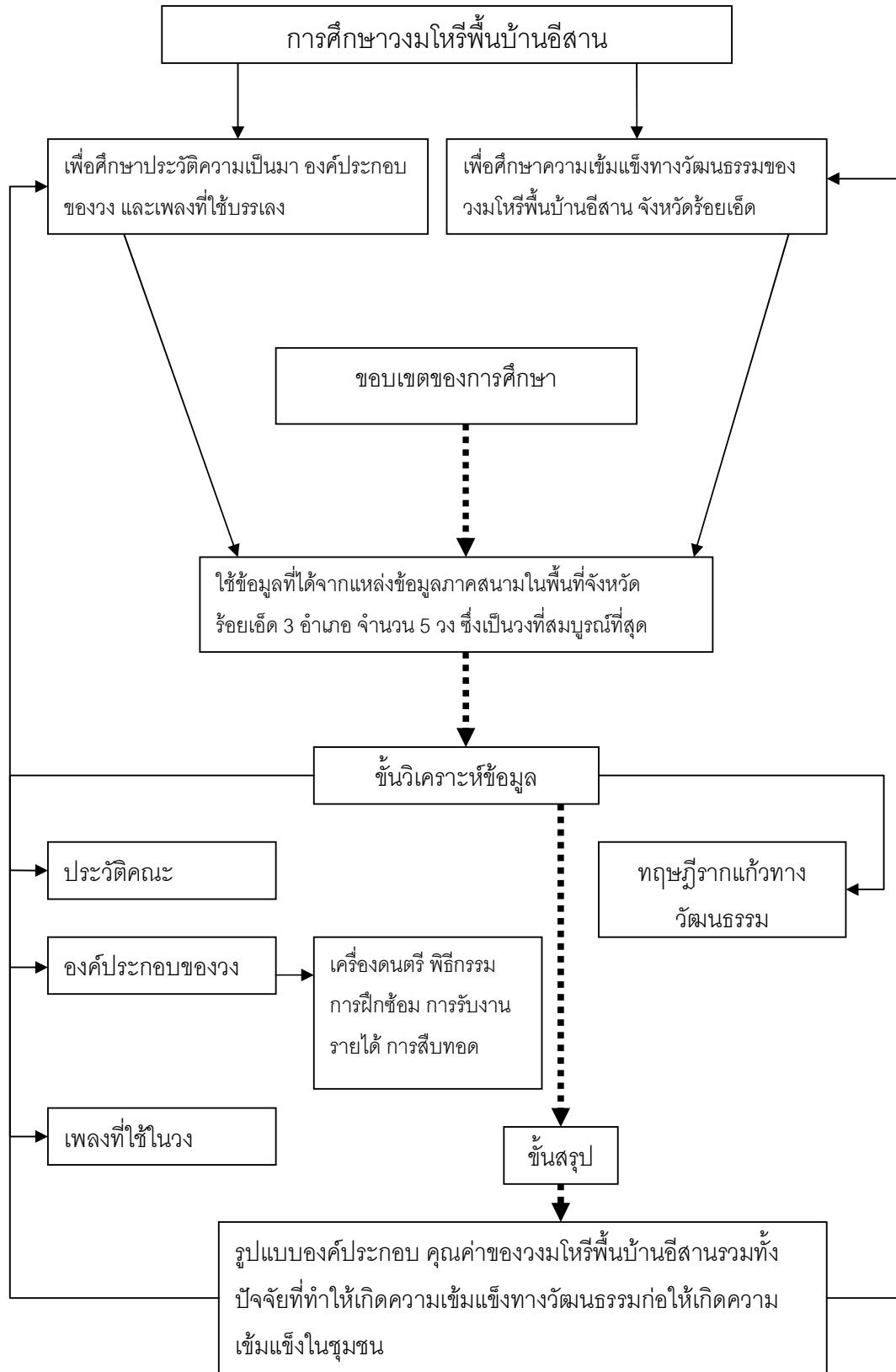
ຄະນະ /ວັງ ມາຍຄື່ງ ກລຸມຜູ້ບຣາລົງວັນໂහຣີພື້ນບ້ານອືສານໃນຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ຈຳນວນ 5 ວັງ
ປີໄໝ່ ມາຍຄື່ງ ປີທີ່ມີຂາດໄໝ່ຂອງຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ມີລັກຊະນະຄລ້າຍປີໃນ ຂອງກາຄກລາງ
ປິ່ນ້ອຍ ມາຍຄື່ງ ປີທີ່ມີຂາດເລັກກວ່າປີໄໝ່ຂອງຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ມີລັກຊະນະຄລ້າຍປີນອກ ຂອງ
ກາຄກລາງ

ຫອໄໝ່ ມາຍຄື່ງ ຫອທີ່ໃຫ້ບຣາລົງໃນວັນໂහຣີພື້ນບ້ານ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ເປັນຫອທີ່ມີຂາດຂອງ

ກະໂໂລກຫອໄໝ່ ມີລັກຊະນະຄລ້າຍຫອ້ອີ້ນ ຂອງກາຄກລາງ

ຫອນ້ອຍ ມາຍຄື່ງ ຫອທີ່ໃຫ້ບຣາລົງໃນວັນໂහຣີພື້ນບ້ານ ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ ເປັນຫອທີ່ມີຂາດຂອງ
ກະໂໂລກຫອເລັກກວ່າກະໂໂລກຂອງຫອໄໝ່ ມີລັກຊະນະຄລ້າຍ ຫອດ້ວງ ຂອງກາຄກລາງ

กล่องมหรี หมายถึง กล่องที่ใช้บรรจุภัณฑ์ในวงมหรีพื้นบ้าน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นกล่องที่ขึ้น
หนังสองหน้าแต่มีขนาดเล็กกว่า กล่องตู้มหงากอีสาน
คายอ้อ หมายถึง เครื่องประดับพิธีไหว้ครู ในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ป่าวสักเค หมายถึง การกล่าวบทสาดอัญเชิญเทวดาในการบรรจุภัณฑ์ในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน
จังหวัดร้อยเอ็ด
บทเพลง หมายถึง ทำนองเพลง ที่ใช้ในการบรรจุภัณฑ์ในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด
บุญผะเหวด หมายถึง งานประเพณีทศน์พระธรรมเทศนาเจ่องพระเวสสันดร์ให้จบในวัน
เดียว
แห่กันหลอน หมายถึง การเดินไปขอให้ร่วมทำบุญตามบ้านที่ละหลัง ในงานประเพณีบุญผะ
เหวด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง วมหริพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษาวิจัย โดยได้แบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกเป็น 3 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวมหริ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนตระ วมหริพื้นบ้านอีสานและคนตระอีสาน
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมคนตระ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวมหริ

มนต์รี ตราโนม (2527:16) ได้กล่าวถึงมหริว่า มหริในสมัยโบราณเป็นคำเรียกการบรรเลงทั่วไป ถ้าเกี่ยวกับวงเครื่องสายก็เรียกว่า วมหริเครื่องสาย วงปี่พาทย์ก็เรียกวมหริปี่พาทย์ แต่ในปัจจุบันคำว่ามหริใช้เป็นชื่อเรียกเฉพาะวงบรรเลงอย่างหนึ่ง ซึ่งมีทั้งเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงเครื่องสายและวงปี่พาทย์ผสมกัน แบ่งตามขนาดของวงเป็นวงมหริเครื่องเล็ก วงมหริเครื่องคู่ และวงมหริเครื่องใหญ่ เช่นเดียวกับ คุณ อรุณรัตน์ (2529:122-124) ที่ได้กล่าวถึงวมหริว่า มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีวงมหริเครื่องสี่ โดยดัดแปลงมาจากวงขับไม้บรรเลงพิณ ประกอบด้วยชุดสามสาย กระจับปี่ทับ คนตีกรับพวง ต่อมาได้เพิ่มรำนา ทับ ชลุย เป็นมหริเครื่องหก เพิ่มจะเข้า เป็นมหริเครื่องเจ็ด ไม่ใช่กระจับปี่ ชุดสามสาย เพิ่มชุดดัง ชุดอู้ วนนาด ห้องวง จนเป็นวงแบบอย่างที่ใช้มาจนถึงปัจจุบัน เช่น วงมหริเครื่องเล็ก มหริเครื่องคู่ และวงมหริเครื่องใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ นายแพทย์พูนพิศ อมາตยกุล (2542:60-62) ที่ได้กล่าวถึงวมหริว่าในแห่งสือ ตนตระวิจักษ์ว่า สำหรับการพัฒนาวงมหรินั้นได้พัฒนาขึ้นเป็นลำดับในสมัยกรุงเทพฯ จนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 และที่ 8 มีการพัฒนาวงมหริให้มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ วงมหริเครื่องคู่ และพัฒนาให้เป็นวงมหริวงพิเศษ ใช้ผู้บรรเลงถึง 200 คน เรียกว่า “วงมหาดุริยางค์” โดยอาจารย์ ประสิทธิ์ ถาวร ในเรื่องเดียวกันนี้ ลงต ภูษา (2532:122-124) ยังได้ศึกษาถึงมหริโดยอ้างอิง อยู่พริ กล่าวว่า มหริอาจเป็นคำพื้นเมืองหรือเป็นคำศัพท์ผสมกันก็ได้ มีงานนักขัตฤกษ์ประจำปีของอินเดียอยู่อย่างหนึ่งหลังฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว คือ เริ่มตั้งวันเพ็ญเดือน 4 (ผัดคุณมาศ) เรียกวันนี้ว่า โนลิกา หรือโนลาการอย่างภาษาสันสกฤต คำว่า โนลิกาแปลว่า พิธีสวัสดีส่วน หรือพิธีสวัสดุนั่นเอง เรียกว่า โนลิ หรือ โนรี มีต้นนานาเกี่ยวกับความเชื่อพระผู้เป็นเจ้าในศาสนาฮินดู เป็นการฉลองชัยชนะของพระศิริวัตถุที่ทรงปราบพระกามเทพสำเร็จด้วยพระเพลิงที่พุ่งออกมายากพระเนตรดวงที่ 3 ของพระองค์ ประชาชนจึงใช้น้ำผสมกับ สีแดงชีดหรือสาครดกัน และไม่

ມີເຈຕານຮ້າຍ ກຳທັນດານີ້ 3 ວັນນ້ຳ 7 ວັນນ້ຳ 10 ວັນນ້ຳ ໃນການວັນນັກຂັດຖານ໌ ໂທຣີເພັນຂັບທີ່
ບຣາຍຄື່ງງານເຮັດວຽກຂຶ້ນເພັນນີ້ວ່າ ໂທຣີ ຜົ່ງອາຈຈະເປັນທີ່ມາຂອງຄຳວ່າ ມໂທຣີ ຂອງໄທຍົກໄດ້ ແຕ່ຂ້ອນນີ້ໄມ້ໄດ້
ຢືນຢັນ ນອກຈາກນີ້ຢັກລ່າວຄື່ງລັກຊະນະຂອງມໂທຣີແລະແນວກາບຮຽນມໂທຣີອີກດ້ວຍ

ນອກຈາກນັ້ນ ສູ່ຮ້າຍ ເຄື່ອປະຕັບ (2524:45) ກົ່າງໄດ້ກລ່າວຄື່ງມໂທຣີໄວ້ໃນໜັງສື່ອໃໝ່ຄູດນຕີໄທ
ແລະຄວາມຮູ້ທ່າວໄປເກີຍວັບດນຕີໄທຍ່ວ່າ ວົມໂທຣີເປັນລັກຊະນະກາປະສົມວົງທີ່ເພີຍບພ້ອມໄປດ້ວຍ ເຄື່ອງ
ດີດ ສີ ຕີ ເປົາ ແລະເຄື່ອງກຳກັບຈົງທະໜີດ້າກລ່າວຍ່າງກວ່າງາ ກົ່າຈູດຕີໄດ້ອີກຍ່າງໜຶ່ງວ່າ ວົມໂທຣີໜີ່
ນິຍມປະສົມວົງບຮຽນຍູ້ໃນປັຈຈຸບັນ ຄື່ອ ວົມດນຕີທີ່ເກີດຈາກກາວມວົງປີພາຫຍົງແລະວເຄື່ອງສາຍເຫຼົ່າ
ດ້ວຍກັນນັ້ນເອງ ແຕ່ດ້າທາກຈະພູດຄື່ງຮາຍລະເຄີຍດແລ້ວປີພາຫຍົມໂທຣີຍ່ອມຜິດຈາກປີພາຫຍົງຮຽມດາຍ່າງ
ສິ້ນເຫຼົງ ທັ້ງໝາດ ຮະດັບເສີ່ຍງ ແລະວິທີບຮຽນ

2. ເອກສາຮແລະງານວິຈີຍທີ່ເກີຍວ້າຂ້ອງກັບດນຕີ ວົມໂທຣີພື້ນບ້ານອີສານແລະດນຕີອີສານ

2.1 ເອກສາຮທີ່ເກີຍວ້າຂ້ອງກັບດນຕີ ວົມໂທຣີພື້ນບ້ານອີສານແລະດນຕີອີສານ

ສົມຫຍາ ລຳດວານ (2537:43-45) ໄດ້ກລ່າວຄື່ງເຮືອມໂທຣີອີສານ ໄວ້ວ່າ ມໂທຣີອີສານ ມາຍຄື່ງ
ວົມດນຕີທີ່ມີເຄື່ອງດນຕີທັງ 4 ກລຸມ ຄື່ອ ເຄື່ອງດີດ ເຄື່ອງສີ ເຄື່ອງຕີ ແລະເຄື່ອງເປົາ ອູ້ຄົບຄວນ ເຄື່ອງ
ດນຕີໃນວົມໂທຣີປະກອບດ້ວຍ ປີ 2-3 ເລາ ຂອດວັງ1-2 ດັນ ຂອຂູ້ 1-3 ດັນ ກລອງ 1 ໃນ ຈາບໃໝ່ 1 ຄູ່ ແລະ
ຈິ່ງ 1 ຄູ່ ຜົ່ງອາຈຈະມີເຄື່ອງດນຕີອື່ນປະກອບນ້ຳ ເຫັນ ແກ້ໄຂ ໂວດ ເປັນຕົ້ນ ຫົ່ງວ່າ ອາຈຈະມີນັກດນຕີ
ເປັນຫຍາລ້ວນປະມານ 9-14 ດົນ ເພັນທີ່ໃຫ້ບຮຽນ ໄດ້ແກ່ ເພັນໄຫວ້ຄູ່ ເພັນພັດຫາ ເພັນຈະນີໂຫຍ ເພັນ
ກັນຕົ້ນ ເພັນເຕັ້ນຮັບປໍາ ເພັນເຫັນ ເພັນພໍາເຫັນ ກະຈາດ ເປັນຕົ້ນ

ເຈົ້າຢູ່ຂ່າຍ ຂົນມີພໂໂຈນ (2526:303-313) ກລ່າວຄື່ງດນຕີພື້ນບ້ານແລະກລ່າວຄື່ງມໂທຣີວ່າ ຄຳວ່າ
ມໂທຣີ ອາຈານຈາກມໂທຣີທີ່ເປັນຫຼື່ອປີໂທ ຜົ່ງໝາຍຄື່ງເພັນພື້ນບ້ານໜີດໜຶ່ງຂອງອິນເດີຍແລະຄຳວ່າ ດນຕີ
ດຸງຍະ ແລະມໂທຣີ ເປັນຄຳທີ່ນິຍມໃຫ້ໃນຮຽນຄົດີ ມາຍຄື່ງດນຕີປະເທບບຮຽນ

ศູນຍົກສາຮກສາກອກໂຮງເຮັນຈັງໜວດຮ້ອຍເອັດ (2548:156-157) ໄດ້ກລ່າວຄື່ງຄູ້ງມີປົ້ນຢູ່
ທ້ອງຄື່ນ ໃນໜັງສື່ອອົງຄຄວາມຮູ້ຄູ້ງມີປົ້ນຢູ່ທ້ອງຄື່ນ ຈັງໜວດຮ້ອຍເອັດ ເກີຍວັບນັກດນຕີເວັງມໂທຣີ ທີ່ມີ
ຄວາມເຫື່ອວ່າຫຼຸດດ້ານການເປົາປີ ໃນວົມໂທຣີບ້ານເຫັນແ雪່ວ່າ ກະບວນການແລະຂັ້ນຕອນການເປົາປີ ພັ້ນເພັນ
ຂອງວົມໂທຣີ ການເປົາປີ ຈະຕ້ອງໃຊ້ກລອງເສີ່ຍງແລະໃຫ້ປົດຫຍວຍໃນການເປົາ ເພວະເສີ່ຍງຈະຕ້ອງມາຈາກລຳຄອ
ແລະເປົາໃໝ່ເສີ່ຍດັ່ງ ເສີ່ຍງເພັນຈຶ່ງຈະພັ້ນສູນກສນານ ໄພເວລະ

ທີ່ ຕາວໂລ ແລະພົມສີ່ຈຸ່ງ ບຸນູ້ໄໝ (2539:4) ໄດ້ກລ່າວຄື່ງ ລັກຊະນະຂອງມໂທຣີອີສານ ວ່າ ໃນເວັງຂອງ
ການບຮຽນນັ້ນ ວົມໂທຣີອີສານເປັນວົມດນຕີບຮຽນ ໄນມີການຂັບຮ້ອງ ໃຫ້ປີ ແລະຂອບເປົ້ອເຄື່ອງເດີນທຳນອງ

เพลง ใช้ฉบับใหญ่เป็นเครื่องกำหนดดังนี้ - เริ่ว มีกลองและฉิ่ง (บางคณะมีฉบับกรอตัวย) เป็นเครื่องทำจังหวะลูกล้อลูกขัดสอดประสานพลิกแพลงไปตามลีลาของเพลง แต่กลองส่วนใหญ่จะตีเป็นจังหวะประโภแบบทุกเพลง ใช้ปีเล็กหรือปียอดขึ้นเพลง บางคณะก็ใช้ปีใหญ่ เมื่อหัวหน้าคณะขึ้นเพลงไปได้ 3-4 ห้องโน๊ต ผู้เล่นคนต่อชื่นอื่นๆ ก็รับ หากต้องหยุดเพลงก็จะแสดงอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นที่เข้าใจกันกับลูกวง แล้ววงหริทั้งหมดก็จะลงพร้อมกันตามท่อนลงที่เข้าใจตรงกัน

สุกิจ พลประตอน (2538:55) กล่าวว่า คำว่า “มหริ” ชาวอีสาน หมายถึง ดนตรีทั่วไป หากมีการบรรเลงดนตรีในงานใดๆ ก็ตามจะเรียกดนตรีว่า “มหริ” แม้แต่ดนตรีสากลก็เรียกเหมือนกัน แต่ในทางวิชาการ “มหริ” หมายถึงดนตรีที่บรรเลงโดยมีเครื่องดนตรีประเภท ดีด สี ตี เป่า วงมหริเกิดจากการรวมปี่พาทย์กับวงเครื่องสายเข้าด้วยกัน วงปี่พาทย์ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีเป็นหลัก ได้แก่ ระนาดเอก ปี่ใน ฆ้องวงใหญ่ ตะโพน กลองหัด ฉิ่ง ส่วนวงเครื่องสายประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายเป็นหลัก ได้แก่ ซอคู้ ซอตัวง จะเขี้ ซอตุ่ย โนน รำมะนา ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของคำว่า “มหริอีสาน” หมายถึง ดนตรีที่มีเครื่องพื้นบ้านประเภท ดีด สี ตี เป่า ประมาณกันโดยมีนักดนตรีชาวบ้านเป็นผู้บรรเลง ส่วนเพลงที่ใช้บรรเลงเป็นเพลงที่จดจำกันมา จึงมีการแสดงผสมผสานทำงานของซึ่งอาจจะผิดแยกจากทำงานเดิมไปบ้าง จำนวนเครื่องดนตรี และประเภทเครื่องดนตรีที่นำบรรเลงไม่มีข้อกำหนดแน่นอนตามรายตัว

สำเร็จ คำโนง (2522:10-17) ได้กล่าวถึงดนตรีพื้นบ้านอีสาน วงดนตรีอีสาน ลักษณะของเครื่องดนตรีอีสานชนิดต่างๆ เช่น ชุด โนหด และหืน เป็นต้น

จาบุตร เรืองสุวรรณ (2520:20-38) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของการละเล่นพื้นเมืองอีสาน ในหนังสือของดีอีสาน โดยมีเนื้อหากล่าวถึง เรื่องวิวัฒนาการการละเล่นพื้นเมือง ประเพณีศิบส่อง คลองสิบสี่ ตลอดจนเครื่องดนตรีที่ประกอบการละเล่นพื้นเมือง และการแสดงพื้นเมืองต่างๆ เช่น วงโปงลาง ประวัติความเป็นมาของโปงลาง และเพลงที่บรรเลง

ปรีชา พินทอง (2532:908) กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับดนตรี โดยกล่าวถึงซึ่งเครื่องดนตรี รวมรวมซึ่งเครื่องดนตรีอีสาน และข้อความที่มีซึ่งเครื่องดนตรีที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมอีสาน แต่ละเรื่อง

ธิดา โนลิกรัตน์ และคนอื่นๆ (2532:260-285) ได้กล่าวถึงเกี่ยวกับลักษณะของดนตรีพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น พิธีกรรม การทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้ ดนตรียังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในพิธีกรรมและประเพณีต่างๆอีกด้วย

วิโรจน์ เอี่ยมสุข (2527:145-164) อธิบายเรื่องราวเกี่ยวกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานได้ว่า เครื่องดนตรีที่นิยมกันอย่างแพร่หลายมีอยุ่มากหมายหลายอย่าง จำแนกประเภทเครื่องดีด ได้แก่ กระจับปี่ พินน้ำเต้า ประเภทเครื่องสี ได้แก่ ซอ ประเภทเครื่องตี ได้แก่ กลองกันตรีม และประเภท

เครื่องเป่า ได้แก่ ปั๊ก ปี่เจริยง เป็นต้น นอกจากนี้ยังกล่าวถึงรายละเอียด รูปร่าง ลักษณะของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ตลอดจนประวัติความเป็นมาและการที่ยับเสียง เป็นต้น

กมล เกตุศิริ (2528 :189-207) กล่าวไว้ในหนังสือ ดูนตรีและการละเล่นพื้นบ้านชาวอีสาน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ทำงานของดูนตรีใช้ประกอบการรำساກเมืองสุรินทร์ในจังหวะที่เรียกว่า จังปีร์ หมายถึง จังหวะที่ผู้รำساກต้องก้าวเท้าค่อนข้างเร็ว และต้องเยียบเท้าลงระหว่างสากระดับชั้นทั้งสองเท้า ตามลีลาการร่ายรำที่ได้ระบุ ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากทำงานของเพลิงของภาคอีสานตอนเหนือ ใช้แคนและพิณบรรเลง เช่นดูนตรีที่ใช้ในงานศพของชาวสุรินทร์ จะมีวงดูนตรีตั้มโมง สำหรับบรรเลงประคอมศพ ประกอบด้วย ปีสໄล 1 เล้า ซ่องทุย 1 ใบ กลองเพลิงขนาดใหญ่ 1 ใบ และซ่องวงจำนวน 9 ใบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า มนตรีอาจมาจากมนตรีที่เป็นชื่อปีมนต์ ซึ่งหมายถึงปีพื้นบ้านชนิดหนึ่งของอินเดีย มนตรีอีสาน หมายถึง วงศ์ตระกูลที่มีเครื่องวงศ์ 4 กลุ่ม คือ เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตีแlect เครื่องเป่า รวมอยู่ในวงศ์ ลักษณะของวงศ์มนตรีอีสาน เป็นวงศ์ตระกูลวงใน มีการร้อง ใช้เล่นประกอบในงานต่างๆ และมีวิวัฒนาการมาอย่างนาน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรี วงศ์หริพื้นบ้านอีสานและดนตรีอีสาน

ກາງຈາ ອິນທຣສູນານນົກ ແລະຄະນະ (ບທຄັດຍ່ອງ) ທຳກາວສຶກຂາດນອຽນກູສີລົບພື້ນບ້ານ
ໜຸ່ມບ້ານຫຼອກ ເມື່ອງຄັນອຸປະກອນ ແຂວງສວັນນະເຂດ ສປປ.ລາວ ທີ່ມີວັດຖຸປະສົງຄົມເພື່ອທຳກາວສຶກຂາດນອຽນ
ກູສີລົບພື້ນບ້ານ ໜຸ່ມບ້ານຫຼອກ ເມື່ອງຄັນອຸປະກອນ ແຂວງສວັນນະເຂດ ສປປ.ລາວ ແລະສຶກຂາດຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງ
ວັດນອຽມດ້ານດັນຕົວແລະນາງູສີລົບພື້ນບ້ານ ໜຸ່ມບ້ານຫຼອກ ເມື່ອງຄັນອຸປະກອນ ແຂວງສວັນນະເຂດ ສປປ.ລາວ
ຜົດກາວວິຈັຍສຽງໄດ້ວ່າ ມີຄະນະໜອດລໍາຮັສມີເພີຍຄະນະເດືອຍໃນໜຸ່ມບ້ານທີ່ມີກາຮແສດງແລະຮັບງານອູ່ເປັນ
ປະຈຳ ມີຫຼື້ອໍເສີຍຮູ້ຈັກໂດ່ງດັ່ງມາດື່ງປະເທດໄທຢູ່ໃນເຂດຈັງຫວັດມຸກດາຫາວ່າ ລຳບ້ານຫຼອກມີກາຮຂັບລຳນໍາໂດຍ
ມີເຄື່ອງດັນຕົວປະກອບປົກ ແຄນ ກລອງ ແລະຈຶ່ງ ມີລືລາທຳນອງເປັນເອກລັກຜ່ານ໌ເພິພະຂອງປະເທດ ສປປ.
ລາວ ໃນດ້ານຄວາມເຂັ້ມແຂງທາງວັດນອຽມໃຫ້ທຸກໆກົງວາກແກ້ວທາງວັດນອຽມ 8 ຂ້ອສຽງໄດ້ວ່າ ດັນຕົວແລະ
ນາງູສີລົບພື້ນບ້ານຫຼອກ ເມື່ອງຄັນອຸປະກອນ ແຂວງສວັນນະເຂດ ສປປ.ລາວ ມີຄວາມເຂັ້ມແຂງດ້ວຍ ຄວາມເປັນອູ່
ຮະບບປຽບຄວ້າ ກາຣຄ່າຍທອດຄວາມຮູ້ແບບມຸປາກູ້ຈະ ບທເພັນຍຸ່ນໃນຄ່ານິຍມແລະໜຸ່ມຫຼາຍ ວັດວັດນອຽມ
ປະເທດ ມີກາຮດໍາເນີນຫຼືວິດເວີຍບ່າງຍ່າງ ມີຄວາມຄວ້າທົກໃນສາສນາ ແລະມີອຸດມກາຮັນພື້ນຖານ ດື່ອງ ວັກຫາຕີ
ສາສນາແລະຜູ້ປົກຄວອງປະເທດ

ແກ້ວກຮ່າມເກົ່ວ (2544:ບທຄດຢ່ອ) ໄດ້ສຶກໝາງມັງຄລະ ກຣນີສຶກໝາງດົນຕົວຝຶ່ນບ້ານຂອງນາຍປະພຣຕ ດູ້ນິລ ໂດຍສຶກໝາປະວັດຄວາມເປັນມາຂອງຄນະ ແລະ ຮາຍນາມນັກດົນຕົວຄະປະປະພຣຕ ຈຸ່ງເຮືອງສຶກໝາຂັບຮ່ວມເນື່ອມຂອງວັງມັງຄລະ ໃນເຮືອງເຄື່ອງດົນຕົວ ອຸປະບບກາຈັດວັງ ພິທີໄວ້ຄູ ກາຣເຮືຍແລກກາຮສັບທອດ ວິເຄຣະໜົບທເພລງຂອງວັງມັງຄລະ ສຶກໝາຮູ່ອຸປະບບກາຈັດວັງປີ່ ມັນທັບກລອງ ວິເຄຣະໜົບອຸປະບບ

ลักษณะการตีกลอง宦lonให้เข้ากับกลองยืน หน้าทับของกลองวงมังคละ รูปแบบ จังหวะ ลักษณะการดำเนินทำงานของปีและลักษณะการเล่นก่อนหลัง

ชนิชฐา หคอมแม่ (2549:บทคดีปอ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับคนตระริของชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับคนตระริของชนเผ่าของและเพื่อศึกษาคนตระริชนเผ่าของ ตำบลตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งจากการศึกษาวิจัยพบว่า ชนเผ่าของเป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในดินแดนแอบภาคตะวันออกของประเทศไทย ในปัจจุบันจังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่มีชาวของอาศัยอยู่มากที่สุด โดยเฉพาะในเขตตำบลตะเคียนทองและคลองพลู ชนเผ่าของมีค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมหรือประเพณีต่างๆ จึงมีเรื่องของบทเพลงและคนตระริเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย โดยแบ่งประเภทของบทเพลงได้ 4 ประเภท ได้แก่ บทเพลงที่ใช้ในพิธีกรรม บทเพลงร้องเล่น บทเพลงประกอบการทำงาน และเพลงกล่อมลูก

จุฑาศิริ ยอดวิเศษ (2550:บทคัดย่อ) ศึกษาดูงานตระวันวัฒนธรรมอิสลาม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านครัว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาดูงานตระวันวัฒนธรรมอิสลามของชาวไทยมุสลิม ชุมชนบ้านครัว และองค์ประกอบของคนตระวันวัฒนธรรมของชุมชนบ้านครัว จากการศึกษาพบว่าคนตระวันวัฒนธรรมบ้านครัวมีมาตั้งแต่อดีต ได้รับการถ่ายทอดกันมาจนถึงปัจจุบันเป็นลักษณะของมุขปาฐะ คนตระวันวัฒนธรรมเป็นคนตระวันที่ไม่มีความขัดข้อง การบรรเทาเครื่องประกอบจังหวะที่สำคัญคือ กลองดุฟ ขณะทำการบรรเทานักร้องจะป่วยเมื่อตามจังหวะไปด้วย นักดนตรีเรียนคนตระวันร้องไม่เป็นทางการ การร้องแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ชาย - หญิง ไม่มีการร้องประสานเสียง บางช่วงจังหวะของเพลงร้องด้วยการล้อ - รับกันระหว่างชาย - หญิง นักดนตรีจะแต่งกายตามแบบของชาวมุสลิมภาคใต้

ເຈຕ່ອງຮັນທົງ ຈິຣສັນຕິອຣາມ (2545:ບທຄດຢ່ອງ) ສຶກຂາດນຕຣີຂາວເຂາເຝຳມູເຊອ ກຣນີສຶກຂາມໜ່ວ້ານັ້ນ
ຫ້ວຍໜຸງ ຄໍາເກົອແມ່ຍ້າຍ ຈັງໜັດເຫື່ອງໃໝ່ ເປັນງານວິຈັຍທາງມານຸ່ມຍຸດວິຍາກວິທີຍາ ໂດຍມີຈຸດມຸ່ນໍ້າມາຍ
ເພື່ອສຶກຂາດນຕຣີໃນວັດນອຣວຸມໝູປ່າສູະທີ່ຄົງອູ່ໃນພິທີກວຽມຈຸດອົງປີໃໝ່ ຮວມທັງລັກຊະນະທາງດນຕຣີຂອງ
ບທເພັນທີ່ປະວົງເລັດວ້າຍດນຕຣີຂາວເຂາເຝຳມູເຊອ ຜຶ້ງສຸງປັດກວິຈັຍໄດ້ວ່າ ຂາວເຂາເຝຳມູເຊອໄດ້ຮັບການ
ພັດນາຈາກໜ່າຍງານທັງກວາດຮູ້ແລະເອກະນຸມີການເປັນອ່າງດີ ທຳໄໝມີຄວາມເຈົ້າມາກັ້ນ ໃນສ່ວນຂອງ
ວັດນອຣວຸມທີ່ເກີ່ວຍໜ້ອງກັບດນຕຣີ ມີການສືບທອດມາຫັນນານ ບທເພັນທີ່ປະວົງເລັດວ້າມີກວານ
ສ່ວນໃໝ່ ດນຕຣີແລະການເຕັ້ນວ່າທີ່ຄືວ່າສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງໜຸ້ມູເຊອ ຄືການເຕັ້ນວ່າໃນເທສກາລປີໃໝ່ ເຄື່ອງ
ດນຕຣີຫຼັກທີ່ໃຊ້ດຳເນີນທຳນອງຄື່ອງ “ໜຸ້ມູ” ອູ່ໃນຕະກູດເຄື່ອງລົມທີ່ມີກວານການເຫັນເສີຍ 5 ເສີຍ 5 ຄື່ອງ
ຊອລ ດາ ທີ່ ໂດ ເງ ມີສ່ວນປະກອບ 3 ສ່ວນ ຄື່ອງ ຕ້ວນ້າເຕົ້າ ທ່ອເສີຍ 5 ທ່ອ ແລະ ລົ້ນ

พวรรณราย คำสูงา (2541:1) ได้ศึกษาบทเพลงที่ประกอบการแสดงโดยใช้วงกันตรีม ซึ่งเป็นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งทางรัฐมนตรีรวมและบทเพลง ผลการศึกษาปรากฏว่า วิธีการแสดง ตลอดจน

เครื่องดูดในวงกันต์รีมแบบดั้งเดิมนั้น แตกต่างจากวงกันต์รีมที่ปรากฏในปัจจุบัน ซึ่งเป็นวงกันต์รีมที่ประยุกต์แล้ว ในด้านการศึกษาวิเคราะห์แนวทำงานของเพลงนั้น ได้ศึกษาเพลงบรรเลงโดยใช้วงกันต์รีมจำนวน 4 เพลง ผลคือได้แนวทำงานของหลักของเพลงรวมทั้งรูปแบบของบทเพลงกันต์รีม

สุภาพรรณ พลอยบุญชัย (2547:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาดูในพิธีแห่งเจ้าชีน โดยสรุปว่า เกี่ยวกับดนตรีในพิธีแห่งเจ้าชีน มีการใช้เครื่องดูดในตู้ คือกลองหัด ตีจังหวะจากช้าไปเร็ว และตีจังหวะร้าวเพื่อเป็นสัญญาณการเดินเข้าและออกของผู้ประกอบพิธี นอกจากนี้มีการตีจังหวะธรรมชาติสับไม้ และเพิ่มการเน้นบางจังหวะในวันที่กล่าวถึงผู้นำคนสำคัญ มีวงปีกลอง และชาบ ใช้นำขบวนแห่ง การบรรเลงแบบประโคมในวันปกติโดยเครื่องประกอบจังหวะตีจังหวะช้า แล้วหยุดเป็นช่วงๆ และปีบรรเลงคล้ายทำงานของสวัด ส่วนในวันที่เป็นเป้าหมายของพิธี วงปีกลองและชาบบรรเลงบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว มีการบรรเลงแบบสมวงมากขึ้น มีท่วงทำงานของเครัว ดนตรีจะสร้างให้ผู้ประกอบพิธีเกิดความรู้สึกคล้ายตามกับองค์ประกอบพิธีด้านอื่นๆ

ยศพรวณ เต็มแย้ม (2545:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีไทย อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี โดยใช้การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมดนตรี เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากผลการศึกษาพบว่า ดนตรีไทยในจังหวัดลพบุรี มี 25 คณะ สามารถสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมให้กับชุมชน มีขั้นบธรรมเนียม ประเพณีที่สำคัญดำรงอยู่ มีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนดนตรีไทยและนาฏศิลป์ลพบุรี งานมงคลและงานอวมงคลของคณะต่างๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ตามทฤษฎีของ นายแพทท์ประเวศ วาสี ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับการศึกษาของ วิมาลา ศิริพงษ์ (2538:1-2) ที่จัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมไทยในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษากรณี สกุล พาทยโภศล และ สกุล ศิลปบรรเลง ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีไทยในเชิงมานุษยวิทยา โดยศึกษาลักษณะและวิธีการที่วัฒนธรรมการดนตรีดำรงอยู่ในสังคมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นการปรับสภาพกิจกรรมทางดนตรีในสังคม ว่าดนตรีสามารถปรับสภาพในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าดนตรีนั้นเป็นของสังคมพื้นราบ หรือสังคมคนชาวเขา

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด (2548:3) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ วงมหรีพื้นบ้านอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า วงมหรีที่ปรากฏที่อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นวงมหรีพื้นบ้านที่มีลักษณะเด่นเฉพาะ อันเนื่องมาจากการลุ่มแรกได้รับการถ่ายทอดจากครูเพลง คนโบราณและถ่ายทอดกันเรื่อยมาจนปัจจุบัน ซึ่งที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมากที่สุดได้แก่ วงมหรีบ้านเที่ยมแข็ง หมู่ 2 ตำบลน้ำใส อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2492 ส่วนวงมหรี คณะกรรมการมิตรจตุรพักตรพิมาน บ้านคุ้มเห็นหมู่ที่ 3 ตำบลหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัด

ร้อยเอ็ด ก่อตั้งโดยนักดนตรีหลายวงที่เลิกกิจกรรมรวมตัวก่อตั้งเป็นวงໂหรือครัง และวงໂหรทั้งสองคณจะได้รับใช้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนหน่วยงานต่างๆทั้งในงานประจำปี ส่วนบุคคลและชุมชน

ธวัช วิวัฒนปัญชี (2538:4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ มໂหรที่ปราภูทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นมໂหรพื้นบ้านที่มีลักษณะเด่นเฉพาะ ขันเนื่องมาจากพื้นที่ในการกำเนิดมໂหรอยู่ระหว่าง ร้อยต่อของวัฒนธรรมทั้ง2 กลุ่ม ดังนั้นจึงทำให้มໂหรของปราภูทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิมทั้งในเรื่องเครื่องดนตรี ลักษณะการประสมวง และเพลงบรรเลง ดังปราภูว่ามໂหร บางคณมีการบรรเลงแบบวัฒนธรรมอีสานได้ที่มีลักษณะการบรรเลง โดยมีการใช้ระนาดเข้าร่วม ส่วนบางคณมีการเพิ่มเครื่องดนตรีขึ้นได้แก่ หัวด แคน แซกโซโฟน เข้าร่วมด้วย นอกจากนี้ยังพบว่า เพลงที่ใช้ในการบรรเลงยังมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ละคนจัดฝึกข้อม ลักษณะดังกล่าวจึงทำ ให้วงมໂหรพื้นบ้านของปราภูทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีรูปแบบในการบรรเลงที่หลากหลาย รวมถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมที่สำคัญในกิจกรรมเพื่อความบันเทิงในงานประจำปีท้องถิ่นด้วย

พิทยัตมน์ พันธุศรี (2546:บทคัดย่อ, 5-8) มໂหรอีสาน หมายถึงดนตรีที่มีเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ประเภท ดีด สี ตี เป่า ประสมวงกัน โดยมีนักดนตรีชาวบ้านเป็นผู้บรรเลง เครื่องดนตรีก็เป็นเครื่อง ดนตรีที่ชาวบ้านประดิษฐ์ขึ้นใช้เอง จึงมีความแตกต่างจากวงໂหรของภาคกลาง ประมาณ 200 ปี มาแล้ว มໂหรอีสานได้แพร่หลายไปทั่วภาคอีสาน และได้รับความนิยมมากในแถบอีสานตอนกลาง และมໂหรในยุคหนึ่งคงบรรเลงอยู่กับที่อย่างเดียว ต่อมามมໂหรอีสานได้รับการประยุกต์ปรับรูปแบบให้ เกิดประโยชน์ต่อสังคมมากขึ้น โดยนำมใช้เดินบรรเลงในช่วงแห่ต่างๆด้วย และได้รับความนิยม อย่างรวดเร็ว เครื่องดนตรีจึงถูกเลือกใช้เท่าที่จำเป็น ตัดเครื่องดนตรีที่มีขนาดใหญ่หนักออกไป เหลือแต่ พิณ แคน ซอ ปี่ ฉิ่ง ฉบับ และกลองเท่านั้น ต่อมามีพิณและแคนกันหายไปจากวงมໂหร เนื่องจาก พิณและแคนให้ในวงหมอลำและได้รับค่าตอบแทนเดียวกับ วงมໂหรอีสานกลางจึงมีเครื่องดนตรีที่สืบทอด ต่อมาก คือ ปี่ในปี่อก ซอคู้ ซอตัวง ฉิ่ง ฉบับ และกลองมໂหร (กลองสองหน้า)

ไฟบูลย์ ตรีเดชี (2532:17) ได้ศึกษาถึงดนตรีพื้นบ้านอีสาน สรุปได้ว่า ดนตรีพื้นบ้านอีสาน คือ ดนตรีที่เกิดขึ้นจากการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีของท้องถิ่นอีสาน และการร้องที่มีสำเนียงภาษา ท่วงทำนอง ลีลา กระแสเสียงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นอีสาน ซึ่งมีการสืบทอดต่อกันมา โดย อาศัยการจัดจำเป็นสำคัญ และนอกจากนี้ยังแบ่งกลุ่มดนตรีออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ 1.) ดนตรีพื้นบ้าน กลุ่มวัฒนธรรมโคราช มีลักษณะเด่นคือ การเล่นเพลงโคราช ซึ่งประกอบด้วยบทเพลงฝ่ายชาย และ ฝ่ายหญิงสองคนร้องโดยร้องโดยกัน โดยไม่มีเครื่องดนตรีบรรเลง 2.) ดนตรีพื้นบ้านกลุ่มวัฒนธรรมกันตรีม เป็นดนตรีของชาวสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ลักษณะเด่นของดนตรีกลุ่มนี้มีดนตรีประเภทขับร้องที่ เจริญ แล้วดนตรีที่บรรเลง ได้แก่ วงกันตรี วงปี่พาทย์ และวงมໂหร 3.) ดนตรีพื้นบ้านกลุ่ม

วัฒนธรรมหมอกำ เป็นกลุ่มวัฒนธรรมกลุ่มใหญ่ที่สุดของชาวอีสาน มีคนตีปะเกทขับร้องที่เรียกว่า ลำ โดยมีเครื่องดนตรี คือ แคนเป่าประกอบคลอประسانเสียง เครื่องดนตรีของกลุ่มวัฒนธรรมนี้ ได้แก่ แคน พิน โปงลาง

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

กาญจนา อินทรสุนنانนท์ (2543:45-46) ได้กล่าวถึงความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมว่า ชุมชน ที่อยู่ร่วมกันแต่ละชุมชนมีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีความร่วมกัน ซึ่งน่าจะเป็นรากแก้วของชุมชนทำให้เกิดทุษฎีหนึ่งคือ ทุษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่

1. อยู่อย่างไทย

เป็นลักษณะเฉพาะของสังคมไทยซึ่งมีลักษณะความเป็นครอบครัวที่มีเอกลักษณ์เป็น ของตนเอง อาทิเรื่องภาษา เครื่องแต่งกาย นิสัยใจคอ ความคิด สังคมไทยมีที่มาจากการสังคมชนบทจาก ชุมชนที่มีจิตใจโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือกันทำให้คนไทยมีไมตรีต่อผู้อื่น

2. ไฟใจศึกษา

การศึกษาคือการเรียนรู้ทั้งนอกระบบและในระบบโดยสามารถเรียนรู้ได้จากการ เรียนรู้ให้เข้าใจจนสามารถคิดได้และทำเป็น และยังสามารถเรียนรู้ได้จากประสบการณ์ เพื่อการอยู่ รอดของมนุษย์ ประทวนสัญชาตญาณอย่างสัตว์ และให้ได้สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรได้

3. เสาหัวความรู้

การเสาหัวความรู้ในที่นี้หมายถึง การสืบค้นวัฒนธรรม โดยสามารถสืบค้นได้ทั้ง ทางตรงและทางข้อม การสืบค้นทางตรง เช่น การลงภาคสนามตามแหล่งวัฒนธรรม พบผู้มีความรู้ทาง วัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น การสืบค้นทางข้อม เช่น สืบค้นตามเอกสารข้างอิงต่างๆ สืบค้นจากสื่อต่างๆ ดูผลงานภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

4. เข้าสู่ค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อมั่นหรือนิยมว่าควรรักษา มั่นถือมั่นหรือควรปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเรา ซึ่งค่านิยมนั้น มีอยู่ใน ครอบของแห่งชีวิตของคนในสังคม ตั้งแต่กลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นสังคมเล็กๆ จนเป็นค่านิยมในหมู่บ้าน ใน ตำบล อำเภอ จังหวัด ตลอดจนคนในประเทศทั้งหมด

5. สร้างสมดุลการณ์

อุดมการณ์ คือระบบความเชื่อซึ่งมีลักษณะเป็นที่ยอมรับร่วมกันจากกลุ่มชนโดยแยก เป็นอุดมการณ์ขั้นพื้นฐาน และขั้นเฉพาะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติจากการสั่งสอนอบรมถ่ายทอดที่ลั่นหอย จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง สังคมไทยนั้นคนในชาติต้องมีอุดมการณ์ประจำชาติและอุดมการณ์ เนพะตุน จึงจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีระเบียบ

6. สีบسانวัฒนธรรม

วัฒนธรรมนั้น ดำรงความเป็นชาติ มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์ สืบทอด ส่งเสริม และ เผยแพร่วัฒนธรรม สิงแวดล้อมต่างๆ ส่งผลและมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

7. จดจำประเพณี

ประเพณีเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ หมู่ เหล่า กลุ่ม หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัด ภาค รวมถึงระดับประเทศ ซึ่งลักษณะโดยทั่วไปของประเพณีไทย อาจมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ มีรูปแบบที่เรียบง่าย มีครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของประเพณี เกี่ยวข้องกับศาสนา มีระบบผู้อาภูเบิก เกี่ยวข้องกับการทำเนิน เป็นต้น

8. ของดีศิลปะ

ศิลปะ หมายถึงคำสั่งสอน เป็นศูนย์รวมใจของคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติ ไทยมีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ศาสนาทุกศาสนาล้วนแต่สอนให้คนทำความดี มีส่วนช่วย ดำรงความเป็นชาติ และทำให้สังคมสงบสุข โดยทั่วไปแล้วศาสนาจะต้องประกอบด้วย ศาสนา (ผู้ ประจำศาสนา) มีคำสอน มีผู้สืบทอด มีศาสนาสถาน มีสัญลักษณ์เครื่องหมายหรือสิ่งแทนพิธีกรรม และมีการปฏิบัติตามความเชื่อนั้น

และในเรื่องของการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมนั้น ประเวศ วะสี (2532:1-22) ได้ กล่าวถึงวัฒนธรรมในหนังสือ วัฒนธรรมกับการพัฒนา มีเนื้อหาสรุปได้ว่า วัฒนธรรมคือ พลังของ ปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชนซึ่งได้มาจากการเลือกสรร การ กลั่นกรอง ทดลองใช้ และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมา วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการคือ

1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบบ

ประชาธิปไตย

2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ

3. สงเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น

4. มีความมุ่งนาการ

5. สร้างความประسانสอดคล้อง และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. สร้างความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการพัฒนาระบบทรัมของสังคม

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า จากทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าวสามารถที่จะนำมาใช้กับเคราะห์ชุมชนเพื่อสืบสาน ความเข้มแข็งของวัฒนธรรมคนตระริ เพื่อที่จะศึกษาให้ทราบถึงการดำรงอยู่ของคนตระริวัฒน์ หรือพื้นบ้าน ชีวาน ในจังหวัดร้อยเอ็ด

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม

ประเสริฐ เล่าวัฒนาอารีย์ (2546:บทคัดย่อ) ได้สรุปผลงานวิจัยเรื่อง ความเข้มแข็ง ทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้านปากน้ำดำบลเอกสารช ำnegoป้าโมก จังหวัดอ่างทอง โดยสรุปได้ว่า

1. ประวัติความเป็นมาของการท่องเที่ยวของหมู่บ้านปากน้ำ แบ่งเป็น 3 ยุค คือ ยุคแรก เริ่มเมื่อประมาณ 70 ปีมาแล้ว (พ.ศ. 2475) โดยนายเพิ่ม ภู่ประดิษฐ์ เป็นผู้บุกเบิก ยุคที่สอง นายแหงส์ฟ้า หยดย้อย เป็นผู้พัฒนา และสร้างชื่อเสียงมาสู่หมู่บ้านปากน้ำ และยุคที่สาม เป็นยุคยังยืน มีการสืบทอดการผลิต และขยายวงการผลิตกว้างออกไปทำให้ชาวบ้านปากน้ำส่วนใหญ่หานาเลี้ยงชีพ ด้วยการท่องเที่ยวและขายกล่อง

2. ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของหมู่บ้าน พบร่วมกับการสร้างความเข้มแข็งอยู่ในระดับที่ยั่งยืน โดยวิเคราะห์ตามแนวทฤษฎีของ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ชื่อสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านเศรษฐกิจ

ผู้ท่องเที่ยวได้โดยตรงจากการผลิตจำหน่ายกล่องอยู่ในระดับที่สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

2.2 ด้านสังคม

ชาวบ้านปากน้ำมีการพบปะทางสังคม มีการไปมาหาสู่แลกเปลี่ยนความรู้และให้ คำปรึกษาซึ่งกันและกัน

2.3 ด้านจิตวิญญาณ

การจัดงานพิธีไหว้ครุภูลองซึ่งเป็นการรวมตัวกันของผู้ท่องเที่ยวทุกครอบครัวปั่ง ชี้ให้เห็นถึงการมีจิตวิญญาณที่ลึกซึ้งทางวัฒนธรรมกล่อง

2.4 ด้านการปกครอง

มีการจัดประชุมกลุ่มในการผลิตกลอง ซึ่งนำไปสู่การร่วมมือในด้านการจัด
จำหน่าย การควบคุมราชากลางของกลองแต่ละชนิด

3. กระบวนการผลิตของหมู่บ้านปากน้ำ มีการผลิตกลองทุกชนิด โดยจะทำอย่างเป็น
ขั้นตอนตั้งแต่ขั้นเตรียม อันได้แก่ การเลือกไม้ และคัดหนัง ขั้นผลิต อันได้แก่ การกลึงหุ่นกลอง การ
เตรียมหนัง ขั้นประกอบ อันได้แก่ การนำหนังมาประกอบเข้ากับตัวหุ่นกลอง และขั้นประดับตกแต่ง ซึ่ง
ตกลงกันด้วยผู้ และสี

โดยภาพรวมแล้วปรากฏว่า วัฒนธรรมการทำกลองในหมู่บ้านปากน้ำแห่งนี้ยังคง
รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงความเป็นไทยได้อย่างแท้จริง ซึ่งสามารถพยุงรักษาความ
ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ปรีชา ออกรกิจวัตร (2548:บทคัดย่อ) ได้สรุปผลงานวิจัยเรื่อง แตรวงชาวบ้าน :
กรณีศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของแตรวง ในจังหวัดสมุทรสงคราม ดังสรุปได้ว่า

จากทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน อินทรสุนันนท์ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 8
ประการ ซึ่งประกอบด้วย อยู่อย่างไทย ไฟใจศึกษา เสาหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์
สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี และของดีศิลปะ จากการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม
แตรวงชาวบ้านโดยใช้ทฤษฎีดังกล่าว พบว่าแตรวงชาวบ้านมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมเพริ่มใน
ปัจจุบันแตรวงชาวบ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถอยู่ได้โดยมีการศึกษาแหล่งความรู้เพิ่มเติม
และการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบุคคลสัมภัย ทั้งนี้ยังคงอนุรักษ์
ขนบธรรมเนียมประเพณีดีงามของสังคมไว้ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และลีบ拓ดวัฒนธรรมของชุมชนให้คง
อยู่สืบไป และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้บุคคลในสังคมเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน สมัครสมาน
สามัคคี ช่วยเหลือกันและกัน ส่งเสริมให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นการ
สร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมของจังหวัดสมุทรสงครามและของชาติให้เป็นปึกแผ่น

มานะ ธานี (2546:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความเข้มแข็งวัฒนธรรมการบริหารปีพาย์
จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่าวัฒนธรรมการบริหารปีพาย์ทั้ง 15 วง มีบทบาทต่อคนใน 6
อำเภอของจังหวัดสิงห์บุรีในเรื่องการบริหารปีพาย์และประกอบพิธี และประกอบการแสดง นอกจานนี้บางวงยัง
ได้จัดตั้งสถานที่ฝึกหัดดนตรีไทย โดยให้นักเรียนและประชาชนที่สนใจมาเรียนโดยไม่คิดค่าเรียนแต่
อย่างใด ส่งเสริมเศรษฐกิจให้หมุนเวียนทำให้เกิดความสมดุลในแต่ละชุมชน ซึ่งการเข้าร่วมกิจกรรมทำ
ให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเกื้อหนุนชูเจือ ลดความขัดแย้งและความแตกต่างทางด้าน
สถานภาพ หรือชนชั้น จึงทำให้วงปีพาย์ในจังหวัดสิงห์บุรีมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม นอกจานนี้วง
ปีพาย์ในจังหวัดสิงห์บุรี ยังสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี จึงทำให้

สามารถรับงานได้อย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีความรักในศักดิ์ศรีและชื่อสัตย์ต่อวิชาชีพของตนซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลทำให้วางปีพายในจังหวัดสิงหบุรีอยู่ได้อย่างเข้มแข็งต่อไปในสภาพปัจจุบัน

พรถอนศรี จุลกาพ (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมดั้นตรีไทยในตำบลบางปลา : กรณีศึกษาดั้นตรีไทยคณะสุดประเสริฐ ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประโภศ วงศ์ โดยมีคุณลักษณะ 8 ประการคือ

1. มีความหลากหลาย กระจายอำนาจ จึงส่งเสริมการเมืองระบบประชาธิปไตย
2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชนท้องถิ่น
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง และความสมดุลที่ยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผลดุลธรรมของสังคม

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตำบลบางปลา มีหลักฐานปรากฏชัดเจนในด้านกรุงรัตนโกสินทร์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งประชาชนมีอาชีพตามสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มีกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมดั้นตรีและนาฏศิลป์ที่โดดเด่น สร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมในด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้ โดยบริหารเงินอย่างมีระบบและยุติธรรม ด้านจิตใจ มีความประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบศีลธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นการสร้างเกียรติ ศักดิ์ศรี และความภาคภูมิใจในหมู่คณะ มีความสอดคล้องกับการปกครองระบบประชาธิปไตย คือ มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความให้รีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย เชิงคุณภาพ นำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อการเก็บข้อมูลดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารหลักฐานต่างๆ

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารตำรา สิ่งพิมพ์ บทความ เพื่อเป็นการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้รวบรวมค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ดังนี้

1.1 หอสมุดแห่งชาติ

1.2 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

1.3 หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.4 ศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร

1.5 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด

1.6 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

2.1 การสังเกต สังเกตวิธีการบริโภคของวงให้รีพื้นบ้านอีสาน ที่บริโภคในงานบุญ ประเพณีต่างๆ

2.2 การสัมภาษณ์ สัมภาษณ์จากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นนักดนตรีพื้นบ้าน ผู้รู้ในชุมชนและนักวิชาการที่มีความรู้ด้านวงให้รีพื้นบ้านอีสาน

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ภาคสนาม ได้แก่

2.2.1 ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด นายจีวพล เพชรสม

2.2.2 ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ปัตตานี นางกัลยา ทองมั่น

2.2.3 หัวหน้าภาคริชานต์พื้นบ้าน วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
อาจารย์พัลลภ เฟียรชนะ

2.2.4 ผู้เชี่ยวชาญด้านโครงการและแผนงาน อาจารย์นัดรบ หมาลี

2.2.5 นายคำตา หมื่นบุญมี นักดนตรี

2.2.6 นายสัมฤทธิ์ ใสภา นักดนตรี

2.2.7 นายคำพิว สมเพชร นักดนตรี

2.2.8 นายเขียน ศalaจันทร์ นักดนตรี

2.2.9 นายปักครอง ปีโต นักดนตรี

2.2.10 นายจำเนียร มาดยิวเตช นักดนตรี

2.2.11 นายอ่อนสา สมเพชร นักดนตรี

2.2.12 นายนิติ บุตรไส นักดนตรี

2.2.13 นายบรรเทิง พลลักษ นักดนตรี

2.2.14 นายตา วงศ์ลุน นักดนตรี

2.2.15 นายอ่าง สอนพงษ์ นักดนตรี

2.1 อุปกรณ์และเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2.1.1 อุปกรณ์การจดบันทึก

2.1.2 เครื่องบันทึกเสียง

2.1.3 เครื่องบันทึกภาพนิ่ง

2.1.4 เครื่องบันทึกภาพเคลื่อนไหว

ขั้นศึกษาข้อมูล

- ศึกษาจากเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับวงโนรี
- ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงโนรีพื้นบ้านอีสานและดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม
- ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์นำมาเรียบเรียงและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาประวัติ องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน และเพลงที่ใช้ในการบรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

- วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง อำเภอจตุรพักรพิมาน

- วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตร จตุรพักรพิมาน

อำเภอจตุรพักรพิมาน

- วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ บ้านหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์

- วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ รวมมิตรเดี่ยงสวรรค์ บ้านโนนท่อน อำเภอปทุมรัตน์

- วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พร บ้านดงเกลือ อำเภอเมืองสระบุรี

1.2 องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

- รายชื่อนักดนตรี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ เครื่องดนตรีที่ชำนาญ

- พิธีกรรมที่มีอยู่ในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

- เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

- วิธีการบรรเลง

- การจัดรูปแบบของวง

- การฝึกซ้อม

- การรับงาน

- รายได้ของวง

- การสืบทอด

- การกระจายรายได้

- ลักษณะเด่นของวง

1.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

- การแบ่งประเภทของเพลงตามโอกาสที่ใช้

- น้ำเต็ม (บันทึกเป็นระบบโน๊ตไทย)

2. การศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของ กาญจนฯ อินทรสุนันท์ ดังนี้

- 2.1 อุดมป่าไทย
- 2.2 ใจศึกษา
- 2.3 เสาหราคำมรรช์
- 2.4 เข้าสู่ค่านิยม
- 2.5 สร้างสมดุลการณ์
- 2.6 ลีบسانวัฒนธรรม
- 2.7 ใจจำประเพณี
- 2.8 ของดีศิลปนา

ขั้นสรุป

- 1. เรียบเรียงข้อมูล และสรุปผลจากการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูล
- 2. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

บริบทของโรงเรียนบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาบริบทของโรงเรียนบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งได้ทำการศึกษาเอกสารประกอบการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แก่ นักศึกษา ผู้รู้ในชุมชน และนักวิชาการที่มีความรู้ด้านงานโรงเรียนบ้านอีสาน ผลการศึกษาจะนำเสนอเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่ง บริบทข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด และรวมโรงเรียนบ้านในภาพรวมของจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนที่สอง บริบทข้อมูลอำเภอและรวมโรงเรียนบ้านของอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตน์ และอำเภอเมืองสร้าง มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด และรวมโรงเรียนบ้านในภาพรวมของจังหวัดร้อยเอ็ด

1. บริบทข้อมูลจังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ประวัติความเป็นมา

จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำชีในภาคอีสานของไทย อดีตเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาก่อนยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ในยุคของสังคมล่าสัตว์และสังคมเกษตรกรรม ซึ่งมีหลักฐานการค้นพบภาชนะดินเผาอายุราก 1,800 - 2,500 ปี กระจายอยู่ทั่วไปเมื่อพัฒนาเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์วัฒนธรรมทวารวดีและวัฒนธรรมของกลุ่มเชื้อชาติที่มีอิทธิพลในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดราษฎร์ที่ 12-18 ดังจะเห็นได้จากโบราณสถานที่เหลือในปัจจุบัน และไม่ปรากฏว่ามีหลักฐานใดที่ได้บันทึกเรื่องราวทางด้านประวัติศาสตร์ได้เป็นระยะเวลาถึง 500 ปี เชเช จนล่วงมาถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 23 จึงปรากฏเรื่องราวการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชนไทย-ลาว ในพื้นที่และอยู่อาศัยมาจนกระทั่งปัจจุบัน ในเรื่องของชื่อเมืองซึ่งปรากฏชื่อในตำนานอุรังคธาตุ ว่าสาเกตนาคร หรือเมืองร้อยเอ็ดประตุ เนื่องมาจากเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองขนาดที่เมืองขึ้น มากถึงสิบเอ็ดเมือง แต่จำนวนสิบเอ็ดในสมัยโบราณนั้นประกอบด้วยเลขสิบและเลขหนึ่ง (101) ซึ่งเมืองจึงถูกเรียกว่าเมืองร้อยเอ็ดจนทุกวันนี้ ประเด็นเรื่อง 11 หัวเมือง มีนักค้นคว้าอิสระรายหนึ่ง ได้แจ้งว่า ความเชื่อที่ว่า

ร้อยเอ็ด คือเลข 10+เลข 1 น่าจะเป็นสมมุติฐานที่คลาดเคลื่อน เพราะจากการตรวจสอบข้อความตัวอักษรรวม ในต้นฉบับใบланเรื่องอุรังคธาตุ ปรากฏว่าไม่มีการเขียนชื่อเมืองร้อยเอ็ดเป็นตัวเลข ดังนั้นจึงคาดว่า ชื่อเมืองร้อยเอ็ดน่าจะเป็นอุปมาอุปมาภัยมากกว่า โดยสื่อความหมายว่า เป็นเมืองยิ่งใหญ่มีหัวเมืองเป็นบริวารมากจนนับไม่ถ้วน

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างละติจูดที่ 15 องศา 24 ลิปดาเหนือ ถึง 16 องศา 19 ลิปดาเหนือ และลองติจูดที่ 103 องศา 16 ลิปดาตะวันออก ถึง 104 องศา 21 ลิปดาตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 512 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 8,299.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,187,156 ไร่ มีเขตแดนติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ หลายจังหวัดดังนี้

ทิศเหนือ และตะวันตกเฉียงเหนือ ติดกับ จังหวัดกาฬสินธุ์

ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ติดกับ จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันออก ติดกับ จังหวัดยโสธร

ทิศใต้ ติดกับ จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันตก ติดกับ จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นที่ราบสูง สูงจาก

ระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 120-160 เมตร มีภูเขาทางตอนเหนือซึ่งติดต่อกับเขากูพาน บริเวณตอนกลางของจังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบลุกคลื่น บริเวณตอนล่างมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูลและสาขาได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำพลับพลา ลำน้ำเตา เป็นต้น บริเวณที่ราบต่ำอันกว้างขวาง เรียกว่า “ทุ่งกุลาร้องไห้” มีพื้นที่ประมาณ 80,000 ไร่ มีลักษณะเป็นที่ราบแองกระ

ลักษณะภูมิอากาศ ได้รับอิทธิพลจากลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุม

ตะวันตกเฉียงใต้ สภาพภูมิอากาศอยู่ในประเภทฝนเมืองร้อน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,196.8 ลูกบาศก์เซนติเมตร ฝนตกชุกในเดือนมิถุนายนถึงกันยายน อากาศร้อนแห้งแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน

1.4 ສະພາກເຮົາມີການປັດຕົງ

ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດແປງການປັດຕົງອອກເປັນ 20 ຄຳເກອ ໄດ້ແກ່

1. ຄຳເກອເມືອງ	11. ຄຳເກອສຸວຽດນະກູມ
2. ຄຳເກອເກະຊາວົວສັຍ	12. ຄຳເກອເມືອງສຽງ
3. ຄຳເກອປຸ່ມຮັດຕົກ	13. ຄຳເກອໂພນທາຍ
4. ຄຳເກອຈຸຕຸວພັກຕະພິມານ	14. ຄຳເກອອາຈສາມາຮາດ
5. ຄຳເກອຮັວໜູວີ	15. ຄຳເກອເມຍວິດ
6. ຄຳເກອພົມໄພຣ	16. ຄຳເກອສົມເຕັຈ
7. ຄຳເກອໂພນທອງ	17. ຄຳເກອຈັງທາຮ
8. ຄຳເກອໂພ້ໜີ	18. ຄຳເກອເຊີ່ຍໜວ້ານູ
9. ຄຳເກອທິນອອງພອກ	19. ຄຳເກອທິນອອງສື
10. ຄຳເກອເສລູມົມ	20. ຄຳເກອທຸ່ງເຂົາລວງ

ມີ 193 ຕຳບລ 2,412 ມູນບ້ານ ມືອງຄົມປັດຕົງສ່ວນທ້ອງຄືນ 3 ອູປແບນ ຂຶ້ວ ອົງການບວງຫາຮ່ວມ
ຈັງຫວັດ 1 ແຫ່ງ ເທັນບາລ 17 ແຫ່ງ ແລະ ອົງການບວງຫາຮ່ວມທີ່ສຸດຄື່ອ ຄຳເກອເມືອງ ມີປະກາງຈຳນວນ 118,789 ດັບ
ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດມີປະກາກຮຸມໝາຕີພັນຍົງຕ່າງໆ ດັ່ງຕ່ອໄປນີ້

ກລຸ່ມໄທ-ລາວ ເປັນກລຸ່ມໜີນເມືອງເດີມ ອາສີຍທ່າໄປໃນເຂດຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດ

ກລຸ່ມໄທ-ເຂມຣ ເປັນຄົນທີ່ອູ້ຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດແຕ່ມີປະກາງບຸງເຊື້ອສາຍເຂມຣ ອູ້ໃນ

ຄຳເກອສຸວຽດນະກູມແລະ ເກະຊາວົວສັຍ

ກລຸ່ມໄທ-ສ່າຍ ມີເຊື້ອສາຍເປັນຫາວ່າສ່າຍຫວັດຮ້ອຍເອົດ ອູ້ປົວເວັນຄຳເກອສຸວຽດນະກູມແລະ

ຄຳເກອໂພນທາຍ ຕິດຕ່ອກກັບຈັງຫວັດສົມເຕັຈ

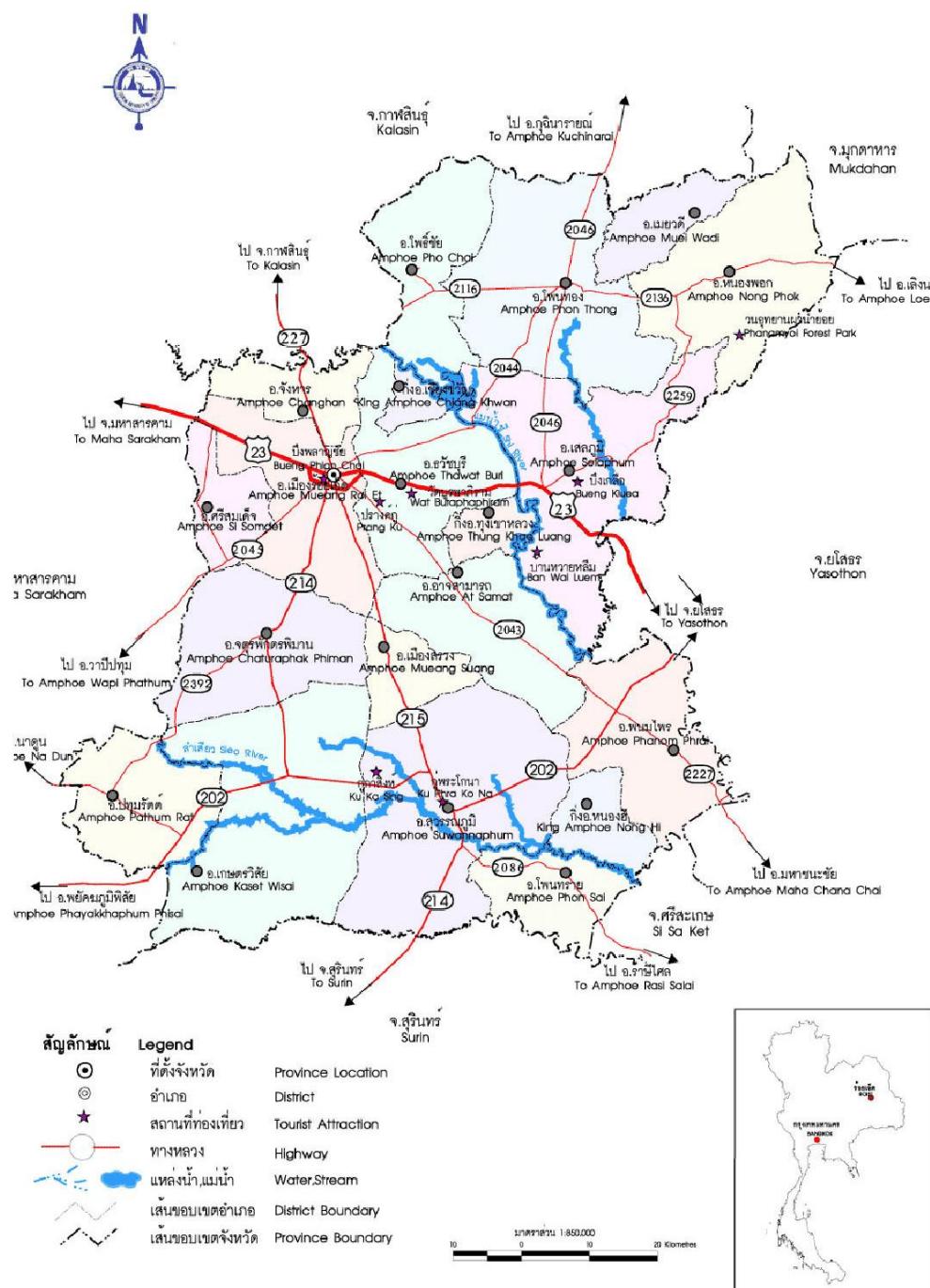
ກລຸ່ມກູ້ໄທຫວັດຮ້ອຍເອົດ ຕັ້ງຄືນຮູ້ນໃນຄຳເກອທິນອອງພອກ ແລະ ຄຳເກອເມຍວິດ ຕິດຕ່ອກກັບ

ຈັງຫວັດກາພສິນຍື ຍໂສໂຮ ແລະ ມຸກດາຫາວ

ກລຸ່ມໄທຍ້ອ ມີເຊື້ອສາຍມາຈາກມາຈາກແຂວງຄຳມ່ວນ ປະເທດລາວ ອາສີຍອູ້ໃນຄຳເກອ
ໄພ້ໜີ

ນອກຈາກນັ້ນຍັງມີກລຸ່ມຄົນອພຍພເຂົາມາອາສີຍໃນຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດໃນກາຍຫລັງ ໄດ້ແກ່ ກລຸ່ມໄທ-ຈິນ ກລຸ່ມ
ໄທ-ລູວນ ແລະ ກລຸ່ມໄທ-ແຂກ

ແຜນທີ່ຈັງວັດຮ້ອຍເອີດ

ກາພປະກອບ 1 ແສດນັບແຜນທີ່ຈັງວັດຮ້ອຍເອີດ

ທີ່ມາ : ສໍານັກງານຈັງວັດຮ້ອຍເອີດ ກລຸ່ມງານຢູ່ທະສົວ 20 ອັນວາຄມ 2550

1.5 สภาพสังคมและวัฒนธรรม

ประชาชัชนชาวจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนมากเป็นคนเชื้อสายไทยอีสาน ประกอบอาชีพด้วยการทำไร่โดยอาศัยน้ำฝนและธรรมชาติเป็นหลัก เมื่อเริ่มจากการทำนาทำไร่คนงานเฝ้าคนแก้ก็ประกอบอาชีพเสริมตามที่ได้รับการฝึกฝนมาจากบรรพบุรุษ เช่น การทำเครื่องจักสาน การทอผ้าเลี้ยงสัตว์ และการแปรรูปอาหารจากเนื้อโค (สัมโค สัมต่อน หม่า เนื้อแดงเดี่ยว) เป็นต้น และประกอบอาชีพเสริมจากการได้รับการถ่ายทอดจากองค์กรของรัฐ เช่น การทำญูปบูชา และการทำผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า เป็นต้น ส่วนหนุ่มสาวก็เดินทางไปทำงานรับจ้างในตัวเมืองหรือกรุงเทพฯ และปริมณฑล เมื่อถึงตุ่กุลทำนาจึงเดินทางกลับหมู่บ้าน หรือส่งเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการทำนาทั้งหมด แรงงานของตน ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติตามสายโลหิต การผูกเสีย และการแต่งงาน และมีความเป็นกันเองง่าย จึงให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างแนบแน่น ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านและละแวกหมู่บ้านรู้จักมักคุ้นกันเป็นอย่างดี นับถือพุทธศาสนาและความเชื่อเรื่องบาปบุญและภพหน้า ประกอบพิธีกรรมทำบุญตามประเพณีนิยม เช่น การทำบุญบวชนาคการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติที่ลิ้งแก่กรรม ประเพณีที่ชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งเป็นการทำบุญในแต่ละเดือน เรียกว่า ประเพณีอีตสิบสอง ได้แก่

1. บุญเดือนข้าย เป็นการทำบุญในระหว่างเดือนข้ายหรือเดือนหนึ่ง ชาวบ้านจะจัดสถานที่แล้วนิมนต์พระสงฆ์เข้ากรุณ คือ การอุปถัมภ์ธรรมโดยเครื่องครดชั่วระยะหนึ่งในป้าหรือป้าข้าที่เรียบงบ เรียกว่า “ปริวาสกรรมา” เพื่อชำระจิตใจที่มัวหมองปลงอาบติสังฆาติเสส ซึ่งเป็นอาบติหนักเป็นที่สองรองจากปาราชิก และญาติมิตรร่วมทำบุญและประพฤติปฏิบัติธรรม

2. บุญเดือนยี่ เป็นการทำบุญในระหว่างเดือนยี่หรือเดือนสอง ชาวบ้านเรียกว่า “บุญคุณล้านหรือคุณข้าว” คือ หลังเก็บเกี่ยวแล้วชาวนาจะขันข้าวขึ้นสู่ล้านแล้วนวดเป็นข้าวเปลือกให้เป็นกองสูงเหมือนกองปลาก เรียกว่า “กุ้มข้าว” เพื่อเป็นการแสดงความยินดีที่ข้าวปลาอุดมสมบูรณ์จะนิมนต์พระมาสวามน์ทำบุญล้านสูขวัญข้าว และเลี้ยงขอบคุณ “ตาแยก” ที่ให้ความคุ้มครองข้าวปลาในนาให้มีความอุดมสมบูรณ์ ก่อนจะนำข้าวขึ้นสูงๆข้าง ซึ่งบุญคุณล้านเป็นการทำบุญส่วนบุคคลคือ แล้วแต่ความประสงค์ของชาวบ้าน หากชาวบ้านนำข้าวเปลือกไปรวมกันทำบุญที่วัดเรียกว่า “บุญกุ้มข้าวใหญ่”

3. บุญเดือนสาม ชาวบ้านทำบุญในวันเพล็ยเดือนสาม ซึ่งเป็นวันมามะบูชา เรียกว่า “บุญข้าวจี” ชาวบ้านเริ่มพิธีในตอนเช้า โดยนำข้าวจี ซึ่งทำจากเหนียวปันหุ่มน้ำขี้อยันนำไปปั้งพอกเหลืองนำไปปูปุ่นแล้วปั้งต่อจนไข่สุกดี ไปถวายพระสงฆ์พร้อมกัตตาหาร เมื่อพระสงฆ์ฉันท์เสร์จก็จะแสดงธรรม สรวข้าวจีที่เหลือนั้นก็จะแบ่งกันรับประทาน

4. บุญเดือนสี่ ชาวบ้านเรียกว่า “บุญพระเหวด” ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมทำบุญที่ยิ่งใหญ่ในระหว่างเดือนสี่ถึงเดือนห้า โดยเริ่มวันร่วมงานหรือวันโขม ตอนเข้าตรุษทำพิธีแห่พระอุปคุต ในตอนบ่ายมีการแห่พระ Deus สันดร์เข้าเมือง จากนั้นวันรุ่งขึ้นก็ทำพิธีแห่ข้าวพันก้อน และเทคโนโลยีรวมเทคโนโลยีรวมพระ Deus สันดร์ให้จบภายในวันเดียว ชาวบ้านเชื่อว่าผู้ฟังธรรมเรื่องพระ Deus สันดร์จบในวันเดียวจะได้บุญกุศลลั่นและจะได้เกิดภพหน้าร่วมสมัยกับพระศรีอริยเมตไตรย

5. บุญเดือนห้า เป็นบุญขึ้นปีใหม่ของชาววิสาณหรือตรุษสงกรานต์ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี ชาวบ้านจะหยุดงานธุรกิจประจำวัน โดยเฉพาะวันสังฆารถ่วง เป็นวันแรกของงานจะนำพระพุทธอุปัลปนาทำความสะอาดและจัดไว้ในที่อันควร เพื่อให้ชาวบ้านสรงตัวยันน้ำหอมวันสังฆารถ่วง เป็นวันที่สองของงาน ชาวบ้านจะทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บิดา มารดาและญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว และวันสังฆารถึ้น เป็นวันที่ 3 ของงาน จะทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ ทำความcaravarบิความบุญและความดีแก่ หลังจากนั้นก็เล่นสาดน้ำกันและเชิ่งกินเหล้าไปยังบ้านญาติมิตรในหมู่บ้าน

6. บุญเดือนหก เป็นบุญวันวิสาขบูชา คือ วันขึ้น 15 ค่ำ ตอนเข้าทำบุญที่วัดส่วนกลางคืนมีการเรียนเทียนรอบศาลาการเปรี้ยญ บางหมู่บ้านก็จะทำบุญบังไฟเพื่อเป็นการพุทธบูชาและขอฝนจากพญาడenให้มีน้ำทำนาอย่างสมบูรณ์

7. บุญเดือนเจ็ด ชาวบ้านเรียกว่า “บุญเบิกบ้าน” เป็นการทำบุญในระหว่างกลางเดือนเจ็ดเพื่อบวงสรวงหลักบ้านหลักเมืองให้ช่วยปกปักษากษาและสร้างความร่มเย็นแก่สมาชิกในหมู่บ้าน และขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปจากหมู่บ้าน

8. บุญเดือนแปด ชาวบ้านเรียกว่า “บุญเข้าพรรษา” โดยตอนเข้าของวันรวม 1 ค่ำ เดือน 8 ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาจะมีการทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารเข้าและเพลแด่พระสงฆ์ ตอนบ่ายฟังพระธรรมเทคโนโลยี และเป็นวันแรกของการปฏิบัติธรรมทุกวันพระส่วนของอุบasaสกุบ้าสิกาตลอดช่วงพรรษา

9. บุญเดือนเก้า ชาวบ้านเรียกว่า “บุญข้าวประดับดิน” โดยจะประกอบพิธีในวันรวม 15 ค่ำ เดือนเก้า ชาวบ้านจะนำข้าวและอาหารความหวาน พร้อมทั้งมากพูน บุหรี่ ห่อหรือใส่กระหงใบตอบน้ำไปวางตามต้นไม้ หรือแขวนต้นไม้ในบ้านวัดเพื่ออุทิศแก่ญาติผู้ล่วงลับและเชื่อว่าทำบุญข้าวประดับดิน เป็นการระลึกถึงคุณแผ่นดินที่ทำให้เราได้อัญเชียร์และทำกิน ข้าวปลาพืชผล กำลังเจริญงอกงาม จึงเป็นการขอบคุณ งานนี้จะประกอบพิธีการทำบุญที่วัด

10. บุญเดือนสิบ ชาวบ้านเรียกว่า “บุญข้าวสาก” โดยจะประกอบพิธีในวันขึ้นสิบ ห้าค่ำเดือนสิบ เพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่ผีที่ไม่มีญาติหรือเปรต งานบุญนี้ผู้ทำบุญจะเขียนสตางค์ลง

ในบานตร เมื่อพระภิกษุหรือสามเณรรูปใดจับได้ซื่อครก์จะมารับของถวายจากเจ้าของซื่อ ครรั้นพระเณรฉันท์แล้วชาวบ้านก็ร่วมฟังเทศน์บรรยายนิทาน และสุภาษิตต่างๆ ที่ในเรื่องอานิสงส์สลากภัต

11. บุญเดือนสิบเอ็ด เป็นการทำบุญออกพรรษา ระหว่างวันที่ 14 - 15 ค่ำเดือนสิบเอ็ด กลางคืนจะมีการจุดประทีปโคมไฟ หรือบูชาตามหน้าบ้าน รุ่งเข้าวันที่ 15 ค่ำ มีการตักบาตรเทโภ บางวัดก็มีการกวนข้าวทิพย์ในคืนวันที่ 14 ค่ำ

12. บุญเดือนสิบสอง เป็นบุญกฐิน ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่เมื่อไอน การทำบุญพระเหวด ซึ่งกรรมการวัดและชาวบ้านจะเลือกวันทำบุญตามความเหมาะสม ตั้งแต่วันเรม 1 ค่ำ เดือนสิบเอ็ดไปจนถึงวันที่ 15 ค่ำเดือนสิบสอง ซึ่งบางหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์จะจัดพิธี ลอยกระทงตัวย

1.6 สภาพและปัญหาวงให้รีพื้นบ้านอีสาน

เมื่อพิจารณาถึงแหล่งที่ตั้งของจังหวัดร้อยเอ็ดแล้ว เห็นได้ว่าจังหวัดร้อยเอ็ดตั้งอยู่

ตรงส่วนกลางของภาคอีสาน วัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน และ ตอนใต้ จึงได้รับอิทธิพล แตกต่างกัน โดยเฉพาะวงให้รีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งจะมีมากเฉพาะในส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนใต้ เช่น อำเภอจตุรพัตรพิมาน อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอปทุมรัตต์ อำเภอเมืองสระบุรี และอำเภอเกษตร วิสัย แต่ในจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน อันได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสละภูมิ อำเภอโพนทอง อำเภอโพธิ์ชัย และอำเภอหนองพอก ปัจจุบัน ไม่มีวงให้รีพื้นบ้านอีสานให้พบเห็น (คำตา หมื่นบุญมี. 2550: สมภาษณ์) ทั้งนี้ก็ เพราะไม่ได้รับการถ่ายทอดจากผู้รู้ และเป็นการกระจายของวัฒนธรรมคนตระที่ไปไม่ ถึงส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดตอนบน

จากการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ประมาณปี พ.ศ. 2538 มีวงให้รีพื้นบ้าน อีสานในจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 16 คณะ คือคณะสี่พี่น้องบ้านสระบัว คณะบ้านหนองมะเขือ คณะ เช华ทุ่ง คณะ ศ. สำราญเสียงทอง คณะเสียงทองอีสาน คณะอินทรีย์ทองก้องปทุม คณะบ้านดอกล้า คณะบ้านโนนสะอด คณะบ้านจานใต้ คณะรวมมิตรเสียงสรรค์ คณะบ้านดูให้ คณะอีสานเขียว ยุคไทรเดช คณะบ้านบัวแดง คณะบ้านเที่ยมแข็ง คณะรวมมิตรจตุรพัตรพิมาน และคณะเทพประสิทธิ์ พรแต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรม ทำให้การดำเนินชีวิตและค่านิยมที่มีต่อวงให้ พื้นบ้านอีสานเปลี่ยนไปโดยมองว่า ในเรื่องของอวัตรสของเพลงวงมหรือพื้นบ้านอีสานนั้นสิ่งกลอง ยาวไม่ได้ เพราะวงกลองยาวมีจังหวะที่คึกคัก สนุกสนาน หมายความว่าออกลีลาท่าทาง และ เสียงเพลงที่วงมหรือพื้นบ้านบรรเลงนั้นมีเสียงเบา ไม่ร้าวใจ เท่ากับวงกลองยาว อีกทั้งเยาวชนรุ่นใหม่

ให้ความสนใจกับคนตระสากมากกว่า รวมถึงนักคนตระที่บรรลุเงินมหิรพื้นบ้านอีสานนั้น ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้สูงอายุโดยเฉพาะนักคนตระที่มีความสามารถด้านปี และซื้อที่เป็นเครื่องดำเนินการทำของหลักกีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วง 42-68 ปี จึงมีผลกระทบต่อศิลปะแขนงนี้เป็นอันมาก และทำให้วงมหิรพื้นบ้านอีสานตามที่กล่าวมาแล้วต้องเปลี่ยนแปลงไป ด้วยสาเหตุต่างๆ กันเช่น บางครนะไม่มีนักคนตระที่เล่นเครื่องดนตรีทำนองหลักคือปี หรือซื้อ เพราะเสียชีวิตแล้ว บางครนะแยกวงกันออกไป หรือบางครนะไม่มีการรับงานมานานแล้ว ตามคำให้สัมภาษณ์ของนายบรรเทิง พลลักษร หัวหน้าคระส. บุญมาบรรเทิงศิลป์ ที่กล่าวว่า “สมัยก่อนวงมหิรพื้นบ้านอีสานในภาคปทุมรัตน์มีมากหลายคระ เช่น บ้านบัวขาว บ้านโนนสวาร์ค บ้านดอกล้า บ้านโพธิน้อย แต่ปัจจุบันนี้ ล้มเลิกวงไปหมดแล้ว เช่นบ้านดอกล้าก็ไม่มีครรซีบพอดแล้ว นักคนตระคันบ้านน้ำอ้อม ภาคเกษตรสมบูรณ์ ก็เสียชีวิตเกือบหมด เพราะเกิดอุบัติเหตุรถค้ำ ขณะกำลังเดินทางไปงาน” (บรรเทิง พลลักษร. 2550: สัมภาษณ์) จึงทำให้วงมหิรพื้นบ้านอีสานที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งเป็นคระที่ยังคงรักษาอุดรแบบในการบรรเลงได้อย่างสมบูรณ์คงเหลืออยู่เพียง 5 คระดังที่จะได้กล่าวต่อไป

ส่วนที่ 2. บริบทข้อมูลอำเภอ และรวมໂທรีพื้นบ้านของอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตต์ และอำเภอเมืองสรวง

การศึกษาของโรงเรียนบ้านอีสาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมวัตต์ และอำเภอเมือง สร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของวงโรงเรียนบ้านอีสาน ว่าเป็นอย่างไร โดยได้ศึกษาบริบท ของทั้งสามอำเภอ ดังนี้

1. บริบทข้อมูลอ้างอิง และวงศ์พื้นบ้านอีสานอ้างอิงจากพักตรพิมาน

1.1 ประวัติความเป็นมา

เมืองจตุรพักรพิมาน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2425 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 โดยพระวัตถุนงศา (คำสิงห์) เจ้าเมืองสุวรรณภูมิ มีใบบอกราบทูลยกบ้านเมืองแห่งนี้เป็นเมืองจตุรพักรพิมานให้หลวงพระมหาพิทักษ์ (ท้าวพระหม) บุตรชาย เป็นเจ้าเมืองพระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตามใบบอกร แล้วให้หลวงพระมหาพิทักษ์ได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาดาอคำนวยเดช เจ้าเมืองจตุรพักรพิมาน พระศรีวรวรชา(สอน) ผู้น้องเป็นอุปขัติ ขึ้นกับเมืองสุวรรณภูมิ แต่พระยาดาอคำนวยเดชและบริหารไม่ได้ไปตั้งที่ว่าการเมืองอยู่ที่บ้านเมืองแห่งนี้ตามพระกรุณโปรดเกล้าฯ ทั้งนี้ เพราะเห็นว่าบ้านเมืองแห่งนี้อยู่ห่างไกลเมืองสุวรรณภูมิและขาดแคลนน้ำจึงตั้ง

ที่ว่าการเมืองอยู่ที่บ้านเปลี่ยนหัวช้างแทน จนถึง พ.ศ. 2443 ทางราชการจึงยุบเมืองจตุรพักรพิมาน เป็นอำเภอขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ด เพราะเห็นว่าทางอยู่ใกล้กับเมืองร้อยเอ็ดมีพระธาดาคำนำยเดช เป็นนายอำเภอคนแรก และเรียกอำเภอหัวช้าง อยู่ริมแม่น้ำแม่ป่าสักมาเป็นอำเภอเมืองจตุรพักรพิมานจนกระทั่งปัจจุบันนี้

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ท้องที่อำเภอเมืองจตุรพักรพิมาน ตั้งอยู่ต่อนกลางของจังหวัด ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักรพิมาน ห่างจากจังหวัดร้อยเอ็ดไปทางทิศใต้ประมาณ 26 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 448 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับท้องที่ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดกับ อำเภอเกчествоวิสัย

ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอเมืองสรวง

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอว้าปีปุ่ม จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงเอียงลาดไปทางตอนใต้ของจังหวัด

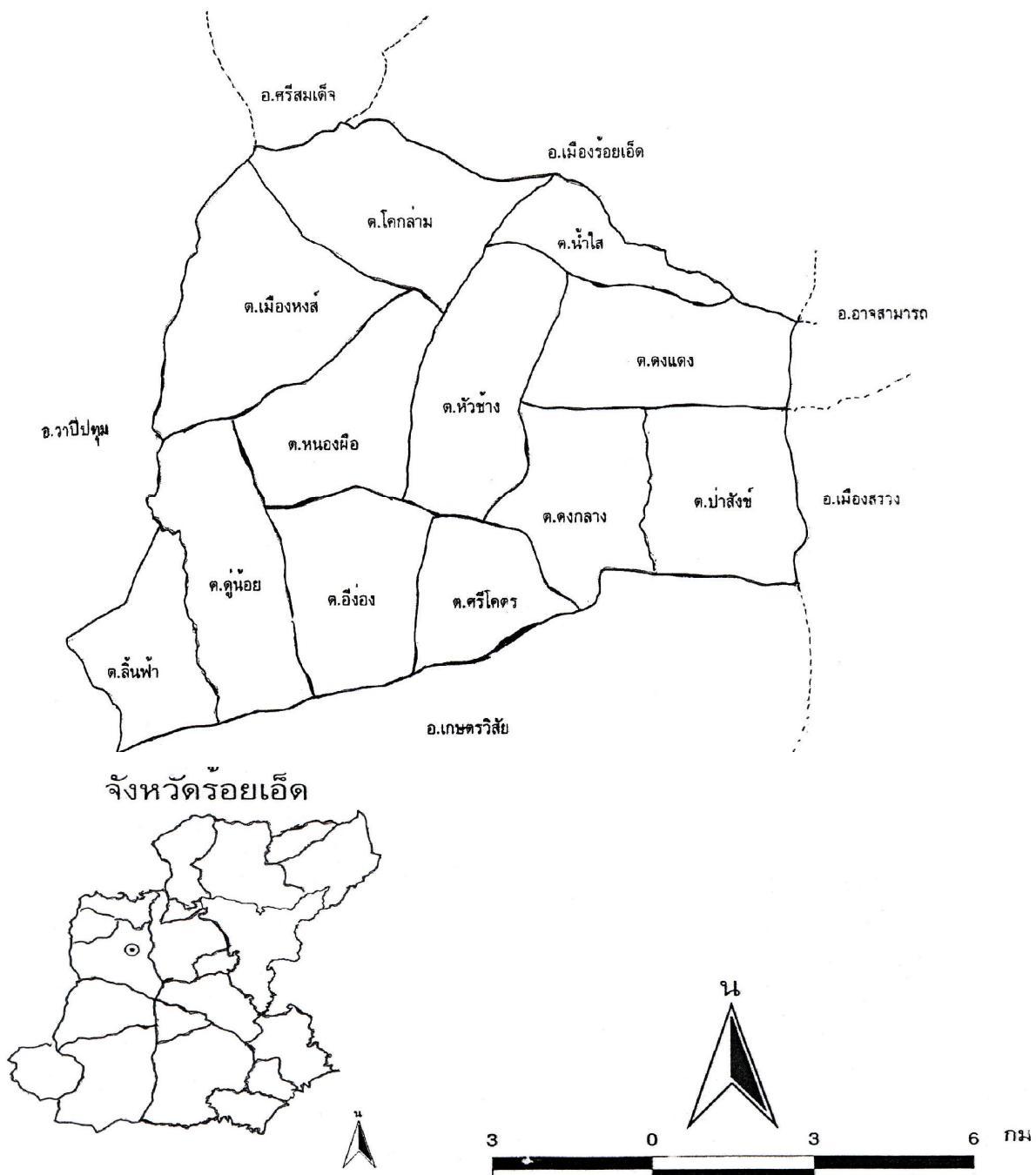
ภูมิอากาศ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูฝน มีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน และขณะเดียวกันยังได้รับอิทธิพลจากลมพายุดีเปรสชันทำให้ฝนตกหนักในระหว่างเดือนกันยายน ฤดูหนาวเริ่มประมาณเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออากาศหนาวเย็นมากที่สุดในเดือนมกราคม และฤดูร้อนเริ่มประมาณเดือนมีนาคม ถึง เดือนเมษายน อากาศร้อนจัดมากที่สุดในเดือนเมษายน

1.4 สภาพการเมืองการปกครอง

อำเภอจตุรพักรพิมาน แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือ การบริหารราชการ ส่วนภูมิภาค มี 12 ตำบล 110 หมู่บ้าน และการบิหารราชการส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาลตำบลจตุรพักรพิมาน ดังต่อไปนี้

1. ตำบลหัวข้าง	แบ่งการปักครองออกเป็น และเทศบาลตำบลตราช้างพิมาน	7 หมู่บ้าน
2. ตำบลเมืองแหง	แบ่งการปักครองออกเป็น	13 หมู่บ้าน
3. ตำบลหนองผือ	แบ่งการปักครองออกเป็น	11 หมู่บ้าน
4. ตำบลโคกกลาม	แบ่งการปักครองออกเป็น	9 หมู่บ้าน
5. ตำบลคงแตง	แบ่งการปักครองออกเป็น	7 หมู่บ้าน
6. ตำบลน้ำใส	แบ่งการปักครองออกเป็น	7 หมู่บ้าน
7. ตำบลป่าสังข์	แบ่งการปักครองออกเป็น	12 หมู่บ้าน
8. ตำบลอี่งอง	แบ่งการปักครองออกเป็น	7 หมู่บ้าน
9. ตำบลลิ้นพ่า	แบ่งการปักครองออกเป็น	8 หมู่บ้าน
10. ตำบลดูน้อย	แบ่งการปักครองออกเป็น	11 หมู่บ้าน
11. ตำบลคงกลาง	แบ่งการปักครองออกเป็น	9 หมู่บ้าน
12. ตำบลศรีโคตร	แบ่งการปักครองออกเป็น	8 หมู่บ้าน

แผนที่อำเภอจตุรพักรพีมาน

ภาพประกอบ 2 แสดงแผนที่อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่มา : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มงานยุทธศาสตร์ 20 ธันวาคม 2550

1.5 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ชาว稼เจาจตุรพักรพิมานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก เมื่อเวนจาก การทำงานก็รับจ้างทั่วไปในตัวจังหวัดหรือต่างจังหวัด และประกอบอาชีพเสริมตามที่ตนถนัด เช่น ทอผ้า ทำธูปบูชา ทำเครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ทุกครอบครัวในหมู่บ้านจะ สนับสนุนรู้จักกัน

สังคมของประชากรใน稼เจาจตุรพักรพิมาน มีขั้นบธรรมเนียมประเพณีและ วัฒนธรรม เช่นเดียวกับประชาชนภาคอีสานโดยทั่วไป คือยึดในขั้นบธรรมเนียมประเพณีอย่างมั่นคง มีการทำบุญประเพณี และงานเทศกาลตามจารีต เช่น ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่ นอกจากนั้นชาว稼เจาจตุรพักรพิมานยังเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะความสุข ขยันหมั่นเพียร manganese เอื้อเพื่อเพื่อแก่ กตัญญูรักคุณ อ่อนน้อม ถ่อมตน ให้ความเคารพต่อผู้อ่อนน้อม

1.6 สภาพและปัญหางมโลรีพื้นบ้านอีสาน

稼เจาจตุรพักรพิมานเป็นส่วนหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด ที่เป็นรอยเชื่อมต่อทาง วัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชนไทยลາວและกลุ่มชนที่มีเชื้อสายเขมรและส่วนใหญ่ได้อพยพที่อยู่อาศัย มาตั้งถิ่นฐานในบางพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม ได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมในด้าน ดูตีเรือมาพัฒนาด้วยความร่วมมือ ไม่ใช่พื้นบ้าน เป็นดูตีเรือที่ได้รับ วัฒนธรรมมาจากกลุ่มอีสานได้ เดิมที่ถือกำเนิดมาจากการแสดงลิเก ในอดีตลิเกลารคนอีสานนิยม เล่นกันมากกว่าลิเกภาคกลางโดยใช้ภาษาถิ่นในการพูด มีการร้องแคล่ลากหรือขับลำนำแบบหมอดำ กลอนโดยใช้เครื่องดั้นดีมี ปี่ ซอ ระนาด แคน กลองรำมະนา ฉิ่ง ชาบ ประกอบการแสดงลิเก

稼เจาจตุรพักรพิมาน มีวงโลรีพื้นบ้านอีสานจำนวน 5 คณะ ได้แก่ วงโลรีพื้นบ้านอีสาน บ้านเที่ยมแข็ง วงโลรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรชาตุรพักรพิมาน วงโลรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้าน หนองผึ้ง วงโลรีพื้นบ้านอีสานคณะจันทร์ คาวิบโชคและวงโลรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านป่าดวน จาก การศึกษาพบว่างมโลรีพื้นบ้านอีสานใน稼เจาจตุรพักรพิมาน ก็มีสภาพปัญหาที่ไม่แตกต่างไปจาก สภาพปัญหาที่พบในตัวหวัดร้อยเอ็ดเช่นกัน ดังคำบอกเล่าของนายคำตา หมื่นบุญมี หัวหน้าคณะ บ้านเที่ยมแข็งที่กล่าวว่า “บ้านเราไม่มีครุยนไจ เดຍເຍືນຂອງບປະມາດໄປທີ່ອົງຄົກວິທາຮ່ວມ ຕຳບລ ເພື່ອຈັດສ້າງເຄື່ອງດົນຕົ້ນຕົ້ນ ແລະສອນໃຫ້ເຕີກໃນหมู่บ้าน ແຕ່ກໍໄມ້ໄດ້ຮັບກາຮັນສັບສັນ ຜມວ່າໄມ້ຄື່ງ 20 ປີ ບໍ່ອາກ ວັນມະໂລຣີພື້ນບ້ານອີສານທີ່ອົງທົມໄປອ່າງແນ່ນອນ” ຈຶ່ງສັງຜູດໃຫ້ໃນບໍລິບຸນມະວັງມະໂລຣີພື້ນບ້ານອີສານ ຊື່ງເປັນຄະນະທີ່ຍັງຄົງຮັກໜ້າຮູບແບບໃນການບວລັງໄດ້ຍ່າງສົມບູວນົມແລ້ວອູ້ເພີ່ງ 2 ຄົນ ຄື່ອ ວັນມະໂລ ພື້ນບ້ານອີສານບ້ານເທື່ອມແຂ້ ແລະວັນມະໂລຣີພື້ນບ້ານອີສານຄະນະຈົມມີຕາຈຸຕຸຮັກຕົກຕົມ

2. บริบทข้อมูลอำเภอและวางแผนหรือพื้นบ้านอีสานอำเภอปทุมรัตต์

การศึกษาวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของวางแผนหรือพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ ว่าเป็นอย่างไร โดยได้ศึกษาบริบทอำเภอปทุมรัตต์ ดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอปทุมรัตต์

ในปี พ.ศ. 2440 ราชภูมิอำเภอปทุม จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอเกษตรทวีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 35 ครอบครัว โดยการนำของนายจันทร์ ศala แดง และนายจุ่ม บัวน้ำ อ้อม อพยพกันมาตั้งบ้านเรือนอยู่รอบหนองน้ำซึ่งเต็มไปด้วยดอกบัวสีแดง และหมู่บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า “บ้านหนองบัวแดง” ขึ้นกับตำบลน้ำอ้อม อำเภอเกษตรทวีวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ต่อมาช่วงปี พ.ศ. 2460 กระทรวงมหาดไทย ได้แบ่งเขตการปกครอง ตำบลบัวแดงมีหมู่บ้านในเขตการปกครอง 14 หมู่บ้าน มีชื่อเดิม คำว่า (นายจันทร์ ศala แดง) เป็นกำนันคนแรก

ในปี พ.ศ. 2505 ท่านพระครูปทุมสโกราส (พระครูเข้า แพงจันทร์) เจ้าอาวาสวัดสระปทุม ในขณะนั้น (ต่อมา ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะอำเภอปทุมรัตต์) จึงได้ประชุม กำหนดผู้ใหญ่บ้าน และคณะสงฆ์ 3 ตำบล คือ ตำบลบัวแดง ตำบลโนนสวารค์และตำบลโนนสูง ได้ ยื่นคำร้องต่อ นายสนับ ไวยานันท์ นายอำเภอเกษตรทวีวิสัย และนายสมาน อมາตยกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อขอตั้งกิ่งอำเภอโดยราชภูมิ ได้ร่วมกันก่อสร้างที่ว่าการกิ่งอำเภอ สถานีตำรวจนครីกิ่งอำเภอ และสถานีอนามัย ในบริเวณที่สาธารณูปโภค 25 ไร่ ซึ่งไม่ใช่บประมาณของทางราชการโดย เดิมจะใช้เวลา ก่อสร้าง 115 วัน สิ้นค่าก่อสร้าง 305,058 บาท กระทรวงมหาดไทย จึงได้ประกาศตั้งเป็น กิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2506 และเปิดที่ว่าการกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2506 โดยนายวิญญุ ขังคณารักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอปทุมรัตต์ มีเขตการปกครอง 3 ตำบล คือ ตำบลโนนสูง ตำบลบัวแดง และตำบลโนนสวารค์

ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติกฤษฎีกา ยกฐานะกิ่งอำเภอปทุมรัตต์ เป็นอำเภอปทุมรัตต์ เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2508 มีเขตการปกครอง 4 ตำบล คือ ตำบลบัวแดง ตำบลโนนสวารค์ ตำบลโนนสูง และตำบลหนองแคน (ซึ่งแยกมาจากการตั้งเป็น กิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2506 และเปิดที่ว่าการกิ่งอำเภอ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2506 โดยนายวิญญุ ขังคณารักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอปทุมรัตต์ มีเขตการปกครอง 3 ตำบล คือ ตำบลโนนสูง ตำบลบัวแดง และตำบลโนนสวารค์)

ปัจจุบันอำเภอปทุมรัตต์ มีเขตการปกครอง 7 ตำบล คือ ตำบลบัวแดง ตำบลโนนสวารค์ ตำบลโนนสูง ตำบลโนนส่ง่า ตำบลหนองแคน ตำบลดอกกล้า และตำบลสระบัว (สำนักผังเมืองกระทรวงมหาดไทย. 2534 : 20-21)

2.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอปทุมวัตต์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดร้อยเอ็ดห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ดประมาณ 75 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอไก่คีียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเกษตรสวัสดิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และอำเภอว้าปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอพยัคฆ์มณฑลพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และอำเภอเกษตรสวัสดิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเกษตรสวัสดิ์ จังหวัดร้อยเอ็ด

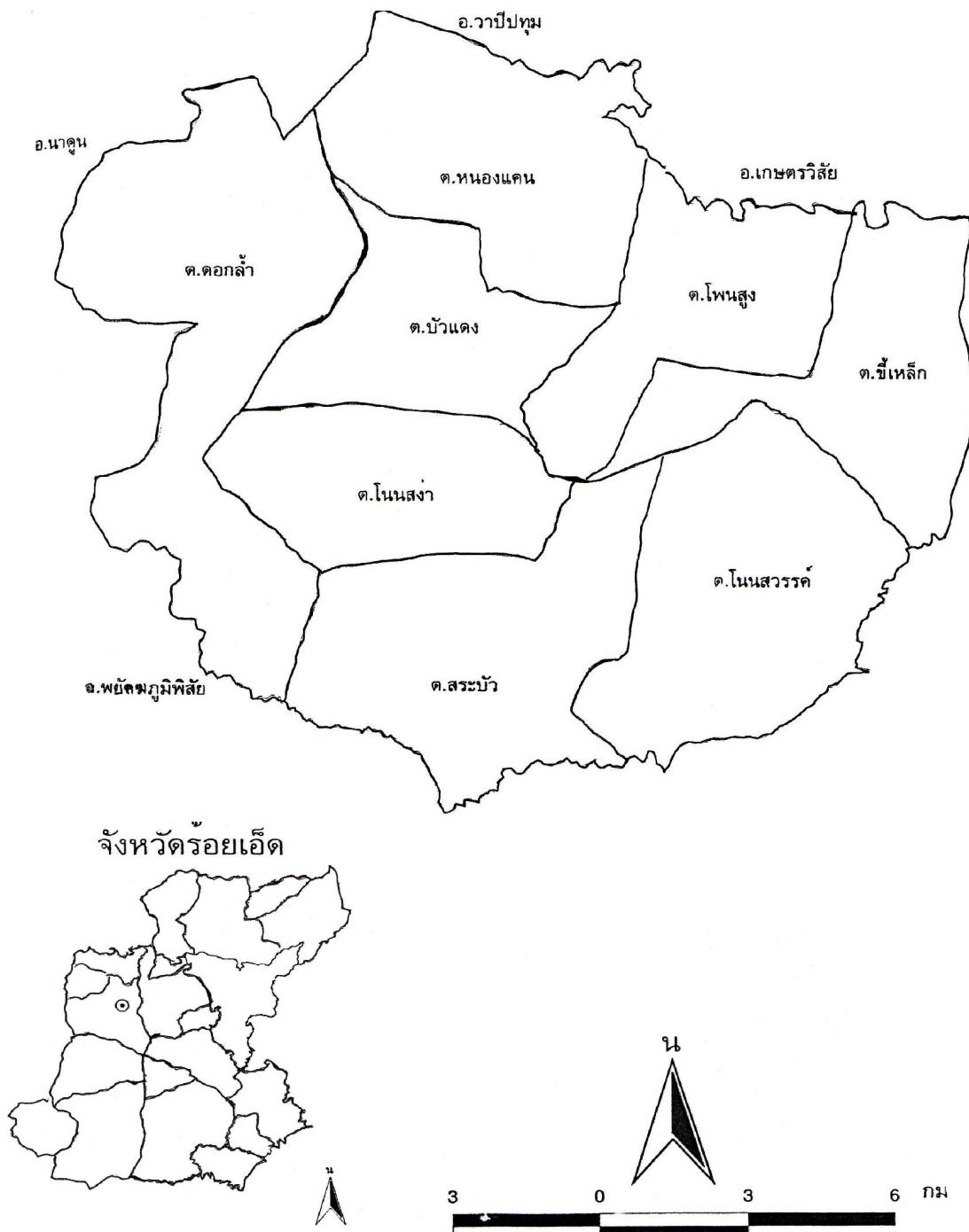
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอนาดูน และอำเภอพยัคฆ์มณฑลพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ภูมิประเทศ สภาพทั่วไปของอำเภอปทุมวัตต์ เป็นที่ราบสูงสลับกับที่ราบลุกฟูก มีระดับความสูงจากน้ำทะเล โดยเฉลี่ยประมาณ 140 เมตร บริเวณพื้นที่ตอนใต้มีลักษณะเป็นแอ่งที่ลุ่ม เกิดขึ้นเป็นแนวตามลำน้ำเตา และเป็นเนินเขาเตี้ย ๆ สลับกับที่ราบลุกฟูกในบริเวณพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือ บริเวณตอนเหนือของอำเภอมีลำน้ำเสียไหลผ่าน และบริเวณทางใต้มีลำน้ำเตาไหลผ่าน ส่วนภายนอกอำเภอมีอ่างเก็บน้ำห้วยตอนใต้

ภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป จะอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้

แผนที่อำเภอปทุมรัตต์

ภาพประกอบ 3 แสดงแผนที่อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่มา : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มงานยุทธศาสตร์ 20 มีนาคม 2550

2.4 สภาพการเมืองการปกครอง

เป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาคคำເກອປຸມວັດທີຈະແປ່ງກາງປະກອບອອກເປັນ 7

ตำบล 85 หมู่บ้าน ดังนี้ คือ

1. ตำบลบัวแดง	มี 9	หมู่บ้าน
2. ตำบลอกล้า	มี 15	หมู่บ้าน
3. ตำบลโพนสูง	มี 14	หมู่บ้าน
4. ตำบลหนองแคน	มี 11	หมู่บ้าน
5. ตำบลโนนสวารค์	มี 14	หมู่บ้าน
6. ตำบลสะบัว	มี 14	หมู่บ้าน
7. ตำบลโนนส่ง่า	มี 8	หมู่บ้าน

ส่วนการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ແປ່ງເປັນສູຂາກິບາລ ມີ 11 ແ່ງ ຄື່ອ ສູຂາກິບາລ ປຸມວັດທີ ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດປະມານ 9.6 ຕາງານກິໂລເມຕົວ ອ້ອມປະມານ 6,000 ໄວ ຄິດເປັນຮ້ອຍລະ 2.67 ຂອງ ພື້ນທີ່ທັງອຳເກອ ຄຮອບຄລຸມພື້ນທີ່ໃນບາງສ່ວນຂອງໜູ້ທີ່ 1,3, 5, 7 ແລະ 9 ຂອງตำบลบัวแดง ແລະ ບາງສ່ວນໃນໜູ້ທີ່ 1 ແລະ 2 ຂອງตำบลโนนส่ง่า

2.5 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

สภาพสังคมและเศรษฐกิจຂອງອຳເກອປຸມວັດທີ ສ່ວນມາກປະກອບອາຊີ່ພທໍານາເປັນ ພັກປະມານຮ້ອຍລະ 97 ຜ່ານທຳນາໄດ້ຄວັງເດືອກຕາມສກາພດິນພໍາອາກາສ ທຳໄໝມີຮາຍໄດ້ຜົດຜົດ ຕໍ່າ ຄື່ນແມ່ວ່າຈະມີ ລຳນ້ຳໄຫລຜ່ານ ອ້ອມີແລ່ງນ້ຳອື່ນ ພູ້ເປັນຈຳນວນນັກ ກີ່ໄໝສາມາດຈະນຳມາໃໝ່ ປະໂຍ້ນໄດ້ເນື່ອງຈາກຂາດຄຸຄລອງສັນນຳ ສ່ວນກວ່າງງານຫັ້ງຈາກເກີບເກີຍຈະມີປຸ່ງຫາກວ່າງງານສູງ ມີການອພຍພໄປທຳນາໃນທົ່ວໂລກ ອຳນັດກຳນົດກຳ ເຊັ່ນການເກະຊາດຕະຫຼາດ ອຳນັດກຳ ຮະບັບຊາດປະການ ມີຂີດຈຳກັດ ສິ່ງເກີດປຸ່ງຫາກວ່າງງານ ຜ່ານທຳນາຈະປະກອບອາຊີ່ພວັບຈຳງານເສີມຈະເວີ່ມາຍ້າງຫັ້ງທີ່ເສົ່າງສິ່ນ ຈາກຄຸດກາລທຳນາ ໂດຍແປ່ງອອກເປັນສອງໜ່ວງ ຄື່ອ ພາຍຫັ້ງການປັກດຳ ແລະ ພາຍຫັ້ງການເກີບເກີຍ ແຮງງານສ່ວນນັກຈະເປັນຄົນໜຸ່ມສາວ ສຕານທີ່ໄປທຳນາ ຄື່ອກຈຸງເທັມໜານຄຣ ໄວຂ້ອຍ ຈັງຫວັດຊລບຸຮີ ໄວ ຂ້ອຍ ຈັງຫວັດການູ້ຈຸນບຸຮີ ໄວຂ້ອຍ ຈັງຫວັດກຳແພງເພື່ອ ແລະ ການຮັບຈຳງານປຸ່ງກາແພ ຈັງຫວັດການໃຫ້

ອຳເກອປຸມວັດທີ ມີຕາດ ເປັນຮ້ານຄໍາເລີກ ພູ້ຈຸນນະເປັນຕາດນັດຕອນເຂົ້າ ໄນມີຕາດກາລ ຮັບຫຼື້ອັດການເກະຊາດ ເປັນກາຈໍານ່າຍຜົດຜົດທາງການເກະຊາດແກ່ຜູ້ຮັບຫຼື້ອາຍຍ່ອຍ ທຳໄໝມີປຸ່ງຫາ ດ້ວຍຄາດແລະກາຮັດທີ່ອອງຕໍ່າ ສ່ວນຄູຕສານກວ່າມໃນຄວາເຮືອນ ຍັງໄມ້ມີການທຳອ່າງຈົງຈັງເພື່ອ ແຕ່ທຳເພື່ອ

ใช้สอยภายในครัวเรือน มีเพียงบางครอบครัวเท่านั้นที่มีการทำเพื่อจำหน่าย แต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย เช่น การหอผ้าใหม่ การหอเลือก การทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ การหอผ้าฝ้าย เป็นต้น รายได้โดยเฉลี่ยของประชากรในอำเภอปทุมรัตต์ ประมาณ 4,000 - 5,000 บาท ต่อปีต่อคน

สังคมของประชากรในอำเภอปทุมรัตต์ มีขั้นบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

เช่นเดียวกับประชาชนภาคอีสานโดยทั่วไป คือยึดในขั้นบธรรมเนียมประเพณีอย่างมั่นคง มีการทำบุญประเพณี และงานเทศกาลตามจารีต เช่น ยึดสิบสอง คลองสิบสี่ นอกจากนั้นชาวอำเภอปทุมรัตต์ยังเป็นผู้ที่มีอุปนิสัยรักความสงบ ขยันหมั่นเพียร มานะอดทน เอื้อเพื่อเพื่อแผ่ กตัญญูรักคุณ อ่อนน้อม ต่อมตน ให้ความเคารพต่อผู้อ้วกูส และร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างดี

2.6 สภาพและปัญหาของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

เมื่อพิจารณาจากแผนที่ ที่แสดงอาณาเขตการติดต่อระหว่างอำเภอต่างๆ ใน

จังหวัดร้อยเอ็ดแล้ว พบร้า อำเภอปทุมรัตต์ก็เป็นอีกอำเภอหนึ่งที่เป็นรอยเชื่อมต่อทางวัฒนธรรมคนดี ของกลุ่มชนไทยลาวและกลุ่มชนที่มีเชื้อสายเขมรและส่วนใหญ่เป็นพยพที่อยู่อาศัยมาตั้งถิ่นฐานใน บางพื้นที่ของจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมในด้านคนดีเข้ามา ผสมผสานกันขึ้นในท้องถิ่นที่เรียกว่า หมู่บ้าน เป็นคนดีประเททนี่ที่ได้รับวัฒนธรรมจาก กลุ่มอีสานได้ เดิมที่ถือกำเนิดมาจากการแสดงลิเก ในอดีตลิเกลา คนอีสานนิยมเล่นกันมากกว่า ลิเกภาคกลางใช้พุดและตกลเป็นภาษาถิ่นอีสาน มีการร้องแข่าวลาหรือขับลำนำแบบหมอลำก่อน โดยใช้เครื่องดนตรีมี ปี ซอ ระนาด แคน กลองรำมนา ชิ่ง ฉบับ ประกอบการแสดงลิเก มหรี พื้นบ้านในอำเภอปทุมรัตต์ เริ่มมีครั้งแรกที่บ้านจานเหนือ อำเภอปทุมรัตต์ โดยนายเขียว ศรีสันนิท ซึ่งเป็นคนแรกที่มาสอนเป้าปีให้เพื่อน ๆ ในหมู่บ้านโดยใช้วัดเป็นที่ฝึกหัด เดิมนายเขียวเป็นคนเล่นลิเก มา ก่อนแล้วได้อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดครรชสู่มาเมื่อราปี พ.ศ. 2489 ต่อมาได้จัดตั้งวงมหรีพื้นบ้านและเป็นครูสอนหlaysแห่งคนมีลูกศิษย์หลายคน เช่น นายอ้วย สระใหญ่ นายหนูจันทร์ ชัยลาก เป็นต้น ต่อมานายเขียวเสียชีวิตลง บรรดาลูกศิษย์จึงได้ไปเป็นครู สอนมหรีเพยแพร่ในตำบลต่างๆ

ปัจจุบันมีวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ซึ่งเป็นคณะที่ยังคงรักษาภูแบบในการบรรเลงได้ อย่างสมบูรณ์คงเหลืออยู่เพียง 2 คณะ คือ วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ (เดิมชื่อ คณะเสียงทองอีสาน) และวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวรรค์

3. บริบทข้อมูลสำหรับและวางแผนให้พื้นที่บ้านอีสานสำหรับเมืองสร้าง

การศึกษาของให้พื้นที่บ้านอีสาน สำหรับเมืองสร้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของวงมให้พื้นที่บ้านอีสาน สำหรับเมืองสร้าง ว่าเป็นอย่างไร โดยได้ศึกษาบริบทสำหรับเมืองสร้าง ดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาของสำหรับเมืองสร้าง

เมืองสร้าง เป็นเมืองโบราณที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์บางแห่งพบว่า มีการสร้างเมืองใหม่ ทับลงไปในพื้นที่เดิม ซึ่งมีชัยภูมิหมายสมดิอยู่แล้ว และได้สร้างศาสนสถานต่างๆ กลางเมือง หากพิจารณาสภาพที่ตั้งเมืองสร้าง บริเวณดินเมืองสร้างเก่าปัจจุบัน จะพบว่าเป็นเมืองที่มีคุณคันดินล้อมรอบอยู่ในกลมส่วนมาก นอกจากนี้ด้านความเชื่อในนิยายประคำประรา ที่อ้างถึง "หมาสร้างช่วง" ในวรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง คัมภีร์ ได้เข้ามาเมืองพิธีพิธีต่อชาวนเมืองสร้างเป็นอย่างยิ่ง จนกระทั่งกลายเป็นประเพณีที่จะต้องนำบังไฟมาจุดถวายแทน (บวงสรวงเทวดา) ในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 5 ของทุกปี และเพื่อให้เกิดสิริมงคลช้าเมือง

เดิมที่สำหรับเมืองสร้างเป็นพื้นที่ 2 ตำบล ของสำหรับสุวรรณภูมิ คือ ตำบลหนองผึ้ง และตำบลสูงยาง และใน พ.ศ. 2510 จังหวัดร้อยเอ็ดได้เสนอขอจัดตั้งกิ่งสำหรับเมืองสร้าง และได้รับการอนุมัติในปี พ.ศ. 2515 ส่วนราชการต่างๆได้ส่งเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2516 ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2522 ยกฐานะกิ่งสำหรับเมืองสร้างขึ้นเป็นสำหรับ "เมืองสร้าง" จนถึงปัจจุบัน

3.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

สำหรับเมืองสร้างมีอาณาเขตติดต่อกับสำหรับข้างเดียวดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ สำหรับอาณาเขต

ทิศใต้ ติดกับ สำหรับสุวรรณภูมิ

ทิศตะวันออก ติดกับ สำหรับอาณาเขต

ทิศตะวันตก ติดกับ สำหรับอาณาเขต และ สำหรับจตุรพักรพิมาน

แผนที่อำเภอเมืองสระบุรี

ภาพประกอบ 4 แสดงแผนที่ อำเภอเมืองสวาง จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่มา : สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มงานยุทธศาสตร์ 20 ธันวาคม 2550

3.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ภูมิประเทศ พื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูงที่เป็นป่าสักลับกับที่นาดอนลักษณะดินร่วนปนดินทรายมีกรดและเกลือ ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน สภาพภูมิอากาศ ฤดูร้อน อากาศร้อนจัด ฤดูหนาว อากาศ หนาแน่น ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดแรง ฤดูฝนตกชุกในช่วงมีลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้

3.4 สภาพการเมืองการปกครอง

อำเภอเมืองสร้างແປ່ງເຊົາກາປົກຄອງຍ່ອຍອອກເປັນ 5 ຕຳບໍລ 49 ມຸ່ນ້ຳ ໄດ້ແກ່

1. ตำบลหนองผึ้ง	มี	9	หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองหิน	มี	10	หมู่บ้าน
3. ตำบลคุเมือง	มี	10	หมู่บ้าน
4. ตำบลกอกกุ	มี	11	หมู่บ้าน
5. ตำบลเมืองสรวง	มี	9	หมู่บ้าน

3.5 สภาพสังคมและวัฒนธรรม

ประชากรในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสร้างประกอบอาชีพการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีการดำเนินการปลูกมันสำปะหลังและปลูกหม่อนเลี้ยงไก่ นอกจากรากนี้มีการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เช่นในตำบลเมืองสรวง มีการทำนมกะหรี่ปั้บ ทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ ทอผ้าไหมมัดหมี่ ตำบลหนองผึ้ง มีการทำขันมนนางเลือด ทอผ้าไหม ทอผ้าฝ้าย ทำธูปหอม ตำบลกอกง ผลิตเกลือ ทอผ้าไหม ปลูกผักปลดสารพิษ ทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ ตำบลหนองหิน ทำปลาร้าบอง ปลูกผักปลดสารพิษ ผลิตกระเบ้าสะพายสตว์ และผ้าขาวม้า ตำบลคุเมือง ผลิตข้าวหอมมะลิ ทอผ้าไหมผ้าฝ้าย ทำผลิตภัณฑ์จากถ่านวัลย์ และสิ่งประดิษฐ์จากไม้

นอกจากนี้วิถีชีวิตของคนในสังคมยังเป็นการพึ่งพาอาศัยกัน มีความสนใจสนับสนุนกัน เกลี่ยง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดมาแต่อดีต เช่นเดียวกับประชานภาคอีสานโดยทั่วไป

3.6 สภาพและปัญหาของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

คำເກົອເມືອງສຽງເປັນອີກຄຳເກົອນນີ້ທີ່ໄດ້ຮັບການຄ່າຍທອດເຮືອງ ວັດນຕີ່ພື້ນບ້ານ

ໂດຍເນັດວະນມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານ ຈາກກາຮັກສຶກຂ້າພະນົກທີ່ຜ່ານມາພບວ່າ ເນື່ອຈາກຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດມີ ປະຊາກວາລາຍກລຸ່ມໜ້າຕິພັນຮູ້ອາສີຍອຸ່້ມ ທຳໄໝໃຫ້ເກີດກາງຮະຈາຍຕົວແລະຄ່າຍໂຍງທາງວັດນອຮຽມໂດຍເນັດວະນມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານນັ້ນ ຄຳເກົອເມືອງສຽງກີບເປັນອີກຄຳເກົອນນີ້ທີ່ເປັນຮ້ອຍເຂື່ອມຕ່ອທາງວັດນອຮຽມດນຕີ່ ຂອງກລຸ່ມໜ້າໄທຢາລາແລກກລຸ່ມໜ້າທີ່ມີເຂົ້ອສາຍເໝວລະສ່ວຍບາງສ່ວນທີ່ໄດ້ອພຍພໍາຍດືນສູານທີ່ອູ່ອາສີຍມາ ຕັ້ງດືນສູານໃນບາງພື້ນທີ່ຂອງຈັງຫວັດຮ້ອຍເອົດແລະຈັງຫວັດນາສາຮາຄານ ຜຶ້ງກລຸ່ມໜ້າດັ່ງກ່າວໄດ້ນຳເກົາ ສີລປະວັດນອຮຽມໃນດ້ານດນຕີ່ເຂົ້າມາພສມພສານກັບວັດນອຮຽມດນຕີ່ໃນທົ່ວໂລນທີ່ເວີຍກວ່າ ມໂຮງພື້ນບ້ານ ແລະຍັງເປັນດນຕີ່ປະເທດນີ້ທີ່ໄດ້ຮັບວັດນອຮຽມມາຈາກກລຸ່ມໜ້າສານໄຕ້ດ້ວຍ

ຈາກກາຮັກສຶກຂ້າພະນົກສາຮາ ຈານວິຈັຍ ກາຮັກສຶກ ແລະ ຕຶກຂ້າກາຄສນາມໃນເຊີຕ

ຄຳເກົອເມືອງສຽງພບວ່າງນມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານໃນຄຳເກົອນນີ້ໄດ້ຮັບການຄ່າຍທອດຈາກຄຽງທີ່ມີດືນສູານເດີມເປັນ ຂ້າວຈັງຫວັດສຸວິນທີ່ແລະຈັງຫວັດນຄຣາຊສົມາ ຈຶ່ງອາຈາກລ່າວໄດ້ວ່າຈາກລັກຂະນະທາງກຸມມີສຕຣີທີ່ເປັນເຊີຕ ເຂື່ອມຕ່ອຮ່ວ່າງຄຳເກົອເມືອງສຽງ ຄຳເກົອຈຕຸວັກຕຽມພິມານແລະຄຳເກົອປຸທຸມຮັດຕົ້ນ ເປັນອີກປັຈຈີຍນີ້ທີ່ ທຳໄໝໃຫ້ເກີດກາເຂື່ອມໂຍງທາງວັດນອຮຽມໃນແຂ່ມນີ້

ປັຈຈຸບັນມືວົງນມໂຮງພື້ນບ້ານອືສານທີ່ໄດ້ຮັບຄວາມນິຍົມ ແລະເປັນຄະນະທີ່ຢັ້ງຄອງຮັກໜ້າຮູ່ປະແບບ ໃນກາຮັກສຶກ ໄດ້ອໍຍ່າງສມນູຮຣົນ ຜຶ້ງໄດ້ຮັບການຄ່າຍທອດມາຈາກຄຽງໃນຄຳເກົອປຸທຸມຮັດຕົ້ນ ດືອ ວັດນມໂຮງພື້ນບ້ານ ອືສານຄະນະເທັພປະສິທິພາ ຜຶ້ງຈະໄດ້ກ່າວລື່ງຈາຍລະເຄີຍດຕ່າງໆໃນບັດຕ່ອໄປ

บทที่ 5

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาศึกษาวิเคราะห์ตามหลักการวิจัย โดยศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมใหรีพืนบ้านอีสาน และเพลงที่ใช้ในการบรรเลงในวงมใหรีพืนบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยทำการศึกษาวงมใหรีพืนบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดในเขตพื้นที่ 3 อำเภอ ซึ่งเป็นวงที่ยังคงรักษารูปแบบในการบรรเลงได้อย่างสมบูรณ์มากที่สุด อันได้แก่ วงมใหรีบ้านเตี้ยมแข็ง อำเภอจตุรพักรพิมาน วงมใหรีคณะรวมมิตร จตุรพักรพิมาน อำเภอจตุรพักรพิมาน วงมใหรีคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ บ้านโคลกหม อำเภอปทุมรัตต์ วงมใหรีคณะรวมมิตรเสียงสวาร์ค บ้านโนนท่อน อำเภอปทุมรัตต์ และ วงมใหรีคณะเทพประสิทธิ์พิ บ้านดงเกลือ อำเภอเมืองสรวง แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์หาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมใหรีพืนบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาวงมใหรีพืนบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ จะนำเสนอเป็นสองส่วนตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษา ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมใหรีพืนบ้านอีสาน และ เพลงที่ใช้ในการบรรเลง ได้แก่

1. ประวัติความเป็นมา

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของวงมใหรีพืนบ้านอีสานแต่ละคณะ
- 1.2 ที่อยู่ของวงมใหรีพืนบ้านอีสาน
- 1.3 แผนที่การเดินทางไปติดต่อวงมใหรีพืนบ้านอีสาน

2. องค์ประกอบของวงมใหรีพืนบ้านอีสาน

- 2.1 รายชื่อนักดนตรี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลง เครื่องดนตรีในวงมใหรีพืนบ้านอีสาน
- 2.2 พิธีกรรมที่มีในวงมใหรีพืนบ้านอีสาน
- 2.3 เครื่องดนตรีและรายละเอียดของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในวงมใหรีพืนบ้านอีสาน
- 2.4 ขั้นตอนและวิธีการบรรเลง
- 2.5 การจัดรูปแบบของวง
- 2.6 การฝึกซ้อม
- 2.7 การรับงาน

- 2.8 รายได้ของวง
- 2.9 การสืบพอด
- 2.10 การกระจายรายได้
- 2.11 ลักษณะเด่นของวง
- 3. เพลงที่ใช้ในการบรรเลง
 - 3.1 การแบ่งประเภทของเพลงตามโอกาสที่ใช้บรรเลง
 - 3.2 น้ำดินเพลง

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหริพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามทฤษฎีรากแก้ทางวัฒนธรรมของ กาญจนฯ อินทรสุนานนท์ ได้แก่

- 2.1 อ่ายอย่างไทย
- 2.2 ไฟใจศึกษา
- 2.3 เสาะหาความรู้
- 2.4 เข้าสู่ค่านิยม
- 2.5 สร้างสมุดมกการณ์
- 2.6 สืบสานวัฒนธรรม
- 2.7 จดจำประเพณี
- 2.8 ของดีศิลปนา

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษา ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมหริพื้นบ้าน อีสาน และ เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

1. วงมหริพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง อำเภอจตุรพักตรพิมาน

1.1 ประวัติความเป็นมา

วงมหริพื้นบ้านเที่ยมแข็งรุ่นแรกเริ่มฝึกร้องเพลงประจำ พ.ศ. 2492 กับครูชาวโคราช อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนราธิวาส นำโดยนายเพ็ง ขินประจง กับเพื่อนอีก 3 คน ที่เดินทางมารับจ้างฝึกวงมหริให้กับชาวบ้านที่สนใจในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด ชาวบ้านในบ้านตำบลที่สนใจเรียนและฝึกตัวเป็นศิษย์ในขณะนั้นได้แก่ นายประสิทธิ์ คุปวงศ์ นายชู ภูดเสนา นายอุดลย์ สมเพชร และนายสิน พิมพ์ วงศ์ โดยเสียค่าครุฝึกสอนคนละ 6 บาท การสอนก็ทำการสอนตัวต่อตัวใช้วิธีท่องทำนองเพลง “ตอยลือต” แบบท่องจำເຄາ เพราวยังไม่มีการใช้ระบบโน้ตเขียนมาซ้ายในกราฟฟิก ทั้งหมดใช้เวลาเรียนอ่ายประมาณ 6 เดือน เมื่อครุเพลงเห็นว่าสามารถเล่นเพลงได้ก็เริ่มให้รับงานบรรเลงตามงานต่างๆ โดย

ครูจะเป็นพี่เลี้ยงดูแลอย่างใกล้ชิด จนเมื่อเห็นว่าศิษย์ทั้งสี่คนเกิดความชำนาญแล้วจึงแยกไปสอนผู้ที่สนใจที่หมู่บ้านอื่นต่อไป แต่บังเอิญนายเพ็ง มีจิตใจรักชอบพอกับสาวในหมู่บ้านจึงตั้งใจรักษาอยู่ที่บ้านเที่ยมแข็ง ทำให้สามารถดูแลบ้านให้ได้อย่างเต็มที่และยังร่วมบรรลุผลอยู่ในวงอีกด้วย จึงทำให้วงมหรือพื้นบ้านอีสาน บ้านเที่ยมแข็งได้รับงานแสดงและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เมื่อนายเพ็งย้ายครอบครัวไปอยู่ที่บ้านหินห้าว อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด นายประสิทธิ์ อุปวงศ์ ซึ่งเป็นคนหนึ่งในคณะลูกศิษย์รุ่นแรก รับช่วงต่อเป็นหัวหน้าคณะรุ่นที่สอง นายประสิทธิ์ ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะได้ระยะเวลาถึงกี่เสียชีวิตลง นายสิน พิมพ์วงศ์ ซึ่งเป็นคนหนึ่งในคณะลูกศิษย์รุ่นแรกเช่นกัน จึงรับช่วงต่อเป็นหัวหน้าคณะรุ่นที่สาม และในช่วงเวลานี้เองที่นายคำา หมื่นบุญมี ได้เข้ามาอยู่ในคณะบ้านเที่ยมแข็ง เป็นมือปีที่มีความชำนาญ ทำให้คณะบ้านเที่ยมแข็งได้รับรางวัลมากมาย เช่น ปี พ.ศ. 2534 ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงมหรือพื้นบ้าน จังหวัดร้อยเอ็ด ปี พ.ศ. 2544 ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านอีสาน สาขา ศิลปะการแสดง ประเภทมหรืออีสาน โดยสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และเมื่อนายสิน พิมพ์วงศ์ เสียชีวิตลงในปี พ.ศ. 2544 นายคำา หมื่นบุญมี จึงรับช่วงเป็นหัวหน้าคณะต่อเป็นรุ่นที่สี่จนถึงปัจจุบัน (คำา หมื่นบุญมี. 2550 : สัมภาษณ์)

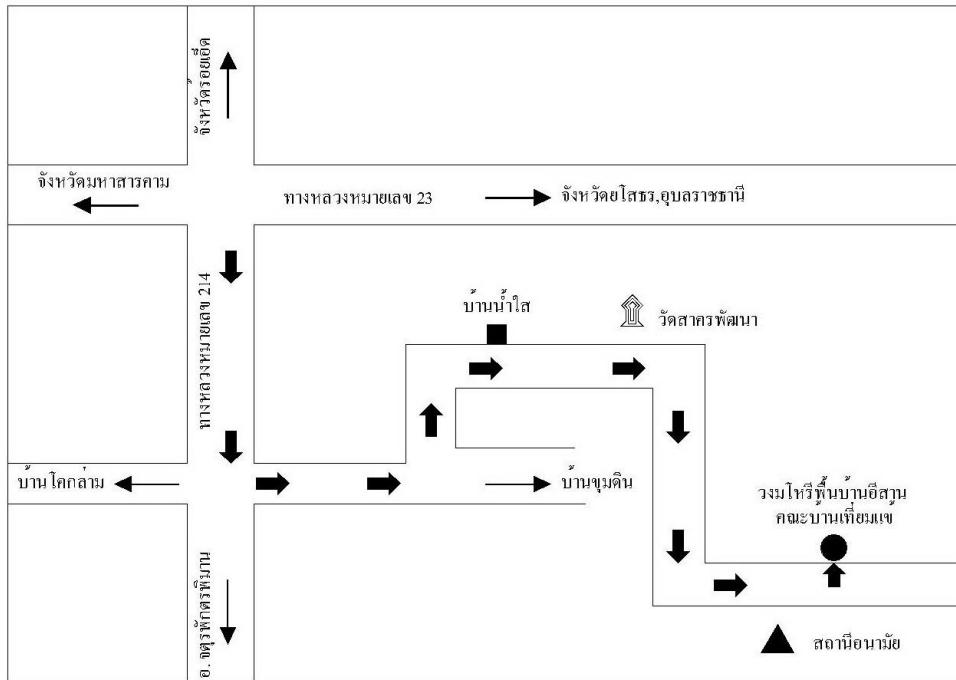
1.1.1 ที่อยู่ของวงมหรือพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง

ที่ตั้ง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 31/1 หมู่ที่ 2 บ้านเที่ยมแข็ง ตำบลน้ำใส อำเภอจตุร

พักรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1.2 แผนที่การเดินทาง

ระยะทางจากสี่แยกจังหวัดร้อยเอ็ดไปปัตติวิมิหรีพื้นบ้านอีสานคณบ้าน
เที่ยมแข็งประมาณ 23 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 5 แผนที่ทางไปปัตติวิมิหรีพื้นบ้านอีสานคณบ้านเที่ยมแข็ง

1.2 องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง

1.2.1 รายชื่อนักดนตรี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญใน การบรรเลงเครื่องดนตรีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณบ้านเที่ยมแข็งจุบันมีสมาชิกจำนวน 9 คน มี รายละเอียดของอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงมหรี พื้นบ้านอีสาน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเทียมแข้ง

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดัชนีที่บรรลุในวง
นายคำตา หมื่นบุญมี	65	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ปีกลาง
นายสัมฤทธิ์ ใสภา	57	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปียอด
นายคำผิว สมเพชร	58	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ดี
นายเขียน ศalaจันทร์	60	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ขออู้
นายปกครอง ปีโต	61	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปีกลาง
นายจำเนียร มาตย์วิเศษ	61	มัธยมศึกษาปีที่ 3	ทำนา	กล่องมหรี
นายนิติ บุตรไส	67	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	นาบ
นายนา สมเพชร	60	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ขอน้อย
นายอ่อนสา (ไม่ทราบนามสกุล)	68	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ขอน้อย

1.2.2 พิธีกรรมที่มีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

พิธีไหว้ครู

พิธีไหว้ครูถือเป็นพิธีที่สำคัญมากที่สุด สำหรับวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ดังนั้นก่อนที่จะบรรลุในวงมหรีพื้นบ้าน จำเป็นต้องไหว้ครูก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาให้ สงเสริมให้เกิดกำลังใจ ตลอดจนเป็นการควรบูชาเครื่องดัชนีที่เปรียบเสมือนครู เช่นเดียวกันเชื่อว่า เมื่อทำแล้วจะส่งผลให้บรรลุได้ดี ไฟเราะ ถูกใจคนฟัง เกิดความเชื่อมั่นในการ บรรลุและสามารถบรรลุได้อย่างราบรื่น ไม่ติดขัดแต่ประการใด คันจะประกอบไปด้วยเครื่องไหว้ครู ได้แก่

1. เหล้าขาว 1 ขวด
2. เทียนเล็ก 5 คู่
3. เทียนใหญ่ 1 คู่
4. ดอกไม้ 5 คู่
5. ผ้าขาว 1 ผืน
6. แบง 1 กระป่อง
7. เงินค่าคายอ้อ 12 บาท

เมื่อจัดเตรียมเครื่องไหว้ครู (เครื่องคายอ้อ) วางลงในถาดเรียบร้อยแล้ว ผู้ทำพิธีจะนำเครื่อง ดัชนีทุกชิ้นมาวางรวมกันแล้วนำเครื่องคายอ้อที่ได้สถานไว้วางลงบนหน้ากล่องมหรี จากนั้นกัดดัชนี

ทุกคนจะนั่งล้อมวงเข้าหาผู้ทำพิธีพร้อมกับประธานมีอ ผู้ทำพิธีจะวินเหล้าใส่แก้วประมาณครึ่งแก้ว จุดเทียน แล้วกอล่าวบทสวดโดยเริ่มจากกล่าวนะโม 3 จบ ต่อด้วยบทป้าวสักເຄື່ອງເຫຼຸດຫວາດ ແລະຄາດມහานิยมตามที่นับถือ เมื่อกล่าวจบแล้วผู้ทำพิธีจะถือເຂົາเหล้าที่รินໄກໃນแก้วเป็นນ້ຳມນົດ ให้ลูกน้องในวงดื่มกันคนละนิด ແລະໃຫ້ປະພຽມເຄື່ອງດນຕີທຸກໆໃນວັນ ຕີ່ເປັນອັນເສົ້າພິທີ

1.2.3 ເຄື່ອງດນຕີແລະຮາຍລະເອີຍດຂອງເຄື່ອງດນຕີແຕ່ລະຫຸນິດໃນວັນໂຫຼວິພິ້ນບ້ານອືສານ

ວັນໂຫຼວິພິ້ນບ້ານອືສານບ້ານເທື່ອມແຂ່ມເຄື່ອງດນຕີທີ່ໃຫ້ປະວາດງໃນວັນຕັ້ງ

1. ຂອນ້ອຍ (ຂອດ້ວງ)	1 ດັນ
2. ຂອໃໝ່ (ຂອຄູ້)	2 ດັນ
3. ປຶກລາງ	2 ເລາ
4. ປຶຍອດ (ປຶ້ນ້ອຍ)	1 ເລາ
5. ກລອນມໂຫຼວິພິ້ນບ້ານ	1 ໂປ
6. ຂີ່ງ	1 ຄູ້
7. ຈາບໃໝ່	1 ຄູ້

ຮາຍລະເອີຍດຂອງເຄື່ອງດນຕີຂອງວັນໂຫຼວິພິ້ນບ້ານອືສານບ້ານເທື່ອມແຂ່ມແຫ່ງແຕ່ລະຫຸນິດມີດັ່ງນີ້

1. ซอโน้ย (ซอตัวง)

ซอโน้ย หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอตัวง เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็กแหลมสูง มีหน้าที่ดำเนินทำนอง บรรเลงหยอกล้อคลอ กับเสียงปีไนญ่ มีสายซอ 2 สาย คือสายเอกและสายทุ่ม

ภาพประกอบ 6 ซอโน้ย

จากการศึกษาพบว่า ซอโน้ยหรือซอตัวงของวงมหริพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง มีขนาดความยาวของคันซอประมาณ 45 เซนติเมตร ทำด้วยไม้ยูง (พยุง) ระบบออกเสียงทำจากไม้เนื้อแข็ง ส่วนมากเป็นไม้ยูง (พยุง) มีเส้นผ่าศูนย์กลางของระบบออกประมาณ 5 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหุ้มด้านหน้าระบบออก ส่วนของคันชักทำจากไม้ยูง เช่นกันยาวประมาณ 40 เซนติเมตร ใช้สายเอนแทนหางม้า สายเอกและสายทุ่มทำจากสายเบรกรถจักรยาน

2. ซอไนญ่ (ซอคู้)

ซอไนญ่ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอคู้ เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ่มหนักแน่นดังกังวน มีหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อคลอไปกับเสียงปี มี 2 สาย คือสายเอกและสายทุ่ม

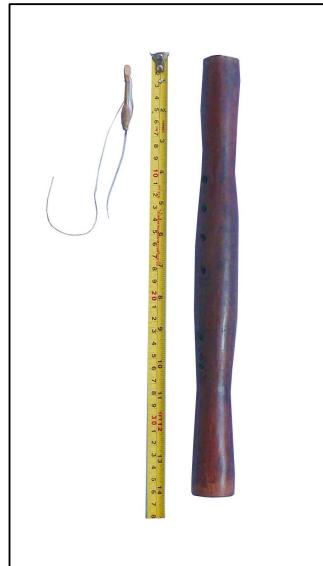

ภาพประกอบ 7 ขอให้บ่

จากการศึกษาพบว่า ขอให้ผู้หรือซื้อค้ำของวงมหรือพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง มีขันดความ
ยาวของคันขอซึ่งทำจากไม้ยูง (พยูง) ประมาณ 80 เซนติเมตร ส่วนปลายคันขอด้านหนึ่งมีลูกบิด เพื่อ
ใช้ปรับเสียงสูง - ต่ำ 2 อัน ส่วนปลายคันขออีกด้านหนึ่งเสียบทะลุกจะหลักขอซึ่งทำด้วยกระลาມมะพร้าว
เจาะรูด้านหลัง ทำให้เป็นกล่องเสียง ด้านหน้าหุ้มด้วยหนังวัวซึ่งด้วยหมุด ใช้สายของเบรกรถจักรยาน
เป็นสายขอ ส่วนคันขักทำจากไม้ไผ่ยาวประมาณ 53 เซนติเมตรใช้สายเอ็นขึงแทนหางม้า และใช้ยาง
สนถเพื่อให้สายฝีดเกิดการเสียดสีจนเกิดเสียง

๓ ปีก่อน

เป็นเครื่องดูดควันบุหรี่ ที่มีชื่อว่า 6 วู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ มีหน้าที่ดำเนิน
ทำงานของ ส่วนประภากบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเลาปี และลินปี

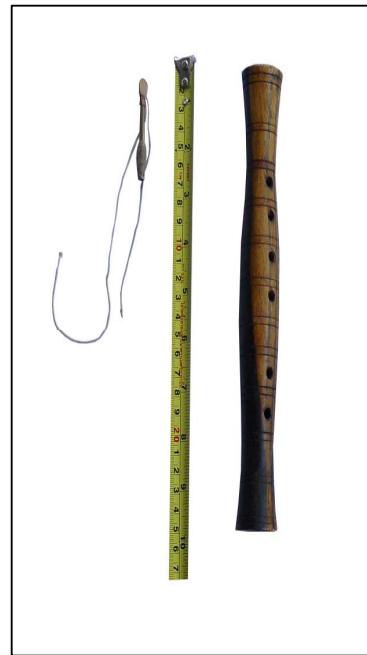

ภาพประกอบ 8 ปีกกลาง

จากการศึกษาพบว่า ปีกกลางมีลักษณะเป็นท่อไม้ทำจากไม้ขุง (พญา) เหลาหรือกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีกหรือเลาปี่ยาว ประมาณ 35 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลินปี่ทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ผูกติดกับท่ออะลูมิเนียม หรือ สแตนเลสที่ทางภาคกลางเรียกว่า กำหนดยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกันลมร้าว ส่วนของลินปี่ก่อนจะนำมาใช้งานจะต้องแข็งนานประมาณ 2-3 นาที ซึ่งนายคำตา หมื่นบุญมีได้เคยทำขาย ราคาเลาละ 500 บาท

4. ปีกอุด (ปีนข้อย)

มีลักษณะทางกายภาพ และหน้าที่คล้ายกันกับปีกใหญ่ แต่จะมีขนาดเล็กกว่า วัสดุที่นำมาทำเป็นเลาปี่ทำจากไม้ประดู่ ยาวประมาณ 24 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลินปี่ใช้ใบatalแห้งเช่นเดียวกัน ผูกติดกับท่ออะลูมิเนียม หรือ สแตนเลส ยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 9 ปี่ยอด

5. กลองมิหรีพื้นบ้าน

เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ใช้ด้วยหนัง ไม้กัชณะเป็นกลองสองหน้า มีหน้าที่ประกอบจังหวะซ้ำ - เริ่ง

ภาพประกอบ 10 กลองมิหรีพื้นบ้าน

จากการศึกษาพบว่า กลองมหรีพื้นบ้านของวงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง ตัวหุ่นกลอง ทำจากไม้มากลีอัม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 48 เซนติเมตร กว้างประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หนังวัวซึ้งให้ตึงหั้งสองด้าน ส่วนที่เป็นหูร่วงใช้เชือกซึ้งรังนังให้ตึง ส่วนของไม้ตีปลายด้านหนึ่งจะหุ้มด้วยเศษผ้าพันให้มีความหนาตามต้องการ

6. ชิงและชาบใหญ่

เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากทองเหลือง มีใช้กับวงดนตรีไทยทั่วไป ช่วยทำให้การบรรเลงสนุกสนาน ครึกครื้น ไม่มีแบบแผนของการบรรเลงที่แน่นอน เพราะจากการสัมภาษณ์นักดนตรีทุกคนระบุว่า ไม่ได้มีการเรียนรู้จากใคร การตีก็ตีไปตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อเพิ่มความสนุกเท่านั้น

ภาพประกอบ 11 ชิง และ ชาบใหญ่

1.2.4 วิธีการบรรเลง

วงมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นวงดนตรีบรรเลง ไม่มีการขับร้อง ใช้ปี ละซอก หรือบางวงมีระนาดไม้ ระนาดเหล็ก พิณ เป็นเครื่องเดินทำนอง (Melody) ส่วน กลอง ชิง และชาบ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ จากการศึกษาด้านขั้นตอนการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานทุกคณะมีวิธีการบรรเลง 3 ขั้นตอน คือ ตอนขึ้นเพลง ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนขึ้นเพลง

ตอนขึ้นเพลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานจะใช้ปีใหญ่ หรือหากคณะได้มีปีใหญ่ก็จะใช้ปีกลางขึ้นเพลง เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง ที่ใช้ปีกลางขึ้นเพลง และจากการศึกษาพบว่า มีเพียงวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเดียวคือ คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ จำกัดปุ่มรัตต์ ที่ใช้ระนาดไม้ หรือ ระนาดเหล็ก ในการขึ้นเพลง

ตอนบรรเลง

ในช่วงที่บรรเลง เมื่อปีหรือระหว่างเดือนขึ้นเพลงแล้วประมาณ 3-4 ห้องเพลง เครื่องดนตรีชิ้นอื่น เช่น ซอสู๊ ซอตัวง ก็จะบรรเลงรับโดยบรรเลงคลอประสานกันไปตามทำงานของเพลง เครื่องดนตรีบางชิ้น เช่น ปีน้อย (ปี่ยอด) อาจมีการบรรเลงพลิกแพลงไปตามทางของเครื่องดนตรีนั้นๆ ซึ่งจะไฟรวมมากันอยู่กับความสามารถของผู้บรรเลง สำหรับเครื่องประกอบจังหวะอันได้แก่ กลองชิง และ ชาบ ก็จะบรรเลงประกอบจังหวะทำให้ทำงานของสนุกสนานมากขึ้น

ตอนลงจบเพลง

ผู้เป็นหัวหน้าวงที่ส่วนมากจะเป็นคนเป้าปี จะเป็นผู้ให้สัญญาณในการลงจบโดยจะบรรเลงนำในทำนองที่ลูกวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นทำนองลงจบ แล้วจึงจะสามารถจบลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

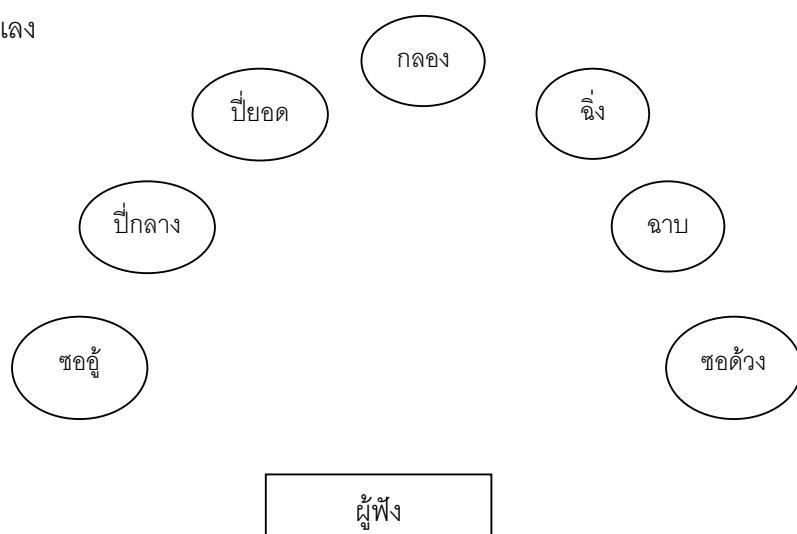
1.2.5 การจัดรูปแบบของวง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดวงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานมี 2

รูปแบบ คือ การจัดวงแบบนั่งบรรเลง และการจัดวงแบบเดินบรรเลง (เดินในขบวนแห่) โดยการจัดรูปแบบของวงทั้งสองแบบนี้จะมีลักษณะการจัดที่ไม่แน่นอนในเรื่องของตำแหน่งของเครื่องดนตรีหรือ จำนวนเครื่องดนตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ และความสะดวกในการบรรเลง

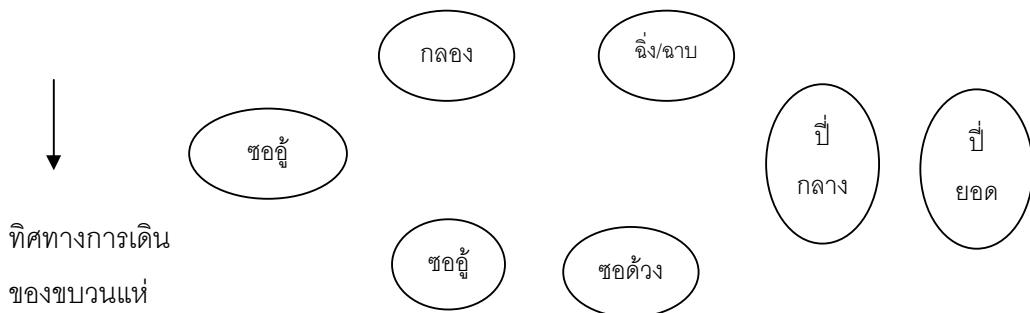
การจัดวงแบบนั่งบรรเลง ผู้บรรเลงจะนั่งล้อมวงกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม ส่วนใหญ่จะและปี ที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองจะนั่งอยู่ด้านหน้า ส่วนเครื่องประกอบจังหวะจะอยู่ด้านหลังตั้งนี้

แบบนั่งบรรเลง

การจัดวางแบบเดินบรรเลง จะเดินเป็นสอง列 แถวหน้าเป็นเครื่องดำเนินทำงาน แถวหลังเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

แบบเดินบรรเลง

1.2.6 การฝึกซ้อม

เมื่อมีการรับงานมาแล้ว หัวหน้าคณบดีทำการบอกรถล่วงนักดนตรีในวงว่าได้มีการรับงานเกิดขึ้น พร้อมกับบอกรายละเอียดว่าเป็นงานอะไร บรรเลงที่ไหน กี่วัน จะไม่มีการฝึกซ้อมเนื่องจากทุกคนซ้อมอยู่ที่บ้านของแต่ละคน เมื่อเว้นว่างจากการทำไร่ทำงาน เมื่อถึงวันงานก็บรรเลงร่วมกันได้เลย

1.2.7 การรับงาน

วงให้รีบันบ้านอีสานคณบ้านเที่ยมแข็ง มีการรับงานโดยแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. บรรเลง(เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งงานพิธีกรรมทางศาสนา เช่น บุญกฐิน บุญผะเหวด แห่กันท์หลอน (การเดินไปขอให้ร่วมทำบุญตามบ้านที่ละหลัง) พิธีทำบุญเลี้ยงพระ ขึ้นบ้านใหม่ งานแห่เทียนพรรษา และ งานทอดผ้าป่า
2. บรรเลง(เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งประกอบพิธีการเกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ และพิธีบวชนาค
3. บรรเลง(เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งประกอบเทศกาลและประเพณีอื่นๆ เช่น งานวันลอยกระทง งานขึ้นปีใหม่ บุญบั้งไฟ การสูชัวัญ

ลักษณะของการรับนี้ส่วนมากจะเป็นเจ้าภาพของงานหรือผู้ที่เคยว่าจ้างเป็นประจำอยู่แล้ว มาทำการติดต่อที่คณบดีตัวเอง หรือในปัจจุบันก็มีการติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อว่าจ้างก็มี บางครั้งก็ได้รับว่าจ้างให้เปล่นในต่างถิ่นเนื่องจากเจ้าภาพบางคนเคยเห็นแล้วเกิดความประทับใจ เมื่อมีงานที่

บ้านของตนเองก็จะมีการว่าจ้างเกิดขึ้น แต่ก็ไม่บ่อยนักที่ไปบรรลุเงินเดือน เพราะส่วนมากก็จะบรรลุเงินเดือนหลังบ้านใกล้ๆ ในตัวอำเภอเดียวกัน เนื่องจากคุ้นเคยและสนิทสนมกับคนในท้องถิ่นมาเป็นเวลานาน การรับงานของคนบ้านที่ยอมเข้ามายังภายใน 1 ปี รับงานประมาณ 20-25 งานส่วนมากจะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม - พฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่มีงานบุญกฐินเป็นส่วนใหญ่

ในส่วนของบัญชีการรับงาน วงมหรือพื้นบ้านอีสานส่วนใหญ่จะไม่มีบัญชีการรับงานหากเจ้าภาพติดต่องาน ก็เพียงแต่จดไว้ในปฏิทินเท่านั้น ว่ารับงานวันที่เท่าไหร่ ที่ไหน ใช้การวงกลมรอบวันที่ในปฏิทินและเขียนรายละเอียดกำกับไว้เพียงเท่านั้น

1.2.8 รายได้ของวง

รายได้ของวงหรืออัตราค่าแสดงของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน บ้านเที่ยมเข้ามีอยู่ที่ประมาณ 5,000 - 6,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ระยะเวลาของการบรรลุเงิน

2. ระยะทาง

ในเรื่องของระยะเวลาของการบรรลุเงินมายถึง บรรลุเงินกี่วัน เช่น งานบุญกฐินส่วนใหญ่จะต้องบรรลุเงิน 2 วัน คือวันโขม หรือวันรวมกฐิน 1 วัน และวันทดสอบกฐินอีก 1 วัน หากเจ้าภาพมีการว่าจ้างให้บรรลุเงินทั้งสองวัน ทั้งเล่นปีกโคมและแห่ไปท่องเที่ยวด้วย จะอยู่ที่อัตรา 5,000 - 6,000 บาท หากเจ้าภาพว่าจ้างเพียงวันเดียวอัตราค่าจ้างจะประมาณ 3,000 - 3,500 บาท ถ้าเป็นงานศพเฉพาะแห่ศพอย่างเดียว 2,000 บาท และหากเป็นงานแห่บุญพระเครื่อง ประมาณ 5,000 บาท ขึ้นไป วงมหรือพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมเข้ามายังงานสูงสุดประมาณ 30,000 บาท เมื่อครั้งงานที่จังหวัดสกลนคร และยังเคยรับใช้งานของจังหวัดในการไปบรรลุเงินงานพระเมืองไทยแลนด์อีกด้วย

1.2.9 การสืบทอด

นายคำตา หมื่นบุญมี หัวหน้าคณะบ้านมหรือพื้นบ้านอีสาน บ้านเที่ยมเข้ามารับเชิญให้เป็นวิทยกรพิเศษ ฝึกสอนปี่ให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 จนปัจจุบัน

1.2.10 การกระจายรายได้

เมื่อมีการรับงานเกิดขึ้น ในส่วนของค่าตัวนักดนตรีหัวหน้าคณะจะเป็นผู้แบ่งเงินให้กับลูกน้องในวงซึ่งจะได้รับเงินประมาณ 200 - 300 บาท ซึ่งเป็นเงินเหลือสุทธิหลังจากหักค่าน้ำมัน และค่าใช้จ่ายส่วนอื่นแล้ว หากมีเงินเหลือจะเก็บไว้เป็นเงินกองกลางเอาไว้ใช้จ่ายเพื่อซ่อมบำรุงเครื่อง

คนตระที่ทำรุดเสียหาย หรือสร้างขึ้นใหม่ เช่น ซื้อหนังวัวประมาณ 300 บาท มาขีนหัวกลองใหม่ เนื่องจากขาดทำรุดเพราะมีการใช้งานมาเป็นเวลานานแล้ว

1.2.11 ลักษณะเด่นของวง

วงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านที่ยังมีการนำเพลงลูกทุ่งที่ได้รับความนิยมมาประยุกต์ เรียบเรียงให้เข้ากับวงมหรีพื้นบ้านอีสาน และใช้บรรเลงร่วมกับเพลงที่มีมาแต่เดิมด้วย เช่นเพลงน้ำท่ามถินอุดร เพลงยอดศพะล้อ เป็นต้น

1.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านที่ยังมีจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะและลูกน้องในวง พบร่วม เล่นได้ประมาณ 15 เพลง คือ เพลงจีนลงเรือ เพลงชานนี้ใหญ่ เพลงเขมรอกน้ำมหรี เพลงล่าวเปิดชิน เพลงนางนวล เพลงสีนวน เพลงบัวตุ่มบัวตอง เพลงระบำปือ เพลงม้าย่อง เพลงลมพัดชายเข้า เพลงก้าว เพลงแตรวง เพลงสายบัว เพลงบัวกลางบึง เพลงกัญชาแปลง และ เพลงกัญชาล่อง ทั้งนี้เพลงที่บรรเลงทั้งหมดสามารถเล่นให้มีอัตราจังหวะช้า หรือ เร็ว ก็ได้ ตามแต่โอกาสและความเหมาะสมของงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

ตาราง 2 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลง

เพลงใหม่ครู	งานบุญ / แห่ในขบวน	งานอวมงคล
ใหม่ครู	กัญชาล่อง บัวกลางบึง จีนลงเรือ สายบัว เขมรอกน้ำ ลมพัดชายเข้า ก้าว ระบำปือ บัวตุ่มบัวตอง ม้าย่อง สีนวน	ชานนี้ร้องใหญ่ กัญชาแปลง นางนวล แตรวง

2. วงศ์หริพื้นบ้านอีสานบ้านคณะรวมมิตรจด្ឋรพักตรพิมาน อำเภอจด្ឋรพักตรพิมาน

2.1 ประวัติความเป็นมา

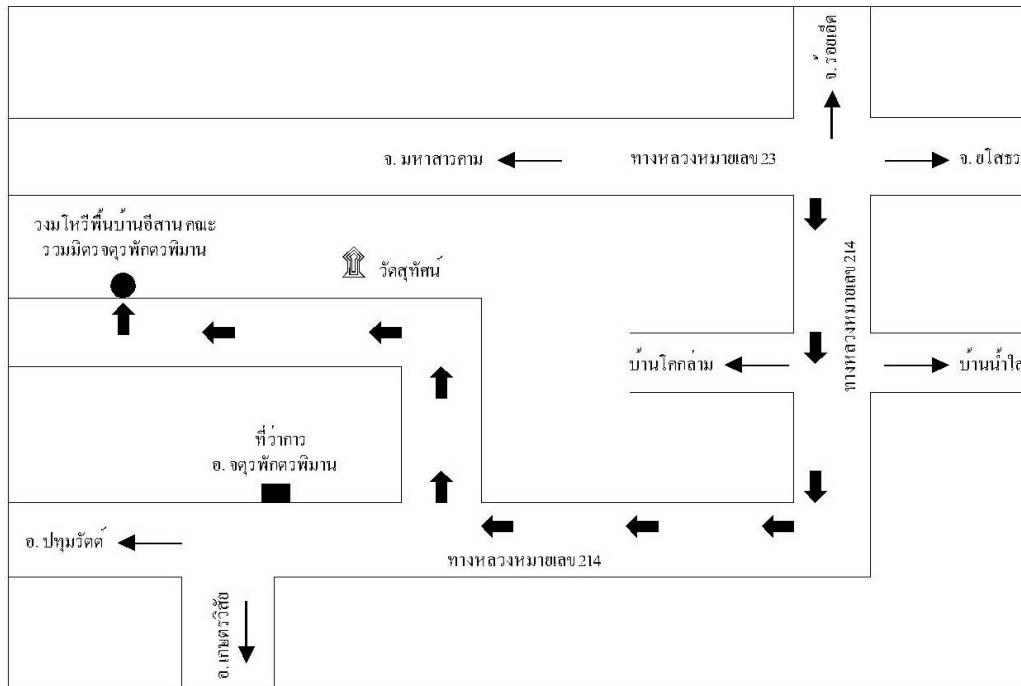
นายอ่าง สอนพงษ์ เริ่มสนใจฝึกหัดเป้าปีกังแรกตั้งแต่ตอนเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนตลาดหมู่บ้าน ตำบลลังหิน อำเภอปัว ในปี จังหวัดคราชสีมา กับครูโถ ดาขวາ ครูเปลี่ยนบุญกลาง และครูเยม (จำนำมสกุลไม่ได้) โดยมีครูอ่อน ประกอบผล ครูใหญ่ของโรงเรียนให้การสนับสนุนฝึกสอนให้หลังเลิกเรียนทุกวัน เมื่อมีการแสดง ครูก็จะเรียกไปให้ช่วยเป้าปีเสมอ จึงทำให้นายอ่างเกิดความตั้งใจ และขยันฝึกฝน เพื่อทำให้เกิดความสนุกสนานและยังได้ค่าตอบแทนเพิ่มอีกด้วย เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ฝึกหัดเครื่องดนตรีพื้นบ้านชื่อเรื่อง “อีก” จนมีความชำนาญ โดยเฉพาะปีนั้น นายอ่างมีฝีมือในการเป้ามากจนสามารถเล่นร่วมกับวงปีพาทย์และวงมหรีได้ เมื่อพ่อแม่ย้ายครอบครัวกับแมออยู่ที่บ้านหัวช้าง ก็ได้ติดตามครอบครัวกลับมาและมักจะเป้าปีเล่นเสมอ เมื่อเวลาว่าง จนเป็นที่รู้จักของคนในครอบครัวและคนในหมู่บ้าน แต่ก็ยังไม่มีคนจะเป็นของตนเอง เพราะเพียงมีครอบครัวใหม่ๆ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2509 เมื่อภารายาคลอดลูกคนสุดท้ายจึงตัดสินใจรับรวมเพื่อนฝูงในหมู่บ้านใกล้เคียงที่เคยเล่นวงมหรีมาก่อนแล้ว ร่วมฝึกซ้อมและจัดตั้งขึ้นเป็นคณะโดยให้ชื่อว่า “รวมมิตรจตุรพักตรพิมาน” ซึ่งหมายถึงการรวมกลุ่มนักดนตรีจากหลายหมู่บ้าน เช่น ตำบลโคกลาม ตำบลเมืองทอง ตำบลดงกลาง และบ้านสงเปลือย สมาชิกในคณะนี้ได้แก่ นายอ่าง สอนพงษ์ นายทองมา จตุพล นายประมวล พิมาน นายทอง จตุพล นายส่ง จตุพล นายหนึส ตะสน นายเสถียร (ไม่ทราบนามสกุล) และนายสี (ไม่ทราบนามสกุล)

2.1.1 ที่อยู่ของวงมหริพื้นบ้านอีสานคนธรรมมิตรจตุรพักตรพิมาน

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 43 คุ้มเนื้อ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

2.1.2 แผนที่การเดินทาง

ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอจตุรพักตรพิมานไปถึงวงให้พื้นบ้านอีสานคณะร่วม
มิตรจตุรพักตรพิมานประมาณ 2 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 12 แผนที่ทางไปวงให้พื้นบ้านอีสานคณะร่วมมิตรจตุรพักตรพิมาน

2.2 องค์ประกอบของวงให้พื้นบ้านอีสานคณะร่วมมิตรจตุรพักตรพิมาน

2.2.1 รายชื่อนักศึกษา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงให้พื้นบ้านอีสาน

วงให้พื้นบ้านอีสานคณะร่วมมิตรจตุรพักตรพิมานปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 10 คน มีรายละเอียดของอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงให้พื้นบ้านอีสาน ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะกรรมการมิตรจตุรพักตรพิมาน

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดนตรีที่บรรเลงในวง
นายอ่าง สอนพงษ์	76	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปี่ใหญ่
นายปักครอง ปิโต	71	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ระนาด
นายคำสิงห์ ชาญครี	57	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	กลองมหรี
นายอุดม อปหัง	64	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปีกลาง
นายน้อย อปหัง	59	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ชาบ
นายอ่อนลี คำปัญญา	69	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอตัวง
นายบุญทัน ไชยอาทิตย์	59	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซออุ้
นายทองเมือง พิวัสดี	53	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ฉิ่ง
นายเสาร์ อรุณดี	71	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอตัวง
นายสัมฤทธิ์ ใสภา	62	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซออุ้

2.2.2 พิธีกรรมที่มีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

พิธีไหว้ครู

ก่อนเริ่มการบรรเลงทุกครั้ง เมื่อวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะกรรมการมิตรจตุรพักตรพิมาน จัดเตรียมตั้งเครื่องดนตรีเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นักดนตรีทุกคนในวง จะนั่งล้อมวงหันหน้าเข้าหน้าหัวหน้า คณะที่เป็นผู้กระทำพิธีไหว้ครูถืออันถือเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญมาก โดยเจ้าภาพจะเป็นผู้ จัดเตรียมเครื่องคายอ้อ หรือ เครื่องไหว้ครู ดังนี้

1. เหล้าขาว 1 ขวด
2. กรวยไส่คอกไม้ 1 คู่
3. ผ้าขาว 1 ผืน
4. ไข่ไก่ดิบ 1 พอง
5. ขูป 13 คู่
6. เงินค่าคายอ้อ 12 บาท

นักดนตรีทุกคนจะนำเครื่องดนตรีมาวางรวมกัน หลังจากนั้นหัวหน้าคณะจะเป็นผู้กระทำพิธีโดย จุดธูป และกล่าวบทสวด เริ่มจากการตั้งนะโม 3 จบ ตามด้วยบทคาถาหนานิยม บทเสกคาถาพระยากร่าง (ผู้กระทำพิธีไม่สามารถให้รายละเอียดในเรื่องของคาถาหั้ง 2 นี้ได้) จากนั้นก็จะรินเหล้าขาวใส่มือ หรือใส่แก้ว แจกจ่ายให้กับนักดนตรีทุกคนในวงเพื่อดื่มหรือประพรที่ศรีษะให้เป็นสิริมงคลเชือว่า เมื่อทำแล้วจะส่งผลให้บรรเลงได้ดี ไฟเรือง ถูกใจคนฟัง และสามารถบรรเลงได้อย่างราบรื่นไม่ติดขัดแต่ประการใด

2.2.3 เครื่องดนตรีและรายละเอียดของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน มีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงดังนี้

1. ซอัน้อย (ซอตัวง)	1 คัน
2. ซอใหญ่ (ซอคู้)	1 คัน
3. ปีใหญ่	1 เลา
4. ปีกลาง	1 เลา
5. ปียอด (ปีน้อย)	1 เลา
6. ระนาดไน	1 วง
7. กลองมหรีพื้นบ้าน	1 ใบ
8. ฉิ่ง	1 คู่
9. ชาบใหญ่	1 คู่

รายละเอียดของเครื่องดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน

1. ซอโน้ย (ซอตัวง)

ซอโน้ย หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอตัวง เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็กแหลมสูง มีหน้าที่ดำเนินทำนอง บรรเลงหยอกล้อคลอ กับเสียงปีไนญ่ มีสายซอ 2 สาย คือสายเอกและสายทั่ม

ภาพประกอบ 13 ซอโน้ย

จากการศึกษาพบว่า ซอโน้ยหรือซอตัวงของวงมหริพื้นบ้านอีสานคุณภาพมิตรราพักตรพิมาน มีขนาดความยาวของคันซอประมาณ 80 เซนติเมตร ทำด้วยไม้ยูง (พญา) กระบวนการเสียงทำจากไม้เนื้อแข็ง หรือกระ吝ะพร้าวน้ำดเล็ก หากเป็นไม้เนื้อแข็งส่วนมากนิยมทำจากไม้ยูง (พญา) มีเส้นผ่าศูนย์กลางของระบบอคูสิกประมาณ 5 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหรือหนังช้างหุ้มด้านหน้าระบบอคูสิก ของคันซอทำจากไม้ยูงเช่นกันยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ใช้สายเข็มแทนหางม้า สายซอทั้งสองสายทำจากสายเบรกรถจักรยาน

2. ซอไนญ่ (ซอคู้)

ซอไนญ่ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอคู้ เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงทั่มหนักแน่นดังกังวน มีหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อคลอไปกับเสียงปี มี 2 สาย คือสายเอกและสายทั่ม

ภาพประกอบ 14 ซอໃຫຍ່

จากการศึกษาพบว่า ซอໃຫຍ່หรือซอคู้ของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรจตุรพักตรพิมาน มีขนาดความยาวของคันซอซึ่งทำจากไม้ยูง (พญา) ประมาณ 79 เซนติเมตร ส่วนปลายคันซอ ด้านหนึ่งมีลูกปิด เพื่อใช้ป้องเสียงสูง - ต่ำ 2 อัน ส่วนปลายคันซออีกด้านหนึ่งเสียบหกซอซึ่งทำด้วยกระ吝พร้าวเจาะรูด้านหลัง ทำให้เป็นกล่องเสียง ด้านหน้าหุ้มด้วยหนังวัวซึ่งด้วยหมุด ใช้สายของเบรกรถจกรยานเป็นสายซอ ส่วนคันชักทำจากไม้ไผ่ยาวประมาณ 53 เซนติเมตรใช้สายเงินชิ้นแทน หางม้า และใช้ยางสนถูเพื่อให้สายผิดเกิดการเสียดสี Jen กีดเสียง และมีการตกแต่งคันซอด้วยกระดาษสีให้สวยงาม

3. ປីໄຫຍ່

เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีรูนิ้ว 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำนอง ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือເລາປី และលីនបី

ภาพประกอบ 15 ປីໄຫຍ່

จากการศึกษาพบว่า ปีใหญ่ ของวงมหรีพื้นบ้านอีสานຄณารามมีตรัตรพักตรพิมานทำจากไม้ยูง (พยุง) เหลาหรือกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีหรือเลาปียาว ประมาณ 44 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 4 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลินปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ตันเนี้ยฯ ต้องเป็นใบบางๆ นำมาพันกับหลอดสแตนเลส แผ่นเงิน หรือแผ่นทองที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพวดยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกันลมรัว

4. ปีกลาง

เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำงานของ ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเลาปี และลินปี

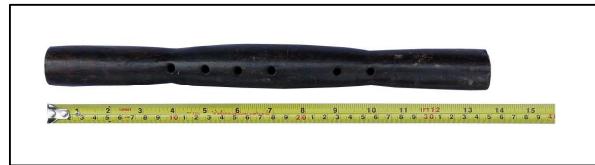

ภาพประกอบ 16 ปีกลาง

จากการศึกษาพบว่า ปีกลางของวงมหรีพื้นบ้านอีสานຄณารามมีตรัตรพักตรพิมานทำจากไม้ยูง (พยุง) เหลาหรือกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีหรือเลาปียาว ประมาณ 39 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลินปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ตันเนี้ยฯ ต้องเป็นใบบางๆ นำมาพันกับหลอดสแตนเลส แผ่นเงิน หรือแผ่นทองที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพวดยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกันลมรัว

5. ปี่ยอด (ปี่น้อย)

เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำงานของ ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเลาปี และลินปี

ภาพประกอบ 17 ปี่ยอด

มีลักษณะทางกายภาพ และหน้าที่คล้ายกันกับปี่ใหญ่ แต่จะมีขนาดเล็กกว่า วัสดุที่นำมาทำ เป็นเลาปี่ทำจากไม้เนื้อแข็ง เช่นไม้ประดู่ หรือไม้ยูง (พยุง) ยาวประมาณ 30-34 เซนติเมตร เจาะรู กลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้ ลุ้ง - ตា ตามทันของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของ ลิ้นปี่ใช้ใบatalแห้งเช่นเดียวกัน ผูกติดกับท่ออะลูมิเนียม หรือ สแตนเลส ยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร

6. ระนาดไม้ (ระนาดเอก)

ระนาดไม้ของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรจตุรพักตรพิมาน ทำขึ้นเองโดยนักดนตรีใน วง ใช้บรรเลงประกอบในวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรจตุรพักตรพิมานด้วย

ภาพประกอบ 18 ระนาดไม้

ระนาดไม้ของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรจตุรพักตรพิมาน มีทั้งหมด 24 ลูก ทำจากไม้ พยุงมีความยาวของรางระนาดประมาณ 122 เซนติเมตร ประดับตกแต่งที่ร่างระนาดด้วยกระดาษสี ต่างๆเพื่อความสวยงาม

7. กลองมหรีพื้นบ้าน

เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ขึ้นด้วยหนัง มีลักษณะเป็นกลองสองหน้า มีหน้าที่ประกอบจังหวะ ช้ำ - เร็ว

ภาพประกอบ 19 กลองมหรีพื้นบ้าน

จากการศึกษาพบว่า กลองมหรีพื้นบ้านของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคุณภาพมีมาตรฐาน พิมาน ตัวหุ่นกลองทำจากไม้ หากเลื่อน เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 24 นิ้ว กว้างประมาณ 24 เซนติเมตร ใช้หนังวัวขึ้นให้ตึงทั้งสองด้าน ส่วนที่เป็นหูระดิ่งใช้เชือกขึ้นรังนังให้ตึง ส่วนของไม้ดีปลายด้านหนึ่งจะหุ่มด้วยเศษผ้าพันให้มีความหนาตามต้องการ

6. ฉิงและชาบใหญ่

เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากทองเหลือง มีใช้กับวงดนตรีไทยทั่วไป ช่วยทำให้การบรรเลงสนุกสนาน ครึกครื้น ไม่มีแบบแผนของการบรรเลงที่แน่นอน เพราะจากการสัมภาษณ์นักดนตรีทุกคนระบุว่า ไม่ได้มีการเรียนรู้จากใคร การตีก็ตีไปตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อเพิ่มความสนุกเท่านั้น

ภาพประกอบ 20 ฉิงและชาบใหญ่

2.2.4 วิธีการบรรเลง

วงมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นวงดนตรีบรรเลง ไม่มีการขับร้อง ใช้ปี่ และซอ หรือบางวงมีระนาดไม้ ระนาดเหล็ก พิณ เป็นเครื่องเดินท่านอง (Melody) ส่วน กลอง ซิ่ง และซาบ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ จากการศึกษาด้านขั้นตอนการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสันทุกคณะ มีวิธีการบรรเลง 3 ขั้นตอน คือ ตอนขึ้นเพลง ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนขึ้นเพลง

ตอนขึ้นเพลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานจะใช้ปี่ใหญ่ หรือหากคณะไม่มีปี่ใหญ่ก็จะใช้ปีกลางขึ้นเพลง เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านที่ymแข็ง ที่ใช้ปีกลางขึ้นเพลง และจากการศึกษาพบว่า มีเพียงวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเดียวคือ คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ อำเภอปทุมรัตต์ ที่ใช้ระนาดไม้ หรือ ระนาดเหล็ก ในการขึ้นเพลง

ตอนบรรเลง

ในช่วงที่บรรเลง เมื่อปี่หรือระนาดขึ้นเพลงแล้วประมาณ 3-4 ห้องเพลง เครื่องดนตรีขึ้นอื่น เช่น ซออู ซอค้าง ก็จะบรรเลงรับโดยบรรเลงคลอประสานกันไปตามท่านองเพลง เครื่องดนตรีบางชิ้น เช่น ปีน้อย (ปี่ยอด) อาจมีการบรรเลงพลิกแพลงไปตามทางของเครื่องดนตรีนั้นๆ ซึ่งจะไฟร่ามากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรเลง สำหรับเครื่องประกอบจังหวะอันได้แก่ กลองซิ่ง และ ซาบ ก็จะบรรเลงประกอบจังหวะทำให้ท่านองสนุกสนานมากขึ้น

ตอนลงจบเพลง

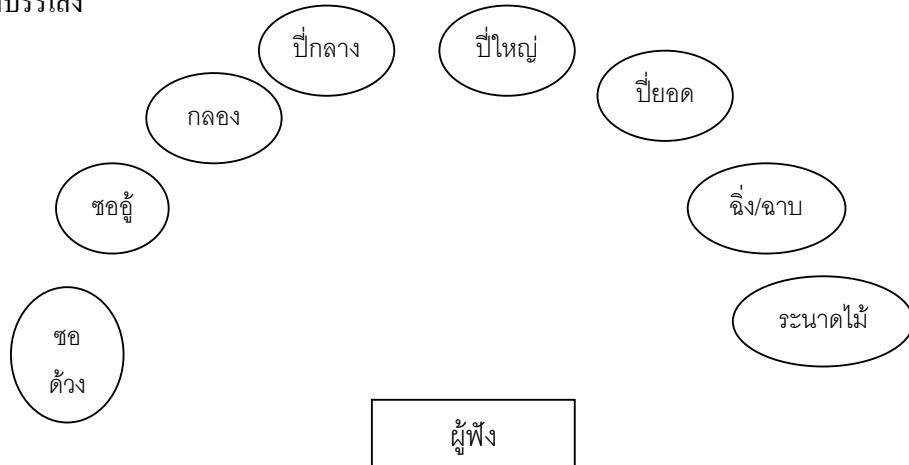
ผู้เป็นหัวหน้าวงที่ส่วนมากจะเป็นคนเป้าปี่ จะเป็นผู้ให้สัญญาณในการลงจบโดยจะบรรเลงนำในท่านองที่ลูกวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นท่านองลงจบ แล้วจึงจะสามารถจบลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

2.2.5 การจัดรูปแบบของวง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดวงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานมี 2 รูปแบบ คือ การจัดวงแบบนั่งบรรเลง และการจัดวงแบบเดินบรรเลง(เดินแท่น) โดยการจัดรูปแบบของวงทั้งสองแบบนี้จะมีลักษณะการจัดที่ไม่แน่นอน ในเรื่องของตำแหน่งของเครื่องดนตรี หรือ จำนวนเครื่องดนตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ และความสะดวกในการบรรเลง

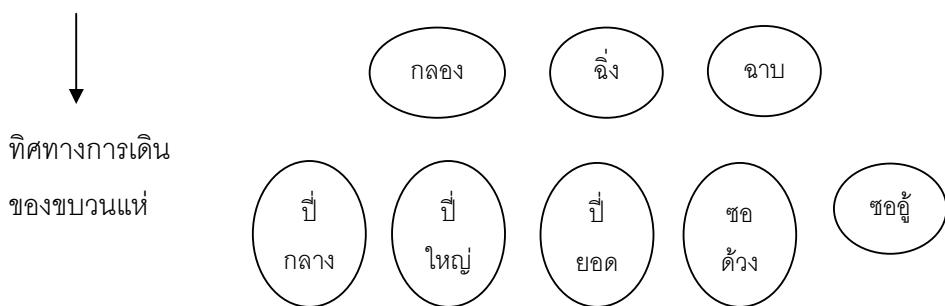
การจัดวงแบบนั่งบรรเลง ผู้บรรเลงจะนั่งล้อมวงกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม ส่วนใหญ่ซอปี่ และระนาด เป็นเครื่องดำเนินท่านองจะนั่งอยู่ด้านหน้า ส่วนเครื่องประกอบจังหวะจะอยู่ด้านหลัง ดังนี้

แบบนั่งบรรเลง

การจัดวางแบบเดินบรรเลง จะเดินเป็นสองแถว แถวหน้าเป็นเครื่องดำเนินทำงานของ
ແຄวหลังเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

แบบเดินบรรเลง

2.2.6 การฝึกซ้อม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ พบร่วมนักดนตรีส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา
ซึ่งเป็นอาชีพหลักอยู่แล้ว จึงค่อนข้างจะไม่มีเวลาในการฝึกซ้อมร่วมกัน ทำได้เพียงการฝึกซ้อมเป็น
รายบุคคลตามบ้านของตนเอง ยกเว้นในช่วงที่เว้นว่างจากการงานจึงจะมีการซ้อมอย่างน้อยเดือนละ 1
ครั้ง

2.2.7 การรับงาน

วงมิหรีพื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรจตุรพักรพิมาน มีการรับงานโดยแบ่งเป็น 3

ประเภท คือ

1. บรรเลง(เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งในงานพิธีกรรมทางศาสนา เช่น บุญกฐิน บุญผะเหวด แห่กันท์หลอน (การเดินไปขอให้ร่วมทำบุญตามบ้านที่ลับหลัง) พิธีทำบุญเดี้ยงพระขัน บ้านใหม่ แห่เทียนพรรษา งานผ้าป่า ฉลองศาลา

2. บรรเลง(เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งประกอบพิธีการเกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ และพิธีบวชนาค

3. บรรเลง (เล่นปะโคม) หรือ บรรเลงในขบวนแห่งประกอบเทศกาลและประเพณีอื่นๆ เช่น งานวันลอยกระทง งานขึ้นปีใหม่ บุญบังไฟ การสูชัวญ

ในการรับงานแต่ละครั้งนายอ่าง สอนพงษ์ จะเป็นผู้รับงานเอง ทั้งนี้ต้องดูความพร้อมเรื่อง เวลาของสมาชิกในวงด้วย เนื่องจากต้องทำงานเป็นอาชีพหลัก การรับงานจะรับอย่างมากที่สุดคือ จำนวน 2 วัน ซึ่งจะนิยมกันมากในงานบุญกฐิน บางงานต้องไปนอนค้างคืนที่บ้านเจ้าภาพก่อน 1 คืน เพราหมีประเพณีการนำผ้าไตรไส่พานซึ่งจะกราทำในช่วง 04.00 นาฬิกา

2.2.8 รายได้ของวง

รายได้ของวงหรืออัตราค่าแสดงของวงมิหรีพื้นบ้านอีสาน คณารวมมิตรจตุรพักรพิมาน น้ำอยู่ที่ประมาณ 6,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนวันของการบรรเลง และ ระยะทางซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของราคាតั้งนี้ ถ้าหากเป็นงานบุญกฐินที่ต้องบรรเลง 2 วัน จะอยู่ที่ราคา 6,000 บาท เป็นราคานาเขตสำราญจตุรพักรพิมานด้วยกัน แต่ถ้าเป็นต่างอำเภอเช่น อำเภอเชียงใหม่ อำเภอเชียงราย จำนวนวันบรรเลงเท่ากัน จะมีราคาก่าจ้างประมาณ 7,000 บาท ถ้าไกกลวงวันนี้ เช่น ต่างจังหวัด ก็จะประมาณ 8,000 บาทขึ้นไป วงมิหรีพื้นบ้านอีสาน คณารวมมิตรจตุรพักรพิมาน รับงานเฉลี่ยแล้ว หนึ่งปีประมาณ 20-30 งาน ซึ่งนายอ่างบอกว่า หากวัน และ เวลา ที่เจ้าภาพมาหางานนั้นไม่ตรงกัน หรือที่ภายนอกคนตัวร่วม “ชนกัน” แล้ว จะสามารถรับงานได้มากกว่านี้

2.2.9 การสืบทอด

วงมิหรีพื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรจตุรพักรพิมาน เป็นวงหนึ่งที่ประสบปัญหา เรื่องการสืบทอด เนื่องจากลูกหลานของนักดนตรีในคณารวมไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนเครื่องดนตรี ชนิดต่างๆ ที่มีในวงดังที่นายอ่าง สอนพงษ์ หัวหน้าคณารวมบอกว่า “อย่างจะสอนให้ลูกหลาน แต่ก็ไม่มีคน

สนใจเลย หันไปเล่นกีตาร์ร้องเพลงสตูริงกันหนด” แต่ก็ได้ถ่ายทอดให้กับนักเรียนในหมู่บ้าน คือ โรงเรียนบ้านหนองผึ้งน้อย บ้านดงกลาง บ้านชี้เหล็ก และบ้านคุ่มเม้า

2.2.10 การกระจายรายได้

ในส่วนของการกระจายรายได้ การให้ค่าตัวนักดนตรี นายอ่าง หัวหน้าคณะจะเป็นผู้แบ่งให้เท่าๆกัน ถ้าในช่วงงานมากๆ หลายงานติดต่อกัน เนื่องจากจะได้ค่าตัวคนละประมาณ 600 - 700 บาท เงินส่วนที่เหลือจะเก็บไว้เป็นเงินกองกลาง เอาไว้ซ่อมแซมเครื่องดนตรี

2.2.11 ลักษณะเด่นของวง

วงมหริพื้นบ้านอีสาน คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน เป็นวงมหริพื้นบ้านอีสานที่มีการบรรเลงจัดว่าอยู่ในระดับดีมาก เพราะมีปี่ที่ใช้บรรเลงถึงสามขนาด คือ ปี่ใหญ่ ปี่กลาง และ ปี่น้อย ซึ่งทำให้วงมีความหนักแน่น กลมกลืน

2.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหริพื้นบ้านอีสาน คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน เดิมเล่นได้ประมาณ 15 เพลง แต่คงเหลือถึงปัจจุบัน ประมาณ 10 เพลง ซึ่งเป็นเพลงที่เล่นประจำ คือ เพลงพม่าแห่กระจาด เพลงระบำปี่ เพลงพม่ารำขวาน เพลงชะนีใหญ่ เพลงก้าไว เพลงรำวงพิมาย เพลงลมพัด ชาวยเข้า เพลงพระรามตามกว้าง เพลงห้องวง หรือ เพลงสีนวล และเพลงใหม่ๆ ทั้งนี้เพลงที่บรรเลงทั้งหมดสามารถเล่นให้มีอัตราจังหวะข้า หรือ เร็ว ก็ได้ ตามแต่โอกาสและความเหมาะสมของงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

ตาราง 4 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลง

เพลงใหม่ๆ	งานบุญ	งานอวมงคล
เพลงใหม่ๆ	พม่าแห่กระจาด ระบำปี่ พม่ารำขวาน เพลงพระรามตามกว้าง เพลงก้าไว	ชะนีใหญ่ รำวงพิมาย ลมพัดชาวยเข้า ห้องวง

3. วงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์

3.1 ประวัติความเป็นมา

วงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บ้านเทิงศิลป์ ก่อตั้งโดยนายบรรเทิง พลลัครช์ ได้เล่าเรียนวิชาดนตรีมารากบิดาซึ่งเคยเป็นหัวหน้าคณะลิเก “ก้อนจิตพลภักดีบรรเทิงศิลป์” มา ก่อน บิดาของนายบรรเทิง ได้รับการสอนจากครูก่อน (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นชาวอำเภอท่าช้าง นายบรรเทิงได้หัดตีระนาดมาตั้งแต่อายุ 13 ปี และช่วยเหลืองานในคณะลิเกอยู่เป็นประจำจนเกิดความชำนาญ และได้รับการสอนดนตรีวงมหริพื้นบ้านมารากครู เจริญ (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งเดินทางมา จากจังหวัดสุรินทร์เป็นผู้ฝึกสอนให้ เมื่อปีต้าเสียชีวิตลง นักดนตรีที่เคยเล่นอยู่ในวงก็แยกย้าย กระจาย ไปคุณละแห่ง ต่างคนก็แยกย้ายกันไปทำมาหากินไม่มีใครหันกลับมาเล่นมหริกันอีก ต่อมา นายบรรเทิงเห็นว่าเครื่องดนตรีที่บิดาสร้างไว้ก็ยังมีอยู่ นึกเสียดาย จึงได้ตั้งวงขึ้นใหม่กับเพื่อนชื่อบุญเยียง (ไม่ทราบนามสกุล) โดยให้ชื่อคณะว่า “เสียงทองอีสาน” แต่ก็ต้องหยุดลง เพราะมีค่าเสียชีวิตลงถึง 3 คน จนปัจจุบันนายบรรเทิง ก็ได้ตั้งคณะมหริพื้นบ้านอีสานขึ้นอีก โดยการสนับสนุนของหลวงพ่อโสภาน (หลวงพ่อบุญ) วัดบ้านหนองแคน ซึ่งท่านได้ให้การสนับสนุน ทำเครื่องดนตรีที่ช้าๆ รวดเร็วหายให้ใหม่ และยังมีความสามารถแต่งเพลงให้ใหม่ๆ ก็ตัวเอง ปัจจุบันคณะมหริพื้นบ้านอีสานนี้ มีชื่อคณะว่า ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ ซึ่งตัวอักษร ส. หมายถึงนักดนตรีในวงที่ร่วมกันก่อตั้งวง คือนายไส (ไม่ทราบนามสกุล) บุญมา ซึ่งหมายถึงหลวงพ่อบุญ และเพื่อนร่วมวงชื่อบุญมา และคำว่าบรรเทิงศิลป์ซึ่งหมายถึงนายบรรเทิง พลลัครช์ หัวหน้าคณะนั่นเอง

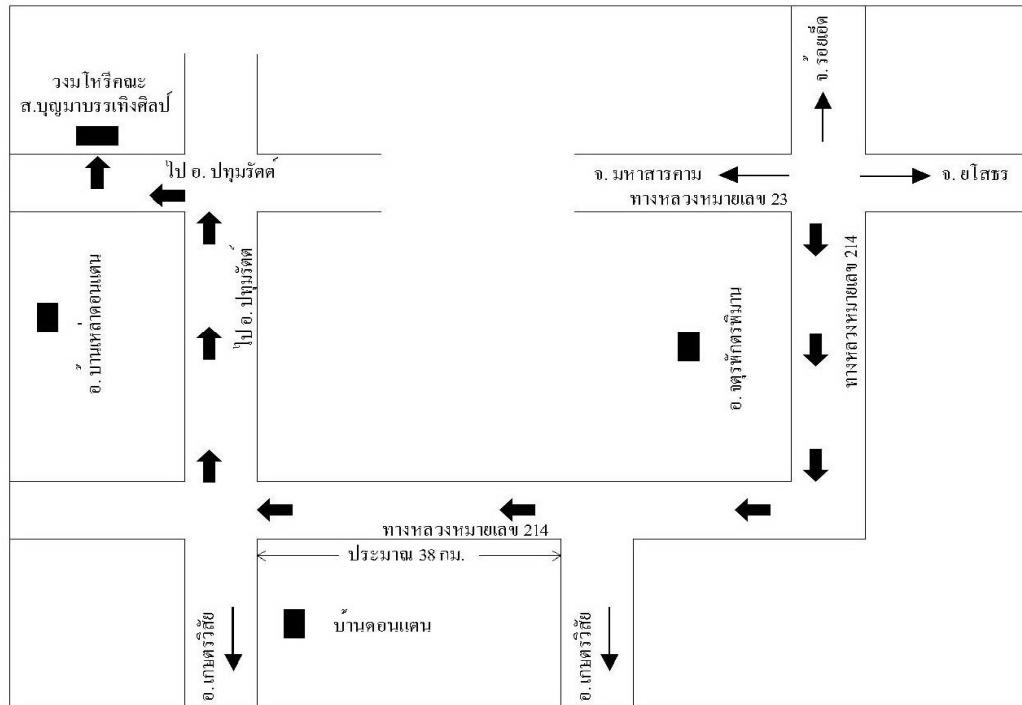
3.1.1 ที่อยู่ของวงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 96 หมู่ 1 บ้านหนองแคน ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์

จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1.2 แผนที่การเดินทาง

ระยะทางจากสี่แยกเลี้ยงเมืองตัวเมืองร้อยเอ็ดไปวงใหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ประมาณ 58 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 21 แผนที่ทางไปวงใหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์

3.2 องค์ประกอบของวงใหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์

3.2.1 รายชื่อนักดนตรี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญใน การบรรเลงเครื่องดนตรีในวงใหรีพื้นบ้านอีสาน

วงใหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 9 คน มีรายละเอียดของอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงใหรีพื้นบ้านอีสาน ดังนี้

ตาราง 5 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดุนตรีที่บรรเลงในวง
นายบรรเทิง พลลัคคร	74	มัธยมศึกษาปีที่ 2	ทำนา	ระนาดไม้
นายอาน จันทรคาน	67	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปี่ใหญ่
นายชาญ สมดี	63	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	กลองมหรี
นายประสิทธิ์ วงศ์อานันท์	53	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	พิณ
นายถวิน ศรีวิเศษ	65	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอคู้
นายทองใส ยมณีสุ	67	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ปีกล่าง
นายทอง ศรีขันธ์	63	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ฉบับ
นายบุญมา อินทรศิลpa	63	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ปี่เล็ก
นายเดช บัวศรี	63	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอตัวง

3.2.2 พิธีกรรมที่มีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

พิธีไหว้ครู

พิธีไหว้ครูถือเป็นพิธีที่สำคัญมาก ซึ่งจะกระทำการบรรเลงทุกครั้ง เพื่อเป็นกำลังใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้รวมกันบรรเลงเป็นหนึ่งเดียว เชื่อว่าเมื่อทำแล้วจะส่งผลให้บรรเลงได้ดี ไฟเราจะถูกใจคนฟัง และสามารถบรรเลงได้อย่างราบรื่นไม่ติดขัดแต่ประการใด จันจะประกอบไปด้วยเครื่องไหว้ครูได้แก่

1. ผ้าขาว 1 วา
2. เหล้าขาว 1 ขวด
3. บุหรี่ 1 ซอง
4. ไข่ไก่ดิบ 1 พอง
5. เทียนเล็ก 5 คู่
6. เทียนใหญ่ 1 คู่
7. ดอกไม้ 5 คู่
8. ข้าวสาร 1 แก้ว
9. เงินค่าคายอ้อม 24 บาท

เมื่อจัดเตรียมเครื่องไฟวัคูม (เครื่องดูดอากาศ) วางลงในถาดเรียบร้อยแล้ว ผู้ทำพิธีจะนำเครื่องดูดเครื่องดูดทุกชิ้นมาวางรวมกันแล้วนำเครื่องดูดอากาศที่ใส่ถาดไว้วางลงบนหน้ากล่องหรือ จากนั้นนักดูดทุกคนจะนั่งล้อมวงเข้าหากันแล้วผู้ทำพิธีพร้อมกับประธานมือ ผู้ทำพิธีจะรินเหล้าใส่แก้วประมาณครึ่งแก้ว จุดเทียน แล้วกางล่าวบทสวดโดยเริ่มจากกล่าวนะโม 3 จบ ต่อด้วยบทป้าวสักเคอัญเชิญเทวดา และคณาจารย์มตามที่นับถือ เมื่อกางล่าวจบแล้วผู้ทำพิธีจะถือเอกสารเหล้าที่รินไว้ในแก้วเป็นน้ำมนต์ ให้ลูกน้องในวงดื่มกันคนละนิด และใช้ประพรหมเครื่องดูดทุกชิ้นในวง ถือเป็นอันเสร็จพิธี

3.2.3 เครื่องดูดเครื่องดูดและรายละเอียดของเครื่องดูดเครื่องดูดแต่ละชนิดในวงให้พิพันบ้านอีสาน

วงให้พิพันบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ มีเครื่องดูดที่ใช้บว滥ในวงดังนี้

1. ซอเล็ก (ซอตัวง)	2 คัน
2. ซอใบญี่ (ซอคู่)	1 คัน
3. ปีกลาง	1 เลา
4. ปียอด (ปีเล็ก)	1 เลา
5. วนนาดเหล็ก	1 วง
6. วนนาดไม้	1 วง
7. พินอีสาน	1 ตัว
8. กลองมให้พิพันบ้าน	1 ใบ
9. จิง	1 คู่
10. ชาบใหญ่	1 คู่

รายละเอียดของเครื่องดูดที่วงให้พิพันบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ แต่ละชนิดดังนี้

1. ซอเล็ก (ซอตัวง)

ซอเล็ก หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอตัวง เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็กแหลมสูง มีหน้าที่ดำเนินทำนอง บรรเลงหยอกล้อขัดกับเสียงปีใหญ่ มีสายซอ 2 สาย คือสายเอกและสายทั่ม

ภาพประกอบ 22 ซอเล็ก

จากการศึกษาพบว่า ซอน้อยหรือซอตัวงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิง ศิลป์ มีขนาดความยาวของคันซอประมาณ 72 เซนติเมตร ทำด้วยไม้ประดู่ ระบบอคเดียงทำจากไม้เนื้อแข็ง คันนี้ใช้ไม้ประดู่ มีเดินผ่านศูนย์กลางของระบบอคประมาณ 5 เซนติเมตร ใช้หนังงูหรือหนังกบห้มด้านหน้าระบบอค ส่วนของคันซักทำจากไม้ชนิดเดียวกันเช่นกันยาวประมาณ 65 - 67 เซนติเมตร ลูกบิดยาวประมาณ 18 สายซอทำจากสายเบรกรถจักรยาน หรือสายกีตาร์

2. ซอใหญ่ (ซอคู้)

ซอใหญ่ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอคู้ เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ่มหนักແเนิดังกังวน มีหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อไปกับซอตัวง (ซอตัวง) และบรรเลงขัดหยอกล้อกับเสียงปีน้อย มี 2 สาย คือสายเอกและสายทั่ม

ภาพประกอบ 23 祚ໃຫຍ່

จากการศึกษาพบว่า 祚ໃຫຍ່หรือซอคູ້ຂອງວັນໂຫຼວັນບ້ານເອົາສານຄະນະ ສ.ບຸດູມາ ປວຣເທິງສີລັບມີ
ມີຂັ້ນາດຄວາມຍາວຂອງດັນซอປະມານ 80 - 102 ເຊັນຕີເມຕຣ ທຳຈາກໄມ້ປະດູ້ ເລືຍບທະລຸກໂທລກໂຫຍ່
ທຳດ້ວຍກະລາມະພ້າວມີຄວາມກວ້າງຂອງກະໂທລກປະມານ 13 ເຊັນຕີເມຕຣ ດ້ານໜັງເຈະຮູ່ໃຫ້ເປັນກລ່ອງ
ເສີຍ ດ້ານໜັງເຂົ້າຂຶ້ນໜັງ ດັນຫັກທຳດ້ວຍໄມ້ໄໝຍາວປະມານ 60 ເຊັນຕີເມຕຣໃຊ້ສາຍເອັນແທນທາງນໍາ ສາຍເອກ
ແລະສາຍທຸ່ມທຳຈາກເສັ້ນລວດ

3. ປຶກລາງ

ເປັນເຄື່ອງດົນຕົວປະເທດເຄື່ອງເປົາ ມີຮູນິ້ວ 6 ຮູ່ ສໍາຫວັບປັງຄັບເສີຍໃຫ້ສູງ - ຕໍ່າ ມີໜັ້ນທີ່ດຳເນີນ
ທຳນອນ ສ່ວນປະກອບທີ່ສໍາຄັນ ຄືວ່າ ຕັວປີ່ ຮູ່ອເລາປີ່ ແລະລື່ນປີ່

ภาพประกอบ 24 ປຶກລາງ

จากการศึกษาพบว่า ปีกล่างมีลักษณะเป็นท่อไม้ทำจากไม้ยูง (พญา) เหลาหรือกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีหรือเลาปียาว ประมาณ 40-41 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ ตามท่านองเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 1 เซนติเมตร ส่วนของลิ้นปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ผูกติดกับท่ออะลูมิเนียม กระปองเบียร์ หรือ สแตนเลสที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพรัด ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกันลงรัว ส่วนของลิ้นปีนี้ก่ออนจะนำมาใช้งานจะต้องแข่น้ำนานประมาณ 2-3

4. ปียอด (ปีเล็ก)

มีลักษณะทางกายภาพ และหน้าที่คล้ายกันกับปีใหญ่ แต่จะมีขนาดเล็กกว่า วัสดุที่นำมาทำเป็นเลาปีทำจากไม้ตันกระเนด เพาะหาง่าย มีมากในท้องถิ่น มีน้ำหนักเบา และสามารถเจาะรูได้ง่าย มีความยาวประมาณ 30 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านองเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลิ้นปีใช้ใบatalแห้งเช่นเดียวกัน ผูกติดกับท่ออะลูมิเนียม หรือ สแตนเลส ยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร (ไม่มีภาพประกอบ)

5. ระนาดเหล็ก

ระนาดเหล็กของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ เป็นระนาดที่ทำขึ้นเองโดยนำท่อเหล็กมาผ่าทำเป็นลูกระนาดมีเสียงเล็กแหลม

ภาพประกอบ 25 ระนาดเหล็ก

จากการศึกษาพบว่า ระนาดเหล็ก ของวงมหรีฟื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ มีความยาวของรางประมาณ 115 เซนติเมตร ลูกระนาดด้านหนึ่ง(ด้านใหญ่ข้างมือ)กว้างประมาณ 27 เซนติเมตร และลูกยอด (ลูกบนสุดด้านขวามือ) กว้างประมาณ 23 เซนติเมตร มีลูกระนาด 22 ลูก ทำจากเหล็กผ่าซีก ตีให้แนบตามความต้องการให้เสียงต่ำ หรือเสียงสูง ส่วนของไม้ตี ทำจากไม้หุ้มด้วยยางให้ได้ความหนาตามต้องการถ้าหุ้มหนามากเสียงจะนุ่มกังวาน เวลาตีต้องชึงเชือกระหว่างไม้ตีทั้งสองข้างตลอดเวลาเพื่อให้มือทั้งสองข้างตีเป็นเสียงคู่แปด

6. ระนาดไม้

ระนาดไม้ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ระนาดเอก เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยไม้

ภาพประกอบ 26 ระนาดไม้

จากการศึกษาพบว่า ระนาดไม้ ของวงมหรีฟื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ มีความยาวของรางประมาณ 110 เซนติเมตร กว้างประมาณ 18 เซนติเมตร มีลูกระนาด 22 ลูก ทำจากไม้ยูง (พยุง) ให้หิคว้านเนื้อไม้ตีลูกระนาดแต่ละลูกให้ได้เสียงสูง - ต่ำ ตามความต้องการ ส่วนของไม้ตี ด้านหนึ่งทำจากเขากวยหุ้มด้วยยางให้ได้ความหนาตามต้องการถ้าหุ้มหนามากเสียงจะนุ่มกังวาน เวลาตีต้องชึงเชือกระหว่างไม้ตีทั้งสองข้างตลอดเวลาเพื่อให้มือทั้งสองข้างตีเป็นเสียงคู่แปด

7. พิณอีสาน

เป็นพิณที่หลังพ่อบุญ ทำให้วงมโลรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรพทิงศิลป์

ภาพประกอบ 27 พิณอีสาน

เป็นพิณไฟฟ้า ทำจากไม้เนื้อแข็ง มี 3 สาย มีความยาวตลอดลำตัว ประมาณ 90 เซนติเมตร ส่วนของตัวพิณกว้างประมาณ 25 เซนติเมตร ยาวประมาณ 26 เซนติเมตร มีช่องสำหรับต่อสาย Jack เพื่อต่อขยายออกลำโพง มีปุ่มปรับความหนา - บางของเสียง มีแฟลตเป็นตำแหน่งทำเกิดเสียงจำนวน 11 แฟลต มีลูกบิด (Tuning Keys) ใช้ปรับเสียงสูง - ต่ำ 3 อัน ลักษณะโดยทั่วไปคล้ายกีตาร์ไฟฟ้าซึ่งเป็นเครื่องดนตรีในวงศ์ดนตรีสากล

8. กลองมโลรีพื้นบ้าน

กลองมโลรีพื้นบ้าน มีลักษณะเป็นรูปทรงกลม ขึ้งด้วยหนังทั้งสองหน้า เป็นเครื่องตีกำกับ จังหวะให้ช้า - เร็ว สร้างความสนุกครื้นเครงให้กับเพลงที่บรรเลง

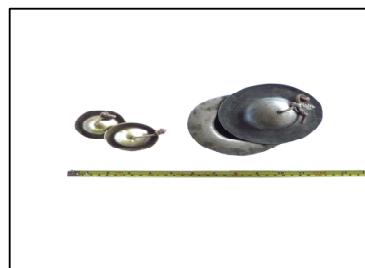

ภาพประกอบ 28 กลองมหริพื้นบ้าน

จากการศึกษาพบว่า กลองมหริพื้นบ้านของวงมหริพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิง ศิลป์ ตัวหุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง เช่นไม้ขันนุน เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 56 เซนติเมตร กว้างประมาณ 15-20 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหรือหนังควายขึ้นทั้งสองหน้า ส่วนที่เป็นหูระดิงใช้เชือกขึ้งรังหัน ให้ตึง ส่วนของไม้ตีปลายด้านหนึ่งจะหุ้มด้วยเศษผ้าพันให้มีความหนาตามต้องการยาวประมาณ 38 เซนติเมตร

9. จิ้ง และชาบเล็ก

เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากทองเหลือง หาซื้อได้จากแหล่งขายเครื่องดัมตรีทั่วไป ทำให้กรอบรูปสูงสนูกสนาน คึกคิวขึ้นในมีแบบແນนของกรอบรูปที่แน่นอน เพราะจากการสัมภาษณ์นักดนตรีทุกคณะพบว่า ไม่ได้มีการเรียนรู้จากใคร การตีก็ตีไปตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อเพิ่มความสนุกเท่านั้น

ภาพประกอบ 29 จิ้ง และ ชาบเล็ก

เส้นผ่าศูนย์กลางของฉีดปะมาณ 4 - 5 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางของฉาบเล็กปะมาณ 13 เซนติเมตร และ เส้นผ่าศูนย์กลางของฉาบใหญ่ปะมาณ 20 เซนติเมตร เจาะรูที่ด้านหลังของฝ่าเพือร้อยเข็อก สำหรับจับให้แน่นในเวลาตี

3.2.4 วิธีการบรรเลง

วงໂหรື່ພື້ນບ້ານອືສານ ເປັນວັດທີປະວາງ ໄນມີການຂັບຮ້ອງ ໃຫ້ປີ ແລະຫອ ພົບກາງ ວົງມີຮະນາດໄໝ ຮະນາດເຫັນ ພິລິນ ເປັນຄື່ອງເດີນທຳນອງ (Melody) ສ່ວນ ກລອງ ອີງ ແລະຈາບ ເປັນຄື່ອງ ປະກອບຈັງຫວະ ຈາກການສຶກຫາດ້ານຂັ້ນຕອນການປະວາງ ວົງໂหรື່ພື້ນບ້ານອືສານທຸກຄະນະມີວິທີການ ປະວາງ 3 ຂັ້ນຕອນ ຄື່ອ ຕອນຂຶ້ນເປັນ ຕອນປະວາງ ແລະ ຕອນລົງຈບ ໂດຍມີຮາຍລະເອີຍດັ່ງນີ້

ຕອນຂຶ້ນເປັນ

ຕອນຂຶ້ນເປັນຂອງວົງໂหรື່ພື້ນບ້ານອືສານຈະໃຫ້ປີໃຫຍ່ ພົບກາງຄະນະໄດ້ໄນມີປີໃຫຍ່ກົຈະ ໃຫ້ປີການຂຶ້ນເປັນ ເຊັ່ນ ວົງໂหรື່ພື້ນບ້ານອືສານບ້ານເຖິ່ມແຂ້ ທີ່ໃຫ້ປີການຂຶ້ນເປັນ ແລະຈາກການສຶກຫາ ພບວ່າ ມີເພີ່ມວົງໂหรື່ພື້ນບ້ານອືສານຄະນະເດືອກຄື່ອງ ຄະນະ ສ. ບຸນູມາ ບຽງຄິລົງ ຄຳເກອປຸ່ມຮັດຕົວ ທີ່ໃຫ້ ຮະນາດໄໝ ພົບການຂຶ້ນເປັນ

ຕອນປະວາງ

ໃນໜ້າທີ່ປະວາງ ເມື່ອປີ່ໂຮ້ອຮະນາດຂຶ້ນເປັນ ແລ້ວປະວາງ 3 - 4 ອ້າງເປັນ ເຄື່ອງດົນຕີ ຂຶ້ນອື່ນ ເຊັ່ນ ຊອດູ້ ຂອດ້າວງ ກົຈະປະວາງຮັບໂດຍປະວາງຄວບປະສານກັນໄປຕາມທຳນອງເປັນ ເຄື່ອງດົນຕີ ບາງຂຶ້ນເຫັນ ປິ່ນ້ອຍ (ປິ່ນອົດ) ຈາກມີການປະວາງພົກແພັນໄປຕາມທາງຂອງເຄື່ອງດົນຕີວິນ້ນໆ ຊື່ຈະໄພເວະ ມາກນ້ອຍເພີ່ມໃດກີ່ຂຶ້ນອູ້ກັບຄວາມສາມາດຂອງຜູ້ປະວາງ ສຳຫັບເຄື່ອງປະກອບຈັງຫວະອັນໄດ້ແກ່ ກລອງ ອີງ ແລະ ຈາບ ກົຈະປະວາງປະກອບຈັງຫວະທຳໄໝທຳນອງສູນກສນານມາກຂຶ້ນ

ຕອນລົງຈບເປັນ

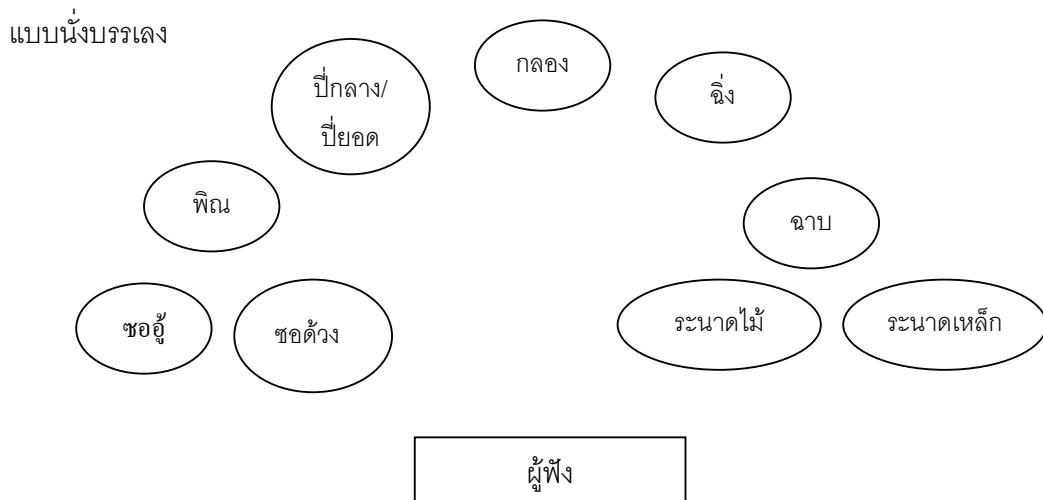
ຜູ້ເປັນຫວັນໜ້າວ່າທີ່ສ່ວນມາກຈະເປັນຄນເປົາປີ່ ຈະເປັນຜູ້ໃຫ້ສັນຍານໃນກາລົງຈບໂດຍຈະ ປະວາງນຳໃນທຳນອງທີ່ລູກງວງທຸກຄົນເຂົ້າໃຈຕຽງກັນວ່າເປັນທຳນອງລົງຈບ ແລ້ວຈຶ່ງຈະສາມາດຈົບລົງໄດ້ຍ່າງ ພ້ອມເພີ່ມກັນ

3.2.5 การจัดรูปแบบของวง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดวงของวงมิหรือพื้นบ้านอีสานมี 2

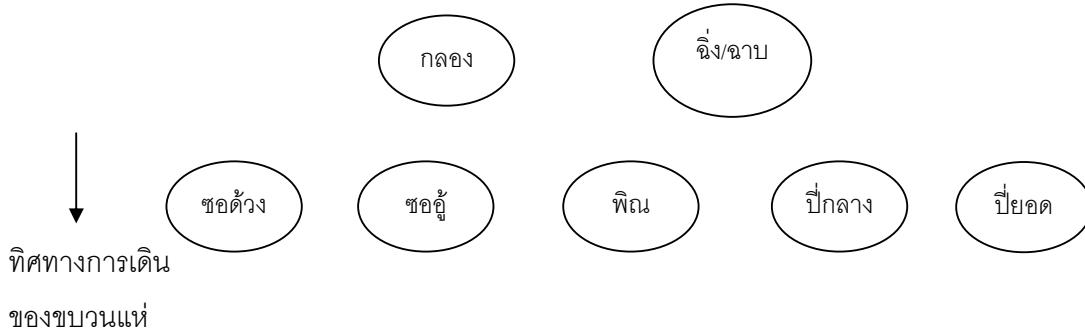
รูปแบบ คือ การจัดวงแบบนั่งบรรเลง และการจัดวงแบบเดินบรรเลง(เดินแท่น) โดยการจัดรูปแบบของวงทั้งสองแบบนี้จะมีลักษณะการจัดที่ไม่แน่นอน ในเรื่องของตำแหน่งของเครื่องดนตรี หรือ จำนวนเครื่องดนตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ และความสะดวกในการบรรเลง

การจัดวงแบบนั่งบรรเลง ผู้บรรเลงจะนั่งล้อมวงกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม ส่วนใหญ่จะและปี่ ที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองจะนั่งอยู่ด้านหน้า ส่วนเครื่องประกอบจังหวะจะอยู่ด้านหลังดังนี้

การจัดวงแบบเดินบรรเลง จะเดินเป็นสอง隊 แต่หน้าเป็นเครื่องดำเนินทำนองและแก้วหลังเป็นเครื่องประกอบจังหวะแต่จะไม่นำระนาดเข้ามาในการจัดวงแบบเดินบรรเลง เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่มีน้ำหนักมาก

แบบเดินบรรเลง

3.2.6 การฝึกซ้อม

นักดูดควันไฟจะฝึกซ้อมที่บ้านของตนเอง แต่หากมีการรับงานก็จะนัดรวมกันเพื่อซ้อมก่อนวันงานจริง 1 หรือ 2 วัน ที่บ้านของนายบริเทิง หัวหน้าคณะ

3.2.7 การรับงาน

วงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บริเทิงศิลป์ จะรับงาน บุญกู้ใจ บุญ ผะเหวด แหกนกหอก (การเดินไปขอให้ร่วมทำบุญตามบ้านที่ละหลัง) พิธีทำบุญเลี้ยงพระขึ้นบ้านใหม่ แห่เทียนพรรษา งานทอดผ้าป่า ฉลองศาล พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีบวชนาค วันลอยกระทง งานขึ้นปีใหม่ และงานแห่บุญบั้งไฟ นายบริเทิง เล่าให้ฟังว่า ในสมัยก่อนต้องเดินทางไกล บางครั้งไปที่วัดก็ต้องเล่นให้พระท่านดูก่อน หากถูกใจ หลวงพ่อท่านจึงจะหางานให้ การรับงานแต่ละครั้งได้เงินประมาณ 300 บาท ซึ่งถือว่ามากแล้วในสมัยนั้น แต่ปัจจุบันนี้เจ้าภาพมาติดต่องานเองที่บ้านของนายบริเทิง หรือบางงาน ถ้าเจ้าภาพรู้จักนักดูดควันได้ในวงก็จะไปบอกงานที่บ้าน แล้วนักดูดควันนั้นจึงบอกนายบันเทิงอีกครั้งหนึ่ง เมื่อรับงานมาแล้วก็ต้องบอกกล่าวลูกน้องในวงเพื่อจะได้ไม่เกิดการรับงานซ้ำอีก

3.2.8 รายได้ของวง

หากเป็นงานที่ต้องมีการบรรเลงประโคมและแห่ด้วย ราคา 5,000 บาท ถ้าเป็นการบรรเลงในระยะใกล้ๆ ราคา 1,000 - 2,000 บาท เคลี่ยปีละประมาณ 20 งาน คิดเป็นงานบุญประมาณ 10 - 15 งาน เพราะส่วนมากงานมักจะชนกันจึงถือว่าเจ้าภาพคนไหนมาติดต่อก็จะได้ก่อน และประเภทงานแห่ศพประมาณ 6 - 7 งาน ต่อปี

3.2.9 การสืบทอด

นายบริเทิง พลลัคคร ได้ทำการสืบทอดให้กับลูกหลานของตน คือ เด็กหญิงศุภนุช พลลัคคร ซึ่งได้หัดตีระนาด และหัดสีซ้อมด้วย และเด็กชายจักรพรรดิ สีหานาม อายุ 5 ขวบ ซึ่งมีความสามารถในการตีกลอง และนอกจากนี้นายบริเทิง พลลัคคร ยังได้เป็นครูพิเศษสอนระนาดให้กับนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านดู่ฝ่ายใหญ่ ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์

3.2.10 การกระจายรายได้

วงมให้รีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บริเทิงศิลป์ มีการกระจายรายได้ให้กับลูกน้องนักดูดควันในวง ประมาณ 200 - 300 ต่องาน หากมีเงินเหลือจะเก็บไว้เพื่อสมทบกับงานต่อไป

3.2.11 ลักษณะเด่นของวง

ลักษณะเด่นของวงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์ คือ หากมีการรับงานในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะนำเด็กนักเรียนที่ได้รับการฝึกมาร่วมบรรเลงด้วย เพื่อเป็นการเปิดโอกาส เป็นเวทีให้เด็กๆได้ประสบการณ์ และยังได้นำพิณอีสานเข้ามาร่วมบรรเลงวงอีกด้วย

3.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลง พบว่า มีเพลงที่ใช้บรรเลงประมาณ 19 เพลง คือ เพลงไห้วัครู เพลงพระเจ้าศอก เพลงเขมรศอก เพลงจีนลงเรือ หรือกราสaway เพลงพม่าแห่กราด เพลงตัน เพลงพม่ารำขวาน เพลงระบำวิก เพลงกั้นตีริม เพลงระบำคู่ เพลงระบำเดี่ยว เพลงแห่ใหญ่ เพลงนัมแบ เพลงแห่ใหม่ เพลงแห่พระเหวดเข้าเมือง เพลงธรนีกรรแสง เพลงตีล้มหน้าว เพลงโหมโรงจังหวะช้า หนึ่ง และ เพลงจำมอย ทั้งนี้เพลงที่บรรเลงทั้งหมดสามารถเล่นให้มีอัตราจังหวะช้า หรือ เร็ว ก็ได้ ตามแต่โอกาสและความเหมาะสมของงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

ตาราง 6 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลง

เพลงไห้วัครู	งานบุญ	งานอวมงคล
เพลงไห้วัครู	จีนลงเรือ หรือกราสaway	ธรนีกรรแสง
พระเจ้าศอก	พม่าแห่กราด เพลงตัน พม่ารำขวาน กั้นตีริม ระบำคู่ ระบำเดี่ยว แห่ใหญ่ นัมแบ แห่ใหม่ แห่พระเหวดเข้าเมือง เขมรศอก ระบำวิก	ตีล้มหน้าว โหมโรงจังหวะช้าหนึ่ง จำมอย

4. วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวารค์

4.1 ประวัติความเป็นมา

วงมหรีคณะรวมมิตรเสียงสวารค์ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2534 ได้รับการศึกษาเล่าเรียนมาจากครูถึงสามท่าน คือ ครูจี, ครูซอย, และครูทองอินทร์ ซึ่งครูทั้งสามท่านนี้เป็นชาวอำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้วิชาดนตรีมหรีพื้นบ้านให้ และยังสร้างเครื่องดนตรีเพื่อให้มีใช้ในวงทุกเครื่องมือ โดยอาศัยทำจากวัสดุที่มีในหมู่บ้าน เช่น ไม้ยูง (พยุง) ห่วย สายเบราก รถจักรยาน เป็นต้น ครูทั้งสามได้ทำการถ่ายทอดความรู้ให้ทั้งวงและทำการสอนดนตรีให้ทุกชั้น ชาวคณะรวมมิตรเสียงสวารค์ได้ทำการฝึกฝนอยู่ประมาณ 3 เดือน ก็สามารถรับงานบรรเลงตามบ้านได้โดยทุกงานครูทั้งสามท่านก็จะไปด้วย เมื่อครูทั้งสามท่านเสียชีวิตลง คณะรวมมิตรเสียงสวารค์ก็ยังคงรับงานอยู่ สามารถรักษาวงให้คงอยู่ได้ มีความรักสามัคคีกัน ปัจจุบันมีนายสดใส หวังหิน ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าคณะมีหน้าที่ประสานงาน และรับงานตามแต่จะมีผู้ว่าจ้าง คณะรวมมิตรเสียงสวารค์เคยได้รับรางวัล และโล่เกียรติคุณมากรามา แต่เมื่อผู้วิจัยได้สอบถามแล้วก็ไม่สามารถจำชื่อของวงวัดต่างๆได้

4.1.1 ที่อยู่ของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวารค์

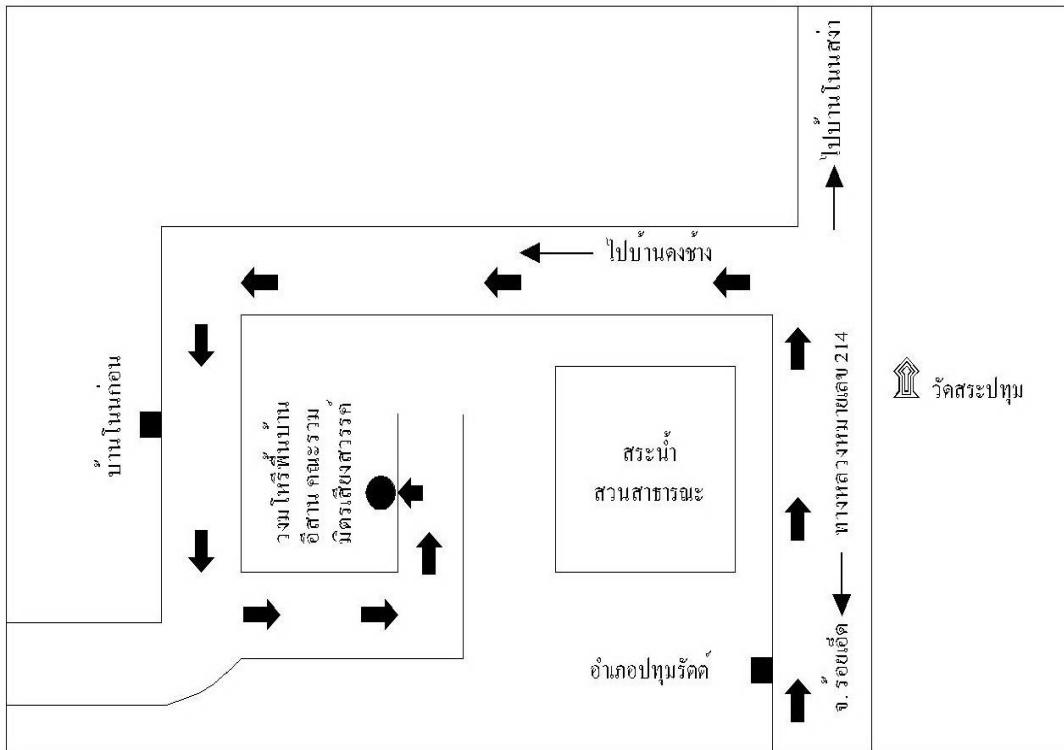
ที่ตั้ง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 11 บ้านโนนท่อน ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตต์

จังหวัดร้อยเอ็ด

4.1.2 แผนที่การเดินทาง

ระยะทางจากอำเภอปทุมรัตต์ไปถึงวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวารค์

ประมาณ 20 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 30 แผนที่ทางไปรษณีย์พื้นบ้านอีสาน commas ความมิตรเสียงสรรค์

4.2 องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรสีียงสารค

4.2.1 รายชื่อนักศึกษา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

วงมหรีพื้นบ้านอีสานคุณธรรมมิตรเลี้ยงสวรรค์ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 9 คน มีรายละเอียดดังนี้ วงมหรีพื้นบ้านอีสานคุณธรรมมิตรเลี้ยงสวรรค์ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 9 คน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 7 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหริพื้นบ้านอีสานคณาจารย์มิตรเสียงสวรรค์

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดนตรีที่บรรเลงในวง
นายประพันธ์ วงศ์คำจันทร์	60	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปีใหญ่
นายเหมย บักษา	64	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปีใหญ่
นายอุดม แก้วดี	57	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ปีเล็ก
นายสมาน เสริฐ์ไถสง	57	มัธยมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ขอเล็ก
นายสุดใส หวังหิน	64	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ขอใหญ่
นายขวัญชัย ชัยสงค์ราม	67	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	กลองมหรี
นายจันทร์ดี อัปมาโท	65	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ฉิ่ง
นายชาย ช่อวัก	58	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ขอใหญ่
นายบรรจุเดช บุตรามาก	55	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ฉับ

4.2.2 พิธีกรรมที่มีในวังมหริพื้นบ้านอีสาน

พิธีไหว้ครุ

พิธีไหว้ครูถือเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์และสำคัญมาก ซึ่งจะกระทำก่อนการบรรเรียนทุกครั้ง เพื่อเป็นกำลังใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้รวมกันบรรเรียนหนึ่งเดียว เช่นว่าเมื่อทำแล้วจะส่งผลให้บรรเรียนได้ดี เพราะ ถูกใจคนฟัง และสามารถบรรเรียนได้อย่างราบรื่นไม่ติดขัดแต่ประการใด อันจะประกอบไปด้วยครรช่องไหว้ครูได้แก่

1. ผ้าขาว	1	วา
2. เหล้าขาว	1	ขวด
3. บุหรี่	1	ซอง
4. ไข่ไก่ดิบ	1	พอง
5. เทียนเล็ก	5	คู่
6. เทียนใหญ่	1	คู่
7. ดอกไม้	5	คู่
8. ข้าวสาร	1	แก้ว
9. ผงน้ำคายอ้อม	24	นาท

เมื่อได้จัดเตรียมเครื่องให้คู่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ทำพิธีจะนำเครื่องดั่นตรีทุกชิ้นมาวางรวมกัน ส่วนเครื่องให้คู่จะจัดใส่ถาดวางไว้บนหน้ากองมหรี นักดันตรีทุกคนในวงจะนั่งล้อมวงหันหน้าเข้าหาผู้ทำพิธี จากนั้นผู้ทำพิธีจะเปิดเหล้าขาวใส่แก้วประมาณครึ่งแก้ว จุดเทียน แล้วกล่าวนะโม 3 จบ ต่อด้วยสวดป้าวสักเด อัญเชิญเทวดา หลังจากป้าวสักเดจบแล้ว ผู้ทำพิธีจะสวดคถาเมตตา มนายนิยมโดยไม่ออกเสียงชื่อผู้ทำพิธีไม่สามารถที่จะบอกรายละเอียดได้ บอกได้แต่เพียงว่าเป็นคถา มนายนิยมที่มีความหมายว่า ให้ได้รับความเมตตา ชื่นชอบ ติดหู ติดใจผู้ฟัง

จากนั้นผู้ทำพิธีจะใช้เหล้าขาวที่เทใส่แก้วเป็นน้ำมนต์ให้นักดันตรีในวงดื่มกันคละ เล็กน้อย เพื่อเป็นสิริมงคล และใช้ปะพรมเครื่องดั่นตรีทุกชิ้นในวง และเริ่มบรรเลงเพลงโดยเพลงแรกที่บรรเลงคือเพลงให้คู่ ต่อด้วยเพลงในลำดับอื่นต่อไป (ประพันธ์ วงศ์คำจันทร์ และสุดใส หวังหิน.

2550 : สามภาษาญ)

4.2.3 เครื่องดั่นตรีและรายละเอียดของเครื่องดั่นตรีแต่ละชนิดในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

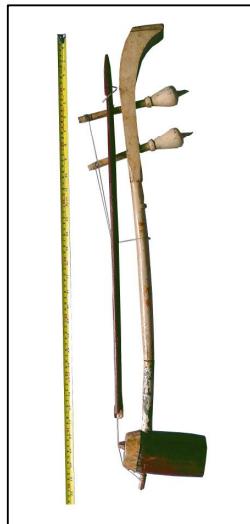
วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวรรค์ มีเครื่องดั่นตรีที่ใช้บรรเลงในวงดังนี้

1. ซอเล็ก (ซอด้วง)	1 คัน
2. ซอใหญ่ (ซอชู้)	2 คัน
3. ปีใหญ่	2 เลา
4. ปีน้อย (ปีเล็ก)	1 เลา
5. ระนาดเหล็ก	1 รำ
6. ระนาดไม้	1 รำ
7. กลองมหรีพื้นบ้าน	1 ใบ
8. ฉิ่ง	1 คู่
9. ชาบใหญ่	1 คู่

รายละเอียดของเครื่องดั่นตรีของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวรรค์

1. ซอเล็ก (ซอตัวง)

ซอเล็ก หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอตัวง เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเล็กแหลมสูง มีหน้าที่ดำเนินทำนอง บรรเลงหยอกล้อขัดกับเสียงปีใหญ่ มีสายซอ 2 สาย คือสายเอกและสายทุ่ม

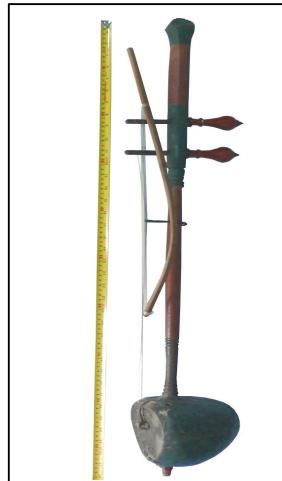

ภาพประกอบ 31 ซอเล็ก

จากการศึกษาพบว่า ซอโน้ยหรือซอตัวงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรามมิตรเสียงสววรค์ มีขนาดความยาวของคันซอประมาณ 80 เซนติเมตร ทำด้วยลำหaway กระบวนการเสียงทำจากไม้เนื้อแข็ง ส่วนมากเป็นไม้ยูง (พญา) มีเส้นผ่าศูนย์กลางของกรอบอกประมาณ 5 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหุ่ม ด้านหน้ากรอบอก ล้วนของคันซอทำจากไม้ยูงเช่นกันยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ใช้สายเชื่อมแทนหาง ม้า สายเอกและสายทุ่มทำจากสายเบรกรถจักรยาน

2. ซอใหญ่ (ซอคู้)

ซอใหญ่ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ซอคู้ เป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงทุ่มหนักແเน่นดังกังวาน มีหน้าที่ดำเนินทำนองหยอกล้อไปกับซอโน้ย (ซอตัวง) และบรรเลงขัดหยอกล้อกับเสียงปีน้อย มี 2 สาย คือสายเอกและสายทุ่ม

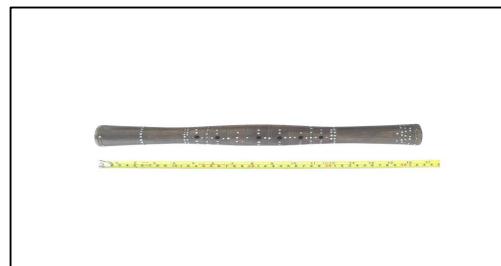

ภาพประกอบ 32 ชอในญี่

จากการศึกษาพบว่า ชอในญี่หรือชอคุ้ขของวงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวรรค์ มีขนาดความยาวของคันซอประมาณ 80 - 100 เซนติเมตร ทำจากไม้ยูง (พญา) เสียงทะลุกะໂหลກซอชี้ง ทำด้วยกระลามะพร้าวมีความกว้างของกระໂหลกประมาณ 10 - 13 เซนติเมตร ด้านหลังเจาะรูให้เป็นกล่องเสียง ด้านหน้าขึ้งด้วยหนังวัว หรือหนังงู คันชักทำด้วยไม้ยาวประมาณ 50 เซนติเมตรใช้สายเข็นแทนหางม้า ระหว่างสายรัดออกซอถึงหย่องยาวประมาณ 48 เซนติเมตร สายเอกสารและสายหุ้มทำจากเส้นลวด

3. ปี่ในญี่

ปี่ในญี่ หรือปี่คุ้ง ปี่หุ้ม ทางภาคกลางเรียกว่า ปี่ใน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีรูนิ้ว 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำนอง ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี่ หรือเลาปี่ และลินปี่

ภาพประกอบ 33 ปี่ในญี่

จากการศึกษาพบว่า ปีใหญ่ ของวงもりพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์ทำจากไม้ยูง (พยุง) ใช้ไม้เหลาหรืออกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีหรือเสาปี ยาว ประมาณ 42 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 4 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ ตามท่านองเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำ ประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลิ้นปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ต้องเป็นใบบางๆ นำมาพัน กับหลอดแตนเลสหรือแผ่นทองที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพดยาวประมาณ 4 เซนติเมตร ด้านปลาย ของหลอดใช้เชือกพันกันลมรัว

4. ปีน้อย (ปีเล็ก)

ปีน้อย หรือปีเล็ก เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า รูปร่างลักษณะเหมือนปีใหญ่ แต่มีขนาด เล็กกว่า เสียงเล็กແผลมสูงกว่าปีใหญ่ มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำงาน ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเสาปี และลิ้นปี

จากการศึกษาพบว่า ปีเล็ก ของวงもりพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์ทำจากไม้ยูง (พยุง) ใช้ไม้เหลาหรืออกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคอดเล็กน้อย ส่วนของตัวปีหรือเสาปี ยาว ประมาณ 30 เซนติเมตร เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 3.5 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง-ต่ำ ตามท่านองเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำ ประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของลิ้นปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ และต้องเป็นใบบางๆ นำมา พันกับหลอดแตนเลสหรือแผ่นทองที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพดยาวประมาณ 3 เซนติเมตร ด้านปลาย ของหลอดใช้เชือกพันกันลมรัว (ไม่มีภาพประกอบ)

5. ระนาดเหล็ก

วงもりพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์ มีการใช้ระนาดเหล็กบรรเลงร่วมด้วย โดยนัก ดนตรีในวงเป็นผู้ทำขึ้นเอง ระนาดเหล็ก มีลักษณะทำด้วยเหล็ก เสียงเล็กແผลม

ภาพประกอบ 34 ระนาดเหล็ก

จากการศึกษาพบว่า ระนาดเหล็ก ของวงมีหรือพื้นบ้านอีสานค่อนข้างมีตัวเสียงส่วนคือความยาวของร่างประมาณ 107 เซนติเมตร ด้านหนึ่งกว้างประมาณ 25 เซนติเมตร อีกด้านหนึ่งกว้างประมาณ 23 เซนติเมตร มีลูกระนาด 18 ลูก ทำจากเหล็กผ่าซีก ตีให้แนบตามความต้องการให้เสียงต่ำหรือเสียงสูง ส่วนของไม้ตี ด้านหนึ่งทำจากเขากวางหุ้มด้วยยางให้ได้ความหนาตามต้องการถ้าหุ้มหนามากเสียงจะนุ่มนิ่งกว่า เวลาตีต้องชึงเชือกรห่วงไม้ตีทั้งสองข้างตลอดเวลาเพื่อให้มีอิทธิพลสองข้างตีเป็นเสียงคู่แปด

6. ระนาดไม้

ระนาดไม้ หรือที่ภาคกลางเรียกว่า ระนาดeko เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยไม้

ภาพประกอบ 35 ขนาดไม้

จากการศึกษาพบว่า ระนาดไม้ ของวงมหรือพื้นบ้านอีสานค่อนข้างมีมาตรฐานดี ความยาวของรางประมาณ 108 เซนติเมตร กว้างประมาณ 18 เซนติเมตร มีลูกระนาด 22 ลูก ทำจากไม้ยูง (พยูง) ใช้วิธีคว้านเนื้อไม้ให้ลูกกระนาดแตกละลูกให้ได้เสียงดัง - ดี ตามความต้องการ ส่วน

ของไม้ตี ด้านหนึ่งทำจากเข้า cavity หุ้มด้วยยางให้ได้ความหนาตามต้องการถ้าหุ้มหนามากเสียงจะรุ่ม กังวาน เวลาตีต้องชึงเชือกระหว่างไม้ตีทั้งสองข้างตลอดเวลาเพื่อให้มือทั้งสองข้างตีเป็นเสียงคู่แปด

7. กลองมหรีพื้นบ้าน

กลองมหรีพื้นบ้าน มีลักษณะเป็นรูปทรงกลม ชึงด้วยหนังทั้งสองหน้า เป็นเครื่องตีกำกับ จังหวะให้ช้า - เร็ว สร้างความสนุกครื้นเครงให้กับเพลงที่บราเรง

ภาพประกอบ 36 กลองมหรีพื้นบ้าน

จากการศึกษาพบว่า กลองมหรีพื้นบ้านของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณวารมมิตรเสียงสรรศ์ ตัวหุ้นกลองทำจากไม้ขันนุน เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 64 เซนติเมตร กว้างประมาณ 27 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหรือหนังควายชึงทั้งสองหน้า ส่วนที่เป็นหูระดิงใช้เชือกชึงรังหนังให้ตึง ส่วนของไม้ตีปลายด้านหนึ่งจะหุ้มด้วยเศษผ้าพันให้มีความหนาตามต้องการ

8. ฉิ่งและชาบใหญ่

เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากทองเหลือง หาซื้อได้จากแหล่งขายเครื่องดนตรีทั่วไป ไม่มีแบบแผนของการบรรเลงที่แน่นอน จากการสัมภาษณ์นักดนตรีทุกคนระบุว่า ไม่ได้มีการเรียนรู้จากใคร การตีก็ตีไปตามความเข้าใจของตนเอง เพื่อเพิ่มความสนุกสนานเท่านั้น

ກາພປະກອບ 37 ຂຶ້ງ ແລະ ຈາບໃໝ່

4.2.4 วิธีการบรรเลง

วงมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นวงดนตรีบ واللهง ไม่มีการขับร้อง ใช้ปี และซุก หรือบางวงมีระนาดไม้ ระนาดเหล็ก พิณ เป็นเครื่องเดินทำนอง (Melody) ส่วน กลอง ฉิ่ง และฉับ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ จากการศึกษาด้านขั้นตอนการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานทุกคณะ มีวิธีการบรรเลง 3 ขั้นตอน คือ ตอนขึ้นเพลง ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ពគរណីនាមលុង

ตอนขึ้นเพลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานจะใช่ป่าใหญ่ หรือหากคนใดไม่มีป่าใหญ่ก็จะใช่ปักกลางขึ้นเพลง เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง ที่ใช่ปักกลางขึ้นเพลง และจากการศึกษาพบว่า มีเพียงวงมหรีพื้นบ้านอีสานคนเดียวคือ คนละ ๓. บุญมา บรรพึงศิลป์ อำเภอปทุมรัตต์ ที่ใช้ระบนาดไม้ หรือ ระบนาดเหล็ก ใน การขึ้นเพลง

ຕອນປរេតែង

ในช่วงที่บรรเจง เมื่อปีหรือระหว่างเดือนกันยายนและต้นเดือนธันวาคม 3 - 4 ห้องเพลง เครื่องดนตรีชั้นอื่น เช่น ซอคุ้ ซอตัวง กจะบรรเจงรับโดยบรรเจงคลอประสาณกันไปตามท่านองเพลง เครื่องดนตรีบางชิ้น เช่น ปืนน้อย(ปี่ยอด) อาจมีการบรรเจงพลิกแพลงไปตามทางของเครื่องดนตรีนั้นๆ ซึ่งจะไฟเรืองมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรเจง สำหรับเครื่องประกอบจังหวะอันได้แก่ กลองนิ่ง และ ฉบับ กจะบรรเจงประกอบจังหวะทำให้ท่านองสนุกสนานมากขึ้น

ຕອນລົງຈົບເລັງ

ผู้เป็นหัวหน้าวงศ์ที่ส่วนมากจะเป็นคนเป้าปี จะเป็นผู้ให้สัญญาณในการลงจับโดยจะบรรลุนั่นในทำนองที่ลูกหลวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นทำนองลงจับ แล้วจึงจะสามารถจับลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

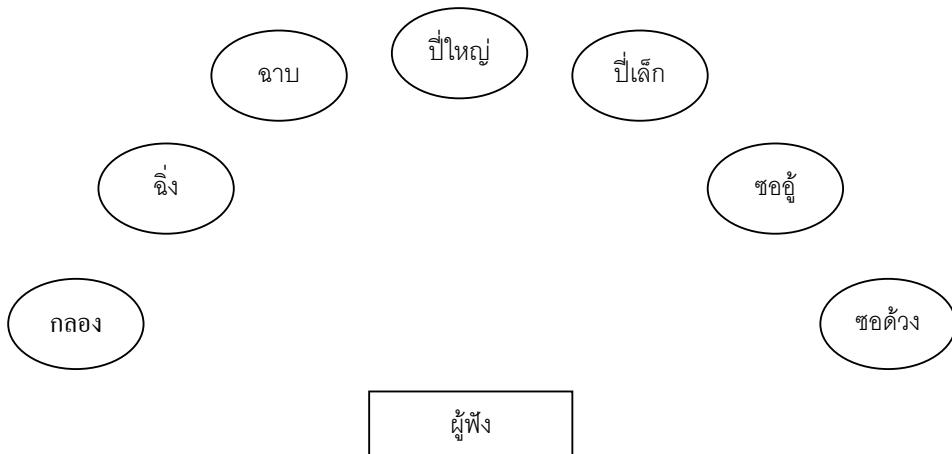
4.2.5 การจัดรูปแบบของวง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดวงของวงมิหรือพื้นบ้านอีสานมี 2

รูปแบบ คือ การจัดวงแบบนั่งบรรเลง และการจัดวงแบบเดินบรรเลง (เดินในขบวนแห่) โดยการจัดรูปแบบของวงทั้งสองแบบนี้จะมีลักษณะการจัดที่ไม่แน่นอน ในเรื่องของตำแหน่งของเครื่องดนตรี หรือ จำนวนเครื่องดนตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ และความสะดวกในการบรรเลง

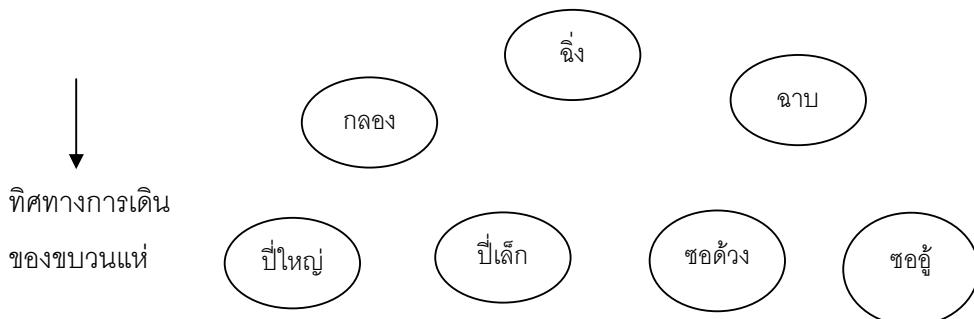
การจัดวงแบบนั่งบรรเลง ผู้บรรเลงจะนั่งล้อมวงกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม ส่วนใหญ่ชุมชนและปีที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองจะนั่งอยู่ด้านหน้า แต่คดมนีมีการตั้งกลองไว้ด้านหน้า คู่กับชุด ส่วนนึงและฉบับ จะอยู่ด้านหลัง ดังนี้

แบบนั่งบรรเลง

การจัดวงแบบเดินบรรเลง จะเดินเป็นสอง隊 แต่ว่าหน้าเป็นเครื่องดำเนินทำนอง خلفเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

แบบเดินบรรเลง

4.2.6 การฝึกซ้อม

เมื่อมีการรับงานมาแล้วว่างมให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวรรค์ จะมีการนัดรวมตัวกันเพื่อฝึกซ้อมก่อนที่จะบรรเลงจริง ก่อนวันงานประมาณ 2 วัน หัวหน้าคณารวมมิตรเสียงสวรรค์ จะมีการกล่าวนักดนตรีในวงว่าได้มีการรับงานเกิดขึ้น พร้อมกับบอกรายละเอียดว่าเป็นงานอะไร บรรเลงที่ไหน กี่วัน และนัดทำการฝึกซ้อม เนื่องจากนักดนตรีในคณารวมมิตรเสียงสวรรค์นี้ ส่วนมากจะอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกันจึงเป็นการง่ายที่จะบอกกล่าวเรื่องการรับงาน ส่วนสถานที่ในการฝึกซ้อมจะมีการตกลงกันตามสะดวก อาจเป็นบ้านของหัวหน้าคณารวมมิตรเสียงสวรรค์ หรือ บ้านของนักดนตรีคนอื่นๆ ในวง

4.2.7 การรับงาน

วงมให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวรรค์ จะรับงาน บุญกฐิน บุญผะเหวด แห่งกัณฑลอน (การเดินไปขอให้ร่วมทำบุญตามบ้านแต่ละหลัง) พิธีทำบุญเลี้ยงพระขึ้นบ้านใหม่ แห่งเทียนพระษา งานทอดผ้าป่า ฉลองศาล พิธีแต่งงาน พิธีศพ พิธีบวชนาค วันลอยกระทง งานขึ้นปีใหม่ และงานแห่บุญบั้งไฟ ลักษณะของการรับนี้ ส่วนมากจะเป็นเจ้าภาพของงานหรือผู้ที่เคยว่าจ้างเป็นประจำอยู่แล้ว มาทำการติดต่อที่คณารวมมิตรเสียงสวรรค์ หรือในปัจจุบันก็มีการติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อว่าจ้าง ก็มี บางทีก็ได้รับว่าจ้างให้ไปเล่นในต่างอำเภอเนื่องจากเจ้าภาพบางคนเคยเห็นแล้วเกิดความประทับใจ เมื่อมีงานที่บ้านของตนเองก็จะมีการว่าจ้างเกิดขึ้น แต่ก็ไม่บ่อยนักที่ไปบรรเลงไกลๆ เพราะส่วนมากก็จะบรรเลงในแบบหมู่บ้านใกล้ๆ ในตัวอำเภอเดียวกัน เนื่องจากคุ้นเคยและสนิทสนมกับคนในท้องถิ่นมาเป็นเวลานาน การรับงานของคณารวมมิตรเสียงสวรรค์นี้เฉลี่ยภายใน 1 ปี รับงานประมาณ 20 งาน ส่วนมากจะอยู่ในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีงานบุญกฐินเป็นส่วนใหญ่

4.2.8 รายได้ของวง

รายได้ของวงหรือข้อตราช่าแสดงของวงมให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวรรค์นี้อยู่ที่ประมาณ 3,000 - 5,000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ทำให้เกิดเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ระยะเวลาของการบรรเลง

2. ระยะทาง

ในเรื่องของระยะเวลาของการบรรเลงหมายถึง บรรเลงกี่วัน เช่น งานบุญกฐินส่วนใหญ่จะต้องบรรเลง 2 วัน คือวันโขม หรือวันรวมกฐิน 1 วัน และวันทอดกฐินอีก 1 วัน หากเจ้าภาพมีการว่าจ้างให้บรรเลงทั้งสองวันทั้งเล่นประโคมและแห่ไปทodorที่วัดด้วย จะอยู่ที่อัตรา 5,000 บาท ส่วนของระยะทางถ้าบรรเลงภายในอำเภอเมืองค่าบรรเลงและค่าพาหนะแล้วก็จะไม่เกิน 5,000 บาท

แต่ถ้าหากต้องไปต่างจังหวัดก็ต้องเพิ่มค่าน้ำมันขึ้นเป็นกรณีไป และหากเจ้าภาพว่าจ้างเพียงวันเดียว อัตราค่าจ้างจะประมาณ 3,000 - 3,500 บาท

4.2.9 การสีบทดสอบ

วงให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวาร์ค เป็นวงหนึ่งที่ประสบปัญหาเรื่อง การสีบทดสอบ เนื่องจากลูกหลานของนักดนตรีในคณะไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียนเครื่องดนตรีชนิด ต่างๆที่มีในวง แต่ในชุมชนวงให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวาร์ค มีการสอนให้เด็กๆนักเรียน ของโรงเรียนในหมู่บ้านอยู่บ้างเป็นบางโอกาสที่โรงเรียนจะมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการว่าจ้างให้ ทำการสอน

4.2.10 การกระจายรายได้

เมื่อมีการรับงานเกิดขึ้น ในส่วนของค่าตัวนักดนตรีหัวหน้าคณะจะเป็นผู้แบ่งเงิน ให้กับลูกน้องในวงซึ่งจะได้รับเงินประมาณ 200 - 300 บาท ซึ่งเป็นเงินเหลือสุทธิหลังจากหักค่าน้ำมัน และค่าใช้จ่ายส่วนอื่นแล้ว หากมีเงินเหลือจะเก็บไว้เป็นเงินกองกลางเอาไว้ใช้จ่ายเพื่อซ่อมบำรุงเครื่อง ดนตรีที่ชำรุดเสียหาย หรือสร้างขึ้นใหม่ เช่น ซื้อห้องว่างประมาณ 300 บาท มาขึ้นหน้ากอลองใหม่ เนื่องจากขาดชำรุด เพราะมีการใช้งานมาเป็นเวลานานแล้ว

4.2.11 ลักษณะเด่นของวง

วงให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวาร์ค จัดว่าเป็นวงมให้พื้นบ้านอีสานที่ยืน หยัดอยู่ได้ด้วยความสามัคคีของคนในคณะ เพราะตั้งแต่ก่อตั้งคณะขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2534 สมาชิกในคณะไม่เคยแยกกันออกไปจึงทำให้คณะเป็นปึกแผ่น สีบทดสอบเจตนารวมถึงครุฑ์สามท่าน ที่ได้ถ่ายทอดวิชาให้

4.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมให้พื้นบ้านอีสานคณารวมมิตรเสียงสวาร์ค จากการ สัมภาษณ์หัวหน้าคณะและลูกน้องในวง พบว่า มีเพลงที่ใช้บรรเลงอยู่ถึง 20 เพลง แต่เนื่องจากบาง เพลงไม่ได้เล่นมานานแล้วจึงทำให้เกิดการลืม เพราะเพลงไหนที่จำได้ เพราะหากจะเล่นบ่อยๆซ้ำๆทุก งาน จึงทำให้เหลือเพลงที่ใช้บรรเลงอยู่ประจำในปัจจุบันประมาณ 10 เพลง คือ เพลงฉบับล้อมหรือ เพลงฉบับซ้ำ เพลงแท้เดิมหรือแท้ต้น เพลงจีนลงเรือหรือเพลงกราวส์วาย เพลงพม่าแห่งราชาด เพลง กันตระม เพลงพราวนตามกวาง เพลงรำบ้าชาวเกาะ เพลงชะนีร้องให้ เพลงพระเหวดเข้าเมือง และเพลง แท้เหนือ ทั้งนี้เพลงที่บรรเลงทั้งหมดสามารถเล่นได้

มีอัตราจังหวะช้า หรือ เร็ว ก็ได้ ตามแต่โอกาสและความเหมาะสมของงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

ตาราง 8 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลง

เพลงไห้วัครุ	งานบุญ	งานความคล
แห่เดิม	จีนลงเรือ พม่าแห่กระเจด จะบำชាតากะ แห่เหี้ยว พระheadsเข้าเมือง กันตรีม	พระรามตามกว้าง ชันนีรั่องไห้ ฉันกล่อม

5. วงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร

5.1 ประวัติความเป็นมา

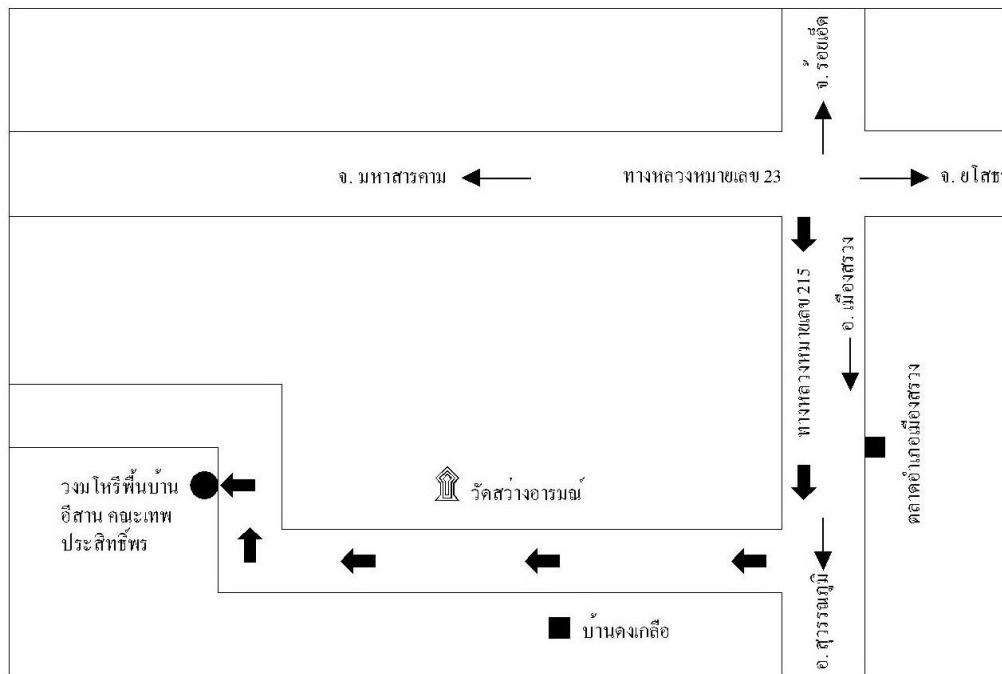
วงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 โดยมี ครูวี ก้องเสียง บ้านโนนตาแสง อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้ฝึกสอนให้กับผู้สนใจในหมู่บ้านดงเกลือ มีผู้เรียนในคณะนั้นคือ นายศีลา กาสาր นายน้อย ติมุลา นายยนต์ วิชัย นายทองสุก กาสาร นายณนอม พรมสูงยาง นายคำนาจ พรมสี นายสี คำภา นายคล้าย ป่าโต นายนู วิชัย นายชาลี วิชัย นายเต็ม (ไม่ทราบนามสกุล) และ นายปัตตา (ไม่ทราบนามสกุล) ครูวี ทำการสอนเครื่องดนตรีทุกชนิดในวง ใช้เวลาฝึกอยู่ประมาณ 1 เดือนก็สามารถรับงานได้ ซึ่งในขณะนั้นก็สามารถบรรเลงได้ประมาณ 3 - 4 เพลง และต่อเพลงใหม่ๆ ไปในขณะนั้นด้วย หลังจากนั้นคณะเทพประสิทธิ์พร ยังคงรับงานอย่างต่อเนื่อง เพราะนักดนตรีในวงมีความรักสามัคคีกัน ไม่เคยแตกแยกกัน จึงสามารถยึดหยัดอยู่ได้จนปัจจุบัน

5.1.1 ที่อยู่ของวงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 6 บ้านดงเกลือ ตำบลคูเมือง อำเภอเมืองสร้าง จังหวัดร้อยเอ็ด

5.1.2 แผนที่การเดินทาง

ระยะทางจากสี่แยกจังหวัดร้อยเอ็ดไปถึงวงศ์หริพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร ประมาณ 40 กิโลเมตร

ภาพประกอบ 38 แผนที่ทางไปรวมหรือพื้นบ้านอีสานคณฑ์เทพประสิทธิ์ฯ

5.2 องค์ประกอบของมหอริพีนบ้านอีสานคณฑ์เทพประสิทธิ์พร

5.2.1 รายชื่อนักศึกษา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และความชำนาญในการบรรเลงเครื่องดนตรีในวงໂหรີເປັນບ້ານອືສານ

วงໂຫຣີພື້ນບ້ານອືສານຄະນະເທັກປະສິທິພວ ປັຈຈຸບັນມີສາທິກຈຳນວນ 12 ດົກ
ມີຮາຍລະເອີຍດຂອງອາຍຸ ວະດັບການສຶກສາ ອາຊີຟ ແລະ ຄວາມໝໍານາງູ ໃນກາງປະວົງເຄື່ອງດົນຕົວໃນວົງໂຫຣີ
ພື້ນບ້ານອືສານ ດັ່ງນີ້

ตาราง 9 แสดงจำนวนสมาชิกของวงมหรี่พื้นบ้านอีสานคณะเทพประสีทธิ์พร

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดัตริที่บรรเลงในวง
นายศิลา งาสาริ	70	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ระนาดไม้
นายน้อย ติมุลา	60	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอตัวง
นายยนต์ วิชัย	63	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ปี่ใหญ่
นายทองสุก งาสาริ	61	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	กลองมหรี
นายณอน พรอมสูงยาง	51	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ซอคู้

ตาราง 9 (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	อายุ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	เครื่องดนตรีที่บรรเลงในวง
นายอำนวย พรมสี	52	ประถมศึกษาปีที่ 6	ทำนา	ฉบับปีกกลาง
นายสี คำภา	64	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ชิ่ง
นายคล้าย ป่าโท	66	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปี่ใหญ่
นายนุ่น วิชัย	66	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	กลองมโนรี
นายชาลิ วิชัย	67	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ปี่เล็ก
นายเต็ม (ไม่ทราบนามสกุล)	70	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอคู้
นายปัตตา (ไม่ทราบนามสกุล)	67	ประถมศึกษาปีที่ 4	ทำนา	ซอตัวง

5.2.2 พิธีกรรมที่มีในวงให้พิพันบ้านอีสานพิธีไหว้ครู

ประกอบไปด้วยเครื่องไหว้ครูหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าเครื่องคาย ได้แก่

1. กรวย 5 อัน
2. เทียนเล็ก 5 คู่
3. ดอกไม้สีขาว 2 คู่
4. ผ้าขาว 1 วา 1 ผืน
5. เหล้าขาว 1 ขวด
6. ข้าวสาร 1 แก้ว
7. ไข่ 1 พอง
8. เงินค่าคายข้อ 6 บาท

การไหว้ครูนี้จะกระทำก่อนการบรรเลงทุกครั้ง เมื่อจัดเตรียมเครื่องไหว้ครูทุกอย่างวางแผนพาน หรือถ้าด หรือหากไม่มีภานะดังกล่าวอาจใช้จานแทนก็ได้ นักดนตรีในวงทุกคนจะหันหน้าเข้าหาผู้กระทำพิธี และนำเครื่องดนตรีทุกชิ้นมาวางรวมกัน จากนั้นผู้กระทำพิธีจะสวัดนะใน 3 จบ แล้วกล่าวเชิญเทวดา (ป่าวเทวดา) กล่าวบทชั้นครู กล่าวบทพยัคฆ์มโนรี และสวัดคากามหนานิยมต่างๆ เมื่อกล่าวบทสวัดต่างๆ จบแล้ว ผู้กระทำพิธีจะประพรมน้ำมนต์ให้แก่นักดนตรีในวงทุกคน เครื่องดนตรีทุกชิ้น และจะนำดอกไม้ที่อยู่ในพานไหว้ครูไปปักไว้ที่กล่อง เป็นอันเสร็จพิธี การไหว้ครูนี้ เพื่อเป็นการระลึกถึง

ครูอาจารย์ที่ได้ฝึกฝนวิชาให้ และเพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักดนตรีก่อนการบรรเลงให้มีความพร้อมที่จะบรรเลง

5.2.3 เครื่องดนตรีและรายละเอียดของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน

วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พิพ มีเครื่องดนตรีที่เข้าบรรเลงในวงดังนี้

1. ซอเล็ก (ซอตั้ง)	2 คัน
2. ซอใหญ่ (ซอคู้)	2 คัน
3. ปี่ใหญ่	3 เลา
4. ปี่น้อย (ปี่แอ็)	1 เลา
5. ระนาดไม้	1 รำ
6. ระนาดเหล็ก	1 รำ
7. กลองมหรีพื้นบ้าน	1 ใบ
8. ฉิ่ง	1 คู่
9. ฉบับใหญ่	1 คู่

รายละเอียดของเครื่องดนตรีของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พิพ

1. ซอเล็ก (ซอตั้ง)

ซอตั้งของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน คณะเทพประสิทธิ์พิพ มีชื่อเรียกว่า ซอเล็ก หรือ ซอชี้ มีความยาวของคันซอประมาณ 86-88 เซนติเมตร ทำจากไม้พญา มีลูกบิด 2 อันเพื่อปรับเสียงสูง - ต่ำ กรอบของซอทำจากไม้พญา เช่นเดียวกัน ใช้หนังสัมภาระ เช่นหนังวัว หนังวัวชีวี หรือหนังวัวซึ่งทำด้วยกระดาษทราย ต้องตอกกระดาษทรายให้ตึง ความกว้างของกรอบของซอประมาณ 16.5 เซนติเมตร หน้ากรอบของซอกว้างประมาณ 9.5 เซนติเมตร ความกว้างของท้ายกรอบของซอประมาณ 9 เซนติเมตร คันซอทำให้ทำจากไม้ไผ่ยาวประมาณ 60 เซนติเมตร สายซอในสมัยก่อนใช้เส้นไผ่ แต่ปัจจุบันใช้สายเบรกรถจักรยานแทน

ภาพประกอบ 39 ชอเล็ก

2. ชอไนญ่ (ชอคູ້)

วงมโลหรีพื้นบ้านເຊື້ອສານ ຄວາມເທັນປະລິກອົງພົມ ມີຊື່ເວັບອື່ນກົມ່ງກົມ່ງ ມີຄວາມ
ຍາວຂອງຄັນຊອປະມານ 98 -100 ເຊັນຕີເມຕຣ ທຳຈາກໄມ້ພູ່ງ ມີລູກປິດ 2 ອັນເພື່ອປັບເສີຍສູງ - ຕໍ່
ກະໂໂລກຊອທຳຈາກກະລາມະພຣ້າວ ໄຊ້ໜັງແລ້ວມ່ວນຫັນວັນວັນຊຶ່ງດ້ານໜ້າກະໂໂລກໃຫ້ຕຶ້ງ ຄວາມກວ້າງຂອງ
ກະໂໂລກຊອປະມານ 14 -17 ເຊັນຕີເມຕຣ ດັນຊັກທຳໃໝ່ທຳຈາກໄມ້ໄໝວປະມານ 52.5 ເຊັນຕີເມຕຣ ມີ
ໜມອນຊອ ໄວ້ສໍາຮັບຮອງຮັບສາຍຊອ ເວີກວ່າ ໄນ້ຫຼຸນສາຍ ຍາວປະມານ 4 ເຊັນຕີເມຕຣ ສາຍຊອໃນສມັຍກ່ອນ
ໃໝ່ເສັ້ນໄໝ່ນ ແຕ່ປັບຈຸບັນໃໝ່ເສັ້ນລວດແທນ

ภาพประกอบ 40 ชອไนญ่

3. ปีใหญ่

ปีใหญ่ ทางภาคกลางเรียกว่า ปีไน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า มีรูนิ้ว 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำนอง ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเลาปี และลินปี

ภาพประกอบ 41 ปีใหญ่

ปีใหญ่ทำจากไม้พญา มีความยาวประมาณ 40.5 เซนติเมตร เหลาหรือกลีังเป็นรูปทรงกลม ส่วนปลายทั้งสองด้านคดดิ้น เจาะรูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลางกว้างประมาณ 4 เซนติเมตร มีรูนิ้ว 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ ตามทำนองเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูนิ้วประมาณ 0.5 - 0.7 เซนติเมตร ส่วนของลินปีทำจากใบatal ที่มีลักษณะแห้ง แก่ ต้องเป็นใบบางๆ นำมาพันกับหลอดสแตนเลสหรือแผ่นทองที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพวดยาวประมาณ 4.5 เซนติเมตร ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกัน牢牢

4. ปีน้อย

ปีน้อย เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า รูปร่างลักษณะเหมือนปีใหญ่ แต่มีขนาดเล็กกว่า เสียงเล็กและมีสูงกว่าปีใหญ่ มีรูนิ้ว 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ มีหน้าที่ดำเนินทำนอง ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ ตัวปี หรือเลาปี และลินปี

ภาพประกอบ 42 ปืนอย

ปืนอยมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปีแซ็ ทำจากไม้พยุง มีความยาวประมาณ 30.5 เซนติเมตร เหลาหรือกลึงเป็นรูปทรงกลมส่วนปลายทั้งสองด้านคด Jeab รูกลวงตลอดเลา มีเส้นผ่าศูนย์กลาง กว้างประมาณ 3 เซนติเมตร มีรูน้ำ 6 รู สำหรับบังคับเสียงให้สูง - ต่ำ ตามท่านของเพลง ความกว้างของเส้นผ่าศูนย์กลางของรูน้ำประมาณ 0.5 เซนติเมตร ส่วนของกลึงปีทำจากใบatalที่มีลักษณะแห้ง แก่ ต้องเป็นใบบางๆ นำมาพันกับแผ่นโลหะที่ทางภาคกลางเรียกว่ากำพวดยาวประมาณ 3.5 เซนติเมตร ด้านปลายของหลอดใช้เชือกพันกัน牢รัว ก่อนนำมาใช้ต้องแขวนให้อ่อนตัวก่อนประมาณ 2 - 3 นาที

5. ระนาดไม้

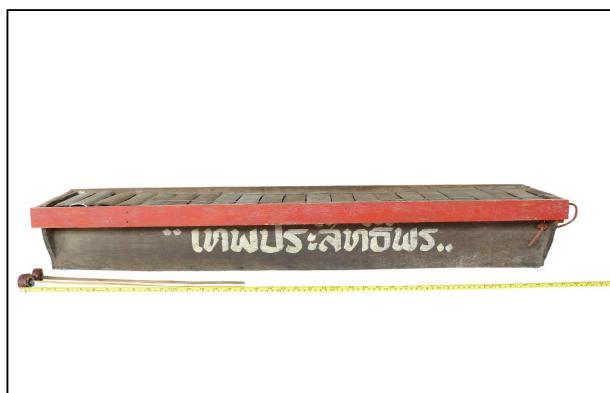
ระนาดไม้หรือระนาดเอกของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พร มีทั้งหมด 21 ลูก ผืนระนาดทำจากไม้ พยุงมีความยาวของร่างระนาดประมาณ 118 เซนติเมตร กว้างประมาณ 19 - 20 เซนติเมตร ใช้วิธีการค้วานใต้ลูกระนาดให้มีความหนาบาง ซึ่งจะทำให้เสียงต่างกัน ถ้าค้วานให้บางมากเสียงจะสูง ความกว้างของลูกระนาดแรกด้านขวามีอ ประมาณ 40 เซนติเมตร ลูกยอด (ลูกบนสุด) ยาวประมาณ 28 เซนติเมตร

ภาพประกอบ 43 ระนาดไม้

6. ระนาดเหล็ก

ระนาดเหล็ก ของวัฒนธรรมปืนบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พร มีความยาวของรางประมาณ 112 เซนติเมตร กว้างประมาณ 13 เซนติเมตร ลูกระนาด ทำจากเหล็กผ่าซีก ตีให้แบนตามความต้องการให้เสียงต่ำ หรือเสียงสูง ลูกแรกด้านข้ายมือ (ลูกใหญ่) กว้างประมาณ 23 เซนติเมตร ลูกยอด กว้างประมาณ 17.5 เซนติเมตร มีลูกระนาด 21 ลูก ส่วนของไม้ตี ด้านหนึ่งทำจากเขากวางหัวมุดด้วย ยางให้ได้ความหนาตามต้องการถ้าหัวมุดหนามากเสียงจะดูมักกวน เวลาตีต้องชึงเชือกระหว่างไม้ตีทั้งสองข้างตลอดเวลาเพื่อให้มือทั้งสองข้างตีเป็นเสียงคู่แปด

ภาพประกอบ 44 ระนาดเหล็ก

7. กลองมหรีพื้นบ้าน

กลองมหรีพื้นบ้าน มีลักษณะเป็นรูปทรงกลม ขึ้งด้วยหนังทั้งสองหน้า เป็นเครื่องตีกำกับ จังหวะให้ข้า - เร็ว สร้างความสนุกครื้นเครงให้กับเพลงที่บรรเลง

ภาพประกอบ 45 กลองมหรีพื้นบ้าน

ตัวหุ่นกลองทำจากไม้กั้มปู หรือ ไม้กะบาก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 56 - 57 เซนติเมตร กว้างประมาณ 28 เซนติเมตร ใช้หนังวัวหรือหนังควายซึ่งทั้งสองหน้า ส่วนที่เป็นหนังเรียด ใช้สำหรับซึ่งรังหนังให้ตึง ทำจากเส้นเอ็น เดิมใช้หนังสัตว์ไม้ตี ยาวประมาณ 34 เซนติเมตร ปลายด้านหนึ่งจะหุ้มด้วยเศษผ้าพันให้มีความหนาตามต้องการ

8. ฉบับใหญ่

เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทำจากทองเหลือง หาซื้อได้จากแหล่งขายเครื่องดนตรีทั่วไป ทำให้การบรรเลงสนุกสนานมากขึ้น

ภาพประกอบ 46 ฉบับใหญ่

ฉิ่ง มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 5 เซนติเมตร ฉบับใหญ่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร

5.2.4 วิธีการบรรเลง

วงมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นวงดนตรีบรรเลง ไม่มีการขับร้อง ใช้ปี และซือ หรือบางวงมีระนาดไม้ ระนาดเหล็ก พิณ เป็นเครื่องเดินท่านอง (Melody) ผู้กลอง ฉิ่ง และฉบับ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ จากการศึกษาด้านขั้นตอนการบรรเลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานทุกคณะมีวิธีการบรรเลง 3 ขั้นตอน คือ ตอนขึ้นเพลง ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนขึ้นเพลง

ตอนขึ้นเพลงของวงมหรีพื้นบ้านอีสานจะใช้ปีใหญ่ หรือหากคณะได้มีปีใหญ่ก็จะใช้ปีกลางขึ้นเพลง เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานบ้านเที่ยมแข็ง ที่ใช้ปีกลางขึ้นเพลง และจากการศึกษาพบว่า มีเพียงวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเดียวคือ คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ จำกัดปทุมรัตน์ ที่ใช้ระนาดไม้ หรือ ระนาดเหล็ก ในการขึ้นเพลง

ตอบบรรยาย

ในช่วงที่บรรยาย เมื่อปีหรือระหว่างเดือนขึ้นเพลงแล้วประมาณ 3 - 4 ห้องเพลง เครื่องดนตรีชิ้นอื่น เช่น ซอคู้ ซอตัวง กีจับบรรยายรับโดยบรรยายคลอประสาหกันไปตามทำงานของเพลง เครื่องดนตรีบางชิ้น เช่น ปีน้อย (ปี่ยอด) อาจมีการบรรยายพลิกแพลงไปตามทางของเครื่องดนตรีนั้นๆ ซึ่งจะไฟรวมกันน้อยเพียงใดก็ชิ้นอยู่กับความสามารถของผู้บรรยาย สำหรับเครื่องประกอบจังหวะอันได้แก่ กลองชิง และ ชาบ กีจับบรรยายประกอบจังหวะทำให้ทำงานของสนุกสนานมากขึ้น

ตอบลงตามเพลง

ผู้เป็นหัวหน้าวงที่ส่วนมากจะเป็นคนเป้าปี จะเป็นผู้ให้สัญญาณในการลงตามโดยจะบรรยายนำในทำนองที่ลูกหลวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นทำนองลงตาม แล้วจึงจะสามารถจับลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

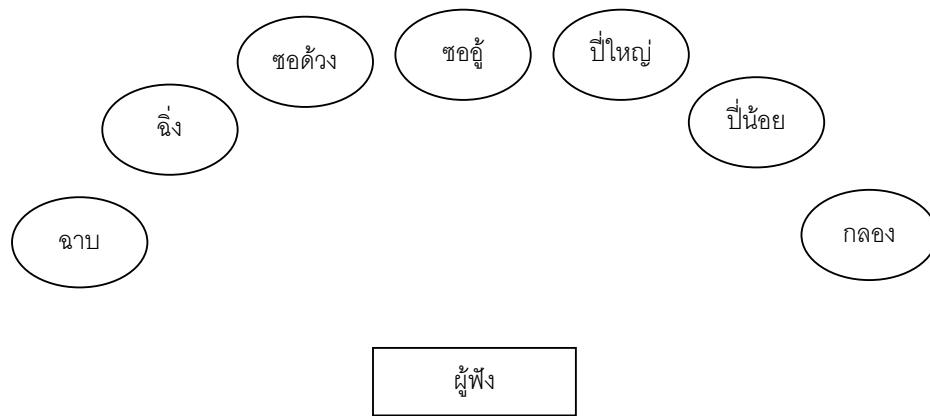
5.2.5 การจัดรูปแบบของวง

จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของการจัดวงของวงให้พื้นที่บ้านอีสานมี 2

รูปแบบ คือ การจัดวงแบบนั่งบรรยาย และการจัดวงแบบเดินบรรยาย(เดินแห่ในขบวน) โดยการจัดรูปแบบของวงทั้งสองแบบนี้จะมีลักษณะการจัดที่ไม่แน่นอน ในเรื่องของตำแหน่งของเครื่องดนตรี หรือ จำนวนเครื่องดนตรี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่ และความสะดวกในการบรรยาย

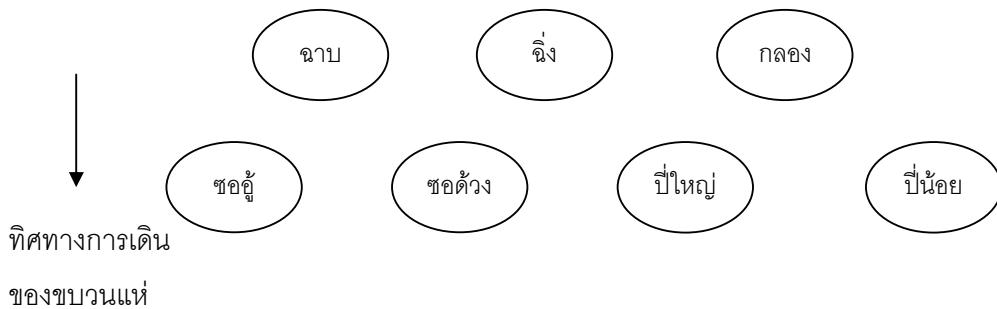
การจัดวงแบบนั่งบรรยาย ผู้บรรยายจะนั่งล้อมวงกันเป็นลักษณะครึ่งวงกลม ส่วนใหญ่ชูและปี ที่เป็นเครื่องดำเนินทำนองจะนั่งอยู่ด้านหน้า ส่วนเครื่องประกอบจังหวะจะอยู่ด้านหลังดังนี้

แบบนั่งบรรยาย

การจัดวางแบบเดินบровรเลง จะเดินเป็นสองแล้ว แต่หน้าเป็นเครื่องดำเนินทำงานของ
แกลวหลังเป็นเครื่องประกอบจังหวะ

แบบเดินบровรเลง

5.2.6 การฝึกซ้อม

เมื่อมีการรับงานมาแล้วจะมิให้พื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พรา จะมีการนัด
เพื่อฝึกซ้อมก่อนที่จะบровรเลงจริง ก่อนวันงานประมาณ 2 วัน หัวหน้าคณะจะทำการบอกรถล่าวนัก
ดนตรีในวงว่าได้มีการรับงานเกิดขึ้น พร้อมกับบอกรายละเอียดว่าเป็นงานอะไร บровรเลงที่ไหน กี่วัน
และนัดทำการฝึกซ้อม เนื่องจากนักดนตรีในคณะ เทพประสิทธิ์พรา ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน
เดียวกันจึงเป็นการง่ายที่จะบอกรถล่าวเรื่องการรับงาน ส่วนสถานที่ในการฝึกซ้อมจะมีการตกลงกัน
ตามสะดวก อาจเป็นบ้านของหัวหน้าคณะ หรือ บ้านของนักดนตรีคนอื่นๆ ในวง

5.2.7 การรับงาน

ส่วนมากจะรับงานบุญกฐิน เนื่องแล้วปีละประมาณ 10 งาน งานศพก็รับแต่เมื่อถอย
ไม่ค่อยมีครามากจ้าง งานบุญอื่นๆ ก็มีผู้ว่าจ้างเช่นกัน แต่จะไม่มากเท่ากับงานบุญกฐิน

5.2.8 รายได้ของวง

วงมิให้พื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พรา รับงานขั้นต่ำสุดคือ 5,000 บาท ถ้า
เป็นงานบุญกฐินที่ต้องบровรเลงด้วย แห่ด้วยประมาณ 6,000 บาท

5.2.9 การสืบทอด

วงมิให้พื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พรา ได้ทำการฝึกหัดให้กับนักเรียนโรงเรียน
บ้านขอย โรงเรียนสูงยางประชาสรรค์ และโรงเรียนที่อำเภอว้าปีปุ่ม แต่ไม่ได้ถ่ายทอดให้กับลูกหลาน

ที่ใกล้ชิดเพราะเด็กๆ ไม่ค่อยให้ความสนใจมากนัก แต่จะให้ความสนใจกับคนตัวลูกทุ่ง คนตัวลูกชิ้ง ต่างๆ มากกว่า

5.2.10 การกระจายรายได้

การแบ่งเงินให้กับลูกน้องในวง หัวหน้าวง จะแบ่งให้ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ทั้ง ลูกน้องและหัวหน้าวง ต้องได้เท่ากัน เพราะถือว่าเป็นเพื่อนสนิทมิตรสหาย ไม่ได้ทำเป็นธุรกิจ ที่ต้องมี นายจ้างกับลูกจ้าง ฉะนั้นจึงต้องแบ่งให้ได้เท่ากัน ประมาณ 300 - 500 บาท ส่วนที่เหลือจะเก็บไว้ เป็นกองกลางเพื่อทำเครื่องดันตัวขึ้นใหม่ และซ่อมแซม เครื่องดันตัวขึ้นที่ชำรุดเสียหาย

5.2.11 ลักษณะเด่นของวง

ลักษณะเด่นของวงให้รีพื้นบ้านอีสานคันจะ เทพประสิทธิ์พรา คือ บรรเลงเฉพาะ เพลงดังเดิม ไม่นิยมที่จะเล่นเพลงลูกทุ่งประยุกต์

5.3 เพลงที่ใช้ในการบรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงให้รีพื้นบ้านอีสานคันจะ เทพประสิทธิ์พรา พบว่า มีเพลงที่ใช้ บรรเลงอยู่ ประจำ ประมาณ 10 เพลง คือ เพลงฉัน เพลงมอย เพลงโศกน้อย เพลงชานร้องให้ เพลง โศกให้ญี่ เพลงตะนาวแปลง เพลงเนื้อ เพลงให้ครูหรือเพลงแท้ เพลงระบำไก่ และเพลงแท่ศพ ทั้งนี้ เพลงที่บรรเลงทั้งหมดสามารถเล่นให้มีอัตราจังหวะช้า หรือ เร็ว ก็ได้ ตามแต่โอกาสและความ เหมาะสมของงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

ตาราง 10 แสดงประเภทของเพลงตามโอกาสในการบรรเลง

เพลงให้ครู	งานบุญ	งานความคล
เพลงแท้	เพลงมอย เพลงระบำไก่ เพลงชานร้องให้ เพลงตะนาวแปลง เพลงเนื้อ เพลงฉัน	เพลงโศกให้ญี่ เพลงโศกน้อย เพลงแท่ศพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลงานหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 5 คณะ ได้แก่ 1. วงศ์หรือพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง 2. วงศ์หรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน 3. วงศ์หรือพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ 4. วงศ์หรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวรรค์ และ 5. วงศ์หรือพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พรา สามารถแสดงรายละเอียดเรื่อง 1.) ระดับการศึกษา 2.) เครื่องไห้วัคุ 3.) เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงศ์หรือพื้นบ้านอีสาน 4.) วิธีการบรรเลง 5.) เพลงที่ใช้บรรเลง 6. การเตียบเสียงขออู้และขอตัวง และ 7.) จังหวะกลองมหรือพื้นบ้านอีสาน ดังนี้

1. ระดับการศึกษาของนักดนตรีวงหรือพื้นบ้านอีสานแต่ละคณะ

ตาราง 11 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงหรือพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง

ระดับการศึกษา	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	5 คน
ประถมศึกษาปีที่ 6	1 คน
มัธยมศึกษาปีที่ 3	1 คน
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2 คน

ตาราง 12 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงหรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน

ระดับการศึกษา	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	10 คน

ตาราง 13 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์

ระดับการศึกษา	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	4 คน
ประถมศึกษาปีที่ 6	4 คน
มัธยมศึกษาปีที่ 2	1 คน

ตาราง 14 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานຄณะรวมมิตร เสียงสวรรค์

ระดับการศึกษา	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	4 คน
ประถมศึกษาปีที่ 6	3 คน
มัธยมศึกษาปีที่ 6	2 คน

ตาราง 15 แสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานຄณะเทพ ประสิทธิ์พร

ระดับการศึกษา	จำนวน
ประถมศึกษาปีที่ 4	9 คน
ประถมศึกษาปีที่ 6	3 คน

จากตารางแสดงรายละเอียดด้านระดับการศึกษาของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คนนั้น แสดงให้เห็นว่า นักดนตรีที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 คน จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 คน จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4 คน

2. รายละเอียดเครื่องไฟวัคuumแต่ละคณะ

ตาราง 16 แสดงรายละเอียดของเครื่องไฟวัคuumแต่ละคณะ

ชื่อคณะ	เหล็กข่าว	บุหรี่	เทียนเล็ก	เทียนใหญ่	ดอกไม้	ผ้าข่าว	แบง	เงิน	ไก่ตีบ	ข้าวสาร	อื่นๆ
1. บ้านเที่ยมแข็ง	1 ขวด	1 ช่อง	5 คู่	1 คู่	5 คู่	1 ผืน	1 กระป่อง	12 บาท	-	-	-
2. รวมมิตรจตุรพักรพิมาน	1 ขวด	-	5 คู่	-	-	1 ผืน	-	12 บาท	1 พอง	-	ถูป 13 คู่ กรวยใส่ดอกไม้
3. ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์	1 ขวด	1 ช่อง	5 คู่	1 คู่	5 คู่	1 ผืน	-	24 บาท	1 พอง	1 แก้ว	-
4. รวมมิตรเสียงสวรรค์	1 ขวด	1 ช่อง	5 คู่	1 คู่	5 คู่	1 ผืน	-	24 บาท	1 พอง	1 แก้ว	-
5. เทพประลิทธิพร	1 ขวด	-	5 คู่	-	2 คู่	1 ผืน	-	6 บาท	1 พอง	1 แก้ว	กรวย 5 อัน

จากตารางแสดงรายละเอียดของเครื่องไฟวัคทรัตเตอร์และคณะ อธิบายได้ว่า วงมไฟรีฟิล์มบ้านอีสาน คณะบ้านเที่ยมแข็ง ไม่ใช่ ไข่ไก่ดิบ และข้าวสาร ประกอบในเครื่องไฟวัคทรู วงมไฟรีฟิล์มบ้านอีสานคณะรวม มิตราดุรพักษ์พิมาน ไม่ใช่ บุหรี่ เทียนในญี่ ดอกไม้ แบง และข้าวสาร ประกอบในเครื่องไฟวัคทรู แต่มีญี่ปุ่น 13 คู่ และกรวยไส่ดอกไม้ 1 คู่ วงมไฟรีฟิล์มบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ไม่ใช่ แบง ประกอบใน เครื่องไฟวัคทรูเพียงอย่างเดียว วงมไฟรีฟิล์มบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์ ไม่ใช่ แบง ประกอบใน เครื่องไฟวัคทรูชั้นเดียวกันกับ คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ และ วงมไฟรีฟิล์มบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์ พร ไม่ใช่ บุหรี่ เทียนในญี่ และแบง ประกอบในเครื่องไฟวัคทรู แต่เพิ่มกรวยไส่ดอกไม้จำนวน 5 คู่

3. รายละเอียดเครื่องดูดเครื่องดูดตู้แต่ละคณะ

ตาราง 17 แสดงรายละเอียดของเครื่องดูดเครื่องดูดตู้แต่ละคณะ

ชื่อคณะ	ชอน้อย	ชอนใหญ่	ปีกกลาง	ปียอด	กลอง	จิง/ชาบ	อื่นๆ
1. บ้านเที่ยมแข็ง	1 คัน	2 คัน	2 เลา	1 เลา	1 ใบ	1 คู่	-
2. รวมมิตราดุรพักษ์พิมาน	1 คัน	1 คัน	1 เลา	1 เลา	1 ใบ	1 คู่	ปีใหญ่ 1 เลา ระนาดไม้ 1 ราง
3. ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์	2 คัน	1 คัน	1 เลา	1 เลา	1 ใบ	1 คู่	พิณ 1 ตัว ระนาดไม้ 1 ราง ระนาดเหล็ก 1 ราง
4. รวมมิตรเสียงสรรค์	1 คัน	2 คัน	-	1 เลา	1 ใบ	1 คู่	ปีใหญ่ 2 เลา ระนาดไม้ 1 ราง ระนาดเหล็ก 1 ราง
5. เทพประสิทธิ์พร	2 คัน	2 คัน	-	1 เลา	1 ใบ	1 คู่	ปีใหญ่ 3 เลา ระนาดไม้ 1 ราง ระนาดเหล็ก 1 ราง

จากตารางแสดงรายละเอียดของเครื่องดนตรีแต่ละคณะ อธิบายได้ว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสาน คณะบ้านที่ymแข็งไม่ใช่ปีใหญ่ ประกอบในการบรรเลง วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตร พิมาน ใช้ปีใหญ่ 1 เลา และ ระนาดไม้ 1 วง ประกอบในการบรรเลงด้วย วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ ใช้ พิณอีสาน(ไฟฟ้า) 1 ตัว ระนาดไม้ 1 วง และ ระนาดเหล็ก 1 วง ประกอบในการบรรเลงด้วย วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสววรค์ ใช้ปีใหญ่ 2 เลา ระนาดไม้ 1 วง และ ระนาดเหล็ก 1 วง ประกอบในการบรรเลงด้วย และ วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร ใช้ปีใหญ่ 3 เลา ระนาดไม้ 1 วง และ ระนาดเหล็ก 1 วง ประกอบในการบรรเลงด้วย

4. วิธีการบรรเลงตอนขึ้นเพลงแต่ละคณะ

ตาราง 18 แสดงรายละเอียดของวิธีการบรรเลงตอนขึ้นเพลงแต่ละคณะ

บ้านที่ymแข็ง	รวมมิตรจตุรฯ	ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์	รวมมิตรเสียงสววรค์	เทพประสิทธิ์พร
ใช้ปี นำ	ใช้ปี นำ	ใช้ ระนาด นำ	ใช้ปี นำ	ใช้ปี นำ

จากตารางแสดงรายละเอียดของวิธีการบรรเลงตอนขึ้นเพลงแต่ละคณะ อธิบายได้ว่ามีเพียงวง มหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์ คณะเดียวที่ใช้ระนาดเป็นเครื่องดำเนินทำงานของตอนขึ้นเพลง ในส่วนของขั้นตอนการบรรเลงอีก 2 ขั้นตอน คือ ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบเพลง พบว่า วง มหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 5 วง มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ หลังจากที่ปี หรือ ระนาด บรรเลง นำตอนขึ้นเพลงแล้ว เครื่องดนตรีชนิดน้ำ ได้แก่ ซอคู้ ซอตัวง ปีกลาง ปีเล็ก กลองมหรีพื้นบ้านอีสาน ฉิ่ง และ นาบ จะบรรเลงรับโดยบรรเลงคลอไปตามทำงานของเพลง การบรรเลงเพลงนั้นจะบรรเลงไปเรื่อยๆ โดย มิได้ตกลงกันว่าจะบรรเลงกี่เที่ยว แต่มีจะลงจบเพลง อันเป็นขั้นตอนบรรเลงขั้นสุดท้าย เครื่องดนตรีที่ขึ้นนำเป็นเครื่องแรก คือ ปี หรือ ระนาด จะบรรเลงในทำงานของที่ลูกวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นทำงานของลงจบ ฉิ่งสามารถจบลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

5. เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสานแต่ละคณะ

ตาราง 19 แสดงรายชื่อเพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสานแต่ละคณะ

ประเภทของเพลง	บ้านที่ymแข	รวมมิตรจตุรฯ	ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์	รวมมิตรเสียงสรรค์	เทพประสิทธิ์พร
ใหม่ครู	เพลงใหม่ครู	เพลงใหม่โง	เพลงใหม่ครู พระเจ้าศอก	แห่เดิม	เพลงแห่
งานบุญ/แห่	กัญชาล่อง บัวกลางบึง จันลงเรือ สายบัว เขมรตกน้ำ	พม่าแห่กรุงฯ ระบำปี	จันลงเรือ	จันลงเรือ	มอญ
	พะรามตามกวาง	พม่ารำขوان	เพลงตัน	กัมตรีม	ระบำไก
	ลมพัดชายเขา	กากิ	พม่ารำขوان	ผะเหວดเข้าเมือง	ตะนาวแปลง
	กากิ	กัมตรีม	รำงชាងเกะ	แห่หนีอ	เหนือ
	ระบำปี	ระบำคู่ ระบำเดี่ยว	แห่ให้ปู		จัน
	บัวตูมตอง	นัมແບ			
	ม้าย่อง	แห่ให้หมู่			
	สีนวน	แห่ผะเหວดเข้าเมือง			

ตาราง 19 (ต่อ)

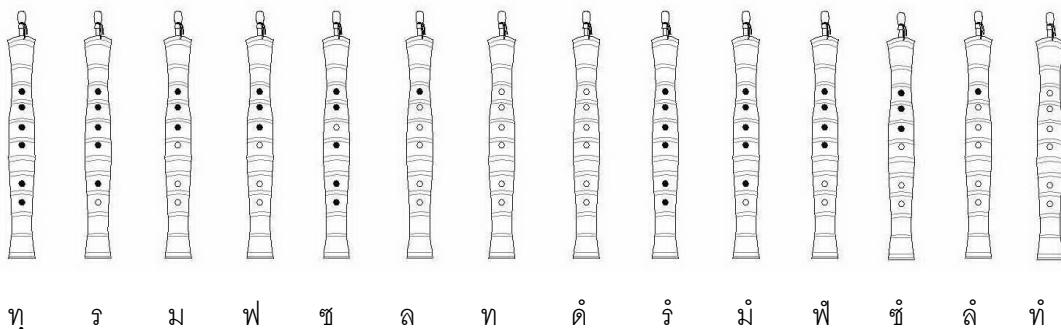
ประเภทของเพลิง	บ้านเที่ยมแข็ง	รวมมิตรจตุรฯ	ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์	รวมมิตรเสียงสวารค์	เทพประสิทธิ์พร
งานบุญ/แห่			เขมร/ศิก ระปั่นวิก		
งานความมงคล	อะนีใหย กัญชาแปลง นางนวล แต่งวง	อะนีใหย รำวงพิมาย ลมพัดชายเขา ฟื้องวง	มรรนีกรรแสง ใต้ลมหนาว ใหม่โรงจังหวะข้าหนึ่ง จำมอญ	อะนีร้องไห้ พระรามตามกวาง ฉันกล่อม	โศกใหญ่ โศกน้ำอย แห่ศพ

6. การเทียบเสียงซองอู้และซองด้วง

การเทียบเคียงของซอฟต์แวร์ด้วยจะยึดเคียงของปีเป็นหลักในการเทียบเคียง

ชั้นการเปิด - ปิด นิ่วในการเป้าปีนั้น จากการศึกษาพบว่า มีระดับเสียงดังนี้

- วุปิดนิว
- วุเปิดนิว

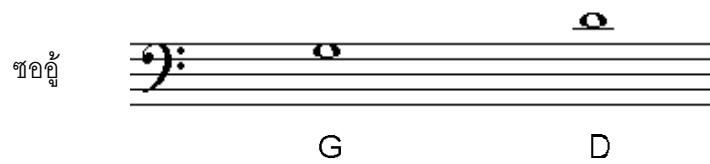

ເສີ່ງໝອຂັ້ນ ແລະ ໝອດັ່ງ

เมื่อนักดนตรีที่บรรเลงซอสู๊ดและซอตัวง เทียบเสียง หรือ เทียบสาย กับเสียงปืน การฟีเสียงเปล่าทั้งสองสายคือเสียงในและเสียงนอก จะเริ่มจากเสียงต่ำสุด ดังนี้

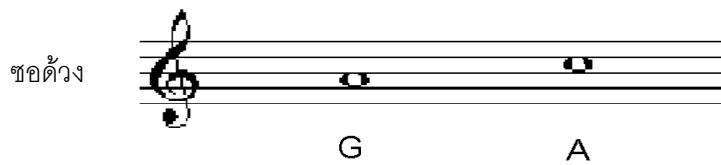
ขออุ้งสายใน เมื่อสีสายเปล่า คือเสียง ขอ

สายนอก เมื่อสีสายเปล่า คือเสียง เจ

ขอด้วย สายใน เมื่อสีสายเปล่า คือเสียง เร

สายนอก เมื่อสีสายเปล่า คือเสียง ลา

7. ຈັກກລອມໃຫ້ພື້ນບ້ານອືສານ

ວົມໃຫ້ພື້ນບ້ານອືສານທັງ 5 ຄະນະ ຂອງຈັກກລອມເອົດມີກາຣຕີຈັກກະ ດັງລູປແບບຕ່ອໄປນີ້

ຈັກກະໃນອັດຕາ 2 ຊັ້ນ (ແບບ 1)

ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ
-ກໍາອກ - ກໍາອກ	- ກໍາອກ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ມີ	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ	-ກໍາອກ - ກໍາອກ	- ກໍາອກ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ມີ	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ

ຈັກກະໃນອັດຕາ 2 ຊັ້ນ (ແບບ 2)

ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ	ນິ້ງ	ຈັບ
- ຕັ້ນ - ຈີ່	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຈີ່	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຈີ່	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຈີ່	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ

ຈັກກະໃນອັດຕາຫັນເດືອນ (ແບບ 1)

ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ
ຕັ້ນ ຈີ່ ຕັ້ນ ຕັ້ນ

ຈັກກະໃນອັດຕາຫັນເດືອນ (ແບບ 2)

ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ
- - - - -	- - - - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ

ຈັກກະໃນອັດຕາຫັນເດືອນ (ແບບ 3)

ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ	ນິ້ງ ຈັບ
- ຈີ່ - ຈີ່	- ຈີ່ - ຕັ້ນ	- ຕັ້ນ - ຈີ່	- ຕັ້ນ - ຕັ້ນ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงให้พื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงให้พื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของ กาญจนฯ อินทรสุนันนท์ มาใช้เป็นกรอบในการศึกษา เนื่องจากทฤษฎีดังกล่าว เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดได้ว่า สังคมใดมีความเข้มแข็งหรือไม่ เพราะวัฒนธรรมเป็นตัวบ่งชี้ถึงความเจริญ ความคงอกงาม การแสดงออกทางความคิด พฤติกรรมที่บุคคลในสังคมได้สังคมหนึ่งยึดถือปฏิบัติ โดยทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของ กาญจนฯ อินทรสุนันนท์ ประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ประการ ได้แก่

1. อ่ายอ่าย่างไทย
2. ไฟใจศึกษา
3. เสาะหาความรู้
4. เข้าสู่ค่านิยม
5. สร้างสมดุลภารณ์
6. สืบสานวัฒนธรรม
7. จดจำประเพณี
8. ของดีศาสนា

1. อ่ายอ่าย่างไทย

สภาพสังคม

ชาวจังหวัดร้อยเอ็ดส่วนมากเป็นคนเชื้อสายไทยอีสานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกล่าวถึงวงให้พื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ ที่ตั้งอยู่ใน 3 อำเภอของจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ทำให้มองเห็นภาพได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสังคมชนบท ลักษณะของสังคมชนบทนั้น มีการดำเนินชีวิตตามวิถีของความเป็นอยู่อย่างไทย พฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในหมู่บ้านคือ การมีชีวิตเรียบง่าย เป็นอยู่อย่างพอเพียง มีอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ เช่น ทำนา ทำสวน ทำไร่ ผลผลิตที่ได้นำมาใช้ในครัวเรือน ถ้าได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากก็จะนำไปแบ่งขาย ผู้คนในหมู่บ้านมีความสมัครสมานสามัคคี ช่วยเหลือเพื่อพากศัยกัน เช่น มีการลงแขกเกี่ยวข้าวเมื่อถึงหน้าเก็บเกี่ยว ชาวบ้านมักจะช่วยกันลงแขกคือ หากข้าวในนาของใครสักแล้วพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ เจ้าของนาที่จะเชิญชวนหรือพูดเป็นภาษาชาวบ้านว่า ขอแรง ให้เพื่อนบ้านไปช่วยกันกันเกี่ยวข้าว และเมื่อข้าวในนาของเพื่อนบ้านที่ได้มาช่วยเกี่ยวข้าวในนาของตนนั้น พร้อมที่จะเก็บเกี่ยวได้ ก็จะไปช่วยเหลือเพื่อตอบแทนกันและกันเช่นเดียวกับที่เพื่อนบ้านเหล่านั้นได้มา

ช่วยเหลือตน หนุ่มสาวในหมู่บ้านเมื่อเริ่มจากการทำไร่ทำนา ก็จะเดินทางไปทำงานรับจ้างในตัวเมือง หรือ จังหวัดใหญ่ แต่เมื่อถึงฤดูทำนา ก็จะกลับบ้านมาช่วยพ่อแม่ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อต่อกันในสังคม ชนบทที่พบเห็นได้อย่างยิ่ง ดีของการลงแรงช่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานบวช งานศพ หรืองาน อื่นๆ ชาวบ้านในหมู่บ้านจะลงแรงช่วยกันจัดงาน กลุ่มผู้หญิงก็ลงแรงเป็นแม่ครัวทำอาหารทั้งคาว หวาน ส่วนกลุ่มผู้ชายก็จะช่วยกันจัดสถานที่ ตามแต่เจ้าภาพจะบอกริ้ว่าให้ช่วยเหลือ โดยไม่ได้หวังเงินค่าจ้างใดๆ แต่เป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ น้ำใจ ที่มีต่อกันในหมู่บ้านเพียงเท่านั้น

ภาพประกอบ 47 ผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน

ลักษณะความเป็นอยู่ เป็นกลุ่มเครือญาติ มักจะอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ใกล้เคียงกัน ไปมาหาสู่ ได้อย่างสะดวก ดำรงชีวิตด้วยการเป็นมิตรกับเพื่อนบ้านสนิทสนมกัน มีอะไรก็แบ่งปันกัน

ปัญหาที่พบในสังคมชนบท ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาด้านการศึกษา เพราะชาวบ้านมักจะให้ ลูกหลานช่วยทำงาน ทำสวน ไม่ค่อยให้เรียนหนังสือในระดับสูงๆ ส่วนมากจะการศึกษาเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือ มัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น ส่วนน้อยมากที่จะให้เรียนต่อใน ระดับที่สูงกว่านี้ ด้วยปัจจัยทางการเงินที่มีจำกัด ปัญหาอีกอย่างที่พบในสังคมชนบทคือ การไปขาย แรงงาน รับจ้าง ในเมืองหลวงทิ้งให้คนเมืองแก่ หรือพ่อแม่ อยู่บ้านเพียงลำพัง

สภาพครอบครัว

ลักษณะครอบครัวของสังคมชนบทนี้ ส่วนมากจะเป็นครอบครัวใหญ่ มีบุตร 4-5 คน ด้วย ลูกหลาน อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านหลังเดียว หรือมีการปลูกสร้างบ้านเรือนในที่ดินเดียวกัน บ้านบางหลัง ในหมู่บ้านก็เป็นครอบครัวเดียว มีพ่อแม่ลูก แต่ไม่มีญาติพี่น้องมาอยู่ด้วย ทั้งนี้ครอบครัวของสังคม ชนบทนี้มีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ ผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น ให้ความเคารพนับถือผู้ใหญ่ใน ครอบครัว และในหมู่บ้าน สามารถอุปถัมภ์ช่วยเหลือกันได้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องที่ดินที่ที่ดิน ที่อยู่อาศัย หรือในเรื่องการศึกษา ความต้องการของบุตรหลาน ที่ต้องการเข้าเรียน หรือในเรื่องของการงาน ที่ต้องการหางานทำ ทั้งนี้ ลักษณะครอบครัวของสังคมชนบทนี้ ทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แต่ก็มีข้อจำกัดคือ ความต้องการที่จะมีบ้านหลังเดียว ที่ดินเดียว ทำให้ไม่สามารถขยายตัว หรือย้ายถิ่นฐานได้สะดวก ไม่สามารถอุปถัมภ์ช่วยเหลือบุตรหลานได้ในที่ที่ต้องการ

ลักษณะครอบครัวของนักดูนติริมหรือพื้นบ้านอีสาน ทั้ง 5 คณะ ก้มีสภาพดังกล่าว เช่นกัน คือ เป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ เช่นบ้านของนายบรรเทิง พลลักษ์ หัวหน้าคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ และบ้านของนายประพันธ์ วงศ์คำจันทร์ นักดูนติริม รวมมิตรเสียงสรรค์ บ้านโนนท่อน ที่มีสมาชิก อาศัยอยู่ร่วมกันแต่ก่อต่างบ้าน คือมีบ้านเดียว ตา ยาย พ่อ แม่ ลูก และหลาน อาศัยปลูกสร้างบ้านติดกัน ในรั้วเดียวกัน ในส่วนของครอบครัวขนาดเล็กที่มีบ้านเดียว หรือ ตา ยาย อาศัยอยู่ แต่ไม่มีลูก อาศัยอยู่ด้วย เช่น ครอบครัวของนายน้อย ติมุลา นักดูนติริม เทพประสิทธิพร ที่ลูกของตนเองเดินทางไปทำงานในต่างจังหวัด มีเพียงบ้านที่สร้างไว้ในรั้วเดียวกัน แต่ไม่มีคนอยู่ หากถึงหน้าเทศกาล เช่น วันสงกรานต์ ลูกๆ หลานๆ จึงจะกลับมาเยี่ยมเยียน ดูแล เพียง 2-3 วัน เท่านั้น ก็เดินทางกลับไปทำงานในต่างจังหวัด

ภาพประกอบ 48 บ้านนายบรรเทิง พลลักษ์
หัวหน้าวงศ์ก้มีพื้นบ้านอีสานคณะส.บุญมาบรรเทิงศิลป์

ภาพประกอบ 49 สภาพหมู่บ้านดงเกลือ

อาจเป็นเพราะค่านิยม ที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน ทำให้ความคิดของหนุ่มสาวในหมู่บ้าน รวมถึงลูกหลานในคณะมีหรือพื้นบ้าน มีแนวคิดที่จะทำมาหากินนอกหมู่บ้านของตนเอง เพราทันทำงาน ทำไร่ไม่ไหว จึงไปขายแรงงาน ทำงานในตัวจังหวัดใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา และจังหวัดขอนแก่น ซึ่งก็เป็นงานรับจ้างทั่วไป หรือ ทำงานในร้านอาหารเป็นพนักงานเสิร์ฟ ขับรถรับจ้าง หรืองานใดๆ ก็ได้ ที่ไม่ใช่การทำงาน เมื่อตอนย่างที่รุ่นพ่อแม่ ได้ทำงานเป็นอาชีพ แต่ถึงกระนั้น ความรัก ความผูกพันที่มีในครอบครัวก็มิได้ห่างหายไป ยังคงติดต่อ ส่งข่าวคราว ตามเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบัน โดยเฉพาะการติดต่อทางโทรศัพท์ ที่เกือบมีทุกบ้าน ไม่เว้นแม้แต่คณะก้มีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ ที่สามารถติดต่อได้ทางโทรศัพท์ เช่นกัน

2. ໄຟຈົກສຳ

การศึกษา คือการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ สำหรับกระบวนการการศึกษาของนักดนตรีใน วงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ยึดหลักปฏิบัติตนสำหรับผู้ฝึกษาดังนี้

2.1 รู้จักเลือกหาแหล่งความรู้และแบบอย่างที่ดี

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะและสมาชิกในวงมใหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะพบว่า การเรียนรู้เรื่องมใหรีพื้นบ้านอีสาน นักดันตรีเหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดจากครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านมใหรีพื้นบ้านโดยเฉพาะ เช่น วงมใหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง และวงมใหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวม มิตรจตุรพักตรพิมาน ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูชาวจังหวัดนครราชสีมาซึ่งเป็นนักดันตรีที่มีความสามารถด้านมใหรีโดยตรง ส่วนวงมใหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ก็ได้รับการถ่ายทอดโดยตรงจากครูมใหรีพื้นบ้านชาวจังหวัดสุวินทร์ ส่วนวงมใหรีพื้นบ้านอีสานอีก 2 คณะ ก็ได้รับการถ่ายทอดจากครูในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งก็เป็นนักดันตรีที่มีความสามารถเล่นดนตรีมใหรีพื้นบ้านอีสานได้เป็นอย่างดี

จากกระบวนการถ่ายทอดดังกล่าว ทำให้วงมิเรพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด เกิดทักษะ สามารถบรรลุได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่มีมาแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

2.2 มีชีวิตและอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีระเบียบด้วยความมีวินัย

นักคนตัวร่วงมหรี่พื้นบ้านอีสาน เป็นผู้มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม โดยเฉพาะระเบียบข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติที่กำหนดไว้ในหมู่บ้านของตน จะไม่ละเมิดหรือกระทำการอันไม่สมควรให้สังคมเดือดร้อน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบดีส่วนรวมของหมู่บ้าน การรักษาสิ่งแวดล้อมในหมู่บ้านเก็บกวาดบ้านเรือนให้สะอาด ทิ้งขยะในที่ที่กำหนด การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่หมู่บ้านจัดขึ้น หรือแม้แต่การช่วยกันดูแลสอดส่องเป็นอยู่เป็นดาวรักษาหมู่บ้านให้มีความสงบสุข อีกทั้งยังมีจิตใจอบอุ่นอารี ช่วยเหลือองานพิธี ประเพณีต่างๆ ที่ยึดถือปฏิบัติมาแต่อดีต

2.3 มีแรงจูงใจให้รู้และฝึกสร้างสรรค์อยู่เป็นนิตย์

การฝึกคือความตั้งใจพยายามกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

การสร้างสรรค์ หรือความริเริ่มสร้างสรรค์ คือความสามารถในการคิดสิ่งเปลกใหม่ โดยสามารถเรื่องความสัมพันธ์กับความรู้ต่างๆ ได้

ในส่วนของนักดูแลรักษาหรือพื้นบ้านอีสานแล้ว การมีแรงจูงใจให้รู้และไฟสร้างสรรค์ อาจมองได้จาก การที่นักดูแลรักษาบังคับจะเข่น คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ คณะบ้าน เที่ยมแข็ง มีความสนใจที่จะรับฟังเพลงต่างๆโดยเฉพาะ เพลงลูกทุ่ง หรือเพลงลูกกรุงร่วมสมัย ที่เป็นที่นิยม แล้วนำมาปรับปรุง ประยุกต์ ประดิษฐ์ทางให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีที่มีอยู่ในวงนั้นหรือพื้นบ้าน

อีสาน ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างสีสันทางด้านตัว ทำให้มีเพลงในแนวที่เปลกใหม่ ซึ่งเป็นเพลงที่คุ้นหู ถูกใจผู้ฟัง รวมถึงการฝึกหัดเพลงตามประเพณีต่างๆ เช่น งานลอยกระทง ก็มีการบรรเลงเพลงโดยกระทงประกอบในงานด้วย

2.4 มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ

การมุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตามวิถีของนักดนตรีในหริพื้นบ้านอีสานนั้น สามารถปฏิบัติได้อย่างเด่นชัด คือการรวมกลุ่มเพื่อฝึกซ้อมในหมู่บ้าน ใช้เวลาซ่วงเย็นหลังจากรับประทานอาหารแล้ว ต่างคนก็จะนำเครื่องดนตรีของตนมานั่งรวมกลุ่มซ้อมเพลงต่างๆ และนอกเหนือจากการซ้อมรวมกลุ่มแล้ว นักดนตรีบางคนจะนำเครื่องดนตรีติดตัวไปด้วยในระหว่างการทำงาน บางคนก็นั่งสีซ้อมใต้ต้นไม้ในนา เพื่อพักเหนื่อยจากการทำงาน เพราะต้องอยู่กลางแดดที่ร้อนจัด บางคนก็นั่งเปาปีในนา เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน คือขันเวลา พักเหนื่อยนั่นเอง

ภาพประกอบ 50 วงมหริพื้นบ้านอีสานคณະ เทพประสิทธิพวนั่งรวมกลุ่มฝึกซ้อมเพลง

ภาพประกอบ 51 การฝึกซ้อมของ วงมหริพื้นบ้านอีสานคณະ ส.บุญมา บรรเทิงศิลป์

นอกเหนือจากการซ้อมแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่จัดว่าเป็นการพัฒนา คือการเข้าร่วมแข่งขันในโครงการต่างๆ ของหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่จัดขึ้น เช่น วงมหริพื้นบ้านอีสานคณະบ้านที่ยอมแข่งได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันวงมหริพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด วงมหริพื้นบ้านอีสานคณະรวมมิตรจตุรพัตรพิมาน ได้รับรางวัล รองชนะเลิศในการแข่งขันเดียวกัน ทั้งนี้สำหรับการแข่งขันแต่ละเวทีถึงแม้ว่างมหริพื้นบ้านอีสานบางคณະจะไม่ได้รับรางวัลใดๆ เลย แต่ก็เป็นการ reaffirm ให้กับคณະของตนเอง เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข หมั่นฝึกซ้อมให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อการแข่งขันที่จะมีในคราวต่อไป

ภาพประกอบ 52 รางวัลที่ว่างให้พื้นบ้านอีสานคณะบ้านที่ยังไม่ได้รับ

ภาพประกอบ 53 รางวัลที่ว่างให้พื้นบ้านอีสานคณะพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมานได้รับ

ภาพประกอบ 54 รางวัลที่ว่างให้คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ได้รับ

3. เสาหاكความรู้

การเสาหاكความรู้ เป็นวิถีทางที่จะทำให้ชีวิตดำเนินอยู่ต่อไป คงอยู่ และดำเนินร่วมไปกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในสังคมได้ การเสาหاكความรู้สามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ

1. สืบค้นทางตรง โดยการศึกษาฐานแบบทางวัฒนธรรมต่างๆ เช่น การทำมาหากิน การแต่งกาย การดำเนินชีวิต การพับผ้าที่มีความรู้ทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน และลงภาคสนามตามแหล่งวัฒนธรรม

2. สืบค้นทางอ้อม โดยการสืบค้นตามเอกสาร และสื่อต่างๆ

ปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนทุกเพศทุกวัย ทำให้ทุกคนต้องมีความกระตือรือร้น รับรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อให้มีความรู้ ทันเหตุการณ์กับความเปลี่ยนแปลง นักคณตรีของวงมิหรือพื้นบ้านอีสาน ก็เช่นเดียวกัน ที่ปัจจุบันนี้หัวหน้าคณะหลายคณะ ต้องพยายามคิดค้นริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ให้กับคณะของตน ตามแนวทางของการเสาะหาความรู้ทั้ง 2 วิธี ในส่วนของการสืบค้นทางตรงนั้น พบว่า นักคณตรีของวงมิหรือพื้นบ้านอีสาน ส่วนใหญ่แล้วจะมีความสนใจใน รู้จักกัน บางคณะได้พับประพูดคุยกันในงานต่างๆ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ และบอกเล่าประสบการณ์ต่างๆ อันถือได้ว่าเป็นการพบผู้รู้ทางวัฒนธรรม บางงานมีโอกาสได้เห็นคณะมิหรือพื้นบ้านอีสานคณะอื่นได้บารเลง ซึ่งเป็นการศึกษาจากประสบการณ์ตรง หรือเป็นการลงภาคสนามตามแหล่งวัฒนธรรมนั้นเอง แต่ในการศึกษา รูปแบบทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย พบว่า ส่วนใหญ่แล้วนักคณตรีของทุกคณะ จะไม่มีชุดแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของคณะตนเอง เพราะตามวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายของชาวบ้าน จึงสามารถใส่เสื้อผ้าที่ใช้ช่วยในชีวิตประจำวัน อาจมีความพิเศษเล็กน้อยเมื่อต้องไปบารเลงตามงานต่างๆ จะเลือกเสื้อผ้าที่สอดคล้อง ไม่ชำรุด และดูสีสันให้เหมาะสมกับงาน เช่น งานแห่กฐิน ก็ใส่เสื้อสีสดใส ฉุดฉาด ดูสละดุดตา น่ามอง แต่หากเป็นงานศพ ก็สวมใส่เสื้อสีดำ หรือ สีขาว ตามประเพณีนิยม และการสืบค้นอีก 1 วิธีคือการสืบค้นทางอ้อม พบว่า มี 4 คณะ คือ วงมิหรือพื้นบ้านอีสานบ้านเตี้ยมแข็ง วงมิหรือพื้นบ้านอีสานคณะรวม มิตรจตุรพัตรพิมาน วงมิหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ๕. บุญมา บรรเทิงศิลป์ และ วงมิหรือพื้นบ้านอีสาน คณะรวมมิตรเสียงสรรค์ ที่มีการสืบค้นทางอ้อมโดยการ พั้งเพลงจากเทปคาสเซ็ท หรือจากสถานีวิทยุ รวมถึงรายการทางโทรทัศน์ หากมีความชอบเพลงไหน ก็จะจดจำทำนอง และนำมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับเครื่องดนตรีที่มีในวงมิหรือพื้นบ้านอีสานของตน เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ฟัง เมื่อนำไปบารเลงในงานต่างๆ

ภาพประกอบ 55 การแต่งกายของนักดนตรีวงโลหรีพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรจตุพัฒนา

4. เข้าสู่ค่านิยม

ค่านิยม คือ ความชอบในสิ่งต่างๆ ของบุคคล ที่เห็นว่ามีคุณค่าในการดำเนินชีวิตและเป็นจุดหมายปลายทางของการดำเนินชีวิต หรือสิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่ามีคุณค่าอย่างยั่งและยึดถือปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

ค่านิยมนั้น มีอยู่ในครอบครองแห่งชีวิตของคนในสังคมไทย ตั้งแต่กลุ่มครอบครัวซึ่งเป็นสังคมที่มีขนาดเล็กที่สุด จนเป็นค่านิยมในหมู่บ้าน ในตำบล อำเภอ จังหวัด ตลอดจนคนในประเทศ ซึ่งมีกระบวนการเกิดมาจากการเชื่อ ทั้งที่มีมาตั้งแต่ตั้งเดิม รุ่นปู่ย่าตายาย สู่รุ่นลูกหลาน แล้วขยายสู่สังคมใหญ่

ค่านิยมที่มีในวงโลหรีพื้นบ้านอีสาน ที่เห็นเด่นชัด คือ ค่านิยมในการทำพิธีไหว้ครูก่อนการบรรเลง อันเกิดจากความเชื่อ และได้กระทำสืบทอดต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ความเชื่อที่มีในพิธีไหว้ครู ส่งผลให้เกิดความรู้สึกบังนักดนตรีทุกคนในคณะ ซึ่งทุกคนมีความเชื่อว่า เมื่อทำแล้วจะส่งผลให้เกิด กำลังใจ บรรเลงได้ดี เพราะ ถูกใจคนฟัง เกิดความเชื่อมั่นในการบรรเลงและสามารถบรรเลงได้อย่าง ราบรื่นไม่ติดขัดแต่ประการใด และเพื่อเป็นการระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ ตลอดจนเป็นการควรบูชาเครื่องดนตรีที่เปรียบเสมือนครูเช่นเดียวกัน การไหว้ครูแต่ละครั้งต้องมี เครื่องไหว้ครู ประกอบด้วย ดอกไม้ ถูป เทียน เหล้าขาว ผ้าขาว ไก่เกิดบ ข้าวสาร และเงิน ซึ่งในส่วนของ รายละเอียดของจำนวนเครื่องไหว้ครูแต่ละอย่าง ก็แล้วแต่การยึดถือปฏิบัติที่สืบทอดกันมาของคณะนั้นๆ

เช่น คณะบ้านเที่ยมแข็ง ใช้เงิน 12 บาท คณะรวมมิตรเสียงสรรค์ใช้เงิน 24 บาท คณะเทพประสิทธิ์พระใช้เงิน 6 บาท หรือ คณะบ้านเที่ยมแข็ง มีแบงค์ผู้นำ ประกอบในเครื่องไหว้ครูด้วย เป็นต้น

ภาพประกอบ 56 เครื่องไหว้ครูวงโนรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์

นอกเหนือจากเครื่องไหว้ครูแล้ว ต้องมีผู้ทำพิธีซึ่งล้วนแต่เป็นหัวหน้าคณะทั้งสิ้นที่เป็นผู้ทำพิธี โดยมีบทสาดสำาดใหญ่ สาดนานไม่ 3 จบ แล้วกล่าวบทหยดเชิญเทวดา กล่าวบทคุณามหา尼ยม ทั้งนี้บทคุณามหานิยมก็แล้วแต่ความเชื่อและถือเป็นความลับของแต่คณะ ซึ่งไม่สามารถเผยแพร่ได้ และหลังจากทำพิธีไหว้ครูเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ละคณะจะมีเพลงไหว้ครู ซึ่งต้องบรรเลงเป็นเพลงแรก แล้วจึงจะบรรเลงเพลงอื่นๆต่อได้

ภาพประกอบ 57 พิธีไหว้ครูวงโนรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสรรค์

5. สร้างสมอุดมการณ์

อุดมการณ์ คือ ระบบความเชื่อซึ่งมีลักษณะเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มชน เป็นระบบความคิดที่สมาชิกของชุมชนหนึ่งยึดมั่นร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของการดำเนินชีวิต ซึ่งเกิดขึ้นโดยรวมชาติจากการสั่งสอนอบรม และถ่ายทอดทีละน้อยจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งอย่างมีระบบแบบแผน

อุดมการณ์ ของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน มีจุดเริ่มต้นจากการสร้างสมในตัวนักดนตรีก่อน โดยชาวบ้านที่หันมาฝึกหัดบรรเลงวงมหรือพื้นบ้านอีสานนั้น มีความคิดว่า ดนตรีเหล่านี้มีคุณค่า เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ไม่มีภาคใดเหมือน อีกทั้งโดยส่วนตัวเป็นคนรักความสนุก และชอบดนตรี เมื่อได้พงเพลงมหรือพื้นบ้านอีสานแล้ว ก็เกิดความประทับใจ เลิงเห็นคุณค่าที่คนรุ่นก่อนได้สร้างสรรค์ไว้ให้เป็นมรดกของลูกหลาน ซึ่งนับวันก็จะหายไป จึงต้องการที่จะอนรักษาไว้ ได้พยายามฝึกฝน จนเกิดความชำนาญ สามารถใช้เป็นอาชีพเสริม นอกเหนือจากอาชีพหลักคือการทำไร่ทำนา

ภาพประกอบ 58 ผู้วิจัยกำลังสัมภาษณ์นายคำตา หมื่นบุญมี
หัวหน้าคณบ้านที่ยอมแขวนแข็งแรงบันดาลใจให้เข้ามาร่วมวงมหรือพื้นบ้านอีสาน

เมื่อนักดนตรีทุกคนมีความคิดเห็นที่ต่างกัน จึงเกิดเป็นอุดมการณ์ร่วมกันว่า ถึงแม้ค่าจ้างในการบรรเลงแต่ละครั้งจะไม่มากและลูกหลานสมัยนี้จะไม่ให้ความสนใจเพริ่มสิ่งอื่นที่ดึงดูดความสนใจมากกว่าแต่ทุกคนจะกี๊ห์นพ้องต้องกันว่าต้องรักษาสมบัติขึ้นนี้ไว้ จนกว่าจะหมดลงหายใจ และยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับนักวิชาการ นักศึกษาสถาบันต่างๆ ที่สนใจ บอกเล่าถึงเรื่องราวของวงมหรือพื้นบ้านอีสานที่ไม่มาแต่อดีต ตลอดถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสิ่งที่คงเหลืออยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งชาวบ้านกลุ่มนี้ยังช่วยให้ความรู้ฝึกสอนเครื่องดนตรีต่างๆ ตามที่มีผู้สนใจจะฝึกหัด โดยมีได้คิดค่าจ้างแต่อย่างไร เพียงอย่างจะพยายามแพร่ แก่ผู้ที่สนใจร่วมอนุรักษ์วงมหรือพื้นบ้านอีสานให้คงอยู่

6. ສືບສານວ້າມນອຽມ

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ปั่นบวกถึงความดีงามของชาติ มนุษย์มีหน้าที่อนุรักษ์ สืบทอด ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเกิดจาก สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม ระยะเวลา ยุคสมัย ค่านิยม ความเชื่อ พฤติกรรมของคนในสังคม หรือจากล่าวได้ว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิต

ในฐานะที่วงศ์พิพันธ์บ้านอีสานจัดเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้าน หรือคนตระพิพันธ์บ้าน ซึ่งมีส่วนช่วยสืบสานวัฒนธรรมของชาติอันถือได้ว่าเป็นหน้าที่หลัก วงศ์พิพันธ์บ้านอีสานมีความสัมพันธ์กับวิถีชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับระบบความเชื่อและศาสนา

ระบบความเชื่อที่มีในวงมหรือพื้นบ้านอีสานจะสอดคล้องกับศาสตร์พราหมณ์ คือการทำพิธีไหว้ครูก่อการบรรลุ ซึ่งมีบทสวดและคาถาต่างๆ ดังที่กล่าวไว้แล้วในเรื่องค่านิยม ซึ่งต้องจัดทำขึ้นเพื่อแสดงความเคารพและให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เป็นสิริมงคล แก่นักคนตีทุกคนในคุณะ

ภาพประกอบ 59 งานก่อสร้างบ้านโคลก lame อำเภอจตุรพักรพีมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

สำหรับด้านศาสนานั้น วมให้พื้นบ้านอีสานมีส่วนร่วมในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น บรรเลงในงานบุญคริสต์ บรรเลงในงานศพ บุญบวชนาค บุญผะเหวด (การเทศน์พระธรรมเทศนาเรื่องพระเวสสันดร์ให้จบในวันเดียว) และงานประเพณีต่างๆ พิธีกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้ภัณฑ์รวมยังคงอยู่ ทราบได้ที่ผู้คนยังยึดถือปฏิบัติและมีความเชื่อเรื่องศาสนา ภัณฑ์รวมก็จะยังดำรงอยู่ได้ เช่นกัน นั่นหมายรวมถึงภัณฑ์รวมพื้นบ้านด้วย

ภาพประกอบ 60 การบรรเลงในงานบุญกฐินของวงมหรีพื้นบ้านอีสานตอนล. บุญมา บรรเทิง ศิลป์

การที่วงมหรีพื้นบ้านอีสานได้ทำหน้าที่รับให้ชุมชน ในงานต่างๆ ถือเป็นการรักษาความเข้มแข็ง ทางวัฒนธรรม ของคนตระพื้นบ้านอีสาน อีกทางหนึ่งด้วย

7. จดจำประเพณี

ประเพณีของชาวอีสานมีมากถึง 12 เดือน หรือที่เรียกว่า “อีต 12” ซึ่งหมายถึงจาริตระเบียบ ประเพณี ที่คนในภาคอีสานปฏิบัติ 12 เดือน ได้แก่

1. บุญเดือนข้าย เป็นการทำบุญในระหว่างเดือนข้ายหรือเดือนหนึ่ง ชาวบ้านจะจัดสถานที่ แล้วนิมนต์พระสงฆ์เข้ากราบ คือ การอุปถัมภ์ธรรมโดยเคร่งครัดชั่วระยะเวลาหนึ่งในป้าหรือป้าช้าที่เรียบ สงบ เรียกว่า “ป่าวาสกรวม” เพื่อชำระจิตใจที่มัวหมองปลงอาบติงชาทิเสส ซึ่งเป็นอาบติงนักเป็นที่ สองรองจากป่าวาชิก และญาติมิตรร่วมทำบุญและประพฤติปฏิบัติธรรม

2. บุญเดือนยี่ เป็นการทำบุญในระหว่างเดือนยี่หรือเดือนสอง ชาวบ้านเรียกว่า “บุญคุณดาน หรือคุณข้าว” คือ หลังเก็บเกี่ยวแล้วชาวนาจะขันข้าวขึ้นสู่ล้านแล้วนวดเป็นข้าวเปลือกให้เป็นกองสูง เหมือนกองปลวก เรียกว่า “กุ้มข้าว” เพื่อเป็นการแสดงความยินดีที่ข้าวปลาดุนมสมบูรณ์และจะนิมนต์ พระมาสาวดมนต์ทำบุญดานสูขวัญข้าว และเลี้ยงขอบคุณ “ตาแยก” ที่ให้ความคุ้มครองข้าวปลาในนาให้มีความดุนมสมบูรณ์ ก่อนจะนำข้าวขึ้นสูงๆ จาง ซึ่งบุญคุณดานเป็นการทำบุญส่วนบุคคลคือ แล้วแต่ ความประสงค์ของชาวบ้าน หากชาวบ้านนำข้าวเปลือกไปรวมกันทำบุญที่วัดเรียกว่า “บุญกุ้มข้าว ใหญ่”

3. บุญเดือนสาม ชาวบ้านทำบุญในวันเพ็ญเดือนสาม ซึ่งเป็นวันมาฆะบูชา เรียกว่า “บุญข้าวจี” ซึ่งทำจากเนื้อวัวปั้นหุ้มน้ำอ้อยนำไปปิ้งพอเหลืองนำไปชูปไข่แล้วปิ้งต่อจนไข่สุกดี ไปถวายพระสงฆ์พร้อมมภัตตาหาร เมื่อพระสงฆ์ฉันเสร็จก็จะแสดงธรรม ส่วนข้าวจีที่เหลือนั้นก็จะแบ่งกันรับประทาน โดยเริ่มพิธีในตอนเช้า

4. บุญเดือนสี่ ชาวบ้านเรียกว่า “บุญพระเหวด” ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมทำบุญที่ยิ่งใหญ่ในระหว่างเดือนสี่ถึงเดือนห้า โดยเริ่มวันร่วมงานหรือวันโขม ตอนเข้าตุร์ทำพิธีแห่พระอุปคุตในตอนบ่ายมีการแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง จากนั้นวันรุ่งขึ้นก็ทำพิธีแห่ข้าวพันก้อน และแสดงพระธรรมเทศนาเรื่องพระเวสสันดรให้จบภายในวันเดียว ชาวบ้านเชื่อว่าผู้ฟังธรรมเรื่องพระเวสสันดรจบในวันเดียวจะได้บุญกุศลมากและจะได้เกิดภพหน้าร่วมสมัยกับพระศรีอริยเมตต์ได้

5. บุญเดือนห้า เป็นบุญขึ้นปีใหม่ของชาวอีสานหรือตรุษสงกรานต์ระหว่างวันที่ 13-15 เมษายนของทุกปี ชาวบ้านจะหยุดงานธุรกิจประจำวัน โดยเฉพาะวันสังขารล่วง เป็นวันแรกของงานประจำพุทธกฐุปลงมาทำความสะอาดและจัดไว้ในที่อันควร เพื่อให้ชาวบ้านสรงด้วยน้ำหอม วันสังขารเนwar เป็นวันที่สองของงาน ชาวบ้านจะทำบุญคุทิศส่วนกุศลให้บิดา มารดาและญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว และวันสังขารขึ้น เป็นวันที่ 3 ของงาน จะทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ ทำความcarวะบิความการาดและคุณแก่ หลังจากนั้นก็เล่นสาดน้ำกันและเชิญกินเหล้าไปยังบ้านญาติมิตรในหมู่บ้าน

6. บุญเดือนหก เป็นบุญวันวิสาขบูชา คือ วันขึ้น 15 ค่ำ ตอนเข้าทำบุญที่วัด สวนกลางคืน มีการเวียนเทียนรอบศาลาการเปรียญ บางหมู่บ้านก็จะทำบุญบังไฟเพื่อเป็นพุทธบูชาและขอฝนจากพญานาคให้มีน้ำทำนาอย่างสมบูรณ์

7. บุญเดือนเจ็ด ชาวบ้านเรียกว่า “บุญเบิกบ้าน” เป็นการทำบุญในระหว่างกลางเดือนเจ็ด เพื่อบวงสรวงหลักบ้านหลักเมืองให้ช่วยปกปักษากำราและสร้างความร่มเย็นแก่สมาชิกในหมู่บ้าน และขับไล่สิ่งไม่ดีออกไปจากหมู่บ้าน

8. บุญเดือนแปด ชาวบ้านเรียกว่า “บุญเข้าพรรษา” โดยตอนเข้าของวันเรม 1 ค่ำ เดือน 8 ซึ่งเป็นวันเข้าพรรษาจะมีการทำบุญตักบาตรถวายภัตตาหารเข้าและเพลแด่พระสงฆ์ ตอนบ่ายพังพระธรรมเทศนา และเป็นวันแรกของการปฏิบัติธรรมทุกวันธรรมส่วนของคุบасกคุบасิกาตลดอดช่วงพรรษา

9. บุญเดือนเก้า ชาวบ้านเรียกว่า “บุญข้าวประดับดิน” โดยจะประกอบพิธีในวันแรม 15 ค่ำเดือนเก้า ชาวบ้านจะนำข้าวและอาหารหวาน พร้อมทั้งมากพูด บุหรี่ ห่อหรือใส่กระ Thompson ใบตอง นำไปวางตามต้นไม้ หรือแขวนต้นไม้ในบริเวณวัดเพื่ออุทิศแก่ญาติผู้ล่วงลับและเชื่อว่าทำบุญข้าว

ประดับดิน เป็นการระลึกถึงคุณแผ่นดินที่ทำให้เราได้อัญญาตี้และทำกิน ข้าวปลาพืชผลกำลังเจริญของ งาน จึงเป็นการขอบคุณ งานนี้จะประกอบพิธีการทำบุญที่วัด

10. บุญเดือนสิบ ชาวบ้านเรียกว่า “บุญข้าวสาเก” โดยจะประกอบพิธีในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน สิบ เพื่ออุทิศบุญกุศลให้แก่ผีที่ไม่มีญาติหรือเปรต งานบุญนี้ผู้ทำบุญจะเขียนสลากราบลงในบานตร เมื่อ พระภิกษุหรือสามเณรรูปใดจับได้เชือกครุกจะมารับของถวายจากเจ้าของเชือก ครุณพระเณรฉันภัตตาหาร แล้วชาวบ้านก็ร่วมพังเศ็นบรรยายนิทาน และสุภาษิตต่างๆ ที่มีในเรื่องอานิสงส์สลากราบ

11. บุญเดือนสิบเอ็ด เป็นการทำบุญของพราชา ระหว่างขึ้น 14-15 ค่ำเดือนสิบเอ็ด กลางคืนจะ มีการจุดประทีปโคมไฟ หรือบูชาตามหน้าบ้าน รุ่งเข้าวันขึ้น 15 ค่ำ มีการตักบาตรเทโว บางวัดก็มีการ กวันข้าวทิพย์ในคืนวันขึ้น 14 ค่ำ

12. บุญเดือนสิบสอง เป็นบุญกฐิน ชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่เมื่อไก่ยังตี ทำการทำบุญ พระเพาด ซึ่งกรรมการวัดและชาวบ้านจะเลือกวันทำบุญตามความเหมาะสม ตั้งแต่วันแรก 1 ค่ำ เดือน สิบเอ็ดไปจนถึงวันขึ้น 15 ค่ำเดือนสิบสอง ซึ่งบางหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์จะจัดพิธีลอยกระทง ตัวอย

ภาพประกอบ 61 วัฒโนหริพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรจตุรพักตรพิมาน บรรเลงงานบุญกฐิน

วัฒโนหริพื้นบ้านอีสาน มีบทบาทในงานบุญที่สำคัญ คือ บุญพระเพาด (การเทศน์พระธรรมเทศนา เรื่องพระเวสสันดรให้จบในวันเดียว) ที่จัดขึ้นในเดือนสิบ และ บุญกฐิน ที่จัดขึ้นในเดือนสิบเอ็ด คือช่วงออก พรรษา และเดือนสิบสอง ซึ่งชาวบ้านจะประกอบพิธีกรรมที่ยิ่งใหญ่เมื่อไก่ยังตี ทำการทำบุญพระเพาด ส่วนใน เดือนอื่นๆ วัฒโนหริพื้นบ้านอีสานก็ยังคงมีบทบาทเช่นกัน แต่ชาวบ้านจะไม่นิยมนิยมนำวัฒโนหริพื้นบ้านอีสาน ไปบรรเลง มีเพียงชาวบ้านบางกลุ่มที่นำวัฒโนหริพื้นบ้านอีสานไปบรรเลงในระหว่างการทำพิธีสงฆ์

ช่วงเวลาที่พระชนม เพื่อขับกล่อม ให้ความสนุกสนานเท่านั้น หรือนำงมหรือพื้นบ้านอีสานไปบรรเลงแห่ ในขบวนปั้งไฟ

8. ของดีศาสนา

ศาสนาเป็นศูนย์รวมของคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาติไทย มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นเครื่องสอนให้คนทำดี ช่วยดำรงความเป็นชาติ และทำให้สังคมสงบสุข

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสานเป็นวัฒนธรรมในแขนงดนตรีพื้นบ้าน ที่มีหน้าที่รับใช้ชุมชน สังคม ตามความเชื่อ ประเพณี และศาสนา

ชาวบ้านในสามอำเภอ คือ อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตต์ และอำเภอเมืองสร้าง เป็นชาวพุทธ ที่มีความผูกพันกับการทำบุญต่างๆ ซึ่งขอบธรรมเนียมเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาทั้งสิ้น

ภาพประกอบ 62 งานแห่กฐิน บ้านโคกล่าม อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพประกอบ 63 วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะร่วมมิตรจตุรพักตรพิมาน บรรเลงในบ้านแห่งกูญ

โดยเฉพาะ วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหลวงบุญมา ใน การจัดทำเครื่องดนตรี จนถึงการแต่งเพลงให้คณะนี้ได้บรรเลงในงานต่างๆ นอกจากนี้วัดยังเป็นอีก สถานที่หนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกันระหว่างคนตระกับศาสนา พิธีกรรม และงานประจำที่ลักษณะอย่าง เช่น งานทอดผ้าป่า ทอดกฐิน บุญมหาชาติ งานศพ นอกจากจะมีการละเล่นอื่นๆ ในสมัยก่อนแล้ว เช่น หนัง ตะลุงหรือที่ชาวอีสานเรียกว่าหนังปะโมทัย มหาสพหมอลำ หมกแคน เป็นต้น ชาวบ้านก็ยังนิยมที่จะจัด วงมหรีพื้นบ้านอีสานไปบรรเลง เพื่อความสนุกสนาน ครั้นเครื่อง ชาวบ้านบางคนออกมารื้อน้ำตาม จังหวะเพลงหรือที่คึกคัก ตั้งที่เห็นจากงานบุญทั่วไป บางคนปรบมือ หรือหาไม้มาเคาะกันตามจังหวะ เพราจะเกิดความสนุกอย่างมีส่วนร่วม ถือเป็นภาพที่วงมหรีพื้นบ้านอีสานมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ชาวบ้าน และศาสนา เป็นอย่างยิ่ง

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามกระบวนการมนุษย์ดิจิทัลควิทยา (Ethnomusicology) เน้นการศึกษาภาคสนามเป็นสำคัญ และศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาวิจัย เป็น 8 ขั้นตอน คือการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารหลักฐานต่างๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาความเชื่อแข่งทางวัฒนธรรม นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีความมุ่งหมายของการวิจัย 2 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน และเพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาความเชื่อแข่งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ประการ ได้แก่ อ่ายอย่างไทย ไฟใต้ศึกษา เสาห้าความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมุดการโน้ต สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี และ ของดีศاثนา

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน และเพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

1.1 ผลการศึกษาประวัติความเป็นมาของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสาน ทั้ง 5 คณะ ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูมหรีพื้นบ้านอีสานในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ 1.) วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง ได้รับการถ่ายทอดจากมาจากครูเพียง 欣平 จง กับเพื่อน อีก 3 คน ที่เดินทางมาจากอำเภอปัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา และวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวม มิตรจตุรพัทรอพามาน ได้รับการถ่ายทอดมาจากมาจากครูโถ ดาวา ครูเปลี่ยน บุญกลาง ครูเขม (ไม่ทราบนามสกุล) ที่เดินทางมาจากอำเภอปัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา เช่นกัน 2.) วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวม มิตรเสียงสวาร์ค ได้รับการถ่ายทอดมาจากมาจากครูจี ก้องเสียง ครูช้อย (ไม่ทราบ

นามสกุล) ครูทองอินทร์ (ไม่ทราบนามสกุล) ที่เดินทางมาจากการอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด และว่างให้พื้นบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากการมาจากการครูจี ก้องเสียง เช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้รับการถ่ายทอดมาจากการครูซ้าย (ไม่ทราบนามสกุล) และครูทองอินทร์ (ไม่ทราบนามสกุล) 3.) วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์ เป็นวงมหรีพื้นบ้านอีสานเพียงคณะเดียวที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากนายเฉวียน (ไม่ทราบสกุล) ที่เดินทางมาจากการจังหวัดสุรินทร์

1.2 องค์ประกอบของวงมหรีพื้นบ้านคีسان

1.2.1 นักศึกษา อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า นักดนตรีที่บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ทั้ง 5 คณะ มีจำนวนนักดนตรีประมาณ 9-12 คน เป็นเพศชายทั้งหมด วงมหรีพื้นบ้านอีสานที่มีจำนวนนักดนตรี 9 คน ได้แก่ คณะบ้านเที่ยมแข็ง คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ และ คณะรวมมิตรเสียงสรวงร์ วงมหรีพื้นบ้านอีสานที่มีจำนวนนักดนตรี 10 คน คือ คณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมาน และวงมหรีพื้นบ้านอีสานที่มีจำนวนนักดนตรี 12 คน คือ คณะเทพประสิทธิ์พร อาชุของนักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ทั้ง 5 คณะ มีอายุน้อยที่สุด 51 ปี คือนายณออม พรหมสูงยาง นักดนตรีคณะเทพประสิทธิ์พร และนักดนตรีที่มีอายุมากที่สุดคือนายอ่าง สอนพงศ์ หัวหน้าคณะรวมมิตรจตุรพักตรพิมานอายุ 76 ปี ด้านการประกอบอาชีพพบว่า นักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ มีอาชีพทำนา ทำไร่ เป็นอาชีพหลัก ด้านการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4

1.2.2 พิธีกรรมที่มีในงานหรือพื้นบ้านอีสาน

พิธีไหว้ครู เป็นพิธีกรรมที่มีในวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 ถนน จัดทำขึ้นเพื่อเป็นสิริมงคลเป็นการรำลึกถึงครูอาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชาให้ และเชื่อว่าเมื่อทำแล้วจะส่งผลให้บรรลุได้รับรื่นไหลติดขัด ลูกใจผู้ฟัง โดยมีการเตรียมเครื่องไหว้ครูหรือที่เรียกว่า เครื่องเคยอ้อ เมื่อเตรียมเครื่องเคยอ้อเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะนำไปจัดไว้บนพาน หรือ ajan ตามแต่สະควร จากนั้นนักดนตรีทุกคนจะนำเครื่องดนตรีมาวางรวมกัน หันหน้าเข้าหาผู้ทำพิธีโดยส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าคณะ ผู้ทำพิธีจะตั้งบทนั่งใน 3 จบ กล่าวอัญเชิญเทวดา และสวดคถาມหนานิยม เมื่อกล่าวบททุกอย่างจบแล้ว จะนำเหล้าขาวที่รินไว้ในแก้วแบ่งให้นักดนตรีทุกคนในวงดื่มเพียงเล็กน้อย และประพรມไปที่เครื่องดนตรีทุกชิ้น ถือเป็นอันเสร็จพิธี สำหรับรายละเอียดของเครื่องไหว้ครูของวงมหริพื้นบ้านอีสาน มีความแตกต่างกันบ้างแล้วแต่ความเชื่อของแต่ละคณะ

1.2.3 เครื่องดูดตัวที่มีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องดูดควันที่ใช้บรรจุในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน มีเครื่องดูดควันหลัก ได้แก่ ซอ ปี ระนาด กลอง ฉิ่ง และชาบ บางครະเมืองมีการนำเครื่องดูดควันพื้นบ้านขึ้นอีก เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสาน

คณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ที่ใช้พิณไฟฟ้าพื้นบ้านมาร่วมบรรเลงในวงมหริพื้นบ้านอีสานด้วย ส่วนรายละเอียดของจำนวนเครื่องดนตรี ขนาดของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นของแต่ละคณะมีความแตกต่างกัน

1.2.4 วิธีการบรรเลง

วงมหริพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นวงดนตรีพื้นบ้านประเพณีบรรเลง ไม่มีการขับร้อง ใช้ ชู หรือ ปี หรือบางคณะมีระนาด หรือ พิณ เป็นเครื่องดำเนินทำงานของ มีกลองมหริพื้นบ้านอีสาน ชิ้ง และชาบ เป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทั้ง 5 คณะ มีวิธีการบรรเลง 3 ขั้นตอน คือ ตอนขั้นเพลง ตอนบรรเลง และตอนลงจบเพลง ในส่วนของตอนขั้นเพลงนั้น แต่ละคณะมีรายละเอียดของเครื่องดนตรีที่เป็นเครื่องนำ แตกต่างกันแต่ส่วนของขั้นตอนการบรรเลงอีก 2 ขั้นตอน คือ ตอนบรรเลง และ ตอนลงจบเพลง พบว่า วงมหริพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 วง มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ หลังจากที่ปี หรือ ระนาด บรรเลงนำตอนขั้นเพลงแล้ว เครื่องดนตรีชิ้นนำน่า ได้แก่ ชู ชู ชู ด้วย ปีกล่าง ปีเล็ก กลองมหริพื้นบ้านอีสาน ชิ้ง และ ชาบ จะบรรเลงรับโดยบรรเลงคลอไปตามทำงานเพลง การบรรเลงเพลงนั้นจะบรรเลงไปเรื่อยๆ โดยมิได้ตกลงกันว่าจะบรรเลงกี่เที่ยว แต่เมื่อจะลงจบเพลง อันเป็นขั้นตอนบรรเลงขั้นสุดท้าย เครื่องดนตรีที่ชิ้นนำเป็นเครื่องแรก จะบรรเลงในทำงานที่ลุกวงทุกคนเข้าใจตรงกันว่าเป็นทำงานลงจบ จึงสามารถขับลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

1.2.5 รูปแบบการประสมวง

วงมหริพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ มีการประสมวง 2 รูปแบบ คือ การนั่งบรรเลง และ การเดินบรรเลง หากเป็นการนั่งบรรเลง ผู้บรรเลงจะนั่งล้อมวงเป็นลักษณะครึ่งวงกลม และหากเป็นการเดินบรรเลง(เดินแท่นขบวน) จะเดินเป็นสองแถว โดยแถวด้านหน้าเป็นเครื่องดำเนินทำงาน และ แถวด้านหลังเป็นเครื่องประกอบจังหวะ ทั้งนี้รูปแบบการประสมทั้งสองแบบดังกล่าว จะไม่ได้ยึดถือ ตามตัว ขึ้นอยู่กับสถานที่ของงานที่เจ้าภาพจ้างไปบรรเลง โดยยึดถือความสะดวกในการนั่งและเดิน เป็นสำคัญ

1.2.6 การฝึกซ้อม

จากการศึกษาพบว่า วงมหริพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ ไม่มีการฝึกซ้อมแบบตายตัว ยึดความสะดวก ของนักดนตรีเป็นหลัก มีการซ้อมบ้างตอนก่อนไปบรรเลงในงานจริง ประมาณ 1-2 วัน หรือบางคณะมีการฝึกซ้อมเดือนละหนึ่งครั้ง เพราะนักดนตรีทุกคนจะมีเครื่องดนตรีเป็นของตนเอง สามารถฝึกซ้อมได้ด้วยตนเองที่บ้าน หรือหากมีกรณีพิเศษ เช่น มีการแข่งขันประกวดโครงการต่างๆ ก็จะนัดฝึกซ้อมหลายครั้งเป็นพิเศษ เรื่องสถานที่ฝึกซ้อมนั้น ก็แล้วแต่ความสะดวกของแต่ละคณะบางคณะซ้อมที่บ้านของหัวหน้าคณะ แต่บางคณะก็ซ้อมที่ได้ก็ได้ตามแต่สะดวก

1.2.7 การรับงาน

วงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ มีการรับงาน 3 ประเภท คือ เล่นปะโคมและบรรเลงในขบวนแห่งงานพิธีกรรมทางศาสนา เช่น งานบุญกฐิน บุญผะเหวด (การเทศน์พระธรรมเทศนาเรื่องพระเวสสันดรให้จบในวันเดียว) เล่นปะโคมและบรรเลงในขบวนแห่ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับวิถีชีวิต เช่น พิธีศพ งานบวชนาค เล่นปะโคมและบรรเลงในขบวนแห่ประกอบเทศกาลและประเพณีอื่นๆ เช่น งานแห่บุญบั้งไฟ งานขึ้นปีใหม่ งานที่นิยมว่าจ้างวงมหรีพื้นบ้านอีสานไปบรรเลง ทั้ง 5 คณะ ให้การสัมภาษณ์ว่า มักจะเป็นงานบุญกฐิน ซึ่งนิยมบรรเลง 2 วัน คือวันรวมกฐิน และวันทอดกฐิน ที่ต้องนำวงมหรีพื้นบ้านอีสานบรรเลงแห่รอบหมู่บ้าน แล้วจึงนำกฐินไปทอดที่วัด อีกงานหนึ่งที่นิยมมีผู้มาว่าจ้างคือ งานบุญผะเหวด เพราะต้องมีการแห่กันหลอน (เป็นขบวนแห่ไปตามบ้านเพื่อร่วมทำบุญ) ซึ่งเป็นช่วงที่วงมหรีพื้นบ้านอีสานมีงานมากที่สุด

1.2.8 รายได้ของวง

อัตราค่าจ้างวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาของการบรรเลง และ ระยะทางจากบ้านของวงมหรีพื้นบ้านคณะนั้นๆ ถึงบ้านของเจ้าภาพที่ว่าจ้าง ซึ่งจะอยู่ในอัตราประมาณ 1,000 - 7,000 บาท ถือว่าเป็นค่าจ้างที่ไม่สูงนักหากเทียบกับการจ้างวงอิเล็คโทน วงกลองยาว หรือ หมอกล่ำ ไปบรรเลง

1.2.9 การสืบทอด

การสืบทอด วงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 4 คณะ มีปัญหาในการสืบทอดให้กับลูกหลานของตนเอง เพราะลูกหลานของตนเองไม่ให้ความสนใจมากนัก มีเพียงคณะเดียวคือวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ที่มีหลานคือ เด็กหญิงศุภนุช พล落ち ที่ให้ความสนใจหัดตีระนาดและ เด็กชายจักรพรวดี สีหานาม อายุ 5 ขวบ ที่หัดตีกลองมหรีพื้นบ้านอีสาน แต่นักดนตรีวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ทั้ง 5 คณะ กยินดีที่จะให้ความร่วมมือกับนักวิชาการ นักศึกษาสถาบันต่างๆ ที่สนใจบอกรเล่าถึงเรื่องราวของวงมหรีพื้นบ้านอีสานที่มีมาแต่อดีต ตลอดถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสิ่งที่คงเหลืออยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งช่วยบ้านกลุ่มนี้ยังช่วยให้ความรู้ฝึกสอนเครื่องดนตรีต่างๆ ตามที่มีผู้สนใจจะฝึกหัด โดยมีได้คิดค่าจ้างแต่อย่างไร เพียงอย่างจะเผยแพร่ แก่ผู้ที่สนใจร่วมอนุรักษ์วงมหรีพื้นบ้านอีสานให้คงอยู่ท่านั้น

1.2.10 การกระจายรายได้

เรื่องการกระจายรายได้นั้น หัวหน้าคณะเป็นผู้แบ่งให้ในสัดส่วนที่เท่ากัน ไม่มีใครได้มากหรือน้อยกว่าใคร แม้แต่หัวหน้าคณะเองก็ได้เท่ากันกับลูกน้องในวง เพราะถือว่า ทุกคนเห็นใจอย่างกัน ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และถือว่า เป็นพี่เป็นน้องกัน มิได้เป็นเรื่องของธุรกิจแบบนายจ้างกับลูกจ้าง ฉะนั้นจึงไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน และหากมีเงินเหลือบางคณะก็จะเก็บไว้เป็นเงินกองกลาง เพื่อนำไปซ่อมแซมเครื่องดูดควันในวง เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักรพิมาน เป็นต้น แต่บางคณะก็มิได้เก็บไว้เป็นกองกลาง แต่จะเก็บไว้เพื่อนำไปสมทบกับงานต่อไป เช่น วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ เป็นต้น ที่เก็บเงินสมทบงานต่อไปเมื่อมีจำนวนมากแล้วจึงจัดสรับปันส่วนให้ลูกน้องในวง และหากเครื่องดูดควันของใครชำรุด ก็มีหน้าที่ซ่อมแซมกันเอง เพราะถือว่าเป็นของส่วนตัว

1.2.11 ลักษณะเด่นของวง

จากการศึกษาพบว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะบ้านที่ยอมแข็ง แล้วมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรจตุรพักรพิมาน มีการนำเพลงลูกทุ่งมาประยุกต์ให้เข้ากับเครื่องดูดควันในวง และใช้บรรเลงในงานต่างๆ อีกหนึ่งคณะที่มีการส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นเด็กๆ ร่วมบรรเลงในคณะมหรีพื้นบ้านอีสานของตน คือ วงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์ ที่ได้เปิดโอกาสให้เด็กมาบรรเลงในคณะ ช่วงงานวันเสาร์อาทิตย์ เป็นการสร้างประสบการณ์ตรง ในส่วนของวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตรเสียงสวาร์ค จัดได้ว่าเป็นคณะที่มีความเนี้ยบแน่นเป็นปึกแผ่น ไม่เคยแยกออกหากัน ตั้งแต่ว่ามีบรรเลงด้วยกัน ใน พ.ศ. 2534 จนถึงปัจจุบัน และวงมหรีพื้นบ้านอีสานคณะเทพประลิทธ์พิพ ที่มีลักษณะเด่นของวงคือ เป็นคณะที่บรรเลงเฉพาะเพลงดังเดิม ไม่นิยมบรรเลงเพลงลูกทุ่ง ประยุกต์

1.2.12 เพลงที่ใช้บรรเลง

เพลงที่ใช้บรรเลงในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน พบว่า เพลงที่ใช้บรรเลงนั้น มีหลายเพลงที่วงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะใช้บรรเลงเหมือนกัน เช่น เพลงพม่าแห่กระจາด อะนีร้องให้ หรือ อะนีโลย และเพลงพม่ารำขาว เป็นต้น โดยนำเสนอน้ำมูลเรื่องเพลงที่ใช้บรรเลงเป็น 3 ประเภท คือ เพลงที่ใช้หนังค្នូ เพลงที่ใช้เหนื่อยขบวน หรือบรรเลงในงานบุญ และ เพลงที่ใช้ในพิธีศพ

2. ผลการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยนำทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของ กาญจนา อินทรสุนันท์ (2541 : 18-216) มาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะ 8 ประการ ได้แก่ อยู่อย่างไทย ไฟใจศึกษา เสาร้าหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมุดมการ์ด สืบสานวัฒนธรรม ดีจำประเพณี และ ของดีศิลปนา สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.1 อยู่อย่างไทย

สภาพสังคมของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด โดยเฉพาะชาวบ้านที่เป็นนักดนตรีในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นสังคมชนบทโดยแท้ มีความเป็นอยู่อย่างไทย ใช้ชีวิตเรียบง่าย เป็นอยู่อย่างพอเพียง มีนิสัยใจคอที่เป็นมิตร เอื้อเพื่อต่อกันในชุมชน และผู้อื่น ลักษณะของครอบครัวมักเป็นแบบครอบครัวขนาดใหญ่ มี ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน อาศัยอยู่ร่วมกัน หรือ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน แต่ก็มีบางครอบครัวที่ปลูกสร้างบ้านเรือนไว้ให้เป็นของลูก แล้วพ่อ แม่ พักอาศัยอยู่บ้านอีกหลังหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้กัน แต่บ้านของลูกนั้นกลับไม่มีใครอาศัยอยู่ เพราะเดินทางไปทำงานรับจ้างตามจังหวัดใหญ่ๆ จะกลับบ้านก็ต่อเมื่อเทศกาลสงกรานต์ หรือ ขึ้นปีใหม่ เท่านั้น

2.2 ไฟใจศึกษา

นักดนตรีของวงมหรีพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะได้รับการถ่ายทอดจากครูที่ชำนาญด้านมหรีพื้นบ้านอีสานโดยเฉพาะ ซึ่งเดินทางมาจากจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ และ จังหวัดร้อยเอ็ด ทำเกิดการฝึกฝนที่ถูกต้องตามแบบแผน มีความชำนาญสามารถประกอบเป็นอาชีพเสริมได้ เมื่อเห็นว่างจากอาชีวหลัก คือ การทำนาทำไร่ และยังมีใจไฟรู้ ไฟสร้างสรรค์ รู้จักนำเพลงที่เป็นที่นิยมมาประยุกต์ใช้กับวงมหรีพื้นบ้านอีสาน อีกทั้งยังมีการฝึกซ้อมแม้จะเป็นการฝึกซ้อมส่วนตัวที่บ้านของตนเอง ไม่ค่อยได้ฝึกซ้อมร่วมกัน แต่เมื่อถึงเวลาต้องไปงาน ก็สามารถบรรเลงได้อย่างพร้อมเพรียงกัน

2.3 เสาร้าหาความรู้

นักดนตรีของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน มีการสาร้าหาความรู้ทั้งทางตรง และทางอ้อม การสืบค้นทางตรงนั้น บางคณะได้พับປะแลกเปลี่ยนความรู้ให้กันและกันในงานบางงานที่มีโอกาสได้เจอกัน ส่วนการสืบค้นทางอ้อมนั้น มีหลายคณะที่สาร้าหาความรู้โดยการพิงเพลงลูกทุ่งจากเทพคาสเซ็ท หรือ ดูจากโทรศัพท์ หากขอบเพลงได้ก็จะจำทำนองไว้ แล้วนำมาประยุกต์ให้เข้ากับเครื่องดนตรีที่มีในวงมหรีพื้นบ้านอีสานของตนเอง มีเพียงคณะเดียวที่ไม่นิยมเล่นเพลงใหม่ๆ แต่จะขออนุรักษ์เพลงดั้งเดิมที่ครูได้ต่อให้ไว คือ คณะเทพประลิทธิพร บ้านคงเกลือ อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2.4 เข้าสู่ค่านิยม

พิธีไหว้ครูก่อนการบรรยาย เป็นค่านิยมที่วงศ์พื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ ยึดถือปฏิบัติมานาน เพราะเป็นการแสดงความเคารพต่อครูที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ เมื่อได้ประกอบพิธีกรรมนี้แล้วเชื่อว่า จะทำให้การบรรยายราบรื่น ไม่ติดขัด ໄพเราะถูกใจผู้ฟัง และยังเกิดความเชื่อมั่น สรงเสริมกำลังใจในการบรรยายได้อีกด้วย

2.5 สร้างสมุดมารถ

อุดมการณ์ของกลุ่มนักดนตรีวงศ์พื้นบ้านอีสาน เกิดขึ้นกับตัวนักดนตรีเป็น อุดมการณ์ส่วนตัวก่อน โดยมีความคิดว่า ดนตรีพื้นบ้านแขนงนี้เป็นดนตรีที่มีคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นตนเอง ควรที่จะอนุรักษ์สืบทอดให้ลูกหลานรุ่นต่อๆไป เมื่อนักดนตรีทุกคนมีความคิดที่ เหมือนกัน จึงเกิดเป็นอุดมการณ์ร่วมกัน ที่ทุกคนต้องช่วยกันรักษา繼續ทางวัฒนธรรมขึ้นนี้ไว้ให้คงอยู่ สืบไป

จะเห็นได้ว่าอุดมการณ์ของกลุ่มนักดนตรีวงศ์พื้นบ้านอีสาน เป็นอุดมการณ์ที่เอื้อ ประโยชน์ให้กับส่วนรวม ทั้งในระดับชุมชน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค จนถึงระดับประเทศ เป็นอุดมการณ์ที่ยึดมั่น เพื่อเก็บรักษาสมบัติของชาติ ให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ไทยของเรา

2.6 สืบสานวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญรุ่งเรือง วงศ์พื้นบ้านอีสาน จังหวัด ร้อยเอ็ด มีส่วนช่วยสืบสานวัฒนธรรมอันดีงามที่คนไทยปฏิบัติมาช้านาน เป็นวงศ์พื้นบ้านที่มี ความสัมพันธ์กับวิถีชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมกับระบบความเชื่อและศาสนา เช่น การบรรยายในงานบุญกฐิน บรรยายแห่ขบวนในงานแต่งงาน แห่งานบวชนาค แห่ในพิธีศพ เป็นต้น การที่วงศ์พื้นบ้านอีสานได้ทำหน้าที่รับใช้ชุมชน ในงานต่างๆ จึงถือเป็นการรักษาความเข้มแข็งทาง วัฒนธรรมคนตระพื้นบ้านอีสาน อีกทางหนึ่งด้วย

2.7 จุดจำประสงค์

ประสงค์ของชาวอีสาน เรียกว่า “ชีต 12” ชีตหมายถึงจารีต ประเพณี ที่ต้องปฏิบัติใน 12 เดือน แต่ละเดือนจะมีประเพณี และกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติต่างกัน เช่น เดือนสี่ มีประเพณีงานบุญ ผะเหวด (การฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดร์ให้จบในวันเดียว) ที่ชาวอีสานถือว่าหากใครสามารถฟังเทศน์ เรื่องพระเวสสันดร์จบภายในวันเดียวได้ ก็จะได้รับอนิสังส์ของบุญกุศลที่มาก

หน้าที่ของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน ที่ต้องมีส่วนร่วมกับประเพณีต่างๆ มี 2 งานบุญ

ประเพณี คือ งานบุญพระเหวด (การฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรให้จบในวันเดียว) และ งานบุญกรุ้น ที่จัดขึ้นในระหว่างเดือนสิบเอ็ดและเดือนสิบสอง ถือว่าประเพณีทั้งสองนี้เป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่มาก และมักจะมีผู้ว่าจ้างให้วงมหรือพื้นบ้านอีสานไปบรรเลงในงานดังกล่าวด้วย

2.8 ของดีศิลปนา

นักดนตรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 คณะ เป็นชาวนิยมที่นับถือศิลปนาพุทธ และมีความผูกพันกับขนบธรรมเนียมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทั้งสิ้น โดยเห็นได้จากความสัมพันธ์อันดีระหว่างสังคมวัด กับ นักดนตรีมหรือพื้นบ้านอีสาน ที่มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พระสงฆ์บางรูป เช่น หลวงพ่อบุญมา ที่ให้การสนับสนุนมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิง ศิลป์ และวัด ยังเป็นสถานที่เชื่อเพื่อให้วงมหรือพื้นบ้านอีสานได้มีโอกาสทำมาหากิน มาบรรเลงในงานต่างๆ อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาที่นักดนตรีมหรือพื้นบ้านอีสานทุกคน มีความเคารพศรัทธา ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา ก่อผลให้เกิดการเป็นบุคคลที่มีจิตใจดี อนบนน้อม สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาเรื่องประวัติความเป็นมาของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 คณะ ได้แก่ วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง อำเภอจตุรพักตรพิมาน วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตร จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิง ศิลป์ บ้านหนองแคน อำเภอปทุมรัตน์ วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ รวมมิตรเสียงสวรรค์ บ้านโนนท่อน อำเภอปทุมรัตน์ และ วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ เทพประสิทธิ์พร บ้านดงเกลือ อำเภอเมืองสรวง พบว่า มีวงมหรือพื้นบ้านอีสาน 2 คณะ ที่มีประวัติความเป็นมาได้รับการถ่ายทอดมาจากครูกลุ่มเดียวกัน คือ วงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะบ้านเที่ยมแข็ง อำเภอจตุรพักตรพิมาน และวงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะรวมมิตร จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากครูกูเพ็ง อินประจง กับเพื่อนอีกสามคนที่มาจาก อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด (2548 : 3) ที่ศึกษาเรื่อง วงมหรือพื้นบ้าน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นักดนตรีวงมหรือพื้นบ้านอีสานในอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับการฝึกฝนจากครูกลุ่มเดียวกันจึงสามารถบรรเลงร่วมกันหรือทดแทนกันได้ หากบางงานมีนักดนตรีไม่ครบ ก็สามารถเรียกตัวนักดนตรีของอีกวงหนึ่งมาช่วยบรรเลงได้ และมีวงมหรือพื้นบ้านอีสานอีก 2 คณะ คือวงมหรือพื้นบ้านอีสานคณะ รวมมิตรเสียงสวรรค์ บ้านโนนท่อน อำเภอ

ปทุมรัตต์ และ วงศ์ หรือพื้นบ้านอีสานคณฑ์เพปประสิทธิ์พ บ้านดงเกลือ อำเภอเมืองสร้าง ที่ได้รับการฝึกฝนมาจากครูคนเดียวกันคือ ครูจี ก้องเสียง บ้านโนนตาแสง อำเภอปทุมรัตต์ เป็นที่วิเคราะห์ได้ว่า ครูจี ก้องเสียง นั้น เป็นครูหรือพื้นบ้านอีสานที่เดินทางรับจ้างสอนหรือให้กับชาวบ้านที่สนใจ เมื่อทำการสอนให้กับกลุ่มนักดนตรีคณฑ์เพปประสิทธิ์พ บ้านดงเกลือ อำเภอเมืองสร้างแล้ว ก็ได้เดินทางต่อไปยังบ้านโนนท่อน อำเภอปทุมรัตต์ ซึ่งมีระยะห่างประมาณ 15 กิโลเมตร จึงทำให้เกิดงามหรือพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรเสียงสวรรค์ขึ้นอีกหนึ่งวง สรวนวงหรือพื้นบ้านอีสานคณ ศ. บุญมา บรรเทิงศิลป์ เป็นวงหรือพื้นบ้านอีสานที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครูชาวจังหวัดสุรินทร์เพียงคณเดียว เพราะแต่เดิมนั้นบิดาของนายบรรเทิง พลลัคร หัวหน้าคณดังกล่าว มีอาชีพเป็นผู้จัดการคณลิกะ และบิดาก็เป็นผู้หาครูมาสอนให้หรือพื้นบ้านให้ด้วยตนเอง จึงมิได้มีความสัมพันธ์เช่นเดียวกันกับมิหรือพื้นบ้านอีก 2 กลุ่มดังกล่าว

ในด้านองค์ประกอบของวงหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดสามารถอภิป่วยผลได้ 2 ข้อ ต่อไปนี้ คือ 1.) ด้านพิธีกรรมที่มีในวงหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดทั้ง 5 คณ มีการปฏิบัติที่เหมือนกัน คือ ต้องทำพิธีให้ครูก่อนการบรรเลงทุกครั้ง แต่รายละเอียดของเครื่องให้ครูนั้นจะมีไม่เหมือนกันทั้งหมด เช่น วงหรือพื้นบ้านอีสานคณบ้านเที่ยมแข็ง ใช้แบงค์เป็นองค์ประกอบในเครื่องให้ครู แต่คณอื่นๆไม่ได้ใช้ หรือ วงโนหรือพื้นบ้านอีสานคณธรรมมิตรจตุรพักรพิมาน ใช้ถูป 13 ดอก เป็นองค์ประกอบในเครื่องให้ครู แต่คณอื่นๆไม่ได้ใช้เป็นองค์ประกอบ เป็นเพราะการสืบทอดของแต่ละคณที่ได้รับการบอกกล่าวมาจากครูอาจารย์จากจะคลาดเคลื่อน ไม่ตรงกัน หรือยึดตามความสะดวกในการจัดเตรียมเครื่องให้ครูให้ทันกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน ไม่อยากทำให้เจ้าภาพยุ่งยากในการจัดหาโดยมิได้ยึดที่ตัววัตถุ แต่ยึดที่เจตนารวมถึง ความตั้งใจ และความศรัทธา ที่มีอยู่ในตัวนักดนตรีมิหรือพื้นบ้านอีสานทุกคน เป็นที่ตั้ง 2.) เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในวงหรือพื้นบ้านอีสาน จากผลการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเครื่องดนตรี พบว่า เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงนั้น ชาวบ้านที่เป็นนักดนตรีมักเป็นผู้ผลิตขึ้นมาเอง จากวัสดุที่มีในท้องถิ่น และมีเครื่องดนตรีชนิดหลักคือ ซอคู้ ซอตัวง ปีกลาง ปีน้อย ระนาดไม้กลองมหรือ จิ้ง ฉบ บางคณมีเครื่องดนตรีชนิดนี้ เช่น ปีใหญ่ ระนาดเหล็ก พิน เข้ามาร่วมบรรเลงในวงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของธวัช วิวัฒนปฐพี (2538 : 4) ที่ศึกษาเกี่ยวกับมิหรือพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ ปรากฏผลว่า วงมโนหรือพื้นบ้านอีสานบางคณมีการนำระนาด หรือเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น พิน แคน โนหด มาร่วมบรรเลงในวงมโนหรือพื้นบ้านอีสันด้วย

2. ผลการศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมโดยการวิเคราะห์ตามทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรมของกัญจนា อินทรสุนันท์ ตามคุณลักษณะ 8 ประการ คือ อยู่อย่างไทย ใจศึกษา

เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ สืบสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี และ ของดีศาสนา สามารถอภิปราชผลได้ว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 คณะ มีคุณสมบัติตามคุณลักษณะดังกล่าวทุกข้อ คือ มีวิธีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไทย ดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย พอกอยู่ พอกิน พึงพาอาศัยกันในหมู่บ้าน นักดูนตรีมหรีพื้นบ้านอีสานมีความสนใจ ใจรัก เสาะหาความรู้ทั้งทางตรงและทางข้อม มีค่านิยมที่ดีงาม อันได้แก่การให้ความเคารพต่อครูอาจารย์ที่ถ่ายทอดวิชาให้โดยการแสดงออกในพิธีไหว้ครูก่อนการบรรยาย นอกจากนี้ยังมีคุณการณ์พื้นฐานร่วมกันที่จะเป็นเครื่องสำคัญของคนตระหง่าน ความสำคัญของคนตระหง่าน ร่วมใจกันทะนุบำรุงรักษาไว้ให้ลูกหลาน อีกทั้งเป็นกำลังสำคัญในการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี ที่ชาวอีสานยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ และยังเป็นสื่อเชื่อมโยงระหว่างชาวบ้าน กับ วัด หรือศาสนา ให้มีความผูกพันแน่นแฟ้นกันมากขึ้น

คุณสมบัติที่กล่าวมาข้างต้นนี้อาจเนื่องมาจากการที่นักดูนตรีมหรีพื้นบ้านอีสาน เป็นคนพื้นเพเดิมที่เกิดในท้องถิ่นนั้นๆ อาศัยตั้งถิ่นฐาน ทำมาหากิน ศึกษาเล่าเรียนในท้องถิ่นของตนเอง มีได้ไปศึกษาหรือทำงานในท้องถิ่นอื่น ทำให้ได้รับการสร้างสม ค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆตามแบบแผนของบรรพบุรุษของตน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเมืองด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม ค่านิยม จึงมิอาจทำให้วิธีชีวิตของคนกลุ่มดังกล่าว เปลี่ยนไป สิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างคงเห็นได้จาก เรื่องบทเพลงที่ใช้บรรยายในวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ที่บางคณะมีการนำเพลงลูกทุ่ง หรือ เพลงลูกกรุง ที่ได้รับความนิยม มาปรับประยุกต์ให้เข้ากับวงมหรีพื้นบ้านอีสาน เพียงเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการเอาใจกลุ่มผู้ฟัง เพื่อความอยู่รอดของคณะ ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลของการวิจัยพบว่า วงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ยังขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐและเอกชน ทำให้สภาพของวงมหรีพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดต้องดำเนินการโดยชาวบ้านเอง และต้องแข่งขันกับปัญหาหลายด้าน เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดทั้งเยาวชนรุ่นหลังไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควร มีเพียงผู้สูงวัยที่ยังนิยมว่าจ้างวงมหรีพื้นบ้านอีสาน ไปบรรยายในงานต่างๆ เพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นภาครัฐและเอกชนควรเข้ามายังให้ความช่วยเหลือ

สนับสนุน ส่งเสริม วงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดอย่างจริงจัง เพื่อให้วงมหรือพื้นบ้านอีสาน ดำเนินอยู่ได้

2. เพื่อเป็นการสืบสานคนตระพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ดสถานศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ควรบรรจุเรื่องมหรือพื้นบ้านอีสาน ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และจัดให้มีการเรียนการสอนมหรือพื้นบ้านอีสานให้กับนักเรียน โดยการเชิญวิทยากรที่เป็นนักดนตรีมหรือพื้นบ้านอีสาน ในท้องถิ่นนั้น มาถ่ายทอดให้ เพื่อประยุกต์จะได้ตักอยู่ที่เยาวชนของชาติ ไม่สูญหายไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยในแนวทางของกวิเคราะห์บทเพลงของวงมหรือพื้นบ้านอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด คณะต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างของเพลง รูปแบบ ทำนอง ตามหลักทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงไทย

2. ศึกษาเปรียบเทียบทางเพลงของคณะมหรือพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ เพื่อดูความสัมพันธ์ที่ปรากฏในบทเพลงระหว่างวงมหรือพื้นบ้านอีสานทั้ง 5 คณะ

3. สามารถศึกษาวิจัยพื้นที่อื่นๆ ที่มีวงมหรือพื้นบ้านอีสานบรรเลงในพิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อดูเส้นทางการถ่ายโยงและความลื่นไหลของวัฒนธรรม

บรรณานุกรม

กมล เกตุศิริ. (2527). ประเพณีเก่าชาวสุรินทร์ เอกสารวัฒนธรรมชุดที่ 1 เพลงพื้นบ้านและ การละเล่นพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์: ศูนย์วัฒนธรรมสุรินทร์ วิทยาลัยครุสุรินทร์.

กาญจนฯ อินทรสุนานนท์. (2541). พื้นฐานมานุชนydruiyangคvityagaคvัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: ภาควิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

แก้วกร เมืองแก้ว. (2544). ศึกษาวงศ์คละ กรณีศึกษาวงดนตรีพื้นบ้านของนายประพงศ์ คชนิล ปริญญาบัณฑิตศรีวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชนิษฐา หอมแก่. (2549). การศึกษาวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับดนตรีของชนเผ่าของ ตำบล ตะเคียนทองจังหวัดจันทบุรี ปริญญาบัณฑิตศป.ม. (มานุชนydruiyangคvitya). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

คำตา หมื่นบุญมี. (2550, 7 สิงหาคม). สมภาษณ์โดย เบญจทิพย์ เพชรสุม ที่บ้านเลขที่ 36 / 2 บ้าน เที่ยมแข็ง หมู่ 2 ตำบลน้ำใส อำเภอจตุรพัฒนา จังหวัดร้อยเอ็ด.

จาจุบุตร เรืองสุวรรณ. (2520). ของดีอีสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

จุฑาศิริ ยอดวิเศษ. (2547). การศึกษาดนตรีในพื้นที่เจ้าเชียง ปริญญาบัณฑิตศป.ม. (มานุชนydruiyangคvitya). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เจตชรินทร์ จิรสันติธรรม. (2545). ดนตรีของชาวเขาเผ่ามูเซอ กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยหลวง อำเภอ แม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาบัณฑิตศป.ม. (มานุชนydruiyangคvitya). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เจริญชัย ชนม์เพรโจน์. (2526). เอกสารประกอบการสอนดนตรีพื้นบ้าน. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

ณรงค์ชัย ปีภารกัชต์. (ม.ป.ป.). สังคีตนิยม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ทวี ถาวโร; และ พิสิฐช์ นุญาไซย. (2539). ทำเนียบศิลปินพื้นบ้านมหรืออีสาน. มหาสารคาม: สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน.

ธรัช วิวัฒน์ปัญพิ. (2538). มหรือพื้นบ้านอีสาน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ปริญญาบัณฑิตศป.ม. (ไทยคดีศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ธิดา โมลิกรัตน์ และ คนอื่นๆ. (2532). ดนตรีพื้นบ้านของไทยในศิลปะการละเล่นและการแสดง พื้นบ้านของไทย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมหาวิชาช.

น้อย ติมุลา. (2550, 22 ธันวาคม). สมภาษณ์โดย เบญจทิพย์ เพชรสุม ที่บ้านเลขที่ 55 หมู่ที่ 6

บ้านคงเกลือ ตำบลลุมเมือง อำเภอเมืองสร้าง จังหวัดร้อยเอ็ด.

บรรเทิง พลลัค. (2550, 8 มีนาคม). สัมภาษณ์โดย เปญจิพย์ เพชรสม ที่บ้านเลขที่ 96 หมู่ 1

บ้านหนองแคน ตำบลหนองแคน อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด.

ประเศส วงศ์. (2537). วัฒนธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

ประเสริฐ เล้าวัฒนาเรี๊ย. (2546). ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาหมู่บ้าน
ปากน้ำ ตำบลเอกราช อำเภอป่าไม้ จังหวัดอ่างทอง บริษัทวินิพนธ์ ศป.ม. (manusyad
ศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปรีชา พินทอง. (2527). ชุมชนอ้วน. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศรีธรรม.

ปรีชา ออกกิจวัตร. (2548). แต่งงานชาวบ้าน : กรณีศึกษาความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของแต่งงาน
บริษัทวินิพนธ์ ศป.ม. (manusyadศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พรรณราย คำใสغا. (2541). การวิเคราะห์เพลงพื้นบ้านกับตีรีมของหมู่บ้านดงมัน บริษัทวินิพนธ์
ศศ.ม. (manusyadศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.

พรรณศรี จุลกาฬ. (2542). ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมคนตีรีไทยในตำบลบางปลา : กรณีศึกษา
คนตีรีไทยคนละสุดประเสริฐ บริษัทวินิพนธ์ ศป.ม. (manusyadศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พิทยวัฒน์ พันธุ์ศรี. (2546). การศึกษาบทเพลงของวงโนราอีสาน หมู่บ้านเที่ยมแข็ง จังหวัดร้อยเอ็ด
บริษัทวินิพนธ์ ศป.ม. (manusyadศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พูนพิศ omasayakul. (2529). ดนตรีวัฒนธรรม : ศรีวิจัย. กรุงเทพฯ: สยามสมัย.

ไพบูลย์ ตระเดชี. (2532). การศึกษาเจตคติดนตรีพื้นบ้านอีสานของนักศึกษาวิทยาลัยครุภัณฑ์วัฒนธรรม
เชียง เนื้อในสหวิทยาลัยอีสานเนื้อ บริษัทวินิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม; มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

มนตรี ตราโนท. (2527). โสมส่องแสง : ชีวิตคนตีรีไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์

มานะ นานี. (2546). การศึกษาความเข้มแข็งวัฒนธรรมการบรรเลงปี่พาทย์จังหวัดสิงหนุนรี บริษัท
วินิพนธ์ ศป.ม. (manusyadศุริยะคงวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ยศพวรรณ เต็มแม้ม. (2545). การศึกษาวัฒนธรรมคนดี嫁กเมือง จังหวัดพบุรี บริณญาณิพนธ์ ศศ.ม. (มานุษยดุริยางควิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วิมาดา ศริพงษ์. (2538 : 1-2) การสืบทอดวัฒนธรรมไทยในสังคมไทยปัจจุบัน วิทยานิพนธ์ ศป.ม.

(มานุษยวิทยา): บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

วิโรจน์ เอี่ยมสุข. (2527). เครื่องดนตรีอีสานใต้ในสมบัติอีสานใต้. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ศูนย์การศึกษาอุบลราชธานี. (2548). องค์ความรู้คู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น. ร้อยเอ็ด: ศูนย์ฯ

สังค. ภูเขาทอง. (2532). การดนตรีไทยและทิศทางสู่ศูนย์ดั้งเดิม. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

สด.ส. วังหิน. (2550, 15 ธันวาคม). สัมภาษณ์โดย เบญจทิพย์ เพชรสุม ที่บ้านเลขที่ 60 หมู่ที่ 11 บ้านโนนท่อน ตำบลสรีบัว อำเภอปทุมธานี จังหวัดร้อยเอ็ด.

สมชาย ลำดวน. (2537). มโนรีอีสาน งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย ครั้งที่ 17. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร้อยเอ็ด. (2548). วงโนรีพื้นบ้าน 嫁กเมืองจตุรพักรพาม จังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด: สำนักงานวัฒนธรรม.

สำเร็จ คำโนง. (2522). ดนตรีอีสาน แคน ไปกลาง ชุง. มหาสารคาม: วิทยาลัยครุภัณฑ์มหาสารคาม.

สุกี้ เจริญสุข. (2532). เพลงชีวิต ภาษาและวัฒนธรรม. ม.ป.พ.

สุกิจ พลประณ. (2538). ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. อุดรธานี: ภาควิชาดนตรี คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี.

สุรัชัย เครือประดับ. (2524). ให้ความรู้ดนตรีไทยและความทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย. ม.ป.พ.

อ่าง สอนพงษ์. (2550, 30 พฤษภาคม). สัมภาษณ์โดย เบญจทิพย์ เพชรสุม ที่บ้านเลขที่ 43 คุ้มเนื้อ 嫁กเมืองจตุรพักรพาม จังหวัดร้อยเอ็ด.

อุดม อุดมรัตน์. (2526). ดุริยางคดนตรีจากพระพุทธศาสนา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนมจันทร์.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2522). ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย ภาค 1. กรุงเทพฯ: เทพนิมิตการพิมพ์.

ภาคผนวก

ໂນຕ໌ເພລງວົມໂຮຣີເພື່ນບ້ານອືສານຄນະບ້ານເຖິ່ມແຂ້

ເພລງຈືນລົງເຮືອ

- - - -	- ທ ລ ນ ມ	ວ ທ ລ ນ ມ	ວ ທ ລ ທ	- - - -	- ທ ລ ນ ມ	ວ ທ ລ ນ ມ	ວ ທ ລ ທ
- - ວ ລ	- ທ ລ ພ	- ມ ພ ລ	ທ ລ ວ ທ	- - - -	ວ ທ ລ ພ	- ທ - -	ລ ທ ວ ລ
- - - -	- ທ - ນ	ທ ນ ທ ລ	ໜ ນ ພ ລ	- ທ - -	- ທ - ນ	ທ ນ ທ ລ	ໜ ນ ພ ລ
- - - -	- ລ - ພ	- - ມ ວ	ມ ພ ລ ນ	- - - -	- ລ - ພ	- - ມ ວ	ມ ພ ລ ນ
- ລ - ນ	ພ ມ ວ ທ	- - - ວ	- - - ນ				

ເພລງນາງນວລ

- - - -	- ລ ທ ວ	- - - ນ ມ	ວ ທ - ວ	- - - -	- ລ ທ ວ	- - - ນ ມ	ວ ທ - ວ
- - - -	- ທ ລ ພ	- - - ລ	- - ວ ທ	- - - -	- ທ ວ ລ	ທ ລ ພ ລ	- ທ - ວ
- - - ນ ມ	ໜ ມ ວ ຮ ດ	- - - ວ	- - ໜ ມ ຮ	- - - -	- ມ ວ ມ	- ມ ວ ມ	ໜ ລ ພ ມ
- - - -	- ມ ວ ທ	- - - ລ	ໜ ລ ທ ວ	- - ມ ວ	- ທ - ລ	- - - -	ທ ລ ພ ມ
- - - ພ	- - - ລ						

ເພລງສິນວລ

- - - ວ	- - - ລ	- - ທ ລ	ວ ທ ທ ທ	- - ພ ລ	ໜ ລ ທ ວ	- - ໜ ມ ຮ	ວ ທ ພ ລ
- ທ - ພ	- - ລ ທ	ວ ມ ວ ທ	- ລ - ພ	- - ລ ທ	ລ ທ ວ ລ	ທ ລ ພ ມ	ໜ ວ ມ ພ
- - ລ ທ	ລ ທ ວ ລ	ທ ລ ພ ມ	ໜ ວ ມ ພ	- - - -	- - - -	- ມ ພ ລ	ທ ລ ພ ມ
- - - -	- ວ - ພ	- - - ລ	ທ ລ ວ ທ	- - - -	- ວ - ວ	ມ ວ ວ ມ	- ວ - ທ
- - ລ ທ	- ລ - ທ	- - ພ ລ	ທ ລ ວ ທ	- - ລ ທ	ວ ທ ລ ພ	- - ວ ພ	ລ ທ ລ ທ
- - ລ ທ	ວ ທ ລ ພ	- ລ ລ	ໜ ມ - ພ				

ເພັນປັກລາງປຶງ

- - - -	- - - ລ	- - - ລ	- - - ວ	- - - ທ	- ລ - ທ	- ວ - ທ	ວ ທ ລ ທ
- - - -	- - - ລ	- - - ພ	- ນ - ວ	- - - ທ	- ວ - ນ	- - - ທ	- - - ລ
- - - -	- ທ ວ - ລ	ທ ລ ທ ພ	- ທ - ລ	- ວ - -	- ວ - ລ	ທ ລ ທ ພ	- ທ - ລ
- - - -	- ວ - ວ	- - - ລ	- - - ລ	- - ວ - ທ	- ລ - ທ	- - - ພ	- - - ທ
- ພ ທ ລ	ທ ພ - ທ	- - - ນ	- ທ - ວ	- - - -	- - - ລ	- - ດ ຊ ວ	- ດ ຊ - ວ
- ນ - ວ	- ນ - ລ	- - ດ ວ	- ດ - ວ	- - - -	- - - ລ	- - ດ ວ	- ດ - ວ
- ວ ນ - ວ	ນ ວ ນ - ລ	- - ດ ວ	- ດ - ວ				

ເພັນຮະບຳໄປ່ວ

- - - -	- - - ວ	- - - ນ	ວ ນ ທ ວ	- ດ - ລ	ທ ລ ດ - ວ	- - - ນ	ວ ດ - ນ ວ
- ທ - ທ	- ທ ລ ນ	- ວ ນ ວ	- ທ ລ ທ	- - - -	- ທ ລ ທ	- - - ລ	- - ວ - ທ
- - - -	- ທ ລ ທ	- - - ລ	ທ ລ ວ - ທ	- ທ ວ - ນ	ທ ລ ວ - ທ	ທ ລ ທ	ທ ພ - ທ

ເພັນຄມພັດຫາຍເຂາ

- - - -	- ວ - ທ	- - ວ - ລ	ທ ລ ທ ນ	- - - -	ວ ຖ ວ ນ	ທ - ລ ທ	- ລ - ທ
- ທ - ລ	- ທ ລ ທ	- - ວ - ລ	ທ ລ ທ ນ	- - ທ ນ	ວ ຖ ວ ນ	- ທ ລ ທ	- ລ - ທ
- - - -	- - - -	ວ ຮ ວ - ທ	- ລ ວ -	- - - -	- - - -	ວ ຮ ວ - ທ	ລ ທ ທ ລ
- - - -	ທ ທ ລ ທ	- - ວ - ລ	ທ ລ ທ ນ	- - ທ ນ	ວ ຖ ວ ນ	- ທ ລ ທ	- ລ - ທ
- ທ - ລ	- ທ ລ ທ	- - ວ - ລ	ທ ລ ທ ນ	- - ທ ນ	ວ ຖ ວ ນ	- ທ ລ ທ	- ລ - ທ

ເພັນສາຍປ້ວ

- - - -	- ວ ພ ວ	- - ພ ວ	ດ ວ ພ ວ	- - ພ ທ	- ພ - ວ	- ລ - ລ	ທ ລ ດ - ວ
- - - -	- ວ ພ ວ	- - ພ ວ	ດ ວ ພ ວ	- - ພ ທ	- ພ - ວ	- ລ - ລ	ທ ລ ດ - ວ
- - - -	ດ ວ - ດ ລ	- - - -	ດ ລ ທ ພ	- ທ ພ ວ	ພ ວ ພ ທ	- ລ ທ ພ	- ທ - ລ
- - ດ - ວ	- ດ - ລ	- ດ - ດ	ທ ລ ດ - ວ				

လုပ်

- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - ဗ	၁ ဇ ဗ ဗ	၁ ဇ - ဗ
- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - ဗ	၁ ဇ ဗ ဗ	၁ ဇ - ဗ
- - - -	- - - ၁	- - - -	- ၁ - ဗ	- - ၁ ဗ	- ၁ - ဗ	- - - ၁	- - - ဇ
- - - -	- ဇ ၁ ဗ	- ဇ - ဗ	- ၂ - ၁	- - - -	- ၂ - ၁	- - - ၁	- ဇ - ဗ
- - - -	- - - ဇ	၁ ဇ ၁ ဗ	၁ ဇ - -	- - ၁ ဗ	- ဇ - ဗ	- ၁ ဗ - ၁	၁ ဇ - ဗ

ဖော်ပုံဗျာလံး

- ဇ ဗ ဗ	- ၁ - ဗ	- ဗ - ဇ	ဗ ၁ - ဗ	- - - -	- - - ဗ	- - ဇ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ
- ၁ - ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ	- ဇ ဗ ၁	၁ ဗ ၁ ဗ	- - - -	- ၁ - ဇ	- ၁ ဗ ၁	၁ ဗ ၁ ဗ
၁ ဗ ၁ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ	- ဇ - ဇ	၁ ဗ ၁ ဗ	- - ၁ ဗ	- ဇ - ဗ	- ၁ ဗ - ၁	- ဇ - ဗ
- - - -	၁ ဗ ၁ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ	- - - -	၁ ဗ ၁ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ	၁ ဗ ၁ ဗ

ဖော်အားပါး

- - - -	- ၁ - ၂	- ဗ - ဇ	- ၁ - ၂	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- ဇ - ဇ	၁ ၂ ၁ ၂
- - - -	- ၁ - ၂	- ဗ - ဇ	- ၁ - ၂	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- ဇ - ဇ	၁ ၂ ၁ ၂
- - - -	- ၂ - ၁	- ဇ - ၂	- ဇ - ၂	- ၂ - ၁	၂ ၁ - ၂	- ၁ ၂ ၁	- ၂ ၁ ၂
- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	၂ ၁ - ၂	၂ ၁ - ၂	- ၂ - ၁	၂ ၁ - ၂	- ၁ ၂ ၁	၂ ၁ - ၂
- - ၂ ၁	- ဇ - ၂	- - ၁ ၂	၂ ၁ - ၂	- ၂ - ၁	၂ ၁ - ၂	- ၂ ၁ - ၂	- ၂ ၁ - ၂

ဖော်လာပါး သို့သော ဖော်အားပါး

- - - -	- - - ၂	- ဇ ၂ ၁	- ဇ - ၂	- ဇ ၂ ၁	- ဇ - ၂	- ဇ ၂ ၁	၂ ၁ ၂ ၁
- - - -	- - - ၂	- ဇ ၂ ၁	- ဇ - ၂	- ဇ ၂ ၁	- ဇ - ၂	- ဇ ၂ ၁	၂ ၁ ၂ ၁
- - - -	- - - ၁	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- ၁ ၂ ၁	- ၁ ၂ ၁
- - - -	- - - ၁	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- - ၁ ၂	- ၁ - ၂	- ၁ ၂ ၁	- ၁ ၂ ၁
(- - ၁ ၂)	၂ ၁ - ၁ ၂	၂ ၁ - ၁ ၂	- ၁ - ၁ ၂	(- - ၁ ၂)			

လင်ပဲ

- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - မ	၁ ဇ ဗ ဗ မ	၁ ဇ ဗ - ဗ
- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - မ	၁ ဇ ဗ ဗ မ	၁ ဇ ဗ - ဗ
- - - -	- - - ၁	- - - -	- ၁ - မ	- - ၁ ဗ	- ၁ - မ	- - - ၁	- - - ဇ
- - - -	- ဗ ဇ ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ ဗ - ဗ	- - - -	- ၁ ၁ - ၁	- - - ၁	- ဇ - ဗ
- - - -	- - - ဇ	ဗ ဇ ဗ ဗ	၁ ဇ ဗ - -	- - ၁ ဗ	- ဇ - ဗ	၁ ၁ - ၁	၁ ဇ ဗ - ဗ

ဖော်ကား

- - - -	- ၁ - ၁	- ၁ - ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- - ဗ ဗ	- ဇ - ၁	- - - -	- ၁ - ၁
- ၁ - ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- - ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ဇ - ၁	- ဇ - ဗ	ဇ ၁ ၁ ၁
- - ဗ ဇ	ဗ ဇ ဗ ဗ	- ၁ - ၁	- ၁ - ၁	- - - -	- ၁ - ၁	- - ၁	၁ ၁ ၁ ၁
- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- ၁ - ၁	- ၁ - ၁	- - - -	- ၁ - ၁	- - ၁	၁ ၁ ၁ ၁
- - ဇ ဗ	- ၁ - ၁	- ၁ - ၁	- ၁ - ၁				

ဖော်တော်ဝါ

- - - -	- ၁ - ၁	- - ၁ ၁	- - ၁ ၁	- - ၁ ဗ	- ၁ - ၁	- - - ၁	- ဇ - ၁
- - - -	- ၁ - ၁	- - ၁ ၁	- - ၁ ၁	- - ၁ ဗ	- ၁ - ၁	- - - ၁	- ဇ - ၁
- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- - - ၁	၁ ၁ ၁ ၁
- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- - - ၁	၁ ၁ ၁ ၁
- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- - - ၁	၁ ၁ ၁ ၁
- - ၁ ၁	၁ ၁ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁	- ဇ ၁ ၁				

လင်ပဲ

- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - မ	၁ ဇ ဗ ဗ မ	၁ ဇ ဗ - ဗ
- - - -	- - - ဗ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- - - -	- ၁ - မ	၁ ဇ ဗ ဗ မ	၁ ဇ ဗ - ဗ
- - - -	- - - ၁	- - - -	- ၁ - မ	- - ၁ ဗ	- ၁ - မ	- - - ၁	- - - ဇ
- - - -	- ဗ ဇ ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ ဗ - ဗ	- - - -	- ၁ ၁ - ၁	- - - ၁	- ဇ - ဗ
- - - -	- - - ဇ	ဗ ဇ ဗ ဗ	၁ ဇ ဗ - -	- - ၁ ဗ	- ဇ - ဗ	၁ ၁ - ၁	၁ ဇ ဗ - ဗ

ເພັນບັງຄຸມບັວດອອງ

- - - -	- ນ ຂ ລ	- - - ທ	ລ ທ ລ	ກ ລ ຂ ພ	ມ ພ ຂ ລ	- - - ທ	ລ ທ ລ
- ລ - ລ	- ທ ລ	- ລ ທ ລ	- ພ ມ ພ	- ມ ພ ພ	- ມ - ຮ	- ຖ ວ ມ	ພ ລ - ພ
- ລ - ລ	- - - ວ	- ຖ ວ ມ	ພ ລ - ພ	- ລ ທ ລ	ພ ລ - ພ	- ມ ພ ມ	ວ ທ ມ ວ

ລົງຈົບ

- - - -	- - - ທ	- ລ ທ ຂ	- ລ - ທ	- - - -	- ວ - ມ	ໜ ລ ຂ ມ	ໜ ລ - ຂ
- - - -	- - - ທ	- ລ ທ ຂ	- ລ - ທ	- - - -	- ວ - ມ	ໜ ລ ຂ ມ	ໜ ລ - ຂ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ຂ - ມ	- - ວ ຖ	- ວ - ມ	- - - ຂ	- - - ລ
- - - -	- ທ ລ ຂ	- ລ - ທ	- ຕ ຊ - ລ	- - - -	- ມ ຊ - ວ	- - - ຂ	- ລ - ທ
- - - -	- - - ລ	ທ ລ ຂ ພ	ໜ ລ - -	- - ວ ທ	- ລ - ຂ	- ພ - ພ	ໜ ລ - ຂ

ເພັນມ້າຍ້ອງ

- - ຂ ວ	ນ ຂ ມ ຂ	- - ວ ມ	ວ ມ ຂ ວ	- ຂ - ວ	ນ ຂ ມ ຂ	- - ວ ມ	ວ ມ ຂ ວ
- - - ລ	ທ ລ ຂ ມ	- ຂ - ມ	ໜ ມ ວ ທ	- ລ ທ ທ	- - ລ ມ ມ	- ລ - ທ	- - ຂ ລ
- - - -	- ຂ - ລ	ທ ລ ຂ ລ	ທ ລ - -	- - - -	- ທ ລ	- - - ລ	- - ລ
- - ຂ ລ	ໜ ລ ທ ລ	- - - ມ	ວ ທ - ລ	- - - ຂ	ລ ທ ລ	- - - ຂ	- ລ ຂ ມ
- ລ - ລ	ວ ທ ລ ຂ	- - ວ ມ	ວ ມ ຂ ວ				

ລົງຈົບ

- - - -	- - - ທ	- ລ ທ ຂ	- ລ - ທ	- - - -	- ວ - ມ	ໜ ລ ຂ ມ	ໜ ລ - ຂ
- - - -	- - - ທ	- ລ ທ ຂ	- ລ - ທ	- - - -	- ວ - ມ	ໜ ລ ຂ ມ	ໜ ລ - ຂ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ຂ - ມ	- - ວ ຖ	- ວ - ມ	- - - ຂ	- - - ລ
- - - -	- ທ ລ ຂ	- ລ - ທ	- ຕ ຊ - ລ	- - - -	- ມ ຊ - ວ	- - - ຂ	- ລ - ທ
- - - -	- - - ລ	ທ ລ ຂ ພ	ໜ ລ - -	- - ວ ທ	- ລ - ຂ	- ພ - ພ	ໜ ລ - ຂ

ເພັນໄໝວັດ

- - - -	- ້ - ວ	ມ ວ ພ ມ	ກ ມ ວ ວ	- ້ - -	- ້ - ວ	ມ ວ ພ ມ	ກ ມ ວ ວ
- ຖ - ດ	້ ດ ຖ ວ	- ວ - ມ	້ ມ ສ	- - - ດ	້ ດ ສ ມ	- ດ - ດ	້ ດ ຖ ວ
- - - -	- ວ - ຖ	- ດ - ຖ	- ້ - ດ	- - - -	- ວ - ຖ	- ດ - ຖ	- ້ - ດ
- - ້ ດ	້ ດ ຖ ວ	- - ມ ວ	- ຖ - ດ	- - ວ ດ	ຖ ດ ສ ມ	- ດ - ດ	້ ດ ຖ ວ

ລົງຈຶບ

- - - -	- - - ຖ	- ດ ຖ ສ	- ດ - ຖ	- - - -	- ວ - ມ	້ ດ ສ ມ	້ ດ - ສ
- - - -	- - - ຖ	- ດ ຖ ສ	- ດ - ຖ	- - - -	- ວ - ມ	້ ດ ສ ມ	້ ດ - ສ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ້ - ມ	- - ວ ຖ	- ວ - ມ	- - - ສ	- - - ດ
- - - -	- ຖ ດ ສ	- ດ - ຖ	- ຕ ວ	- - - -	- ມ - ວ	- - - ສ	- ດ - ຖ
- - - -	- - - ດ	ຖ ດ ສ ພ	້ ດ - -	- - ວ ດ	- ດ - ສ	- ພ - ພ	້ ດ - ສ

ເພັນກັບໝາແປລັງ

- - - -	- - - ດ	- - ້ ພ	ກ ພ ດ ດ	- ດ ດ ວ	ນ ວ ດ ດ	- ້ ດ ດ	ດ ວ - ້
- - - -	- ວ ພ	- ດ ດ ສ	ລ ພ ວ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	- - ດ ສ	ພ ວ ພ
ດ ດ ສ ພ	- ້ - ດ	- ດ - ດ	ດ ດ ພ	- - - -	- ດ - ສ	ລ ພ ວ	ດ ດ ພ
- ດ - -	- ດ - ສ	ລ ພ ວ	ດ ດ ພ	- ມ - ວ	- ດ - ພ	- ດ - ສ	ດ ດ - ດ
- ວ - ວ	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	ດ ດ ດ ດ	້ ພ - -	ລ ພ ພ	ພ ວ - -
- ວ - ວ	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	ດ ດ ດ ດ	້ ພ - -	ລ ພ ພ	ພ ວ - -
- - ດ ວ	ພ ພ ວ	- ດ ດ ວ	ພ ພ ວ	- - ດ ວ	ພ ພ ວ	- ດ ດ ວ	ພ ພ ວ
ພ ວ ດ ວ	ພ ພ ດ ດ	- - - -	- ດ ພ	- ດ - -	ດ ດ - ສ	ລ ພ ວ	ດ ດ ພ
- ດ - -	- ດ - ສ	ລ ພ ວ	ດ ດ ພ	- ມ - ວ	- ດ - ພ	- ດ - ສ	ດ ດ - ດ
- - - -	- - - ດ	- - ້ ພ	ກ ພ ດ ດ	- ດ ດ ວ	ພ ວ ດ ດ	- ້ ດ ດ	ດ ວ - ້
- - - -	- ວ ພ	- ດ ດ ສ	ລ ພ ວ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	ດ ດ - ດ	ດ ວ - ້
- ດ - -	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	ດ ດ - ດ	ດ ວ - ້
- ດ - -	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	ດ ດ - ດ	ດ ວ - ້
- ດ - -	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	ດ ດ - ດ	ດ ວ - ້
- ດ - -	ດ ດ - -	ວ ດ ດ ວ	ດ ດ ດ ສ	- - ດ ດ	້ ດ ດ ວ	ດ ດ - ດ	ດ ວ - ້

ໂນັດເພັນວັງມໂຮງ

ເພັນໂໜ້າໂຮງ

- - - - ວິ	- ດ ທ ດ	- - - - ວິ	- ດ ທ ດ	ທ ດ ທ ນ	ໜ ດ ທ ດ	ທ ດ ທ ນ	ໜ ດ ທ ທ
- - ດ ທ	ມ ທ ດ ທ	- ວ ນ ວ	ໜ ນ ວ ທ	- - ດ ທ	ມ ທ ດ ທ	ວ ມ ມ ວ ທ	ໜ ດ ທ ທ
- - - - ດ	- ທ - ທ	- - - - ດ	- ທ ດ ທ	- - ວ ພ	- ທ ພ ທ	ລ ວ ດ ທ	ພ ວ ພ
- - ວ ພ	- ທ ພ ທ	ລ ວ ດ ທ	ພ ວ ພ	- - ວ ພ	- ທ ພ ທ	ລ ວ ດ ທ	ພ ພ ດ ທ
ມ ທ ດ ທ	ໜ ດ ທ ນ	ໜ ຖ ວ ນ	ໜ ຖ ດ ທ				

ລົງຈຶບ

- ດ ທ ນ	- ວ - ທ

ເພັນກາໄວ

- - - -	- - - -	- ດ - -	ດ ດ ທ ພ	- ດ - -	ດ ດ ດ ທ	ດ ທ ພ ວ	- ດ ທ ພ
- ດ ທ ດ	ໜ ດ ດ ທ	ດ ທ ພ ວ	- ດ ທ ພ	- ທ ພ ວ	- ວ - ພ	- ວ ພ ທ	ດ ທ ດ ດ
- - - -	- - - -	ດ ດ ທ ພ	ວ ພ ດ ທ	ໜ ດ ດ ວ	ມ ວ ດ ດ	ດ ດ ທ ພ	ໜ ດ - ທ
- - - -	- ວ ພ	- ດ - ທ	ດ ທ ພ ວ	- - ດ ດ	ໜ ດ ດ ວ	- ດ - ທ	ພ ວ ທ
- ດ ທ ພ	- ທ - ດ	- ດ - ດ	ໜ ພ - ວ				

ເພັນກໍາວັງພິມາຍ

- ດ - ວ	ດ ທ - ດ	- ທ ທ ດ	ໜ ທ ທ ດ	- ທ ວ ມ	ວ ທ ວ ດ	- ທ ທ ດ	ໜ ທ ທ ດ
- - ວ ທ	- ທ - ດ	ວ ນ ທ ດ	ທ ດ ທ ດ	ທ ດ ວ ດ	- ທ - ດ	ວ ນ ທ ດ	ທ ດ ທ ນ
ວ ນ ທ ວ	- - ມ ທ	- - - ດ	- - ວ ດ				

ລົງຈຶບ

- - - -	- ດ ວ ທ	- - ວ ດ	ໜ ດ ວ ທ	- - ວ ດ	ໜ ດ - ທ	- - - -	- ດ ວ ທ
- - ວ ດ	ໜ ດ - ທ	- - - -	ວ ນ ພ ທ	- ວ - -	ດ ທ - ດ	- - - -	ໜ ທ ທ ດ
- ດ ທ ນ	- ວ - ທ						

ເພັນພຣະຣາມຕາມກວາງ

- ວ ມ ວ	ໜ ພ ມ ວ	ດ ວ ມ ວ	ໜ ພ ມ ວ	-- ດຳ ລ	-- ດຳ ແ	-- ວ ພ	- ມ - ວ
-- ດຳ ລ	-- ດຳ ແ	-- ວ ພ	- ມ - ວ	- ແ ພ ວ	ພ ດ ວ ພ	- ວ ພ ແ	ລ ແ ດ ລ
-- - -	ໜ ລ ດຳ ວ	- ມ ບຳ ວ	ມ ບຳ ດຳ ລ	-- - - ແ	ດຳ ລ ໜ ພ	ໜ ວ ພ ແ	ລ ພ ແ ລ
- ທ ລ ແ	ມ ແ ລ ທ	ລ ແ ລ ດຳ	ລ ດຳ - ວ	-- - -	- ວ - ມ	ໜ ລ ແ ມ	ໜ ມ ວ ດຳ
-- - - ແ	- - - ດຳ	ວ ບຳ ວ ດຳ	- ລ ແ ລ	- ລ ດຳ ວ	ພ ວ ດຳ ລ	-- - - ແ	ດຳ ລ ແ ພ
- ວ - ວ	ດຳ ລ - ລ	ດຳ ແ - ແ	ວ ພ - ພ	- ວ - ວ	ດຳ ລ - ລ	ດຳ ແ - ແ	ວ ພ - ພ

ລົງຈຶບ

-- - - ແ	- ລ - ລ	ທ ແ ລ ທ	ໜ ລ - ລ

ເພັນສິນວັດ

-- - - ວ	- - - ລ	- ທ - ລ	ວ ທ ທ ທ	- ແ - ລ	ໜ ລ ວ ວ	- - ປຳ ມ	ວ ວ ວ ລ
- ທ ລ ແ	ມ ແ ລ ທ	ວ ບຳ ວ ທ	ໜ ລ - ແ	- - ລ ທ	ລ ທ ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	ໜ ວ ມ ແ
- - ລ ທ	ລ ທ ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	ໜ ວ ມ ແ	- - - ມ	- ແ - ແ	- ມ ແ ລ	ທ ລ ແ ມ
- - - -	- ວ - ແ	- - - ລ	- - ວ ທ	- - - -	- ວ - ວ	- ມ ປຳ ມ	- ວ - ທ
- - ແ ລ	- ລ - ລ	ທ ລ ແ ລ	ທ ວ - ທ	- - ລ ທ	ວ ທ ລ ແ	- - ມ ແ	ລ ທ ລ ທ
- - ລ ທ	ວ ທ ລ ແ	- ລ ທ ລ	ໜ ມ ລ ແ				

ເພັນລມພັດຫາຍເຂາ

-- - - -	- ວ - ທ	- - ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	- - - -	ວ ຖ ວ ມ	ໜ - ລ ທ	- ລ - ແ
- ທ - ລ	- ແ ລ ທ	- - ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	- - ແ ມ	ວ ຖ ວ ມ	- ແ ລ ທ	- ລ - ແ
-- - - -	- - - -	ວ ບຳ ວ ທ	- ລ ວ ວ	- - - -	- - - -	ວ ບຳ ວ ທ	ລ ທ ແ ລ
-- - - -	ທ ແ ລ ທ	- - ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	- - ແ ມ	ວ ຖ ວ ມ	- ແ ລ ທ	- ລ - ແ
- ທ - ລ	- ແ ລ ທ	- - ວ ລ	ທ ລ ແ ມ	- - ແ ມ	ວ ຖ ວ ມ	- ແ ລ ທ	- ລ - ແ

ເພັນພມ່າແກ່ກະຈາດ

- - - ວິ	- ທ - ດ	ໜ ດ ທ ວ	- ທ - ດ	- ວ ວ ວ	- ທ - ດ	ໜ ດ ທ ວ	- ທ - ດ
- ດ - ສູ	- ດ - ທ	- ດ - ສູ	- ມ ສູ ດ	- ທ ດ ສູ	- ດ - ທ	- ດ - ສູ	- ມ ສູ ດ
ທ ດ ວ ດ	ທ ດ ສູ ດ	ກ ມ ສູ ວ	ໜ ວ ມ ສູ	- ສູ - ດ	- ສູ - ວ	ກ ວ ມ ສູ	ໜ ວ ມ ສູ
- ດ - ວ	- ດ - ສູ	- ພ - ມ	- ວ - ມ	- ສູ - ດ	ໜ ດ - ວ	ກ ວ ມ ສູ	ໜ ວ ມ ສູ
- ດ - ວ	- ດ - ສູ	ມ ດ ສູ ດ	ໜ ວ ມ ດ	ໜ ດ ສູ ດ	ໜ ດ ວ ດ	ລ ວ ດ	ກ ວ ດ ດ
ລ ດ ສູ ດ	ທ ດ ວ ດ	- ທ ທ ທ	ໜ ດ ທ ດ	- - - -	- ວ - ທ	ວ ທ ດ ດ	ກ ວ ດ ດ
ລ ດ ສູ ດ	ທ ດ ທ ດ	ວ ດ ທ ດ	ວ ດ ທ ດ	- ສູ - ດ	ທ ດ ສູ ດ	ໜ ວ ມ ດ	ໜ ດ - ສູ
- ສູ - ດ	ທ ດ ສູ ດ	- ວ - ວ	- ທ - ດ				

ດັງດີບ

- - - -	- ວ - ທ	ວ ດ - ສູ	- ດ - ທ	- ທ ດ ທ	- ວ - ມ	- ສູ ມ ສູ	- ດ - ສູ
- - - -	- ວ - ທ	ວ ດ ດ ສູ	ມ ສູ ດ ທ	- ທ ດ ທ	- ວ - ມ	- ສູ ມ ດ	- ດ - ສູ
- ດ ດ ທ	ໜ ດ ທ ວ	- ວ ວ ວ	- ສູ - ມ	- - ວ ສູ	- - ວ ມ	- ສູ - ມ	ໜ ມ ສູ ດ
- - - -	- - - ສູ	- ດ - ຕົ້ນ	- ດ ຕົ້ນ ວ	- ວ ວ ວ	- ມ ວ ວ	- - - ສູ	- ດ ສູ ທ
- - - -	- ທ ວ ດ	ວ ດ ສູ ດ	ໜ ດ - -	- ດ ວ ດ	- ດ - ສູ	- ພ - ມ	- ວ - ສູ

ເພັນຮະບຳໂປ້ວ

- - - -	- ວ - ດ	- ສູ ດ ທ	- ດ - ດ	- ວ - ວ	- ວ - ດ	- ສູ ດ ທ	- ດ - ດ
- ດ ຕົ້ນ ສູ	- ດ - ຕົ້ນ	- ດ ຕົ້ນ ດ	ຕົ້ນ ດ ສູ ດ	- - - -	- ສູ - ວ	ກ ວ ຖ ວ	- ມ - ສູ
- - - ດ	- - ສູ ມ	- ດ ດ ທ	ໜ ດ ທ ວ	- - - -	- - - ດ	- - ສູ ດ	- ວ - ຕົ້ນ
- - - -	- ວ - ມ	- ວ - ຕົ້ນ	- ທ - ດ	- - ສູ ດ	ທ ດ ສູ ດ	- - - ສູ	- - - ດ

ດັງດີບ

- - - -	- ວ - ທ	- - ດ ສູ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ສູ - ສູ	- ດ - ສູ
- - - -	- ວ - ທ	- - ດ ສູ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ສູ - ສູ	- ດ - ສູ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ສູ - ມ	- - ວ ຖ	- ວ - ມ	- ສູ - ດ	- ທ - ດ
- - - -	- - - ສູ	- ດ - ທ	- ດ ທ ວ	- - - -	- ມ ວ ວ	- - - ສູ	- ດ - ທ
- - - -	- ວ - ດ	ທ ດ ສູ ດ	ໜ ດ - -	- - ວ ດ	- ດ - ສູ	- ພ - ມ	- ວ - ສູ

ເພັນຍາ

- - - -	- ວິ - ດິ	- ທ - ດ	- ຂ - ດິ	- - ວິ ມິ	- ວິ - ດິ	- ດ - ດ	ຂ ພ ຂ ດ
- - - -	- ວິ - ດິ	- ທ - ດ	- ຂ - ດິ	- - ວິ ມິ	- ວິ - ດິ	- ດ - ດ	ຂ ພ ຂ ດ
- - - -	- ພ - ຂ	- ດ - ດິ	- ດ - ຂ	- ດ - ຂ	ພ ວ - ພ	- ວ ພ ຂ	- ດ ຂ ພ
- - ວ ພ	- ຂ - ດ	ດິ ວ ດ ດ	ດ ດ ຂ ພ	- ດ - ຂ	ພ ວ - ພ	- ວ ພ ຂ	ດ ຂ ດ ດ
- - ພ ຂ	- ດ - ດິ	- - ວ ດິ	ທ ດ ຂ ດ	- ພ - ຂ	- ດ - ດິ	- ດ ດິ - ພ	- ຂ - ດ

ເພັນພມກໍາຮ່າງວານ

- ທ ດ ຂ	ດ ທ ດ ວ	- ຂ ດ ທ	ຂ ດ ດ ດ	ວ ທ ດ ຂ	ດ ທ ດ ວ	- ຂ ດ ທ	ຂ ດ ດ ດ
- ດ - ຂ	- ພ - ຂ	ດ ວ ດ ຂ	- ພ ວ ພ	- ດ - ຂ	- ພ - ຂ	ດ ວ ດ ຂ	- ພ ວ ພ
ວ ພ ຂ ວ	- ພ - ວ	- ດ - ດິ	- ດ ວ ດ ດ	- - - -	- ວ - ພ	ຂ ດ ຂ ພ	ຂ ວ - ທ
- - ດ ຂ	- - ດ ທ	ຂ ດ ທ ດ	ຂ ດ ດ ດ				

ລົງຈຶບ

- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ຂ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ຂ - ມ	ຂ ດ - ຂ
- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ຂ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ຂ - ຂ	- ດ - ຂ
- ດ ທ ດ	ຂ ດ ທ ວ	- - - -	- ຂ - ມ	- - ວ ທ	- ວ - ມ	- ຂ - ຂ	- ມ ຂ ດ
- - - -	ດ ທ ດ ຂ	- ດ - ທ	- ດ ທ ວ	- - - -	- ມ ຂ ວ	- - - ຂ	- ດ ຂ ທ
- - - -	- ວ - ດ	ທ ດ ຂ ມ	ຂ ດ - -	- - ວ ທ	- ດ - ຂ	- ພ - ມ	- ວ - ຂ

ເພັນລມພັດໜ້າຍເຂາ

- - - -	- ວ - ທ	- - ວ ດ	ທ ດ ຂ ມ	- - - -	ວ ທ ວ ມ	ຂ - ດ ທ	- ດ - ຂ
- ທ - ດ	- ຂ ດ ທ	- - ວ ດ	ທ ດ ຂ ມ	- - ຂ ມ	ວ ທ ວ ມ	- ຂ ດ ທ	- ດ - ຂ
- - - -	- - - -	ວ ທ ວ ດ	- ດ ທ ວ	- - - -	- - - -	ວ ທ ວ ດ	ດ ທ ຂ ດ
- - - -	ທ ຂ ດ ທ	- - ວ ດ	ທ ດ ຂ ມ	- - ຂ ມ	ວ ທ ວ ມ	- ຂ ດ ທ	- ດ - ຂ
- ທ - ດ	- ຂ ດ ທ	- - ວ ດ	ທ ດ ຂ ມ	- - ຂ ມ	ວ ທ ວ ມ	- ຂ ດ ທ	- ດ - ຂ

โน๊ตเพลงwangมโนเรพีนบ้านอีสานคณะ ส. บุญมา บรรเทิงศิลป์

เพลงจำมถอน

----	- ร ้ - ล	ท ช ล ท	ร ้ ล - ล	- ร ้ - ท	- ร ้ - ร ้	ม ท ร ้ մ	ช մ ร ้ ท
----	- - - ล	- ช ล ท	- ร ้ - մ	- պ մ	- ր մ - թ	շ լ թ լ	շ մ շ լ
----	- լ - թ	ր մ ր մ թ	- լ - փ	- - - մ	- - - ր	- - թ ւ ր	- մ - չ
----	- չ ւ ր	մ ր թ ւ ր	- մ - փ	- մ ր թ ւ	- ր ւ - մ	- լ - լ	- լ - ր
----	- չ ւ ր	մ ր թ ւ ր	- մ - փ	- մ ր թ ւ	- ր ւ - մ	- լ - լ	- լ - ր

ลงจบ (ท้ายบรรทัดที่สาม)

- - - մ	- չ ւ ր	- մ շ լ	- չ շ չ ւ

เพลงตื้ลมหนา

----	- - - -	- չ ւ փ	- - չ լ	չ ւ մ չ լ	չ լ մ ւ	մ ւ չ ւ մ	մ ւ մ ւ մ
----	- - - -	- չ ւ փ	- - չ լ	չ ւ մ չ լ	չ լ մ ւ	մ ւ չ ւ մ	մ ւ մ ւ մ
- թ թ թ	- լ չ լ	մ ւ մ ւ մ	- - չ փ	- - չ ւ	չ ւ փ չ	- լ մ ւ	լ չ փ ր
----	- - - մ	- - - -	- լ չ փ	- - չ ւ	չ ւ փ չ	- լ մ ւ	լ չ փ ր

ลงจบ

- - - -	- լ - լ	- չ լ թ	- լ - լ

เพลงพม่ารำขวาน

----	- լ - ր	- չ լ թ	- լ - լ	- թ լ չ	թ լ ր մ	- չ լ թ	- լ - լ
- - - չ	- - մ շ	- լ - չ	- մ ր մ	- - - չ	- - մ շ	- լ - չ	- մ ր մ
մ ւ մ ւ ր	- մ - ւ	մ ւ մ ւ մ	մ ւ մ ւ մ	- - - ւ	- ւ - մ	շ լ չ մ	- ւ - ւ
- թ լ չ	- - լ թ	- ր մ - թ	լ չ - լ				

ลงจบ

- - - չ	- լ - լ	- չ լ թ	չ լ - լ

ເພັນຮະບຳວິກ

- - - -	- ວ - ສ	- ສ ລ ທ	- ດ - ສ	- ວ ບ - ທ	- ວ ບ - ສ	- ສ ລ ທ	- ດ ບ ບ
- - - -	- ດ ບ ບ ມ	- ມ ບ ດ ດ	ວ ບ ດ ບ	- - - -	- ດ ບ ບ ມ	- ມ ບ ດ ດ	- ມ ບ
- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ສ - ດ	ສ ພ - ສ				

ລົງຈຶບ

- - - ພ	- ສ - ສ	- ພ ສ ລ	- ສ - ສ

ເພັນແໜ້ງໃໝ່

- - - -	- ສ - ວ	- ດ ວ ມ	- ວ - ວ	- ສ - -	- ສ - ວ	- ດ ວ ມ	- ວ - ວ
- ວ - ດ	- ວ - ພ	- - - ສ	- - ດ ດ	- - - -	- ດ - ສ	- ດ - ສ	ດ - ດ
- ດ ດ ບ	- - ດ ດ	- - ສ ດ	ສ ດ ດ ບ	- ດ - ສ	- ພ - ວ	- - - -	- ສ - ພ
- ວ - ພ	- ສ - ດ	- ສ - ພ	- ມ - ວ	- ສ - -	- ດ - ດ	- - - ດ	- - - ວ

ລົງຈຶບ

- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ສ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ສ - ສ	- ດ - ສ
- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ສ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ສ - ສ	- ດ - ສ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ສ - ມ	- ວ - ຖ	- ວ - ມ	- ສ - ທ	- ວ - ດ
- - - -	- - - ສ	- ດ - ທ	- ດ ທ ວ	- - - -	- ມ ສ ບ	- - - ສ	- ດ - ທ
- - - -	- ວ - ດ	- ສ ລ ທ	- ດ - ດ	- ວ - ທ	- ດ - ສ	- ມ ສ ລ	- ທ - ສ
- - - ມ	- ສ - ສ	- ມ ສ ລ	- ສ - ສ				

ເພັນແໜ້ງໃໝ່

- - - -	- ດ ດ ວ	- - ດ ດ	- - ສ ດ	- ດ ດ ດ	ສ ລ ດ ບ	- - ດ ດ	- - ສ ດ
- - - -	- ທ - ດ	- - - -	- ດ - ດ	- ດ - ບ	- ມ ບ ດ ດ	- ສ - ດ	- - ດ ດ
- ດ ດ ດ	ສ ລ ດ ບ	- - - -	- ມ - ສ	- - - ດ	- - ດ ບ	- ດ ດ ດ	ສ ມ - ສ
- - - -	- ສ - ມ	- - ວ ມ	- ມ - ມ	- ສ - ດ	- ສ - ວ	- - - ດ	- ດ ດ ວ
- - - -	- ດ - ດ	- - ສ ດ	- ດ - ບ	- ດ - ດ	- ວ - ມ	- ສ - ຕ	- ມ ວ ດ

လင်ပဲ

- - - လ	- တံ - တံ	- လ တံ ံ	- တံ - တံ

ဖော်ကိုယ်တိုင်

ဖော် 1

- - - -	- - - လ	- - - လ	- - - ဗ	- - လ ဗ	- လ - ဗ	- ဗ ံ လ	- ဗ - မ
- - - -	- လ - ံ	- - လ ံ	ံ လ - ံ	- လ - ဗ	- လ - ံ	- ံ - ဗ	- ံ - ံ
- - - -	- လ - ဗ	- - - -	- လ - ဗ	- - လ ဗ	- လ - ဗ	- ံ - ံ	- ဗ - လ
- - လ ဗ	- လ - ဗ	- ံ - ံ	- ဗ - လ				

ဖော် 2

- - - -	- လ ံ	- ံ - ဗ	ံ လ - ံ	- - - -	- ဗ လ ဗ	- ဗ - ဗ	လ ဗ လ ဗ
- - - -	- ဗ လ ဗ	- ဗ - လ	- ဗ - မ	- ံ - -	- ံ - ဗ	- - ဗ လ	- ဗ - ဗ
- လ ံ	- လ - လ	- - ံ လ	- ဗ - မ	- - - -	- ဗ - လ	- - ဗ လ	- ဗ - မ
- - - ံ	- - - ဗ	- လ ဗ လ	ဗ မ ဗ လ	- - - ံ	- - ဗ	- လ ဗ လ	ဗ မ ဗ လ

ဖော်ချိန်လျှော်ခြေ

- - - -	- ဗ - လ	ဗ လ ဗ ဖ	ရ ဖ ဗ လ	- - - -	- ံ လ ဗ လ	ံ လ ဗ ဖ	- မ - ဗ
- - - -	- ဗ - လ	ဗ လ ဗ ဖ	ရ ဖ ဗ လ	- - - -	- ံ လ ဗ လ	ံ လ ဗ ဖ	- မ - ဗ
- - ဗ ဗ	- မ - ဗ	- လ - ဗ	- မ ရ မ	ရ မ ဗ ဗ	- မ - ဗ	- လ - ဗ	- မ ရ မ
- လ လ လ	- ဗ - မ	ဖ မ ရ ဗ	ရ မ ဖ ဗ	- လ လ လ	- ဗ - မ	ဖ မ ရ ဗ	ရ မ ဖ ဗ
- - - -	- ဗ - ံ	- - ံ လ	ဗ လ ံ ံ	- လ ံ -	- လ ံ ံ	- - ံ ံ	ံ ံ လ ံ
- - - -	- ဗ - ံ	- - ံ လ	ဗ လ ံ ံ	- ဗ - လ	- လ ံ ံ	- - ံ ံ	ံ ံ လ ံ
လ ဗ ံ ံ	- လ - ံ	- လ ံ ံ	- လ ဗ လ	- - ံ ံ	- လ - ံ	- ံ - ံ	- လ ဗ လ
- ံ ံ ံ ံ	- ဗ - လ	လ ဗ လ ဗ	- လ - ဗ	- ံ ံ ံ ံ	- ဗ - လ	လ ဗ လ ဗ	- လ - ဗ
- - - ဖ	- ဗ - ဗ	- ဖ ဗ လ	- ဗ - ဗ				

ເພັນພມາແກ່ກະຈາດ

- - - ວ	- - ທ ລ	ໜ ລ ທ ລ	- ທ - ລ	ທ ລ ທ ລ	- ທ - ລ	ໜ ລ ທ ລ	- ທ - ລ
ທ ລ ທ ລ	- ລ - ທ	- ລ - ພ	ລ ທ ພ ລ	ທ ລ ທ ລ	- ລ - ທ	- ລ - ພ	ລ ທ ພ ລ
- - ພ ລ	ທ ລ ພ ມ	ໜ ມ ພ ວ	- ມ - ພ	- - - -	- ມ ພ ວ	ມ ວ ທ ວ	- ມ - ພ
- ລ - ວ	- ລ - ພ	- - - ມ	- ວ - ມ	- ພ - -	- ພ - ວ	- ລ ທ ພ	- ລ - ທ
- ລ - ວ	- ລ - ພ	- - - ມ	- ວ - ມ	- ພ - -	- ວ - ທ	- ລ ທ ພ	- ລ - ທ
- ລ - ລ	ທ ລ ວ ທ	- ລ - ລ	ໜ ທ ລ ພ	- - - -	- ວ - ທ	- ລ ທ ພ	- ລ - ທ
- ລ - ລ	ທ ລ ວ ທ	- ລ - ລ	ໜ ທ ລ ພ	- ພ - ລ	- - ພ ມ	ວ ວ ວ ມ	ໜ ລ - ພ
- ພ - ລ	- - ພ ມ	ວ ວ ວ ມ	ໜ ລ ທ ພ	- ລ ທ ລ	- - ພ ມ	- ວ ວ ວ	- ທ - ລ

ລົງຈຶບ

- - - ພ	- ລ - ລ	- ພ ລ ທ	- ລ - ລ

ເພັນເຂມຮົສັກ

- ມ - ວ	- ພ - -	ຮ ມ ພ ລ	ທ ລ ພ ມ	- - ພ ວ	- ມ - ພ	ຮ ມ ພ ລ	ໜ ທ ລ ພ
- ລ ພ ມ	- ພ - -	ຮ ມ ພ ລ	ທ ລ ພ ມ	- - ພ ວ	- ມ - ພ	ຮ ມ ພ ລ	ໜ ທ ລ ພ
- ລ ພ ມ	- ພ - -	- ວ ມ ວ	ໜ ມ ວ ທ	- ລ ທ	- ພ - ລ	ໜ ມ ພ ລ	ໜ ລ ທ ລ
- - - -	- - - -	- ວ ທ	ທ ມ ທ	- ລ ທ	- ພ - ລ	ໜ ມ ພ ລ	ໜ ລ ທ ລ

ລົງຈຶບ

- - - ພ	- ລ - ລ	- ພ ລ ທ	- ລ - ລ

ເພັນອຣັນິກຣຣແສງ

- ວ ວ ວ	ດ ມ ວ ວ ດ	- ລ ລ ລ	ໜ ພ ພ ລ	- ວ ວ ວ	ດ ມ ວ ວ ດ	- ລ ລ ລ	ໜ ພ ພ ລ
- - - -	- ພ - ພ	- - ລ ດ	ວ ດ ລ ພ	- - ລ ພ	ພ ວ - ພ	- - - ພ	ພ ພ ພ
- ດ - ພ	- ພ - ລ	ດ ວ ດ ລ	ດ ລ ພ ພ	- ດ - ດ	ລ ວ ດ ພ	- - - ພ	ໜ ພ ພ
- ວ ວ ວ	ດ ມ ວ ວ ດ	- ລ ລ ລ	ໜ ພ ພ ລ	- ວ ວ ວ	ດ ມ ວ ວ ດ	- ລ ລ ລ	ໜ ພ ພ ລ
- - - -	- ພ - ພ	- - ລ ດ	ວ ດ ລ ພ	- - ລ ພ	ພ ວ - ພ	- - - ພ	ພ ພ ພ
- ດ - ພ	- ພ - ລ	ດ ວ ດ ລ	ດ ພ - ພ	- ລ - ດ	- ວ - ພ	ໜ ລ ພ ພ	ມ ວ ດ ວ

လင်ပဲ

- - - ဗျာ	- ဇဲ - ဇဲ	သုဇ္ဇာလ်	ဗျာလ - ဇဲ

ဖော်ရော်ပုံ

- - - -	- ဇဲ သူ ဒါ	- - - မ	ဒါ မျာ ဒါ	- - - -	- ဇဲ သူ ဒါ	- - - မ	ဒါ မျာ ဒါ
- ဗျာ မျာ	- မျာ မျာ	- ဒါ မျာ ဒါ	ဒါ မျာ ဒါ	- - - -	- ဇဲ - ဗျာ	- - - ဇဲ	- - ဒံ ဒါ
- - - -	- ဇဲ - ဗျာ	- - - ဇဲ	- - ဒံ ဒါ	- ဇဲ ဒံ ဒါ	- ဒံ ဒံ ဒါ	ဒါ ဇဲ ဇဲ	ဒါ မျာ ဇဲ

လင်ပဲ

- - - မ	- ဗျာ - ဗျာ	- မျာ ဇဲ	- ဗျာ - ဗျာ

ဖော်ရော်အောင်

- ဒါ မျာ	ဗျာ ပါ မျာ	ဒါ ရာ မျာ	ဗျာ ပါ မျာ	- ဒါ မျာ	ဗျာ ပါ မျာ	ဒါ ရာ မျာ	ဗျာ ပါ မျာ
- ဇဲ - ဇဲ	ဒံ ဇဲ ဗျာ ပါ	- ဒါ ဗျာ	ဗျာ ဇဲ ဇဲ	- - - -	- ဒံ - ဒံ	မံ ဒံ ဒံ ဒံ	ဒံ ဒံ ဒံ ဇဲ
ဗျာ ဇဲ	ဒါ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဒါ	- မံ ဒံ ဒံ	- ဒံ - ဒံ	- ဒံ ဒံ ဒံ	- ဒံ ဒံ ဒံ ဇဲ
ဗျာ ဇဲ	ဒါ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ	- ဒံ ဒံ	- မံ ဒံ ဒံ	ဗျာ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ
ဇဲ ဒံ ဒံ	ဒံ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ
ဒါ ဇဲ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ						

လင်ပဲ

ဒါ ရာ မျာ	ဗျာ ဇဲ ဇဲ	ဒါ ရာ မျာ	- ပါ - ဗျာ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ	ပါ ဇဲ ဗျာ	- ဒါ ရာ ဒါ	- ဇဲ - ဇဲ
- ဗျာ ဗျာ	- ပါ ပါ ပါ	- ဒါ ဒါ ဒါ	ပါ ရာ ပါ	ဒါ ရာ ဒါ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ	- ဒံ - ဇဲ	- ဇဲ - ဇဲ
ဇဲ ဗျာ ဇဲ	ဇဲ ဇဲ ဇဲ						

ဖော်ရော်အောင်

- - - -	- ဒံ - ဗျာ	- ဗျာ ဒံ ဒံ	- ဇဲ - ဇဲ	- - ဒဲ ဇဲ	- ဗျာ - ဇဲ	- ဒါ မျာ ပါ	- မျာ ဒါ
- - - -	- ဒံ - ဗျာ	ဇဲ ဗျာ ပါ	- ဇဲ - ဇဲ	- - ဒဲ ဇဲ	- ဗျာ - ဇဲ	- ဒါ မျာ ပါ	- မျာ ဒါ
- - - -	- ဒံ - ဗျာ	- ဒါ ဇဲ ဇဲ	- မျာ ဇဲ	- - ဒဲ ဇဲ	- ဇဲ - ဇဲ	- ဒံ - ဒံ	ဇဲ ဗျာ ဇဲ
- ဗျာ ဒံ	- ဇဲ - ဇဲ	- ဒံ ဒံ ဒံ	- ဇဲ	- ဇဲ	- ဇဲ - ဇဲ	- ဒံ - ဒံ	

လင်ပဲ

- - - ဗျာ	- ဇ - ဇ	- ဗျာ ဇ ဗ	ဗျာ ဇ - ဇ

ဖော်ရာပို့

- - - -	- ံ - ဗ	- - ဇ ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - မ	- ပါ - ဗျာ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ံ - ဗ	- - ဇ ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - မ	- ပါ - ဗျာ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ဗျာ - ံ	မ ရ သ ူ ရ	- မ - ဗျာ	- - ံ ဗ	- ံ - ဗျာ	- ဇ - ဗ	- ံ - ဇ
- - - -	ဗ ဇ ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - ံ	- - - -	- မံ ံ ံ ံ	- - - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ံ - ဇ	- - ဗ ဇ ဗ	ဗ ဇ - -	- ံ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ပါ - မ	- ံ - ဗ
- - - ပ	- ဗျာ - ဗျာ	- ပ ဗ ဇ	- ဗျာ - ဗျာ				

ဖော်ရာပို့

- ဗျာ - ံ	- မ - ဗျာ	- - - ဇ	- - ံ - ဗ	- - - -	- ံ - ဗ	- - ဇ ဗ	- ဇ - ဗ
- ံ - မ	- ံ - ဗ	- ဇ ဗ ံ	- ဗျာ - ဇ	- - - -	- ဗျာ - ဇ	- - ဗ ဇ	ဗ ဇ ဗ မ
- ံ - ဗ	- ံ - မ	- ဗျာ - ဗ	- မ ဗ ဇ	- ဇ ဗ ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - ဗ	ံ ဗ ဇ ဗ
- ံ - -	- ံ - ဇ	ဗ ဇ ဗ မ	ဗ ဇ ဗ ဗ	- ဇ ဗ ံ	ဗ ဇ ဗ ံ	- - ဗ ဇ	ဇ ဗ ံ

လင်ပဲ

- - - -	- ံ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - မ	- ဗျာ - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ံ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ - ဗ	- ံ - မ	- ဗျာ - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- - - ံ	- - - -	- ဗျာ - မ	- ံ - ဗ	- ံ - မ	- ဗျာ - ဗ	- ံ - ဇ
- - - -	- - - ဗ	- ဇ - ဗ	- ဇ ဗ ံ	- - - -	- မံ ံ ံ ံ	- - - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ံ - ဇ	- ဗျာ ဇ ဗ	- ဇ - ဇ	- ံ - ဗ	- ဇ - ဗ	- မ ဗ ဇ	- ဗ - ဗ
- - - မ	- ဗျာ - ဗျာ	- မ ဗ ဇ	- ဗျာ - ဗျာ				

ເພັນໂນມໂຮງຈັງຫວະຫ້ານີ້

-- ທ ລ	ໜ ລ ທ ລ	-- ທ ລ	ໜ ພ ມ ວ	-- ທ ລ	ໜ ລ ທ ລ	-- ທ ລ	ໜ ພ ມ ວ
ໜ ທ ມ	ວ ມ ໜ ໜ	ໜ ຖ ມ	ວ ມ ໜ ວ	ໜ ຖ ມ	ວ ມ ໜ ໜ	ທ ຖ ມ	ວ ມ ໜ ວ
ໜ ມ ໜ ວ	ໜ ມ ວ	-- ລ ທ	ວ ມ ຮ ທ	ວ ລ ຮ ທ	ວ ມ ຮ ທ	-- ລ ທ	ວ ມ ຮ ທ
ວ ລ ຮ ທ	ວ ມ ຮ ທ	- ວ - ທ	ລ ໜ - ລ	ທ ລ ວ ໜ	ລ ລ ວ ລ	-- ວ ລ	ວ ດ ທ ລ
ໜ ລ ທ ລ	ວ ດ ທ ລ	-- ວ ລ	ວ ດ ທ ລ	ໜ ລ ທ ລ	ວ ດ ທ ລ	ທ ພ ລ	ລ ໜ ທ ລ
ວ ມ ໜ ລ	ໜ ລ ທ ລ	ທ ພ ລ	ລ ໜ ທ ລ	ວ ມ ໜ ລ	ໜ ລ ທ ລ	ຟ ພ ພ	ວ ມ ພ ລ
- ວ ພ	ວ ຖ ມ	ລ ໜ ທ ລ	ໜ ພ ພ	ວ ມ ພ	ວ ຖ ມ	-----	- ທ ມ
-- ວ ມ	ຟ ໜ ພ	-----	- ທ ວ ພ	- ມ ພ	ວ ຖ ມ	- ລ ວ ລ	- ໜ - ວ
-----	ລ ໜ ລ						

ລົງຈຶບ

- - - ໜ	- ລ - ລ	ທ ພ ລ	ໜ ລ - ລ

ເພັນໄໝວ້າຄູ

ມ ລ ໜ ມ	ໜ ມ ໜ	- ໜ - ລ	ທ ລ ວ	-----	- ລ ໜ	ວ ຮ ທ ໜ	ວ ຮ ໜ ລ
- ວ ມ	ໜ ມ ວ	ໜ ລ ທ	- ໜ - ລ	-----	- ໜ - ລ	ທ ລ ວ	ທ ລ ມ
ໜ ມ ວ	ລ ຖ ມ	ວ ພ ມ	- ໜ - ລ	ທ ລ ວ	ທ ພ ລ	ວ ມ ຮ ທ	ໜ ລ ມ
-----	ວ ມ ໜ ລ	ທ ລ ວ	ໜ ມ ໜ	-----	ລ ລ ວ	ທ ພ ລ	ໜ ມ ໜ

ລົງຈຶບ

- - - ພ	- ໜ - ໜ	ລ ພ ໜ ລ	- ໜ - ໜ

ເພັນດີນ

- - - -	- ໝ - ວ	ນ ວ ຂ ມ	ວ ມ ຂ ວ	- - - -	- ໝ - ວ	ນ ວ ຂ ມ	ວ ມ ຂ ວ
- ດ ດ	ໝ ດ ວ	- ວ - ມ	ໝ ວ ມ ປ	- - - ດ	ທ ດ ຂ ມ	- ດ - ໝ	- ມ ປ ວ
- - - -	- - - ດ	ທ ດ ວ ຂ	ດ ວ ຂ ດ	- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ໝ	ດ ວ ຂ ດ
ທ ດ ຂ ດ	ໝ ດ ວ ວ	- ມ - ວ	- ທ - ດ	- ວ - ດ	- ໝ - ມ	ໝ ມ ດ ປ	- ມ ປ ວ

ດົງດປ

- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ໝ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ໝ - ໝ	- ດ - ໝ
- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ໝ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ໝ - ໝ	- ດ - ໝ
- - - -	- - - ວ	- - - -	- ໝ - ມ	- ວ - ຖ	- ວ - ມ	- ໝ - ທ	- ວ - ດ
- - - -	- - - ໝ	- ດ - ທ	- ດ ທ ວ	- - - -	- ມ ຂ ວ	- - - ໝ	- ດ - ທ
- - - -	- ວ - ດ	- ໝ ດ ທ	- ດ - ດ	- ວ - ທ	- ດ - ໝ	- ມ ຂ ດ	- ທ - ໝ
- - - ມ	- ໝ - ໝ	- ມ ຂ ດ	- ໝ - ໝ				

โน้ตเพลงวงใหรีพีนบ้านอีสานคณะรวมมิตรสีขงสวรรค์

เพลงฉบับกล่อม

- - - -	- - - ล	- - ช ะ ມ	ช ะ ມ ช ะ	- - - -	ช ะ ມ ช ะ ล	ท ล ร ะ ล	ช ะ ມ ล ช ะ
- ล ช ะ ມ	ช ะ ມ ช ะ	ร ะ ມ ช ะ ล	ท ล ร ะ ท	- - - -	- ร ะ - ท	ร ะ ท ล ช ะ	ร ะ ช ะ ล ท
- ร ะ ร ะ ร ะ	ร ะ ร ะ ร ะ ท	ร ะ ล ท ร ะ	- ช ะ - ล	- - - -	- ช ะ - ล	ท ล ร ะ ล	ท ล ช ะ ມ
- - ว ท ุ	ล ท ุ ร ะ ມ	ร ะ ช ะ ร ะ ມ	ร ะ ມ ช ะ ล	- ท ล ช ะ	ร ะ ช ะ ล ท	ร ะ ร ะ ร ะ ท	ช ะ ล ท ช ะ
- - - -	ร ะ ມ ช ะ ล	ท ล ช ะ ມ	ช ะ ท ล ช ะ	- ช ะ ມ ช ะ	ร ะ ມ ช ะ ล	- - ช ะ ມ	- ท ล ช ะ

ลงดูบ

- - - ช ะ	- ช ะ - ช ะ	- ช ะ ช ะ ล	- ช ะ - ช ะ

เพลงพระรามตามภาษา

- ร ะ ມ ร	ช ะ ฟ မ ร	ต ร ะ ມ ร	ช ะ ฟ မ ร	- ล ล ล	ต ล ช ะ ฟ	- ร ะ ฟ ช ะ	ล ช ะ ฟ ช ะ ล
ช ะ ท ล ช ะ	ร ะ ช ะ ล ท	ล ช ะ ล ท	ล ท ต ร ะ	- - - -	- ร ะ - ร ะ	ช ะ ล ช ะ ມ	ช ะ ມ ร ะ ด
- ล ต ร ะ ช ะ	- - ล ต ร ะ	ร ะ ร ะ ร ะ ต ร ะ	ท ล ช ะ ล*	ช ะ ล ต ร ะ	ร ะ ร ะ ต ร ะ ล	- - - ช ะ	ต ร ะ ช ะ ฟ
ร ะ ฟ ช ะ ล	ช ะ ฟ မ ร	ช ะ ມ ร ะ ด	ช ะ ด ร ะ ມ	ร ะ ด ร ะ ມ	ร ะ ມ ฟ ช ะ	- ร ะ - ร ะ	ต ร ะ ล ช ะ
- ช ะ ช ะ ช ะ	ร ะ ฟ ฟ ฟ	- ร ะ ร ะ ร ะ	ต ร ะ ล ล ล	- ช ะ ช ะ ช ะ	ร ะ ฟ ฟ ฟ	- ช ะ ฟ ร ะ	ฟ ต ร ะ ฟ
ต ร ะ ฟ ช ะ	ล ฟ ช ะ ล	- - - -	ช ะ ล ต ร ะ	- - ร ะ ร ะ	ร ะ ร ะ ต ร ะ ล	- ร ะ ต ร ะ ล	ต ร ะ ล ช ะ ฟ
- ร ะ ฟ ช ะ	ล ช ะ ฟ ช ะ ล						

ลงดูบ

- - - ช ะ	- ล ล ล	ท ช ะ ล ท	ช ะ ล ล ล

เพลงแห่เดิม

- - - -	- ช ะ - ว	- ต ร ะ ມ	- ว ะ - ว	- ช ะ - -	- ช ะ - ว	- ต ร ะ ມ	- ว ะ - ว
- ว ะ - ต	- ว ะ - ฟ	- - - ช ะ	- - ต ร ะ ล	- - - -	- ต ร ะ - ช ะ	- ต ร ะ - ช ะ	- ล ล ต ร ะ
- ล ล ต ร ะ	- - ต ร ะ ล	- - ช ะ ล	ช ะ ล ต ร ะ ช ะ	- ล ล ช ะ	- ฟ ว ะ	- - - -	- ช ะ - ฟ
- ว ะ - ฟ	- ช ะ - ล	- ช ะ - ฟ	- မ ว ะ - ว	- ช ะ - ว	- ต ร ะ - ล	- - - ต	- - - ว ะ

လင်ပဲ

- - - -	- ဗျာ - ဘ	- တ ဘ မ	- ဘ - ဘ	- ဗျာ - -	- ဗျာ - ဘ	- တ ဘ မ	- ဘ - ဘ
- - - -	- ဗျာ - မ	- ဘ - တ	- ဘ - မ	- ဘ - မ	- ဗျာ - လ	- တ ံ - လ	- ဗျာ - ံ
- - - -	- - - ဗျာ	- - - -	- ံ - လ	- - ဗျာ မ	- ဗျာ - လ	- - - ံ	- လ ံ ံ
- - - -	- - - တ	- ဘ - မ	- ပ - ဗျာ	- - - -	- လ - ဗျာ	- - - တ	- ဘ - မ
- - - -	- ဗျာ - ဘ	- တ ဘ မ	- ဘ - ဘ	- ဗျာ - မ	- ဘ - ံ	- လ - လ	- ဗျာ - ံ

ဖော်ကိုယ်တိုင်

- - - -	- - - လ	- - - လ	- - - ဗ	- - လ ဗျာ	- လ - ဗ	- ံ - လ	- ဗျာ - မ
- - - -	- - - လ	- - - လ	- - - ဗ	- - လ ဗျာ	- လ - ဗ	- ံ - လ	- ဗျာ - မ
- - - -	- လ - ံ	- - လ ံ	- - လ ံ	- လ - ဗျာ	- လ - ံ	- - - ံ	- ံ ံ ံ
- - - -	- လ - ဗျာ	- - - -	- လ - ဗ	- - လ ဗျာ	- လ - ံ	- ံ - ံ	- ဗ - လ

လင်ပဲ

- - - ဗျာ	- လ - လ	- ဗျာ လ ဗ	- လ - လ

ဖော်ရားပုံစံ

- - - -	- - - လ	- - ဗျာ လ	ဗျာ လ ံ ဗ	- - - -	- လ - ံ	- - လ ဗျာ	- လ ံ လ
- - - -	- လ ံ ဗ	- - - -	ံ လ - ံ	- လ ံ ဗ	ဗျာ လ ံ ဗ	- - - -	ံ လ - ံ
- လ - ဗျာ	- ပ - ဗျာ	- ပ - ဗ	- - - ဗ	- လ - ဗျာ	- ပ - ဗျာ	- ပ - ဗ	- - - ဗ

လင်ပဲ

- - - ံ	- ံ - ံ	- ံ - ံ ံ	- ံ - ံ

ဖော်အားလုံး

- - - -	- - - လ	- - ဗျာ ပ	- - ဗျာ လ	- လ ံ ံ	- ံ ံ လ	- - ဗျာ လ	ဗျာ လ ံ ဗျာ
- - - -	- ဗ ပ ဗ	- လ - ဗ	- ပ - ံ	- - ံ လ	ဗျာ လ ံ ံ	- - ဗျာ လ	ဗျာ လ ံ ဗ
- - - ပ	- - ဗျာ လ	ံ လ ံ လ	- ဗျာ - ပ	- လ - ဗ	- လ - ဗ	လ ဗျာ ပ	- - - ပ
- လ - ဗ	- လ - ဗ	လ ဗျာ ပ	- - - ပ	- ဗ - ံ	- ဗ - ပ	- - - ဗ	- - ံ လ

လုပ်

- - - -	- ဗျာ - မ	- ခါ - မ	- ခါ - မ	- ခါ - မ	- ဗျာ - လ	- လံ - လ	- ဗျာ - လံ
- - - -	- ဗျာ - မ	- ခါ - မ	- ခါ - မ	- ခါ - မ	- ဗျာ - လ	- လံ - လ	- ဗျာ - လံ
- - - -	- - - ဗျာ	- - - -	- လံ - လ	- - ဗျာ မ	- ဗျာ - လ	- - - လံ	- လ လံ ရံ
- - - -	- - - လ	- ခါ - မ	- ဖ - ဗျာ	- - - -	- လ - ဗျာ	- - - လ	- ခါ - မ
- - - -	- ဗျာ - ခါ	- လ ခါ မ	- ခါ - ခါ	- ဗျာ - မ	- ခါ - လံ	- လ - လ	- ဗျာ - လံ

ဖော်ပော်မာရေးနှင့်ရွားရာ

- - - ရံ	- စ - လ	ဗျာ လ ရံ	- စ - လ	- ရံ ရံ ရံ	- စ - လ	ဗျာ လ ရံ	- စ - လ
- လ - ဗျာ	- လ - စ	- လ - ဗျာ	- မ ဗျာ လ	- စ လ ဗျာ	- လ - စ	- လ - ဗျာ	- မ ဗျာ လ
စ လ ရံ လ	စ လ ဗျာ မ	ရ မ ဗျာ ရ	ဗျာ မ ဗျာ	- ဗျာ - ဗျာ	- ဗျာ - ခါ	မ ရ ဗျာ ရ	ဗျာ မ ဗျာ
- လ - ခါ	- လ - ဗျာ	- ဖ - မ	- ခါ - မ	- ဗျာ - လ	ဗျာ လ - ခါ	မ ရ ဗျာ ရ	ဗျာ မ ဗျာ
- လ - ရ	- လ - ဗျာ	မ လ ဗျာ မ	ဗျာ မ ရ မ	ဗျာ လ ဗျာ မ	ဗျာ မ ရ မ	လ ရ ဗျာ	ရ ဗျာ လ စ
လ စ လ	စ လ ရံ စ	- စ စ စ	ဗျာ မ ရ မ	- - - -	- ရ - စ	ရ ံ စ လ ဗျာ	ရ ဗျာ လ စ
လ စ လ	စ လ စ စ	ရ ံ လ စ လ	ရ ံ စ လ ဗျာ	- ဗျာ - လ	စ လ ဗျာ မ	ဗျာ မ ရ မ	ဗျာ လ - ဗျာ
- ဗျာ - လ	စ လ ဗျာ မ	- ခါ - ရံ	- စ - လ				

လုပ်

- - - -	- ရံ - စ	ရ ံ လ - ဗျာ	- လ - စ	- စ လ စ	- ရ - မ	- ဗျာ မ ဗျာ	- လ - ဗျာ
- - - -	- ရံ - စ	ရ ံ စ လ ဗျာ	မ ဗျာ လ စ	- စ လ စ	- ရ - မ	- ဗျာ မ လ	- လ - ဗျာ
- လ စ လ	ဗျာ လ စ	- ရ ံ ရ ံ ရ	- ဗျာ - မ	- - ရ ဗျာ	- - ရ မ	- ဗျာ - မ	ဗျာ မ ဗျာ လ
- - - -	- - - ဗျာ	- လ - လံ	- လ လံ ရံ	- ရံ ရံ ရံ	- ရံ - ရံ	- - - ဗျာ	- လ ဗျာ စ
- - - -	- စ ရံ လ	ရ ံ လ ဗျာ မ	ဗျာ လ - -	- လ ရ ံ စ	- လ - ဗျာ	- ဖ - မ	- ခါ - ဗျာ

ဖော်ပော်သောမြော်

- ဗျာ - ခါ	- မ - ဗျာ	- - - လ	- - ရံ စ	- - - -	- ရံ - စ	- - လ ဗျာ	- လ - စ
- ရံ - မ	- ရံ - စ	- လ ရံ ရ	- ဗျာ - လ	- - - -	- ဗျာ - လ	- - ဗျာ လ	စ လ ဗျာ မ
- ရ - စ	- ရ - မ	- ဗျာ - ဗျာ	- မ ဗျာ လ	- စ လ ဗျာ	- လ - စ	- ရံ - စ	ရ ံ စ လ ဗျာ
- ရံ - -	- ရံ - လ	စ လ ဗျာ မ	ဗျာ လ ရံ	- လ လံ လ	ဗျာ လ လံ လ	- - ဗျာ လ	လ လံ ဗျာ

လင်ပဲ

- - - -	- ခံ - စ	- ဇ - ဗ	- ဇ - စ	- ဇ - စ	- ခ - မ	- ဗ - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- ခံ - စ	- ဇ - ဗ	- ဇ - စ	- ဇ - စ	- ခ - မ	- ဗ - ဗ	- ဇ - ဗ
- - - -	- - - ခ	- - - -	- ဗ - မ	- ခ - ဗ	- ခ - မ	- ဗ - ဗ	- ခ - ဇ
- - - -	- - - ဗ	- ဇ - စ	- ဇ ဗ ခ	- - - -	- မံ ဗ ခ	- - - ဗ	- ဇ - စ
- - - -	- ခံ - ဇ	- ဗ ဇ စ	- ဇ - ဇ	- ခံ - စ	- ဇ - ဗ	- မ ဗ ဇ	- စ - ဗ
- - - မ	- ဗ - ဗ	- မ ဗ ဇ	- ဗ - ဗ				

ဖော်ချိန်လျှော်ခြေ

- - - -	- ခ - ဇ	ဗ ဇ ဗ ဖ	ခ ဖ ဗ ဇ	- - - -	- ခ ဗ ဇ	ခ ဇ ဗ ဖ	- မ - ခ
- - - -	- ခ - ဇ	ဗ ဇ ဗ ဖ	ခ ဖ ဗ ဇ	- - - -	- ခ ဗ ဇ	ခ ဇ ဗ ဖ	- မ - ခ
- - ဗ ခ	- မ - ဗ	- ဇ - ဗ	- မ ခ မ	ခ မ ဗ ခ	- မ - ဗ	- ဇ - ဗ	- မ ခ မ
- ဇ ဇ ဇ	- ခ - မ	ဖ မ ခ စ	ခ မ ဖ ခ	- ဇ ဇ ဇ	- ခ - မ	ဖ မ ခ စ	ခ မ ဖ ခ
- - - -	- ဗ - ခ	- - ဇ ဇ	ဗ ဇ ဇ ခ	- ဇ ဇ -	- ဇ ဇ ခ	- - ဇ ဇ	ဗ ဇ ဇ ခ
- - - -	- ဗ - ခ	- - ဇ ဇ	ဗ ဇ ဇ ခ	- ဗ - ဇ	- ဇ ဇ ခ	- - ဇ ဇ	ဗ ဇ ဇ ခ
ဇ ဗ ခ ဗ ဇ	- ဇ - ခ	- ဇ ခ ဗ ဇ	- ဇ ဗ ဇ	- - ဇ ဗ	- ဇ - ခ	- ခ - ခ	- ဇ ဗ ဇ
- ခ ဗ ခ ဗ ခ	- ဗ - ဇ	စ ဇ ဗ ဇ	- ဇ - ဗ	- ခ ဗ ခ	- ဗ - ဇ	စ ဇ ဗ ဇ	- ဇ - ဗ
- - - ဖ	- ဗ - ဗ	- ဖ ဗ ဇ	- ဗ - ဗ				

ເພັນເໜີອ

- - - -	- ້າ - ອົ	- ້າ - ອົ	- - ດົ ດ	- - ້າ ດ	- ດົ - ອົ	- - ້າ ອົ	- - ດົ ດ
- ດົ - ດ	- - ້າ ພ	- - - ້າ	- - - ດ	- - - -	- ດ - ອົ	- ດ - ້າ	ພ ລ ພ ້າ
- ດ - -	- ດ - ອົ	- ດ - ້າ	ພ ລ ພ ້າ	- - - -	- ້າ - ມ	- - ອົ ມ	ລ ມ ້າ ອົ
- ້າ - -	- ້າ - ມ	- - ອົ ມ	ລ ມ ້າ ອົ	- ມ ້າ ອົ	- ດົ - ດ	- - ້າ ດ	- ດົ - ອົ

ລົງຈຶບ

- - - -	- ອົ - ທ	- ດ - ້າ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ອົ - ມ	- ້າ - ້າ	- ດ - ້າ
- - - -	- ອົ - ທ	- ດ - ້າ	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ອົ - ມ	- ້າ - ້າ	- ດ - ້າ
- ດ - ດ	- ທ - ອົ	- - - -	- ້າ - ມ	- - ອົ ້າ	- - ອົ ມ	- - - ້າ	- - - ດ
- - - -	- - - ້າ	- ດ - ທ	- ດົ - ອົ	- - - -	- ມົ - ອົ	- - - ້າ	- ດ - ທ
- - - -	- ອົ - ດ	- ້າ ດ ທ	- ດ - ດ	- ອົ - ທ	- ດ - ້າ	- ພ - ້າ	- ດ - ້າ

โน๊ตเพลงwangมโนรีพีนบ้านอีสานคณะเทพประสิทธิ์พร

เพลงชานนีร้องไห้

- - - -	- - - ล	- - ញ พ	- ញ - ล	- ล ด ร	ม ร ด ล	- - ញ ล	ញ ล ด ញ
- - - -	- ร พ ញ	- ล - ញ	พ ញ พ ร	- ล - ล	ញ ล ด ร	- - - พ	- ร พ ញ
- - - ร	พ ញ - ล	- - ด ล	- ញ - พ	- ล - -	ញ ล - ញ	ม ញ ม ร	- - - -
- ล - -	ញ ล - ញ	ม ញ ม ร	- ร - พ	- ร พ ញ	- ร - พ	- ร พ ញ	- ด - ล

ลงจบ

- - - -	- ด - ล	- - ញ พ	- ញ - ล	- ล ด ร	ม ร ด ล	- - ញ ล	ញ ล ด ញ
- - - -	- ร พ ញ	- ล - ញ	พ ញ พ ร	- ล - ล	ញ ล ด ร	- - - ញ	- ล - ញ
- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ด	- - - -	- ด - ด	- ร - พ	- ร - พ
- - - ร	- - พ ร	- - - -	- ร - พ	- - - -	- - - -	- - - ร	- - - ร
- - ร ม	- ញ - ม	- - ร ม	- ร - ร	- - ញ ม	- ร - ด	- ញ - ด	- ញ - ด

เพลงตะนานาแพลง

- - - ล	- - - ท	- ล - ញ	- - - ล	- - - -	- - - ท	- ล - ញ	- - - ล
- - ท ล	- ញ - ม	- ញ - ร	- ม - ញ	- ท - ล	- - ញ ม	- ញ - ร	- ม - ញ
- - - -	- - - ร	- - ញ ร	- ม - ញ	- ล - ร	- ล - ញ	- ញ - ม	- ร - ញ
- ร - ញ	- ร - ท	- ล - ញ	- ล - ท	- - ញ ล	- - ร ท	- ล - ញ	- ล - ញ
- - - -	- ร - ท	- - ล ញ	- ล - ท	- - ញ ล	- - ร ท	- ล - ញ	- ล - ញ
- ท - ล	- ញ - ม	- ร - น	ញ ล - ញ	- ท - ล	- ញ - ม	- ร - น	ញ ล - ញ
- ท - ล	- ញ - ม	- ร - ร	- ท - ล	- - - ร	- ด - ล	- - ด ร	ด ร ด ล
- - - ร	- ด - ล	- - ด ร	ด ร ด ล	- - - -	- - - ท	- ล - ញ	- - - ล
- - - -	- - - ท	- ล - ញ	- - - ล	- - ท ล	- - ញ ม	- ញ - ร	- ม - ញ
- ท - ล	- - ញ ม	- ញ - ร	- ม - ញ				

လင်ပဲ

- - - -	- တံ - လ	- - ဗု ပ	- ဗု - လ	- လ တံ ံ	မံ ံ တံ လ	- - ဗု လ	ဗု လ တံ ဗု
- - - -	- ဗ ပ ဗ	- လ - ဗ	ပ ဗ ပ ာ	- လ - လ	ဗ လ တံ ံ	- - - ဗ	- လ - ဗ
- - - -	- - - -	- - - တ	- - - တ	- - - -	- တ - တ	- ာ - ပ	- ာ - ပ
- - - ဗ	- - ပ ာ	- - - -	- ာ - ပ	- - - -	- - - -	- - - ာ	- - - မ
- - ာ မ	- ဗ - မ	- - ာ မ	- ာ - ာ	- - ဗ မ	- ာ - ံ	- - - လ	- ဗ - ံ

ပော်စီကန်းခွေး

- - - -	- လ - လ	တ လ ဗု ပ	ာ ပ ဗု လ	ဗု လ တံ ံ	လ ံ တံ လ	ံ တံ လ ဗ	တ လ ဗု ပ
ဗ ာ ပ ဗ	ာ ဗ ပ ာ	- - ဗ ပ	ဗ ာ ပ ဗ	လုပ် ဗ လ	ဗ လ တံ ံ	လ ံ တံ လ	ံ တံ လ ဗ
တ လ ဗု ပ	- ဗ - ဗ	- ပ ဗ လ	တ ဗ - ဗ	- ဗ ဗ ဗ	- ံ - လ	- - ဗ ပ	- ဗ - လ
တံ ဗ လ တံ	လ ံ တံ လ						

ပော်စီကန်းရွေ့

- ာ ာ ာ	တ လ လ လ	တ ဗ ဗ ဗ	လုပ် ပ ပ	- ာ ာ ာ	တ လ လ လ	တ ဗ ဗ ဗ	လုပ် ပ ပ
- ာ - မ	ာ မ ပ ဗ	လ ဗ တ ံ ပ	- - ဗ လ	- - - -	ဗ လ တ ံ	- - - တ	မံ ံ တ ံ
- တံ - လ	- - ဗ ပ	- - - ဗ	လုပ် ဗ လ	- ဗ လ ဗ	- - လ ဗ	လ ဗ လ ဗ	လ ဗ တ ံ
- - - -	- ာ - မ	ဗ လ ဗ မ	ဗ မ ာ ဗ	- - - ဗ	ဗ ဗ လ ဗ	ံ မံ ံ တ ံ	ဗ လ ဗ လ
- - ံ ံ	လ ံ တ ံ လ	- - - ဗ	ပ လ ဗ ပ	- - ဗ လ	ဗ ပ မ ာ	- ဗ ာ မ	ဗ ာ - ာ
- - - -	- ာ - မ	ာ မ ာ ဗ	ာ မ ပ ဗ				

လင်ပဲ

- - ံ ံ	- လ - ံ	- ဗ လ ဗ	ဗ လ လ လ

ပော်ဟန်းခွေး

- - - -	- ဗ - ံ	- ဗ - ံ	- - ံ လ	- - ဗ လ	- ံ - ံ	- - ဗ ံ	- - ံ လ
- ံ - လ	- - ဗ ပ	- - - ဗ	- - - လ	- - - -	- လ - ာ	- လ - ဗ	ပ ာ ပ ဗ
- လ - -	- လ - ာ	- လ - ဗ	ပ ာ ပ ဗ	- - - -	- ဗ - မ	- - ာ မ	ာ မ ဗ ာ
- ဗ - -	- ဗ - မ	- - ာ မ	ာ မ ဗ ာ	- မ ဗ ာ	- ံ - လ	- - ဗ လ	- ံ - ံ

လင်ပဲ

- - - -	- ခံ - စ	- လ - ဗျာ	- လ - စ	- လ - စ	- ခံ - မ	- ဗျာ - ဗျာ	- လ - ဗျာ
- - - -	- ခံ - စ	- လ - ဗျာ	- လ - စ	- လ - စ	- ခံ - မ	- ဗျာ - ဗျာ	- လ - ဗျာ
- လ - လ	- စ - ခ	- - - -	- ဗျာ - မ	- - ခ ဗျာ	- - ခ မ	- - - ဗျာ	- - - လ
- - - -	- - - ဗျာ	- လ - စ	- ငံ - ခံ	- - - -	- မံ - ခံ	- - - ဗျာ	- လ - စ
- - - -	- ခံ - လ	- ဗျာ လ စ	- လ - လ	- ခံ - စ	- လ - ဗျာ	- ပဲ - ဗျာ	- လ - ဗျာ

ဖော်လျော်စွဲ

- ခ - စ	- ခ - ပ	- - - ဗျာ	- - ငံ လ	- - - -	- ငံ - ဗျာ	- ငံ - ဗျာ	- လ - ငံ
- လ - ခံ	- ငံ - လ	- - ဗျာ လ	ဗျာ လ ငံ ဗျာ	- လ - ဗျာ	- ပဲ - ခ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ပဲ
- - ခ ပ	ခ ပ ဗျာ လ	- ဗျာ - ပ	- မ - ခ	- - - -	- ခံ ငံ လ	- - - ငံ	- လ ငံ ခံ
- - - -	- ဗျာ - ခ	- ငံ ခ မ	- ခ - ခ	- ဗျာ - -	- ဗျာ - ခ	- ငံ ခ မ	- ခ - ခ

လင်ပဲ

- - - -	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ခ - မ	- ခ - မ	- ဗျာ - လ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ
- - - -	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ခ - မ	- ခ - မ	- ဗျာ - လ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ
- - - -	- - - ဗျာ	- - - -	- ငံ - လ	- - ဗျာ ငံ	- - ဗျာ လ	- - - ငံ	- လ ငံ ခံ
- - - -	- - - ငံ	- ခ - မ	- ပဲ - ဗျာ	- - - -	- လ - ဗျာ	- - - ငံ	- ခ - မ
- - - -	- ဗျာ - ခ	- ငံ ခ မ	- ခ - ခ	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ

ဖော်ရာပို့

- - - -	- - - ခ	- - - မ	ခ မ ဗျာ ခ	- - - -	- ဗျာ - ခ	- - - မ	ခ မ ဗျာ ခ
- ဗျာ မ ဗျာ	- မ - မ	- ခ ဗျာ ခ	- ဗျာ မ ဗျာ	- - - -	- လ - ဗျာ	- - - လ	- - ခံ ဗျာ
- လ - စ	- လ - ဗျာ	- - - လ	- - ခံ စ	- လ စ ခံ	- လ ခံ စ	- လ စ လ	ဗျာ မ - ဗျာ

လင်ပဲ

- - - -	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ခ - မ	- ခ - မ	- ဗျာ - လ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ
- - - -	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ခ - မ	- ခ - မ	- ဗျာ - လ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ
- - - -	- - - ဗျာ	- - - -	- ငံ - လ	- - ဗျာ ငံ	- - ဗျာ လ	- - - ငံ	- လ ငံ ခံ
- - - -	- - - ငံ	- ခ - မ	- ပဲ - ဗျာ	- - - -	- လ - ဗျာ	- - - ငံ	- ခ - မ
- - - -	- ဗျာ - ခ	- ငံ ခ မ	- ခ - ခ	- ဗျာ - မ	- ခ - ငံ	- ငံ - လ	- ဗျာ - ငံ

ເພັນແກ່ສພ

- - - -	- - - ດ	- - ທີ່ ພ	- ທີ່ - ດ	- ວ - ມ	- ວ - ດ	- - ທີ່ ພ	- ມ - ວ
- - - -	- - - ດ	- - ທີ່ ພ	- ທີ່ - ດ	- ວ - ມ	- ວ - ດ	- - ທີ່ ພ	- ມ - ວ
- - ທີ່ ວ	- ມ - ທີ່	- ດ - ທີ່	- ວ - ມ	- - ທີ່ ວ	- ມ - ທີ່	- ດ - ທີ່	- ວ - ມ
- ດ - ດ	- ວ - ມ	- ດ - ທີ່	- ມ - ວ	- ດ - ດ	- ວ - ມ	- ດ - ທີ່	- ມ - ວ
- - - -	- - - ວ	- - ດ - ດ	- ດ - - ວ	- ດ ດ - ວ	- ດ ດ - ດ	- ດ - - ວ	- ດ - ທ
- - - -	- - - ວ	- - ດ - ດ	- ດ - - ວ	- ດ ດ - ວ	- ດ ດ - ດ	- ດ - - ວ	- ດ - ທ
- - ດ - ທີ່	- ດ - ດ	- - ວ - ດ	- ດ ທີ່ ດ	- - ດ - ທີ່	- ດ - ດ	- - ວ - ດ	- ດ ທີ່ ດ
- ວ - ວ	- ທີ່ - ດ	- - ດ - ທ	- ດ - ທີ່	- ວ - ວ	- ທີ່ - ດ	- - ດ - ທ	- ດ - ທີ່

ລົງຈຶບ

- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ທີ່	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ທີ່ - ທີ່	- ດ - ທີ່
- - - -	- ວ - ທ	- ດ - ທີ່	- ດ - ທ	- ດ - ທ	- ວ - ມ	- ທີ່ - ທີ່	- ດ - ທີ່
- ດ - ດ	- ທ - ວ	- - - -	- ທີ່ - ມ	- - ວ ທີ່	- - ວ ມ	- - - ທີ່	- - - ດ
- - - -	- - - ທີ່	- ດ - ທ	- ດ - - ວ	- - - -	- ມ - ວ	- - - ທີ່	- ດ - ທ
- - - -	- ວ - ດ	- ທີ່ ດ ທ	- ດ - ດ	- ວ - ທ	- ດ - ທີ່	- ພ - ທີ່	- ດ - ທີ່

ເພັນຈັນ

- - - -	- ວ - ທ	ວ ທ ດ ທີ່	ວ ທີ່ ດ ທ	ດ ທ ວ ມ	ທີ່ ມ ວ ທ	ທີ່ ດ ທ ດ	ທີ່ ມ ທີ່ ດ
- - - -	ວ ມ ທີ່ ດ	ທ ດ ວ	ທ ດ ທີ່ ມ	ທີ່ ມ ວ	ດ ທ ວ ມ	ວ ຖ ວ ມ	ວ ມ ທີ່ ດ
- ທ ດ ທີ່	ທ ທີ່ ດ ທ	ວ ມ ວ	- ດ - ທີ່	- - - -	ດ ທ ວ	- - ທີ່ ມ	ທີ່ ມ ທີ່
- ວ ທີ່ ມ	ວ ມ ທີ່ ດ	- - ທີ່ ມ	ທີ່ ມ ທີ່	ທ ດ ທີ່ ມ	ທີ່ ມ ທີ່	- - ທີ່ ດ	ທ ດ ວ

ເພັນມອຄູ

- - - -	- - - -	- - - -	- ວ - ມ	- ທີ - ດ	- - ທີ ມ	ທີ ດ - -	ທີ ດ ດ ວ
- - - -	- - ດ ຢ	ດ ຢ ມ ຢ	- - ດ ດ	- - ທີ ມ	- - ທີ ດ	- - ທີ ດ	- - ດ ຢ
- - - -	- - - ມ	- ທີ - ມ	- ວ - ດ	- ດ - ດ	- ດ ດ ຢ	- ດ - ດ	- - - ດ
- ດ ດ ດ	ທີ ດ ຢ	- ດ - ດ	- - - ດ	- ດ - ທີ	- ດ - ດ	- - - ຢ	- - - ມ
- - - -	- ທີ - ມ	- ວ - ດ	- ວ - ມ	- ທີ - ດ	- ທີ - ມ	- ວ ມ ທີ	- ດ - ວ
- - - -	- ດ - ຢ	ດ ຢ ດ ຢ	ມ ຢ ດ ດ	- - ທີ ດ	- ທີ - ດ	- - ທີ ດ	ທີ ດ ດ ຢ
- - - -	- - - ມ	- ທີ - ມ	- ວ - ດ	- ດ - ດ	- ດ ດ ຢ	- ດ - ດ	- - - ດ
- ດ ດ ດ	ທີ ດ ຢ	- ດ - ດ	- - - ດ				

ລົງຈຶບ

- - - -	- ທີ - ມ	- ວ - ດ	- ວ - ມ	- ວ - ມ	- ທີ - ດ	- ດ - ດ	- ທີ - ດ
- - - -	- ທີ - ມ	- ວ - ດ	- ວ - ມ	- ວ - ມ	- ທີ - ດ	- ດ - ດ	- ທີ - ດ
- - - -	- - - ທີ	- - - -	- ດ - ດ	- - ທີ ດ	- - ທີ ດ	- - - ດ	- ດ ດ ຢ
- - - -	- - - ດ	- ວ - ມ	- ພ - ທີ	- - - -	- ດ - ທີ	- - - ດ	- ຢ - ມ

ព្រះវតិយៈអង្គវិជ្ជម័យ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเบญจทิพย์ เพชรสุม
วัน/เดือน/ปีเกิด	26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524
สถานที่เกิด	จังหวัดร้อยเอ็ด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534	ระดับชั้นประถมศึกษา
	จากโรงเรียนอุตุนประดิษฐ์ จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2544	ระดับชั้นประการนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง
	จากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2548	กศ.บ. สาขาวิชารัฐบาลศาสตร์ไทย (ดนตรีไทย)
	จากมหาวิทยาลัยคริสตินาวิจิตร กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2551	ศป.ม. (มนุษย์รัฐบาลศาสตร์) ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
	จากมหาวิทยาลัยคริสตินาวิจิตร กรุงเทพมหานคร